

II

ANTOLOGIA

* enigma *

enigma

ANTOLOGIA

„ENIGMA"

II

Traducerea a fost efectuată de colectivul Redacției de literaturi germanice a editurii.

Coperta de MIHAI MĂNESCU

ANTOLOGIA

„ENIGMA"

VOLUMUL II

București — 1969

● EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ ●

CAMI

O FEMEIE TERIBILĂ

„Experiența folosește cît un bilet de loterie după tragere."
A. D'HOUDETOT

Mutare tragică

(Scena reprezintă un apartament.)

SOȚUL : Grozavă idee — nu ? — să desfac tot mobilierul nostru în bucăți mici ; e ca un joc care-ți cere răbdare, tenacitate. Treaba asta ne permite ca-n preajma termenului fatal să ne mutăm discret. Uite, de azi dimineață, în cîteva drumuri am transportat toată mobila la noul apartament în care vom locui.

FEMEIA TERIBILĂ : Portăreasa n-a observat nimic ?

SOȚUL : Nimic. Știi și tu că bucățelele făcute din mobila noastră *puzzle* nu sînt mai mari decît cuburile de zahăr. Pot fi ascunse ușor în buzunare. Portăreasa m-a văzut ieșind. Nici n-a bănuit că în buzunarele pardesiului duceam patul și masa din sufragerie.

FEMEIA TERIBILĂ : Recunoaște că asta nu e viață ! Nu ești decît un trîntor. Mai bine-ai munci să-ți achiți datoria la scadență, în loc să-ți deformezi buzunarele mutînd mobila.

SOȚUL : Trîntor, eu ? Ah ! Nu blestema, cucoană ! Gîndește-te că în fiecare nou apartament îmi pierd cam două luni și jumătate cu reconstituirea mobilei. Trîntor ! De-abia am re-montat toată mobila, pe care acum a trebuit s-o desfac ca să ne mutăm iar. Auzi, trîntor !

FEMEIA TERIBILĂ : Nu mai trăncăni atîta și dă-i bătaie. Mai ai de desfăcut cele 17 625 de piese ale șifonierului și cele 5425 de piese ale noptierei.

SOȚUL : N-am timp de pierdut. *(Cu ajutorul cleștelui de zahăr culege una cîte una toate bucățelele care compun noptiera.)* Gata, e demontată !!

FEMEIA TERIBILĂ : Bine. Împachetez șifonierul în ziarul ăsta vechi. *(Numără bucățile înainte de a face pachetul.)* 17.625. Numărătoarea e bună. Bagă, ca de obicei, șifonierul în pardesiu și hai să plecăm.

SOȚUL : Hai, putem pleca. *(În timp ce vrea să pună șifonierul în buzunar, îi scapă pe jos cîteva bucăți.)*

FEMEIA TERIBILĂ : Ridică-le, neîndemînaticule. Parcă n-ai avea unsprezece degete.

SOȚUL : De ce-ți bați joc de mine, cucoană ? Cu ce-am greșit eu dacă natura m-a cadorisit cu un deget în plus ?

FEMEIA TERIBILĂ : Ține-ți gura, orgoliosule. Ce folos că ai un deget mai mult decît alții ? Abia că ești mai leneș !

SOȚUL : Dar...

FEMEIA TERIBILĂ : *(cu dispreț)* Gura, cap sec !

SOȚUL : Știi bine că insulta asta mă scoate din sărite. *(Se repede la soție, îi strînge nasul cu un spărgător de alune și îi închide gura cu cleștele de zahăr. Femeia teribilă se prăbușește sufocată.)*

SOȚUL : *(recîștigîndu-și sîngele rece)* Nu-i bine niciodată să te lași orbit de furie. E cazul să repar treaba asta pornită dintr-o proastă dispoziție. *(Ia un ferăstrău și-și taie nevasta în bucăți, apoi împachetează bucățile într-un ziar.)* Trebuie imediat să împrăștii bucățile bietei mele neveste în diferite cartiere pustii. E o metodă clasică. Și nimic nu poate egala o metodă clasică. *(Pornește spre ușă.)* Ah ! am uitat pachetul cu șifonierul. Era să-mi pierd capul dintr-un fleac. *(În mîna dreaptă cu pachetul conținînd nevasta, în stînga cu pachetul conținînd șifonierul și cu noptiera în buzunarele pantalonilor, părăsește apartamentul.)*

Remuşcarea

(Scena reprezintă un cartier pustiu ; se lasă noaptea.)

SOŢUL : Am să azvîrl cîteva bucăţi din biata nevastă-mea în şanţul fortificaţiilor. Pentru a-mi face curaj, am băut o cantitate serioasă de alcool. Ia să intru în cabaretul ăsta să mai beau... să mai beau... să beau într-una ! *(Împleticindu-se, intră în cabaret. Peste două minute reapare, clătinîndu-se şi mai tare.)* Hai deci, e timpul să arunc ultimele bucăţi ale bietei neveste-mi în locul ăsta pustiu. *(Aruncă ultimele bucăţi pe un teren pustiu.)* Lugubra mea treabă e terminată. Să căutăm noul nostru apartament. Simt cum remuşcarea îmi năpădeşte sufletul şi-mi îngheaţă inima. La urma urmelor, e cît se poate de firesc. *(Pleacă ducînd în mînă pachetul cu şifonierul.)*

Dulcea consoartă

(Scena reprezintă noul apartament.)

SOŢUL : *(intrînd)* Iată-mă în noul apartament. Se face ziuă, mă pot apuca să reconstitui mobila. În pachetul ăsta se găsesc bucăţile şifonierului. *(Începe să îmbuce bucăţile una în alta.)* Îmi tremură mîna, ochii mi se împăienjenesc. Nici vorbă, am băut cam... am băut cam mult... prea mult... *(Continuă tenace.)* Am ajuns la capătul trebii. Nu mai am decît trei bucăţi. Lucrez maşinal... fără să văd... din obişnuinţă. Da, am băut prea mult... prea mult... Aha ! Uite ! Ultima bucată ! Şifonierul e reconstituit.

FEMEIA TERIBILĂ : A trebuit să te îmbeţi ca un porc ca să mă iei drept şifonier !

SOŢUL : *(trezit brusc)* Cerule ! Nevastă-mea ! Am înţeles ! După ce-am ucis-o, am băut ca să-mi fac curaj. Apoi am încurcat pachetele ! Am azvîrlit şifonierul şi m-am apucat s-o reconstitui pe nevastă-mea !

FEMEIA TERIBILĂ : *(cu voce ca tunetul)* Cum ? Ai aruncat bucăţile şifonierului ? Ah ! ţi-am spus că nu eşti bun de nimic ! Trebuie să fii ultimul dintre oameni şi cel mai mare beţiv ca să presari pe străzi un şifonier de stejar, imitaţie de carpen !

SOŢUL : Dar...

FEMEIA TERIBILĂ : *(în culmea furiei)* Ţine-ţi gura ! Dacă n-ai fi băut, nu s-ar fi întîmplat asta ! N-ai fi încurcat pachetele, nenorocitule !

În româneşte de CONSTANTIN OLARIU

ALFREDO SEGRE

ROZE ÎN VEȘMÎNT DE CATIFEA

Azi, doctorul mi-a spus-o pe șleau : dacă țin la viață, va trebui să emigrez spre meleaguri cu climă mai blîndă. Dar nici prin vis nu-mi trece să părăsesc ținutul acesta al landelor. Pentru cazul cînd diagnosticul medicului s-ar confirma, cred că e mai bine să-mi lămuresc prietenii, cît mai am răgazul s-o fac, cu privire la rațiunea îndelungatului meu exil.

Am sosit la S... ca să-mi petrec o vacanță obișnuită. S... nu-i o localitate celebră ca stațiune climaterică : n-are nici păduri de pini, nici teatru de vară. Mai mult, e ocolită chiar și de calea ferată. Am închiriat o căsuță pe creasta unei coline la poalele căreia se desfășura o priveliște destul de banală : cît cuprindeai cu ochii, doar pătrățelele de șah ale ogoarelor, despărțite între ele prin îngrădituri de bolovani. Chiar mai jos de locuința mea, la capătul unui povîrniș lin, acoperit cu mărăciniș și tufe ierboase se cuibărea o vilișoară împrejmuită de grădină.

Adeseori zărisem în grădină un bărbat între două vîrste, odihnindu-se pe un șezlong. Femeia care-mi vedea de gospodărie mă informase că domnul acela se numește Rogers și că are pasiunea florilor. Fără îndoială, nu mi-aș fi dat osteneala să-i fac o vizită, dacă nu m-aș fi simțit mai singuratic chiar decît îndrăzneam să mi-o mărturisesc.

La prima noastră întîlnire, nu s-a străduit de loc să se arate ospitalier. Și asta cu toate că ticluisem un pretext verosimil, și anume venisem să-i cer sfatul în legătură cu niște plante grase pe care aveam de gînd să le cumpăr, ca să-mi mai înveselesc odaia.

Răspunsul lui mă descumpăni :

— Nu mă pricep de loc la plante cărnoase... la plante cărnoase... la plante cărnoase, da, ăsta-i cuvîntul, mormăi cu dezgust domnul Rogers.

Am refuzat să mă dau bătut şi am început să-i ţin o prelegere despre florile exotice. Dar pe măsură ce-mi dezvoltam punctul de vedere, mă simţeam tot mai stingherit: aveam senzaţia că sînt inoportun.

Domnul Rogers îmi tăie brusc vorba:

— Priveşte trandafirii aceştia.

Am observat atunci boschetul stufos de trandafiri din faţa lui. Roşul porfiriu al florilor îmi amintea nuanţa sucului mustos de struguri negri. Îmi trecu prin gînd că petalele erau îmbibate cu zeamă de struguri şi la această idee simţii cum îmi lasă gura apă.

— Sînt nişte roze minunate! am exclamat.

— Minunate? reluă domnul Rogers. Nu — sînt unice. Înţelegi ce vreau să spun? Unice.

Şi după aceste cuvinte, domnul Rogers se înfăşură din nou în muţenie.

M-am ridicat, luîndu-mi la revedere, nu fără a-l încunoştiinţa mai întîi că locuiam în căsuţa de pe creasta colinei şi că aş fi încîntat dacă s-ar mai ivi prilejul să-i ţin tovărăşie în grădină.

Aş minţi dacă aş afirma că domnul Rogers s-a arătat deosebit de cordial în timpul vizitelor mele următoare, dar, cel puţin, discreţia şi dorinţa de a-i respecta îndelungile-i tăceri făceau ca prezenţa mea să-i fie suportabilă. Nici mie nu-mi scăpase faptul că, uneori, gazda mea îmi punea unele întrebări — cîteodată la răstimp de săptămîni — a căror legătură logică nu o prindeam pe moment, dar care trădau strădania metodică de a limpezi o enigmă — aşa s-ar fi spus.

De pildă, după ce i-am mărturisit că aveam foarte puţini prieteni, m-am pomenit, cincisprezece zile mai tîrziu, explicîndu-i ce înţeleg eu prin noţiunea de prieten. Şi această discretă dar stăruitoare investigaţie mă făcu să devin extrem de evaziv. Numai cînd ne aflam în faţa trandafirului, dintr-o dată şi unul şi celălalt ne simţeam în largul nostru.

Dumnezeu ştie de ce, dar nu izbuteam să mă conving că domnul Rogers ar fi un autentic amator de horticultură. Chiar şi oamenii care sînt sclavii unei manii specifice, gîndesc totuşi şi acţionează conform legilor unei anumite logici.

Or, purtările domnului Rogers mă dezorientau. De pildă, într-o dimineață sosind la el pe neașteptate, l-am surprins exact în momentul cînd aranja o oglindă mare în fața boschetului de trandafiri și se pregătea să-l tundă cu o forfecuță de unghii. Într-o altă zi, l-am observat lustruindu-i ramurile cu o bucată de piele de căprioară. Și, într-o seară, l-am văzut pe domnul Rogers în grădină, lungit ca de obicei pe șezlong, dar îmbrăcat în smoching și cu un joben pe genunchi.

Dar incidentul cel mai bizar s-a petrecut într-o după-amiază de toamnă. Domnul Rogers nu-mi auzise zgomotul pașilor pe prundișul de pe alee. M-am oprit la cîțiva metri în spatele lui, cu răsuflarea tăiată. Boschetul de trandafiri era învăluit într-un fel de giulgiu negru, care fremăta la fiece înfiorare de vînt, de parc-ar fi fost viu. Domnul Rogers gesticula, se făcea mereu nevăzut îndărătul ramurilor, și îl puteam auzi murmurînd cuvinte fără noimă. Pînă la urmă, am înțeles că încerca să înfășoare trandafirul în ceea ce mi s-a părut a fi o fișie mare de catifea, dar care nu mi-a fost mirarea cînd am constatat că era vorba de o rochie — o rochie de seară din catifea neagră — și că domnul Rogers dădea dovadă de o răbdare miraculoasă, căznindu-se, în pofida rafalelor de vînt, să îmbrace mînecile rochiei pe două ramuri — de parcă tufișul de trandafiri ar fi fost un manechin!

Ce-o fi urmărind? mă întrebam. Vrea oare să înjghebeze o sperietoare pentru vrăbii? Sau dorește numai să protejeze rozele tîrzii împotriva intemperiilor toamnei? Chiar în clipa aceea, domnul Rogers ieși din tufiș, mergînd de-a-ndăratelea, cu capul înclinat. Ramurile dăduseră trup rochiei de catifea și o făcuseră să-și înalțe brațele într-un gest de invocare. Prin decolteul de la gît țîșnise o bogăție de frunze și, chiar în mijloc, se mlădia o roză splendidă.

Timp de-o secundă, m-a săgetat o durere sfîșietoare. Am tușit. Domnul Rogers s-a întors spre mine tresărind.

— Ce faci aici?

— Nimic, am bîlbîit, tocmai... tocmai voiam să te văd și...

Domnul Rogers mi-a încleștat brațul cu degetele și m-a privit lung, deznădăjduit. Și apoi, cu un glas care și acum pare că mă cheamă de dincolo de gardul cimitirului, mă întrebă:

— Știi dumneata ce înseamnă *a iubi*?

M-am îndepărtat încet, îndreptîndu-mă cu spatele spre portiță. Rochia de catifea se zbuciuma în bătaia vîntului.

„Domnul Rogers e nebun, mi-am spus, nebun de legat, și nu mai pun piciorul în curtea lui."

O săptămînă mai tîrziu, mi-a bătut în poartă lăptarul și mi-a înmînat o scrisoare. O găsise vîrîtă în gîtul unei sticle goale, lîngă prima treaptă de piatră de la care pornea aleea ce ducea spre locuința domnului Rogers. Am deschis-o :

Dragă David,

Te rog vino să mă vezi. Nu trebuie decît să împingi ușa de la intrare, care nu va fi zăvorîtă. Odaia mea e la parter. Ultima, la capătul culoarului. Vino cît mai repede ți-e cu putință.

Mulțumesc

Am fost cuprins de o neliniște atît de înfrigurată, încît am ieșit în halat și papuci. Tăiam drumul, fără să țin seama de cotiturile cărării șerpuite. Mărăcinii mi se agățau de veșminte. Și dintr-o dată, m-a năpădit o senzație de bucuroasă ușurare la gîndul că mă întorceam iar la domnul Rogers. În timp ce traversam holul, l-am auzit strigîndu-mă. În trecere, am zărit în grabă scara ce ducea la primul etaj. Treptele de lemn erau acoperite cu un strat atît de gros de praf, încît, în penumbra încăperii, ai fi zis că-s de piatră.

Domnul Rogers zăcea chircit în patul lui strîmt ; niciodată pînă atunci nu-mi dădusem seama cît era de slab.

— Nu te simți bine ? l-am întrebat.

— Ia loc.

O clipă mă cercetă cu atenție.

— Ascultă-mă, David, mi se adresă cu voce stinsă. Am multe să-ți spun... Îți cer să nu mă întrerupi, deoarece mi-e teamă că nu voi mai avea tăria să continui. Și după ce voi fi isprăvit, făgăduiește-mi că ai să te gîndești bine înainte de a-mi da un răspuns.

Am încuviințat din cap.

Lîngă fereastră, am observat un vas mare, plin cu flori veștede.

— Sînt douăzeci și cinci de ani de atunci, începu el, douăzeci și cinci de ani de cînd Milton Briggs a venit și s-a instalat aici. Casa aceasta făcea parte dintr-o moștenire importantă, pe care eu, în calitatea mea de notar, aveam sar-

cina să o lichidez. În consecinţă, eu i-am vîndut lui Milton Briggs această vilă.

Domnul Rogers vorbea pripit, nervos, de parcă se temea ca mărturisirile să nu-i fie curmate.

— Vezi, continuă el, nu-i uşor să depeni întreaga poveste, şi nu-i uşor să dai de capătul firului. Şi cu toate acestea, sînt ani şi ani de cînd mi-o tot repet, încît am ajuns s-o cunosc pe de rost... pînă la cel mai mic amănunt. Vezi dumneata, e vorba de o poveste care curge lin, asemenea unui rîu. Şi la un moment dat, cursul se încetineşte, stă locului, se pierde... Am încercat să fiu cît mai limpede. Da, iată începutul. Cînd a cumpărat vila şi parcul, Milton Briggs era foarte bogat şi mirosea niţel a parvenit. Cîtuşi de puţin expansiv. Părea că nu-l interesează nimic în afară de casă şi de grădină. În primele şase luni după cumpărare, l-a preocupat exclusiv decorarea noii locuinţe şi amenajarea terenului într-un parc pitoresc.

După ce a modificat, pe gustul lui, faldurile ultimei draperii şi după ce o iederă stufoasă a invadat faţada casei, Milton Briggs şi-a anunţat brusc hotărîrea de a-şi căuta nevastă.

La auzul acestei noutăţi, mi-am spus — ţin bine minte — că pesemne o să lipsească vreme îndelungată, pentru că un om căruia-i trebuiseră trei săptămîni pînă să se hotărască dacă să îmbrace pereţii sălii de baie în marmură neagră sau în plăci de faianţă albastră, nu prea risca să se îndrăgostească pe nepusă masă. Ba mergeam pînă acolo încît prevedeam genul de fată care avea să-i fie aleasă : sfielnică, plăpîndă... Vezi dumneata, îmi făceam o idee foarte precisă asupra felului cum trebuia să arate fata, pentru că Milton Briggs zăcuse cincisprezece ani în regiunile miniere din Africa Occidentală. Şi într-o zi mi se destăinuise că din anii aceia i se trăgea deprinderea de a visa cu ochii deschişi. De îndată ce se lăsa seara, dădea frîu liber visurilor, ba uneori visa chiar şi ziua, mai ales cînd venea vremea ploilor. Iată de ce îmi închipuiam că aleasa inimii lui o să fie sfielnică şi plăpîndă : aşa sînt fetele din visurile oamenilor care trăiesc stingheri în inima singurătăţilor.

Dar Briggs s-a întors după numai zece zile. Întovărăşit de soţia lui. Cînd am zărit-o prima dată, se afla acolo... Domnul Rogers ridică braţul şi arătă spre fereastră. N-am

să încerc să ți-o descriu. Ia doar aminte că de îndată ce-am văzut-o, m-am îndrăgostit de ea.

Iremediabil. De soția lui Milton Briggs...

Luptam din răsputeri să mă țin la depărtare, dar numai gîndul că s-ar putea scurge o zi fără să o văd pe Hayde era de neîndurat. Milton Briggs nu o iubea. Pasiunea lui se confunda cu adorația, o adorație mută și bîntuită de neliniști. De fiecare dată cînd o privea, aveam senzația că-și spune în sinea lui: „Atenție, Milton... Hayde nu poate fi reală, știi bine doar... Hayde nu-i decît un vis care se va spulbera ca amintirea unui vis..."

Mîinile domnului Rogers aveau o paloare ca de ceară. Pe un scaun, lîngă pat, zăcea smochingul. Și deodată, mintea îmi fu obsedată de o imagine: imaginea domnului Rogers, mort, îmbrăcat în haine de ceremonie.

Reluă cu voce scăzută:

— Nu-ți pot istorisi totul, nu pentru că n-aș îndrăzni... Vocea-i căpătă puțină viață și începu să vibreze. Iubirea mea era pură... ca văpaia flăcării... și totuși, iubirea aceasta pură mă obliga să mint de o sută de ori pe zi pentru nimicuri și să încerc o mie de mărunte deziluzii... Hayde nu mă lua de loc în serios: rîdea, mă bătea prietenește pe umăr... Totuși, într-o seară am fost aproape, foarte aproape de ea: Milton Briggs m-a rugat să o însoțesc pe Hayde la un concert...

Dar poate că dorești să știi cine era Hayde? M-am întrebat și eu în nenumărate rînduri... fără să pot afla răspuns. Vezi dumneata, e ușor să întrebi pe orice femeie: „Ce gen de literatură preferați?" „Dumneavoastră ați tricotat această eșarfă?"... „Vă place călăria?" Pe orice femeie, dar nu pe Hayde.

Hayde era femeia fără de trecut... Hayde era — cum să spun? — ca aurora dimineții. Și poți întreba aurora: „Spune-mi unde te-ai născut, și de ce erai ieri atît de înnegurată, și cum se face că azi ești atît de strălucitoare?". Nu, ar fi fost cu neputință s-o chestionezi pe Hayde asupra propriei ei persoane. Hayde renăștea dimineață de dimineață, înțelegi ce vreau să spun?... De fapt e un lucru care nu ține de înțelegere ci mai curînd de intuiție. Da, numai de intuiție. Mă urmărești?

— Da, am răspuns. Da, aşa cred.

— Ei bine, închipuie-ţi o cum arăta în seara aceea, cînd îmbrăcase o rochie de catifea neagră. Milton avea o criză de paludism. Totuşi a ţinut să ne conducă pînă la trăsură. Şi cînd caii dădură să pornească, a fost pe punctul să-i spună ceva. Dar Hayde îi trimise un sărut din vîrful degetelor şi Milton se mulţumi să-şi încline capul şi să-i mîngîie uşor obrazul cu dosul palmei.

Pe mine mă rodeau gînduri sumbre — remuşcări amestecate cu un soi de gelozie demenţială — oscilam între reflecţiile cele mai amare şi halucinaţii aproape de neîndurat. Şi chinul meu se prefăcu în agonie cînd ne-am urcat în trenul care ne ducea la oraş. S-ar fi spus, zău aşa, că prezenţa lui Hayde stîrnea instinctele animalice latente din sufletele celorlalţi călători... N-am să uit niciodată mîna unui tînăr pe care am văzut-o furişîndu-se de-a lungul rezemătoarei pentru braţ, către mîna superbei Hayde... Şi cît e de oribil să vezi la altul propriile tale gesturi, gesturile înseşi pe care tu le socoteşti sublime... Ah, scuză-mă, n-ar trebui să rătăcesc în amănunte...

O dată ajunşi în oraş, am luat-o de braţ pe Hayde. Mi se părea că trăiesc un vis devenit aievea : pentru mine, trecătorii erau transparenţi, iar vitrinele întrezărite în mers păreau străfulgerări de lumini sclipitoare. Aveam senzaţia că tot sîngele din trup mi se adunase în mînă, în mîna care ţinea braţul lui Hayde. Gîndurile mă părăsiseră toate : un vîjîit straniu îmi ameţea capul. Hayde mă readuse la realitate printr-o exclamaţie de încîntare. Îmi arătă o vitrină în care strălucea un trandafir de un roşu întunecat, un singur trandafir într-o cupă de cristal. Şi în vitrină, nimic altceva decît acel trandafir. Şi de-odată, am înţeles că Hayde şi trandafirul erau una şi aceeaşi... Încearcă să pătrunzi starea mea de spirit : asimilarea femeii cu trandafirul mi se părea de netăgăduit şi nu era plăsmuirea unei sensibilităţi poetice exacerbate... Hayde se identifica trup şi suflet cu roza din vitrină, pentru că nimic altceva de pe lume nu i se putea alătura în comparaţie — nimic decît invoalta dăruire a acestei flori unice, şi aceeaşi putere, aproape înfricoşătoare, de a fi dincolo de marginile analizei.

Am cumpărat roza şi i-am prins-o în corsajul rochiei de catifea neagră. La concert, nu am izbutit să ascult nici măcar

o notă. Transportat, îi ţineam mîna în cuibul mîinii mele. Dar cînd sala a izbucnit în ropote de aplauze care marcau sfîrşitul spectacolului, am ridicat capul şi am văzut că Hayde privea spre lojile de rangul întîi. Acolo se afla un tînăr...

Domnul Rogers îşi lăsă pleoapele în jos. Trăiam scena cu intensitate. În faţa ochilor mei scînteiau lojile aurite, stucaturile cu îngeraşi bucălaţi suflînd în trîmbiţe, binocluri de teatru pe pluşul roşu al fotoliilor.

— La ce bun să vorbim despre el? continuă domnul Rogers. De altfel nici nu-i mai ţin minte chipul. Vezi dumneata, oricine ar fi atins-o pe Hayde îmi era deopotrivă de duşman... cu excepţia lui Milton, de bună seamă.

După concert, m-am grăbit să-i aduc aminte tinerei Hayde că soţul ei se găsea pradă unui acces de febră. Nădăjduiam ca în felul acesta s-o izolez de lume, făcînd apel la îndatoririle şi obligaţiile ei... cu care numai cu un moment înainte uitasem aproape cu desăvîrşire de ale mele... Am stăruit îndelung asupra violenţei acceselor de paludism. Dar Hayde era de un calm neştirbit.

„Ştiu, îmi răspunse, însoţindu-şi vorbele de o degajată fluturare a evantaiului, se dezlănţuie pe neaşteptate, ca furtuna ; Milton se aştepta la această criză."

Concertul era urmat de un bal. În zadar am perorat, i-am jurat că sînt foarte ostenit, m-am contrazis de douăzeci de ori ; nimic n-a înduplecat-o ; şi ne-am dus la bal — din moment ce asta îi era voia. Şi totul s-a petrecut întocmai cum presimţisem. Tînărul acela a venit spre Hayde, i-a murmurat ceva şi i-a cuprins mijlocul cu braţul. Hayde m-a rugat să-i păstrez eu trandafirul, ca să nu se strice. I-am ţinut floarea în timp ce valsa. I-am ţinut-o şi în tren, şi în trăsură — în tot timpul cît a durat reîntoarcerea. Milton ne aştepta. Mijisera zorii. Hayde mi-a cerut trandafirul şi Milton i-a mîngîiat petalele cu buzele.

În lungul răstimp de tăcere care urmă, m-am stăpînit cu mare greutate să nu-mi încalc făgăduiala de a nu rosti nici un cuvînt înainte ca domnul Rogers să-şi fi terminat istorisirea.

— A doua zi, reluă, cu voce înăsprită, povestitorul; cum îţi spuneam, chiar a doua zi Milton veni să-mi facă o vizită la biroul meu din oraş. Petrecusem ultimele ore ale nopţii sfîşiat de presimţiri negre şi, în cele din urmă, luasem hotărîrea

să-l conving pe Milton că Hayde ar fi o mamă perfectă şi că el n-avea timp de pierdut dacă dorea să-şi mai vadă copiii mari...

Poate o să-ţi pară de prost gust asemenea sfat — fără îndoială că aşa şi era — dar aminteşte-ţi că mă sfîrteca dorinţa de a-mi înăbuşi dragostea şi, în acelaşi timp, recunosc, şi dragostea altuia... Milton mi-a mulţumit că am întovărăşit-o pe soţia lui la concert, şi mi-a anunţat, cu un surîs, că Hayde luase hotărîrea să plece în mod regulat la oraş ca să ia lecţii de canto. Această noutate m-a tulburat mai adînc decît aş putea spune. Mai mult, Milton m-a întrebat unde cumpărasem faimosul trandafir, şi am rămas înmărmurit de similitudinea dintre gusturile şi vederile noastre.

La început, Hayde pleca la oraş doar o dată pe săptămînă. În acea zi nu mă puteam împiedica să nu mă reped pînă la Milton. Ne aşezam împreună în grădină ; privirile noastre se ocoleau, dar sînt sigur că amîndoi frămîntam în minte aceleaşi gînduri, cu toate că, în timp ce amărăciunea mea îmi era mai mult decît familiară, el nu şi-o trăda pe a lui prin nici o vorbă. După un timp, Hayde hotărî să sporească numărul lecţiilor. Lucrul acesta mă făcu să-mi pierd cu totul simţul demnităţii, fapt care-mi prilejui însă cea mai frumoasă zi din viaţa mea : am urmărit-o pe Hayde şi am văzut-o cu ochii mei bătînd în uşa unui bătrîn profesor francez, pe nume Meunier.

I-am anunţat vestea şi lui Milton, pe cale ocolită, ca să nu-i trezească nici cea mai vagă bănuială. Milton nu voia să ştie — avea destulă tărie de caracter pentru a-şi înfrîna curiozitatea. Aşa încît, o dată, cînd l-am poftit la o plimbare, i-am istorisit cu totul întîmplător că, aflîndu-mă în vizită la nişte prietene, una dintre ele a povestit că este eleva profesorului Meunier. „Şi ştii, Milton, am adăugat, această prietenă m-a informat că cea mai bună dintre elevele lui Meunier se numeşte Hayde."

Cunoscîndu-l pe Milton, nu mă îndoiam că se va mulţumi să-şi exprime sentimentul de uşurare în chip indirect. Totuşi, răspunsul lui mă surprinse prin tonul morocănos pe care i-l imprimă : „Da ? făcu el. O ştiam de mult, domnule Rogers."

Începu tortura remuşcărilor. Remuşcări că o suspectasem pe Hayde, că-l privisem pe Milton cu compătimire, că mă înjosisem să spionez. Pentru a-mi potoli conştiinţa, am hotărît

să-i mărturisesc totul lui Hayde. Să-i mărturisesc iubirea mea atît de profundă... În ziua destinată lecției de canto, am plecat la oraș. Pe drum, nu departe de locuința profesorului, m-am intîlnit față-n față cu Milton. L-am întrebat dacă o însoțise pe Hayde sau dacă o aștepta ca să se întoarcă împreună la Aiken. Rîse, cu o expresie copilăroasă în privire. Pregătea o surpriză, o surpriză pentru Hayde, și mă puse să jur că n-o să divulg taina.

Ne-am dus împreună la depozitul de bagaje de la gară. Pe tejghea, trona un pachet voluminos. Mi-era cu neputință să ghicesc ce putea să ascundă. Milton rupse un colț de hîrtie : răscolise tot orașul, scrisese la o duzină de pepiniere, pînă descoperise pomișorul ăsta. Trandafirul cu roze de un roșu întunecat, atît de intens. Trandafirii mei. Trandafirii lui Hayde.

S-a despărțit de mine spunîndu-mi că se întoarce acasă și că peste noapte, în timp ce Hayde va dormi, o să planteze trandafirul într-un colț de grădină. Și că de îndată ce se vor deschide primii boboci, o s-o ia de mînă pe Hayde ca să i-l arate în toată splendoarea lui.

Rămas din nou singur, m-am grăbit să mă reîntorc. Știam că la ora patru Hayde sfîrșește lecția. La patru fix, Milton se ivi în colțul străzii. Se opri în fața ușii profesorului și aștepta. Prezența lui însemna pentru mine o rechemare la ordine : nu aveam dreptul să-i mărturisesc lui Hayde iubirea ce-i purtam. Dar, în același timp – și poate că acest lucru o să te surprindă — mă irita îngrozitor gîndul că Milton a putut să mă bănuiască și că rămăsese în oraș din pricina mea... Am decis să mă îndepărtez. Pe Hayde aveam s-o văd cu alt prilej. Dar după ce-am făcut cîțiva pași, am aruncat o privire furișă peste umăr. Milton rămăsese în același loc. Trecură zece minute. O jumătate de oră. Hayde continua să nu se arate. Deodată, Milton se apropie de ușă, apoi se opri brusc, se răsuci pe călcîie și traversă pe celălalt trotoar. Nu voia să știe — avea destulă tărie pentru a-și înfrîna curiozitatea... ți-am mai spus-o.

La cinci și jumătate, l-am văzut consultîndu-și ceasul și apoi îndepărtîndu-se cu pași domoli. O siluetă cu capul înclinat, pierind pe după colțul străzii. Dar dacă Milton nu voia să știe, nu același lucru se putea spune și despre mine.

Bătrînul profesor Meunier mă înştiinţă că n-o mai văzuse pe Hayde de aproape o lună.

I-am mulţumit profesorului şi am plecat. La gară, am aşteptat. Hayde trebuia să prindă un tren sau altul, iar ultimul pleca la ora opt. La opt fără cinci, l-am văzut pe Milton ivindu-se în capătul peronului. I-am ieşit în întîmpinare şi am urcat amîndoi în acelaşi vagon. Îndată ce ne-am instalat, amîndoi ne-am repezit la fereastră, sub pretextul că uitasem să cumpărăm gazeta de seară. Aproape de opt, l-am... da, într-un fel l-am îmbrîncit pe Milton, ca să nu poată vedea ce se petrece pe peron. Dar poate că fusese prea tîrziu, sau poate că ochii lui Milton se deschiseseră mai demult. Nu ştiu — aşa cum ţi-am spus, între noi existau afinităţi profunde. L-am îndepărtat cu forţa pe Milton de la fereastră. Pentru că pe peron apăruse Hayde însoţită de tînărul cu care dansase atunci, în seara concertului. Tînărul îşi petrecuse braţul pe după mijlocul ei şi Hayde îl privea cu ochi topiţi în ochii lui...

Durerea îl făcu pe domnul Rogers să se răsucească în pat.

— Cum trenul intra în gara Aiken, continuă el, şi cum Milton nu-şi descleştase dinţii în tot timpul călătoriei, am încercat să duc jocul mai departe. „Milton, i-am spus, ce-ar fi ca Hayde să se găsească în alt compartiment ? Ar fi bine să coborîm repede şi s-o facem să creadă că am venit s-o aşteptăm la gară. Nu eşti de aceeaşi părere ?“

Se mulţumi să ridice din umeri. Trenul frînă. Coborîrăm în grabă şi cînd am zărit-o pe Hayde, i-am alergat în întîmpinare şi i l-am arătat pe Milton. Am anunţat-o pe dată că urmărisem să-i facem o surpriză. Îi scînteiau ochii. Ne-am urcat toţi trei, fără să rostim o vorbă, în trăsura care ne aştepta.

În noaptea aceea m-am căznit să citesc. Trudă zadarnică. Către orele două după miezul nopţii, m-am sculat şi am coborît colina pe cărăruia care duce de-a dreptul aici. Pe măsură ce mă apropiam de poartă, desluşeam nişte zgomote surde, care, treptat, deveniră tot mai ritmice şi înfundate. Casa era cufundată în beznă. Am înaintat pe alee pînă cînd bufniturile începură să fie distincte şi deodată l-am zărit pe Milton — nu i-am văzut chipul ci numai umerii vînjoşi, în cămaşă albă, detaşîndu-se din penumbră. În viaţa mea nu mă simţisem atît de umilit ca atunci : Milton planta pomişorul.

Domnul Rogers își duse mîna la gît și închise ochii.

— Milton planta trandafirul — o iertase...

M-am întors acasă și am început o scrisoare către el, scrisoare pe care însă n-am terminat-o din pricina îndoielilor ce-mi împresurau mintea : poate că Milton nu văzuse nimic în gară, poate că nu știa ; poate că avea doar unele bănuieli și, în acest caz, ar fi fost mai bine să stau de vorbă cu Hayde, nu despre dragostea ce-i purtam — nu aveam acest drept — ci despre dragostea lui Milton.

Cînd am intrat pe poarta grădinii, erau orele zece dimineața. L-am găsit pe Milton în același loc. Nivela cu palmele pămîntul din jurul trandafirului. Rămase în genunchi și-mi vorbi fără să ridice capul : „Te așteptam, Rogers, îmi spuse. Voiam să-mi iau rămas bun. Eu plec, Rogers... Am încheiat ceea ce aveam de făcut... De aci înainte, trandafirul acesta îți aparține... Curînd o să dea în floare... Sînt încredințat că ai să te îngrijești de roze — ca și de casă, și de tot restul... Pe un fotoliu, ai să-i găsești rochia de catifea neagră..."

Un timp, domnul Rogers rămase tăcut. Fața îi era lividă de oboseală.

— Milton a plecat chiar a doua zi. Douăzeci și doi de ani au trecut de atunci ; n-a mai revenit niciodată. Boschetul de trandafiri înflorește an de an, și în fiecare zi de vară se desfoaie cîte o nouă roză, pentru că Hayde renaște o dată cu fiecare auroră. Și i-am rămas credincios, cum i-a rămas și Milton, iar cînd cobor în grădină ca să-i țin tovărășie sau ca s-o însoțesc la concert, ea poartă rochia de catifea neagră, cu o roză în corsaj... Și acum, te întreb : dacă eu închid ochii, vrei să ai dumneata grijă de casă și de grădină ?

Am contemplat îndelung trăsăturile răvășite ale domnului Rogers.

— Da, am încuviințat.

Domnul Rogers e înmormîntat aci, la opt sute de metri depărtare de casa mea, care a fost a lui, care a fost a lui Milton.

Oamenii spun și despre mine că aș avea pasiunea florilor. Scările care duc la primul etaj sînt acoperite cu același strat gros de colb, iar rochia de catifea neagră e sfîșiată, pe alocuri, de spinii trandafirului.

Doctorul mă conjură să emigrez spre meleaguri cu climă mai blîndă, dar nici prin vis nu-mi trece să-l ascult. Aș dori cel mult să lămuresc prietenilor mei, cît mai am încă răgazul s-o fac, de ce-am ales să-mi sfîrșesc zilele în acest sătuc, pierdut printre lande. Unii dintre prietenii mei își vor fi amintind, poate, că în urmă cu mulți ani, am fost îndrăgostit nebunește de o tînără doamnă — de o tînără doamnă care n-a acceptat niciodată să-mi spună numele ei, care nu mi-a îngăduit niciodată să cunosc altceva în afară de tulburătoarea-i frumusețe.

Ultima oară din viața mea cînd ne-am intîlnit, am însoțit-o, la gară, la trenul ce pornea la ora opt spre Aiken.

În românește de ANTOANETA RALIAN

ROY VICKERS

MORTUL CU BRAȚUL RIDICAT

Arnold Haverston, un mărunt expert-contabil, rob al propriilor sale tabieturi, era cu desăvîrșire tipul de om pe care nu-l remarci pe stradă. Dimineața, cînd se îmbrăca, își potrivea inconștient gesturile după mișcările femeii de serviciu — tot atît de fidelă ca și el ritmului cotidian — și termina de făcut nodul la cravată tocmai în momentul cînd ea pleca. *Breakfast*-ul îl aștepta în sufragerie, cu *Times* și *Daily Record* alături de ceașcă.

Locuia într-un apartament destul de mare pentru un burlac. În afară de odaia lui, avea o cameră pentru musafiri (niciodată folosită), un salon și o sufragerie. Cînd intră luni în sufragerie, zări dintr-o singură privire titlurile mari din *Daily Record*. I-a fost de ajuns ca să nu mai aibă nici o îndoială. Se întoarse și închise ușa cu un gest obișnuit, dar această operație simplă i-a furat astăzi cîteva secunde mai mult decît în celelalte zile.

Citind ziarul, își spunea: „am să descopăr probabil că am comis clasica greșeală care te duce direct la spînzurătoare. Cu atît mai rău, dar dacă n-am să pot scăpa de propriul meu destin, cel puțin voi încerca să mor demn."

Atunci cînd un om de treabă și liniștit comite o crimă, reacțiile sale se deosebesc net de cele ale canaliei pentru care crima face parte din existență. Este neobișnuit, totuși, ca un om de treabă să aibă remușcări, și în cazul de față Haverston se grăbi să-și învinovățească victima de crima săvîrșită. Și-apoi, nu l-a determinat oarecum însuși Webber să acționeze astfel? Dacă Haverston a fost precaut ca să nu fie descoperit, a făcut-o nu atît de teama spînzurătorii, cît dintr-un fel de datorie față de sine; și dacă precauțiile se vor dovedi inu-

tile, atunci vina ar trebui o dată în plus să-i aparţină ticălosului de Webber.

ASASINAREA UNUI PROPRIETAR ENIGMATICA POZIŢIE A CADAVRULUI

anunţau titlurile mari din *Daily Record*.

„Enigmatica poziţie a cadavrului! Întrebarea e de unde se informează indivizii ăştia cînd fac asemenea mărturisiri!" exclamă Haverston. Apoi, scîrbit, luă *Times*, un ziar serios, care consacra evenimentului doar un articolaş de cinci rînduri. *Daily Record* relata întîmplarea pe două coloane mari; le citi, mai întîi cu resemnare, apoi cu furie.

„Dar nu găsesc nimic «enigmatic» în poziţia lui! E absurd să se vorbească astfel, şi-apoi nu-i adevărat!" Continuă să citească bănuind din ce în ce mai mult că cineva pătrunsese în vila lui Webber după plecarea sa. *Asasinul s-a furişat în casă pe fereastră şi, după lovitură, a ieşit pe uşa de la intrare. Urme de paşi pe răzorul de sub fereastră, păstrînd aceeaşi direcţie (vezi fotografia de pe ultima pagină). S-au mai găsit bucăţi de pămînt şi pe covorul din salon.*

„Dar n-am intrat pe fereastră... A, da! Cînd m-am întors."

Daily Record relata pe larg, într-un stil melodramatic, o poveste care se putea reduce la următoarele: duminică dimineaţa, un muncitor de la Telefoane, aflîndu-se în *bungalow*-ul locuit de Webber la capătul unui sat din Sussex, a chemat poliţia. O maşină, care nu aparţinea victimei, lăsase în grădină o urmă dublă de pneu, de la care porneau urmele tălpilor ce se îndreptau spre fereastră. Mortul a fost găsit pe scaun, în faţa biroului său, într-o poziţie atît de neobişnuită pentru un cadavru, încît fotografiile luate de poliţişti erau mai clare decît raportul lor.

Acestea înfăţişau un bărbat corpolent — în aparenţă plin de viaţă — cu mîna stîngă pe receptorul telefonului dus la ureche şi cu cotul pe masă, într-o mişcare foarte firească. Braţul drept, întins, era *suspendat în aer*, exact la douăzeci şi patru de centimetri deasupra biroului, cu pumnul strîns şi degetul gros îndreptat în jos. Îţi dădea impresia că te afli în faţa unei persoane întrerupte în mijlocul unei convorbiri telefonice de sosirea unui prieten. Continuînd să discute cu amîndoi, degetul gros îndreptat în jos indica prietenului că o spe-

rantă comună li s-a năruit, dacă nu voia să indice prin acest gest vreun obiect de pe masă. În orice caz, degetul întins dădea impresia că victima insista asupra unui fapt.

Inspectorul principal Karslake, chemat de urgenţă duminică dimineaţa, consideră poziţia mortului cu adevărat enigmatică. Ea nu se putea explica decît dacă Webber ar fi fost împietrit pe loc, dar în realitate fusese omorît de un glonte de revolver. Şi trupul unui om ucis de un glonte nu poate arăta astfel, poliţistul o ştia foarte bine. Poziţia cadavrului dădea atît de bine iluzia că omul se află în viaţă, încît te aşteptai să vezi degetul gros coborînd. Fără să vrei te gîndeai la una dintre acele statui al căror personaj e în plină mişcare : generalul cu sabia în mînă sau un cal cu piciorul ridicat.

— Nu ştim încă dacă a vorbit la telefon, explică Karslake doctorului. Dar ştim precis că a ridicat receptorul pe la nouă şi jumătate sîmbătă seara. Receptorul n-a fost pus în furcă, de aceea l-a sunat telefonista, dar nu i-a răspuns nimeni. A doua zi dimineaţă a venit un instalator şi, cînd a văzut... ceea ce vedeţi şi dumneavoastră, a anunţat imediat poliţia locală. Karslake privi furios cadavrul.

— Aţi mai văzut vreodată ceva asemănător, doctore?

— Asemănător, nu. Dar aţi mai avut vreodată prilejul să urmăriţi efectele capricioase ale rigidităţii unui cadavru?

— Nu-i vorba de un capriciu, doctore. Omul acesta era pe cale să facă ceva: dădea un telefon. Şi priviţi poziţia degetului mare: dacă Webber n-a spus „totu-i o greşeală", înseamnă că voia doar să apese pe soneria electrică. Dar nu-i nici o sonerie pe masă, nici măcar un fir, şi nu era nimeni în casă ca să răspundă. De altfel, un cadavru nu înţepeneşte imediat, nu ?

— Nu. Timpul care trece pînă cînd un cadavru înţepeneşte complet diferă după poziţia corpului. În cazul de faţă nu pot spune exact. Asta-i sarcina laboratorului, dar cred că a durat cel puţin un ceas pînă cînd rigiditatea a devenit suficient de puternică pentru a susţine braţul întins. Da, pe puţin un ceas.

— Mi-aţi spus însă că mortul n-a fost mutat din loc după ce a murit ! protestă Karslake.

— Da ! Pot adăuga că moartea n-a fost instantanee. Webber a trăit şapte sau opt minute după ce a fost împuşcat.

Poate a fost conştient, poate nu. Poate s-a mişcat, a apucat receptorul, dar nu cred că a putut vorbi clar. În momentul morţii, braţul stîng avea aceeaşi poziţie pe care o are acum, dar nu şi cel drept. Cu neputinţă. *Braţul drept trebuia să se sprijine pe ceva.*

— Ce părere aveţi despre următoarea idee, şefule ? întrebă Rowlings, tînărul asistent al lui Karslake. Criminalul intră pe fereastră, iese pe uşa de la intrare, lăsînd-o deschisă. Fiind grăbit, uită un obiect oarecare, se întoarce după un ceas şi ia acest obiect de sub mîna cadavrului.

— Ah !... oftă Karslake, vrei să spui că tot ce avem de făcut este să-l arestăm pe asasin şi să-l întrebăm ce a căutat în vila lui Webber ! Tinere, caută între timp prin casă şi adu-mi toate hîrtiile care au pe ele nume şi adrese.

Fotografii îşi terminaseră prima parte a sarcinii lor. În afară de amprentele digitale ale mortului, luaseră în salon o a doua serie de amprente, iar în bucătărie o a treia. Acestea din urmă au fost mai tîrziu identificate ca fiind ale femeii de serviciu.

După ce mortul fu scos din casă, Karslake înconjură pavilionul, care putea fi numit *bungalow* pentru că, deşi construit solid din cărămizi, nu avea etaj. Pardoseala era acoperită cu nişte covoare destul de frumoase. Mobilierul modern, dar fără ostentaţie. Nu era foarte nou, deşi în foarte bună stare. Seiful zidit în perete nu fusese forţat. În sertarul biroului, care nu era închis cu cheia, se aflau 15 lire. Pe jos, o cutie de aur pentru ţigări. Dacă la astea adăugăm cele 30 de lire pe care mortul le avea asupra lui, este evident că nu furtul fusese mobilul crimei.

După ce s-a asigurat că subalternii săi lucrează serios, Karslake s-a dus la centrala telefonică şi a întrebat telefonista de serviciu cînd a avut loc crima.

— Abonatul formase numărul centralei şi am răspuns îndată. (Telefonista vorbea pe un ton cît se poate de „oficial".) Neauzind însă nimic...

— Perfect. Dar spuneţi-mi, n-aţi auzit absolut nimic ?

— Nu, nimic. Doar maşina de scris.

Această destăinuire îl surprinse oarecum pe inspectorul principal, căci nu văzuse nici o maşină de scris în *bungalow*.

— Şi cît timp s-a bătut la această maşină ?

— O, nici măcar un minut ! Fata părăsi tonul oficial. Şi

dacă acest lucru vă este de folos, atunci vă pot spune că zgomotul nu se asemăna cu zgomotul care se aude cînd se bate o scrisoare. Sora mea este dactilografă, şi cunosc zgomotul. Se gîndi o clipă. Mai curînd se subliniau nişte cuvinte. Dar nu un rînd întreg. Un cuvînt, apoi urma o pauză înainte de a sublinia următorul, şi tot aşa în continuare.

După părerea medicului, în clipa aceea Webber probabil nu era în stare să vorbească. Karslake împrumută o maşină de scris.

— Nu vă deranjează dacă vă întoarceţi cu spatele la mine ? o întrebă el pe telefonistă. Vreau să-mi dau seama ce se poate auzi din poziţia asta. Lovi o clapă la întîmplare de cîteva ori în şir.

— Cam acelaşi zgomot, dar avea ceva deosebit în ritm, dacă înţelegeţi ce vreau să spun.

Instantaneu, Karslake bătu trei lovituri scurte... apoi trei lungi... şi iar trei scurte. S. O. S.

— Asta-i ! exclamă ea. Exact !

Reluă proba de cincisprezece ori. Ori de cîte ori făcea semnalul, telefonista îl recunoştea, fără să-şi dea însă seama că era alfabetul Morse.

Reporterii n-au găsit-o pe telefonistă decît luni dimineaţa. Amabilă, ea le povesti tot ce ştia, şi acum putea chiar să şi imite semnalul pe care ziariştii l-au recunoscut de îndată. Cele aflate erau preţioase, dar, foarte recunoscători, n-au menţionat sursa informaţiilor, temîndu-se ca nu cumva telefonista să fie concediată pentru că furnizase date în legătură cu munca ei.

Ediţiile de după-masă îl înştiinţară deci pe Arnold Haverston că poziţia cadavrului nu mai prezenta nici un mister.

Putem înştiinţa încă de pe acum că asasinul a pătruns în bungalow cu o maşină de scris portativă care îi aparţinea. Înspăimîntat, a uitat fără îndoială această maşină care l-ar fi identificat şi s-a întors după un ceas sau două s-o ia. Acest fapt ar putea explica poziţia braţului, dacă presupunem că maşina se afla pe birou, cu claviatura îndreptată spre cealaltă parte a corpului. Lovit mortal, Webber a putut să mai apuce receptorul, dar nu să şi vorbească. Cu braţul drept sprijinit pe carul maşinii, a bătut în claviatură cu degetul mare, folosinduse de alfabetul Morse pentru a face apelul S. O. S.,

exact în poziția în care a fost găsit de poliție, dar telefonista n-a înțeles semnalul.

O mașină de scris portativă ! Haverston nu văzuse decît în vitrină. Și acest Morse... ce stupiditate ! Dacă poliția credea asemenea baliverne, cu atît mai bine, deoarece în felul acesta se îndepărta de la drumul cel bun.

Ceea ce era și adevărat. Dar Haverston nu știa, din fericire pentru el, că o mașină de scris care n-a jucat nici un rol în toată afacerea asta — mai mult încă, nici măcar n-a existat — făcea parte dintre acele dovezi care pot deveni foarte periculoase pentru un criminal, după ce-a fost greșit înregistrat de serviciul cazurilor clasate.

Arnold Haverston își dădu seama că incidentul cu mașina de scris îi calmase nervii. Se întrebase mai întîi, neliniștit, dacă nu cumva vreun obiect uitat în casa lui Webber ar putea fi folosit drept carte de vizită care să îndrepte poliția pe urmele lui. După toate aparențele nu era însă cazul, deoarece dacă s-ar fi întîmplat într-adevăr așa, după patruzeci și opt de ore de la săvîrșirea crimei polițiștii ar fi fost pe urmele sale. Webber nu lăsase desigur nici o notă printre hîrtiile lui. Cît timp trecuse de fapt de la penultima întîlnire cu Webber ? Paisprezece ani... da, paisprezece ani ! În răstimpul acestei perioade îndelungate, calitățile de contabil ale lui Haverston îi aduseseră o clientelă destul de serioasă. Cîștigase încrederea oamenilor datorită meticulozității sale maladive. Avînd o inteligență greoaie, nu acționa niciodată spontan, și în ultimii ani devenise un om lipsit de personalitate, ale cărui obiceiuri păreau să aparțină mai curînd unui bătrîn decît unui bărbat de patruzeci și trei de ani.

Și dacă Webber observase că era urmărit ? Dacă scrisese într-un loc sigur ceva de felul acesta : *dacă voi fi omorît într-o zi întrebați-l pe Arnold Haverston.* Nu-i urmărise oare mașina de prea multe ori ? Consultă neliniștit o agendă. Să vedem... era 7 aprilie 1936. Pe pagina de la 15 februarie găsi scris următorul cuvînt : *chibrit*, și se întrebă o clipă de ce crezuse că trebuie să se folosească de un cuvînt cheie inteligibil doar pentru el.

Tocmai vizitase un client din City. Adăpostit sub porticul unui imobil, își aprindea o țigară, cînd Webber ieși și trecu pe lîngă el fără să-l vadă. A avut un șoc. Fusese mai mult decît sigur că dușmanul său e în Canada — în închisoare, fără îndoială — și că nu va mai auzi niciodată de el. Apoi observă plăcuța de cupru de pe ușă : „Ress & Webber, misiți".

Intră. Cinci camere sus... și altele, jos. Frumoasă casă ! Plăcuța nu era nouă ; Webber făcea probabil de ani de zile afaceri serioase și ajunsese să fie considerat o persoană importantă.

Neînsemnatul contabil a avut nevoie de cincisprezece zile ca să găsească garajul lui Webber. La început, n-a putut să-i urmărească mașina pînă la capăt. Firea lui șovăielnică făcuse din el un șofer păcătos, în timp ce Webber excelase totdeauna în activitățile ce pretindeau calități fizice. Haverston începu prin a se așeza în drumul său, apoi sfîrși prin a-l urmări pe misit pînă în comitatul Essex, singurul loc la mai puțin de douăzeci de mile de Londra unde se mai pot găsi sate autentice. *Bungalow*-ul lui Webber era admirabil situat pentru comiterea unei crime, dar intențiile lui Haverston nu i se formulau încă atît de limpede în minte.

La ultima lor întîlnire de acum paisprezece ani, îl lovise pe Webber cu pumnii, convins fiind că dreptatea era totdeauna de partea lui. Bazîndu-se pe acest lucru, a rămas uimit văzînd că Webber îi răspundea la fiecare lovitură. Webber avea zece centimetri și douăzeci de kilograme mai mult decît el, și Haverston a stat în pat după aceea trei zile.

„Ar putea să mă atace din nou !" Haverston se folosi de acest pretext pentru a purta mereu asupra lui revolverul din timpul primului război mondial, ceea ce era stupid dacă ar fi vrut să-și omoare dușmanul, căci arma era înregistrată pe numele său.

Ajunse în fața *bungalow*-ului către nouă seara și lăsă mașina în grădină după ce stinsese farurile — comportare într-adevăr de neînțeles dacă singura lui intenție fusese să schimbe cu Webber doar cîteva cuvinte lipsite de gingășie. Cînd ajunse în fața ușii de la intrare, ea se deschise.

— Bună-seara... spuse proprietarul *bungalow*-ului, pe un ton puțin încurajator.

— Aș vrea să vorbesc cu domnul Webber.

— Lasă gluma, Arnold Haverston... te-am recunoscut! Intră, bătrîne!

În hol, Haverston recunoscu o ladă de stejar care îi aparţinuse altădată, sau mai exact aparţinuse nevestei sale. Se simţi uşor tulburat.

Webber îl conduse în salon şi Haverston regăsi alte amintiri... covoare... biroul... scaune... dulapul..., totul aparţinuse nevestei sale.

— Astea sît mobilele Isobelei! exclamă el regretînd apoi cele spuse.

— Da, e ce-am putut salva. Dar, moral dacă nu legal, îţi aparţin. Le poţi lua pe toate dacă vrei.

— Mulţumesc, nu vreau. Încerca să înţeleagă cu mintea lui cam înceată. Credeam c-au fost vîndute.

— Le-am amanetat. Ca să-mi plătesc... excursia în Canada. Dar după trei luni m-am întors. Unele dintre cărţile de joc pe care le aveam în mînă erau atuuri; un prieten m-a ajutat, am devenit asociaţi, şi de atunci n-am mai privit înapoi niciodată. M-am întors în Canada, unde am lucrat pentru firma noastră, şi am plecat de acolo definitiv anul trecut. În acest răstimp am amanetat toată mobila. Tonul lui Webber devenea din ce în ce mai cordial. Dragul meu, am impresia însă că şi ţie ţi-a surîs oarecum viaţa!

Haverston tăcu pentru o clipă, lăsînd tăcerea să se aştearnă grea, şi-apoi răspunse:

— N-am venit să stau de vorbă, Webber, am venit doar să-ţi pun cîteva întrebări. Dacă îmi răspunzi, nu te mai plictisesc cu prezenţa mea nici un minut în plus.

— Sînt pregătit să răspund la orice întrebare, răspunse Webber cu indiferenţă. Dar, la naiba, nu trebuie să faci din asta o dramă. Sînt paisprezece ani de atunci! Dacă vrei să discutăm, să discutăm liniştit. Bem ceva?

— Nu, mulţumesc.

— Atunci bea măcar o cafea cu mine ca un gentleman! Tocmai făcusem una. Webber ştiuse întotdeauna să dea replica pe loc şi-şi păstra frumuseţea prostănacă de la douăzeci şi cinci de ani.

— Dacă ţii neapărat, atunci beau.

Haverston zări cafetiera şi ceaşca pe tavă.

— Serviciul de porțelan de Ashwinden ! exclamă el.
— Da, nu mai am decît două cești, pe cealaltă o țin în vitrină.

Webber se sculă și se duse după ea. Serviciul acesta fusese cadoul de nuntă din partea tatălui ei, care îl proiectase pentru fabrica de porțelanuri Ashwinden. Cafetiera, cana pentru lapte, zaharnița erau intacte. Lui Haverston nu-i plăcuse niciodată serviciul acesta. Era ultramodern, cu creneluri ca o fortăreață, și greu de mînuit. Capacul de metal al cănii pentru lapte, prevăzut cu un resort, sărea ca un drăcușor dintr-o cutie cu surprize. Isobel ținea mult la el în semn de afecțiune pentru tatăl ei, și cu timpul Haverston se legase de el. Dar acum nu-i mai plăcea de loc și se simți aproape fericit cînd îl auzi pe Webber declarînd :

— De fapt serviciul nu are valoarea pe care i-o acordăm noi. Îl trecusem pe listă cu 150 de lire, dar cei de la magazinul de antichități l-au evaluat la 20 de lire. Vrei lapte ?

— Da, te rog.

Webber îl servi ținînd cafetiera într-o mînă și cana pentru lapte în cealaltă. Gestul familiar de ridicare a capacului i-o aminti lui Haverston pe Isobel. Ura nestinsă i se redeșteptă în suflet.

Fiindcă vrei cu orice preț să evoci trecutul, lasă-mă pe mine să vorbesc mai întîi. Ai făcut o mare greșeală obligînd-o pe Isobel să-și ia mobila. Asta îi amintea mereu că te părăsise, și rezultatul a fost că în cele din urmă m-a părăsit și pe mine. A ieșit foarte rău pentru toți trei.

— Rău pentru dumneata, Webber ? Cum adică ? A plecat, s-a mutat singură în acest apartament, te-a scăpat de orice grijă față de ea, și mai mult decît atît, atunci cînd a putut te-a și ajutat. Mi-a scris odată în timp ce locuia aici. În scrisoarea aceea — singura pe care am primit-o de la ea — Isobel îmi spunea, printre alte lucruri foarte puțin măgulitoare la adresa dumitale, că îți trimite bani. O am la mine, uite-o. I-o întinse. Poți s-o citești.

— Nu mă interesează. Webber nu schiță nici un gest spre scrisoare. Vorbește, Haverston, spune tot ce ai pe suflet. Ți-am pricinuit o mare suferință cînd ți-am sedus nevasta. Poate că nu mi-a fost prea greu... dar să trecem peste asta. E adevărat că mi-a trimis bani. Voia — mărturisise singură

într-o scrisoare — să-mi restituie cel puțin o parte din ceea ce cheltuisem pentru ea.

Haverston ridică din umeri.

— Mi-a dăruit mobila, reluă Webber. Intenția mea era să i-o dau înapoi, dacă mi-ar fi cerut-o. N-am considerat niciodată această mobilă ca fiind proprietatea mea, pînă... pînă la moartea ei. Atunci nu aveam nici un ban, fiind într-o situație în care tu n-ai fost probabil niciodată. Pentru că mă curățase într-adevăr de bani cît timp am fost împreună și, fiindcă îmi propunea să-mi restituie o parte, i-am acceptat oferta, asta-i toată povestea.

— Cunoșteai foarte bine felul cum cîștiga banii pe care ți-i trimitea. Și de asemenea știai că se droga ca să-și invingă scirba ce i-o pricinuia meseria asta.

Webber răspunse ceea ce n-ar fi trebuit niciodată să răspundă bărbatului care-o iubise pe Isobel.

— Scîrbă ? Ce glumă ! Nu ți-i fi închipuind c-ai fost primul în viața ei ? A avut duzini de bărbați înaintea ta, dragul meu... duzini !

Dacă Haverston ar fi acționat deliberat, stîngăcia l-ar fi făcut să dea greș, dar ochi fără să se gîndească și trase.

Dintr-o dată simți cum se naște în el o altă persoană. Spiritul său plutea în jur, privindu-l uimit, dar plin de admirație, pe acest Arnold Haverston care îl omorîse pe mîrșavul Webber. Apoi redeveni o singură ființă, băgă pistolul în buzunar, se îndreptă spre ușa salonului și stinse lumina. Străbătu holul cu pas victorios și deschise ușa de la intrare. În timp ce-o închidea, fu uimit văzînd holul încă luminat. Răsuci comutatorul și, părăsind *bungalow*-ul în deplină obscuritate, trînti ușa în urma lui. O clipă mai tîrziu, trînti satisfăcut și portiera mașinii, înainte de a porni motorul cu un zgomot asurzitor.

Se întoarse pe drumul spre Londra, bucurîndu-se de viață pentru prima oară după paisprezece ani. Nu se mai simțea un om neînsemnat și ridicol, plin de amărăciune. Luminile din West End îi urară bun venit. În Piccadilly, încetini. O femeie tînără, cu mers șerpuit, îi zîmbi de parcă ar fi avut aceeași vîrstă cu el. O pofti în mașină și ea îi șopti o adresă.

Cînd Arnold plecă de la ea, era mai tîrziu de miezul nopții. Motorul zvîcni ușor, înainte ca neînsemnatul contabil să poată pleca.

— Dumnezeule! Am uitat pe birou scrisoarea Isobelei...
Se revăzu în salonul *bungalow*-ului, învingîndu-şi teama şi prejudecăţile morale obişnuite. Poliţia o să-l descopere datorită acestei scrisori. Trebuia neapărat s-o ia de acolo.

Ca şi prima oară, intră în grădină cu maşina şi doar cînd urca scările peronului se gîndi că uşa de la intrare ar putea fi închisă. Cu ce s-o forţeze? Manivela pentru demontat pneurile! Înainte de a deschide cutia cu ustensile, se aşeză pe scara maşinii şi se gîndi cum să folosească acea unealtă. În acel moment, o rază de lună căzu pe una dintre ferestrele salonului care nu era complet închisă. Totul deveni simplu în clipa aceea. Arnold trecu peste răzor şi se urcă pe fereastră, pătrunzînd apoi în casă.

În timp ce bîjbîia în căutarea comutatorului, simţi că nervii îl părăsesc şi atunci se hotărî să nu se uite decît la scrisoare. Lumina lanternei îi era de ajuns. Puse imediat mîna pe ceea ce căuta şi se întoarse grăbit la fereastră. Înainte de a sări, ezită un moment: în lumina lămpii zărise ceaşca de cafea, şi chiar dacă serviciul de porţelan de Ashwinden nu avea o valoare comercială, era totuşi un model original, cunoscut la fabrică. Tatăl Isobelei... sinuciderea Isobelei... Webber... bărbatul Isobelei. Pornind de la acest serviciu, poliţia ar putea da de el. Se întoarse pe propriile lui urme, folosind doar lampa de buzunar.

Cele două ceşti şi farfurioarele lor, zaharniţa, cana cu lapte. Fu cît pe ce să scape cafetiera din mîini. Aşeză lampa pe masă ca să pună totul pe tavă, dar încărcat cu toate acestea nu va putea sări uşor pe fereastră. După o clipă de meditaţie, se gîndi la uşa de la intrare şi, de astă-dată, o închise uşor.

Îşi aşeză prada pe jos în maşină şi plecă spre Londra. Garajul imobilului în care locuia fusese înainte vreme curtea unui grajd. Acum era împărţit în compartimente care aparţineau diferiţilor locatari; astfel nimeni nu-l văzu urcînd la el cu serviciul în braţe.

Se culcă, dormi mai liniştit decît oricînd în ultima vreme, şi se trezi abia a doua zi la amiază. *Breakfast*-ul era rece şi de nemîncat. N-avea importanţă. Va lua prînzul în oraş!

„Pe unde o fi blestematul ăsta de serviciu?" se întrebă în timp ce se îmbrăca. Îşi aminti că-l pusese pe masa din hol înainte de a se duce în baie, ieri seară. Îl descoperi în

cele din urmă pe raftul din bucătărie. Femeia de serviciu îl spălase şi-l pusese acolo.

Dacă l-ar face acum să dispară, femeia s-ar mira, şi n-ar mai uita întîmplarea.

*

Inspectorul Rason văzu pentru prima oară funcţionînd o maşină de calculat la un an după asasinarea lui Webber. Căutînd la ora *lunch*-ului pe unul dintre prietenii săi care lucra într-un birou din City, observă un funcţionar întîrziat care stătea în faţa maşinii.

Tinerii sub douăzeci de ani, indiferent de clasa socială căruia îi aparţineau, erau înclinaţi să se comporte cu Rason ca şi cum ar fi fost un unchi onorific, şi o blondinetă din birou era pe cale să-i explice cum funcţionează maşina.

— Dacă loveşti clapele acestei maşini fără să ştii s-o foloseşti, nu se aude oare acelaşi zgomot ca şi atunci cînd baţi la maşina de scris ?

— Mai bine să n-o foloseşti dacă nu ştii cum ! protestă fata rîzînd. Dar e simplu ca bună ziua ! Vreţi să încercaţi ?

— Am să vă arăt ceva, răspunse Rason cu un ton misterios. Şi-i secret... Îmi cunoaşteţi meseria, aşa încît am încredere în dumneavoastră.

Formă numărul Scotland Yard-ului la telefonul alăturat şi-l ceru pe inspectorul principal Karslake.

— La telefon Rason, şefule. Ascultaţi... Bătu la maşina de calculat trei lovituri scurte... trei lungi.... trei scurte.

— Bine, înţeleg, răspunse Karslake. Ai plecat fără bani ! Unde eşti ?

— Păstraţi-vă sentimentele generoase ! O să ne întîlnim după masă. *Bye-bye !*

Rason se întoarse la maşină şi-i citi inscripţia : „Societatea pentru maşinile de calculat Ashwin". O notă pe carnetul său, o dată cu adresa, şi se duse acolo, prezentîndu-se sub un nume fals drept viitor cumpărător. O jumătate de oră mai tîrziu, plecă încărcat cu prospecte, pliante şi alte reclame.

Karslake nu se întoarse la Yard înainte de ora trei după-amiază. Rason avu deci tot timpul să studieze afacerea Webber, al cărei dosar i-a fost înmînat după ce juriul *coro-*

ncr-ului dădu verdictul „omor săvîrşit de una sau mai multe persoane necunoscute".

Parcurgînd inventarul pus la dispoziţie de magazinul de antichităţi unde Webber antrepozitase mobila în timpul călătoriei sale în Canada, Rason se opri la următorul punct: *un serviciu de porţelan de Ashwinden (valoarea 20 de lire).* Îi veni atunci în minte una dintre acele idei luminoase care îl îndreptau descori pe căi greşite, dar care, în caz contrar, erau puse de către colegii invidioşi pe seama „hazardului".

— Afacerea Webber, şefule. Cred că am găsit o pistă. Cel puţin începutul uneia. Azi-dimineaţă aţi crezut că mă foloseam de o maşină de scris. Nici vorbă, era o maşină de calculat.

'Karslake se încruntă şi Rason continuă grăbit.

— E vorba tot de o maşină, desigur, şi se poate bate la fel, dar specialitatea ei este matematica. Iată, am o grămadă de prospecte... o să vedeţi claviatura. Priviţi numele firmei, e foarte important!

— Sînt foarte fericit să aflu în sfîrşit un lucru important, mormăi inspectorul principal. Webber folosea deci o maşină de calculat în locul unei maşini de scris. Ei şi ?

Rason zîmbi cu indulgenţă.

— Iată, întocmit de oamenii dumneavoastră, inventarul cu tot ce se găsea în *bungalow*. Nici o maşină de calculat. Şi iată inventarul magazinului de antichităţi întocmit în timpul şederii lui Webber în Canada. Priviţi... acolo unde am făcut o cruce.

— Serviciu în porţelan Ash*winden*... maşină de calculat Ash*win* ! exclamă Karslake.

— Întocmai ca şi : Automobile Ford, tractoare Ford*son* E probabil un model de fantezie.

— Vorbiţi de maşină de calculat... atunci de ce este scris serviciu de porţelan ? Întreab-o pe nepoata dumitale, Rason. O să-ţi spună că Ashwinden este o fabrică de porţelan cunoscută în lumea întreagă. Şi întreab-o pe telefonistă dacă ceea ce a auzit nu era zgomotul cuiva care bătea mai curînd într-o ceaşcă decît la o maşină de scris. Şi crede-mă, Rason, ai face bine să te aprovizionezi cu o cutie de şocolată.

Rason strînse dosarul şi plecă. Karslake era cu siguranţă un om foarte de treabă, dar extrem de limitat. În definitiv, probabil că existau o groază de firme intitulate Fordson, des-

pre care Henry Ford nu auzise niciodată. De ce să nu se întîmple același lucru cu Ashwin și Ashwinden ? Și apoi, oricine ar fi putut greși copiind un inventar. Rason hotărî să viziteze totuși magazinul de antichități.

Și-a prezentat legitimația oficială și directorul l-a primit imediat și l-a condus la serviciul de evaluare, unde a dat ordin funcționarilor să fie complet la dispoziția polițistului. Șeful acestui serviciu ceru dosarul lui Webber și văzîndu-l exclamă :

— Îmi amintesc totul acum ! Webber declarase la început că acest serviciu de porțelan valora 150 de lire. Am luat legătura cu fabrica...

— Va să zică e vorba de un serviciu de ceai ? întrebă Rason, complet deconcertat.

— Nu, de un serviciu de cafea. Fabrica ne-a răspuns că se renunțase la acest model încă înainte de a fi executat pentru comerț. Putea avea deci oarecare valoare ca piesă de colecție, nu foarte mare, și atunci noi l-am evaluat la 20 de lire.

Și nimic despre o mașină de calculat ! Trebuia să revină la serviciul de porțelan. „Karslake marchează un punct", gîndi Rason în timp ce bea o ceașcă de ceai.

„Numai să nu..." Începu să lovească farfurioara cu ceașca în speranța zadarnică că va putea imita zgomotul unei mașini de scris, dar nu reuși decît s-o alarmeze pe femeia care servea ceaiul.

În timp ce făcea puțină ordine pe biroul său și punea inventarele în dosar, îi veni o nouă idee : Serviciul de la Ashwinden figura în inventarul magazinului de antichități, dar nu și în cel al poliției ! Poate că Webber l-a vîndut între timp. Nu, ce nevoie ar fi avut să-și vîndă vesela, de vreme ce la moartea sa avea cîteva mii de lire depuse pe numele lui la bancă, acțiuni la întreprinderea unde lucra și, pe deasupra, pe nimeni în grijă.

„E necesară o discuție cu fosta femeie de serviciu a răposatului", își spuse Rason.

— Îi pregăteam micul dejun sărmanului domn în fiecare zi, în afară de duminică. Celelalte mese le lua în oraș ; cu asta îmi terminam treaba la amiază.

— Și cafeaua, tot dumneata o pregăteai ?

— Nu. O cumpăram doar, domnul și-o pregătea singur. Pesemne îi era teamă să nu-i sparg serviciul cel prețios, de aceea îl spăla întotdeauna singur și-l punea apoi în vitrina din

salon. Aş fi vrut să vedeţi mizeria pe care o lăsa în chiuvetă după ce termina treaba !

— Ai spus poliţiei că nu lipsea nimic din *bungalow*. Ai văzut acest preţios serviciu cînd ai fost chemată luni dimineaţa?

— Nu pot să spun că l-am văzut, dar am observat că pachetul de cafea pe care-l cumpărasem sîmbătă era desfăcut, şi-atunci m-am gîndit că şi-a băut cafeaua ca de obicei, şi-apoi a fost omorît, sărmanul de el !

— Chiuveta era murdară în dimineaţa aceea ?

— Nu, dacă stau să mă gîndesc acum. Poate că domnii ăia de la poliţie au spălat singuri. S-or fi gîndit ei că în situaţia asta nu puteau să se bizuie pe mine !

Deci Webber mai avea serviciul de cafea în momentul crimei. Cu toate acestea, duminică dimineaţă serviciul nu mai era acolo. Pe drum, la întoarcere, Rason încercă să găsească o explicaţie acestui mister.

„Ei bine... asasinul soseşte cu un revolver şi o maşină de scris pe care o scoate din husă. Are de gînd să-l lichideze pe Webber ca să-i şterpelească serviciul de cafea. Trage şi crede că şi-a omorît victima pe loc. Ia serviciul, uită maşina de scris pe care Webber bate S. O. S. Înainte de răsăritul soarelui, asasinul se întoarce să-şi ia maşina — în fond de ce nu o maşină de calculat ? — şi-i pune husa. Nu luase serviciul prima oară, şi-l ia acum, de data asta. Da, dar în cazul acesta la plecare ar fi avut ambele braţe încărcate..."

Jonglînd cu astfel de idei ciudate, mintea lui Rason deveni mai activă. Cînd faptele stabilesc că un om disperat se comportă ca un debil mental, asta dovedeşte că unul dintre fapte e prost evaluat.

A doua zi se duse la fabrica de porţelan Ashwinden.

— Serviciul acesta, i-s-a răspuns, a fost proiectat pentru noi de către un domn, pe nume Thane. Majoritatea proiectelor sale erau foarte bune, dar acesta, îmi pare rău că trebuie să spun, a fost una dintre puţinele sale greşeli. Firma i-a vîndut doar piesele fabricate pe o sumă pur nominală. Iată fotografiile şi devizul descriptiv.

— Arată ca un nou castel Windsor ! exclamă politicos Rason. Mi-aţi putea da adresa domnului Thane ?

— A murit. Fabrica plăteşte văduvei sale o pensie. Doriţi adresa ei ?

Rason se duse s-o vadă pe doamna Thane, mama Isobelei Haverston, aflînd astfel tragica poveste a fiicei sale.

Era noaptea cînd reluă legătura cu inspectorul principal.

— Aveţi dreptate, şefule. Nu era decît un serviciu de cafea, nu de ceai. Vorbesc despre afacerea Webber. E ca şi rezolvată ! Dacă vă simţiţi obosit, mă pot ocupa singur de arestare !

— Nu eram obosit, dar încep să fiu, răspunse Karslake cerînd amănunte. Ascultă relatarea subalternului său cu un interes crescînd şi fu cît pe ce să-şi manifeste aprobarea. Dar se abţinu la timp şi se mulţumi să spună :

— Dacă n-aş fi fost acolo să te împiedic, l-ai fi arestat pe omul acela fără să fi avut cea mai mică dovadă.

În ciuda expresiei morocănoase a lui Rason, adăugă :

— Dacă a luat serviciul ca să şteargă o urmă, poţi fi sigur că nu-l ţine în vitrina din mijlocul salonului, aşteptînd vizita dumitale. Ceea ce este necesar acum e să faci rost de amprentele lui digitale. Dacă corespund cu cele luate în *bungalow*, mergem la el. Şi te însoţesc.

În decurs de un an, Haverston se schimbase mult. Gesturile-i şovăielnice deveniseră simple ticuri, şi se îngrăşa văzînd cu ochii. Cînd o saluta însă pe femeia de serviciu, aceasta îi răspundea cu o răceală evidentă, deoarece găsise nu o dată urme de ruj pe batistele domnului, şi nu-i plăcea felul său nou de viaţă.

După anchetă, regăsindu-şi curajul, neînsemnatul contabil putu să examineze lucid situaţia. O scurtă călătorie în Olanda (în timpul nopţii) i-a dat posibilitatea să-şi arunce revolverul în Marea Nordului, şi după aceasta se simţi în stare să înfrunte toate întrebările pe care poliţia i le-ar fi putut pune.

Trecură săptămîni, luni, şi puţin cîte puţin se linişti complet. Cînd Rason şi Karslake veniră la el, era în salon într-o companie galantă. Poftindu-i pe cei de la Yard în sufragerie, trebui să facă un efort ca să-şi amintească planul apărării sale.

— Domnule Haverston, cred că-l cunoaşteţi pe Francis Webber, nu ? îl întrebă Rason.

— Da...desigur. Adică l-am cunoscut.

— Cînd l-aţi văzut ultima oară ?

— În seara morţii. Pe la opt, în *bungalow*-ul lui.

Acest răspuns, pregătit acum zece luni, reprezenta prima operaţie a planului A, prevăzut pentru o anchetă obişnuită, de rutină. Îi văzu pe detectivi schimbînd o privire mirată — ceea ce corespundea întocmai planului A.

— Nu m-am prezentat atunci la poliţie, pentru că nu vă puteam fi de folos cu nimic. Şi-apoi aveam un motiv serios să nu mă fac cunoscut : cu ani în urmă, nevasta mea a fugit cu Webber. Prezenţa dumneavoastră dovedeşte fără îndoială că sînteţi la curent.

— Asta nu era motiv să tăceţi, răspunse sever Karslake. Am luat în *bungalow* nişte amprente digitale a căror provenienţă ne intrigă foarte mult.

— Vai, îmi pare foarte rău că a trebuit să căutaţi ! Am stat cinci sau şase minute în salon la el : probabil, deci, amprentele sînt ale mele

— Probabil ! mormăi Karslake. O să controlăm. Deşi cazul îi aparţinea lui Rason, Karslake, şeful său, preluă această obligaţie. Scoase din trusă tamponul cu tuş şi-i dădu lui Haverston instrucţiunile dorite, pe care acesta le execută cu bunăvoinţă exagerată.

În timp ce inspectorul principal compara rezultatul muncii sale cu amprentele luate în *bungalow*, Rason întrebă :

— Cînd aţi intrat în salonul lui Webber, n-aţi remarcat vreun obiect care să vă fie familiar ?

Poliţiştii ştiau deci de existenţa serviciului de cafea. Planul A nu presupunea acest lucru. Haverston recurse la planul B. Riscurile creşteau.

— Am observat totul. Mobila din salon şi din hol — şi probabil din tot *bungalow*-ul — aparţinuse nevestei mele şi făcuse parte din căminul nostru. Asta este motivul indirect pentru care l-am vizitat, dar trebuie să vă explic mai întîi... L-am pierdut pe Webber din vedere acum paisprezece ani... nu, cincisprezece ani. Haverston învăţase aceste explicaţii pe dinafară anul trecut. De astă dată nu trebuia să comită nici o eroare. Îl credeam plecat în Canada, şi moartea bietei Isobela închisese definitiv acest nefericit capitol din viaţa mea. Anul trecut, în februarie, Webber şi cu mine ne-am întîlnit întîmplător în City. Ne-am recunoscut fără să ne vorbim.

La 5 aprilie, întorcîndu-mă acasă, l-am găsit în faţa garajului. Mă aştepta de ore întregi. Avea acasă mobila nevestei mele, îmi explică el, şi considera că-i datoria lui să mi-o restituie, dacă voiam. Am fost politicoşi amîndoi, dar întrevederea era lipsită de cordialitate.

I-am spus că putea păstra mobila, dar că doream să iau serviciul de cafea care avea pentru mine o valoare sentimentală. Fusese proiectat de tatăl nevestei mele, care lucra pentru fabrica de porţelan Ashwinden.

— O, gemu Rason, în timp ce pe buzele inspectorului principal se stingea un zîmbet larg.

— Continuaţi, domnule Haverston, spuse Karslake.

— Fireşte, Webber a acceptat să mi-l restituie. I-am propus să vin să-l iau cu maşina ca să nu-l mai plictisesc cu împachetarea. Ne-am înţeles să plecăm îndată spre *bungalow*-ul său. L-am urmat în maşina mea şi am ajuns acolo pe la opt seara.

— Ce s-a întîmplat cu serviciul de cafea? întrebă Rason.

— E în salonul meu. Vi-l aduc imediat, dacă vreţi să-l vedeţi.

Haverston ieşi, lăsînd uşa deschisă în spatele lui. Karslake spuse cu jumătate de glas:

— Nimic, dragul meu! Îţi aminteşti de amabila dumitale propunere de a-l aresta în locul meu, dacă aş fi fost prea obosit s-o fac singur?

Se auzi glasul lui Haverston explicînd prietenei sale:

— Nu, se uită doar la bibelouri şi pleacă. Poţi să rămîi, draga mea.

Se întoarse să pună serviciul pe masa din sufragerie. Cafetiera... cana pentru lapte care semăna atît de mult cu castelul Windsor... zaharniţa... ultimele două ceşti.

Rason scoase nişte fotografii şi devizul descriptiv, ca să-l verifice, şi întrebă în treacăt:

— Domnule Haverston, eraţi ofiţer de infanterie în 1915? Mai aveţi revolverul?

— Nu... adică... nu! răspunse contabilul deconcertat. Revolverul nu figura în planul B. Mi-a dispărut de ani de zile. Probabil mi l-a furat cineva.

Karslake aşteptă întrebarea lui Rason, dar acesta în loc să asculte răspunsul, se ocupa de cafetieră măsurînd-o cu o riglă gradată.. Inspectorul principal se hotărî să pună şi el o întrebare.

— Cînd erați în salon, se afla o mașină de scris sau una de calculat pe masă ?

— Nu-mi amintesc să fi văzut. (Planul B prevăzuse această întrebare.) Am citit în jurnale că un obiect asemănător servise pentru a lansa semnale Morse, dar nu pot să vă dau nici o indicație.

Rason scoase o altă fotografie din servietă și o întinse gazdei.

— Priviți această fotografie, domnule Haverston.

Contabilul luă cartonașul, tresări și fu cît pe ce să-l scape din mînă.

Fotografia, făcută după moartea lui Webber, înfățișa cadavrul într-o poziție ciudată.

— E... oribil, murmură Haverston.

— Priviți bine diagrama de pe margine, continuă grăbit Rason. Priviți linia punctată care pornește de la brațul cadavrului și coboară pe masă. Acest braț se ținea fără nici un suport la douăzeci și patru de centimetri deasupra mesei. Înțelegeți ? *Iar cafetiera dumneavoastră măsoară exact douăzeci și patru de centimetri înălțime !* Ați luat cafetiera cîteva ore după ce l-ați omorît pe acest om, domnule Haverston.

— Eu...

— Nici un cuvînt. Tot ceea ce veți spune va fi reținut, putînd fi folosit împotriva dumneavoastră. Deși nu mai are nici o importanță acum ! Iată cum reconstitui scena...

Se aplecă peste masă, cu mîna stîngă lîngă ureche, de parcă ar fi ținut receptorul unui telefon. Brațul drept era ușor întin.. antebrațul sprijinindu-se pe capacul crenelat al cafetierei.

— Degetul mare e la cincisprezece centimetri deasupra mesei. Dacă măsurați, șefule, o să vedeți că este exact.

Coborî degetul mare pînă ce ultima falangă atinse țumburușul de pe capacul cănii de lapte și, din cauza greutății, jumătase din capacul metalic se ridică brusc ca un drăcușor cu arc țîșnind dintr-o cutie.

Inspectorul începu să bată cu degetul mare în capac : trei lovituri scurte... trei lungi... trei scurte...

În românește de IRINA RUNCAN

A. CONAN DOYLE

S-A PIERDUT UN TREN SPECIAL

Mărturisirile lui Herbert de Lernac, în prezent condamnat la moarte la Marsilia, au făcut posibilă lămurirea uneia dintre cele mai inexplicabile crime ale secolului — întîmplare fără precedent, cred, în analele criminalistice ale tuturor țărilor. Deși cercurile oficiale refuză să discute cazul și presa a primit prea puține informații, există totuși indicii că declarațiile acestui abil criminal sînt confirmate de fapte și că s-a găsit în sfîrșit dezlegarea uneia dintre cele mai uluitoare întîmplări.

Deoarece cazul s-a petrecut acum opt ani, iar importanța lui a fost oarecum estompată de o criză politică ce a acaparat atenția publicului în perioada aceea, ni se pare necesar să facem o expunere a faptelor, în măsura în care am reușit să le verificăm autenticitatea. Sînt luate din ziarele de atunci din Liverpool, din procesele-verbale ale anchetei deschise asupra lui John Slater, mecanic de locomotivă, și din rapoartele pe care cu multă amabilitate mi-le-a pus la dispoziție compania de cale ferată *London and West Coast*. Pe scurt faptele s-au petrecut precum urmează.

La 3 iunie 1890, un domn, care s-a recomandat drept Louis Caratal, a cerut să vorbească cu Mr. James Bland, inspector în gara Liverpool al companiei de cale ferată *London and West Coast*. Era un bărbat mic de statură, de vîrstă mijlocie și negricios; mergea adus de spate de parcă ar fi avut o diformitate la șira spinării. Îl însoțea un prieten, un bărbat cu o înfățișare impozantă, care-i arăta un respect și o atenție deosebite, ceea ce atesta calitatea lui de subordonat. Acest prieten sau însoțitor, al cărui nume n-a fost pronunțat, era cu siguranță străin, și, dat fiind tenul lui oacheș, probabil spaniol sau sud-american. Atrăsese atenția faptul că în mîna stîngă ducea

o mică servietă din piele neagră, şi un funcţionar de la Biroul Central, cu ochii pătrunzători, observase că servieta era prinsă de încheietura mîinii cu o curelușă. Atunci nimeni nu acordase vreo importanţă acestui amănunt, dar evenimentele ulterioare au arătat că el avea o anumită însemnătate. Domnul Caratal fu introdus în biroul lui Mr. Bland, în timp ce însoţitorul său rămase afară.

Domnul Caratal îşi expuse repede doleanţele. Sosise în după-amiaza aceea din America Centrală. Afaceri de cea mai mare importanţă reclamîndu-i prezenţa la Paris, nu putea să piardă nici o oră. Şi scăpase expresul de Londra. Un tren special trebuie să i se pună la dispoziţie, banii nu contau. Doar timpul avea importanţă. Dacă îl ajuta să plece imediat, compania de cale ferată putea să-i ceară orice preţ.

Mr. Bland sună, îl chemă pe Mr. Potter Hood, şeful circulaţiei, şi în cinci minute aranjă totul. Trenul avea să plece peste trei sferturi de oră. Era nevoie de acest timp ca să se elibereze linia. La puternica locomotivă Rochdale (în registrele companiei figura cu nr. 247) au fost ataşate două vagoane de pasageri şi un vagon de bagaje, la coadă. Primul vagon fusese pus doar pentru a atenua zdruncinăturile. Cel de-al doilea era împărţit, ca de obicei, în patru compartimente : unul de clasa întîi, altul de clasa întîi pentru fumători, al treilea de clasa a doua şi al patrulea de clasa a doua pentru fumători. Primul compartiment, cel mai apropiat de locomotivă, fu dat călătorilor. Celelalte trei rămaseră goale. Conductorul trenului special era James McPherson, salariat al companiei cu vechime de cîţiva ani. Fochistul, William Smith, era un angajat nou.

Ieşind din biroul inspectorului, domnul Caratal se apropie de însoţitorul lui şi după semne evidente se vedea că aşteaptă cu extremă nerăbdare să plece cît mai repede. După ce plătiră preţul cerut, care s-a ridicat la cincizeci de lire şi cinci şilingi, după tariful de cinci şilingi mila pentru un tren special, rugară să li se arate vagonul în care se instalară imediat, deşi fuseseră asiguraţi că linia nu va putea fi eliberată decît după aproape o oră. În acest timp, în biroul pe care domnul Caratal tocmai îl părăsise se petrecea o stranie coincidenţă.

O cerere pentru un tren special nu-i lucru prea neobişnuit într-un mare centru comercial, dar două cereri pentru trenuri speciale în aceeaşi după-amiază era ceva cu totul

ieşit din comun. Or, de-abia terminase Mr. Bland cu primul călător, cînd un al doilea intră în birou cu o cerere similară. Acesta era un oarecare Mr. Horace Moore, un bărbat cu o înfăţişare de militar, care, pretextînd faptul că soţia lui se îmbolnăvise grav la Londra, voia să plece imediat, fără să piardă nici un minut. Durerea şi neliniştea îi erau atît de evidente, încît Mr. Bland făcu tot ce-i stătu în putinţă pentru a-i satisface dorinţa. Despre un al doilea tren special nu mai putea fi vorba, deoarece serviciul local obişnuit fusese şi aşa oarecum perturbat de cel dintîi. S-ar fi putut însă ca Mr. Moore să împartă cu domnul Caratal cheltuielile trenului şi să călătorească în celălalt compartiment de clasa întîi, care era gol, dacă domnul Caratal nu l-ar fi primit în cel ocupat chiar de el. Nu era de presupus că o asemenea combinaţie ar fi putut întîmpina obiecţii, şi totuşi domnul Caratal, căruia Mr. Potter Hood îi făcu propunerea, refuză categoric s-o ia în consideraţie. Trenul era al lui, spunea domnul Caratal, şi ţinea să-l aibă în folosinţă exclusivă. Nici un argument nu reuşi să-i înfrîngă împotrivirea răuvoitoare, şi, pînă la urmă, ideea trebui abandonată. Mr. Horace Moore părăsi gara profund îndurerat, după ce află că nu-i rămîne altceva de făcut decît să ia personalul care pleca din Liverpool la ora şase. Exact la ora patru şi treizeci şi unu, după ceasul gării, trenul special, în care se aflau diformul domn Caratal şi însoţitorul lui uriaş, ieşi din gara Liverpool. Linia fusese între timp eliberată, aşa că trenul nu trebuia să aibă nici o oprire pînă la Manchester.

Trenurile companiei *London and West Coast* aveau să folosească liniile altei companii de cale ferată pînă la Manchester, unde trenul special urma să ajungă înainte de ora şase. La şase şi un sfert mare fu mirarea şi consternarea funcţionarilor de la Liverpool cînd primiră de la Manchester o telegramă în care li se anunţa că trenul nu sosise încă. Cerîndu-se informaţii la St. Helens, staţie ce se găsea la un sfert din drumul dintre cele două oraşe, li se răspunse:

„Către James Bland, inspector, gara L. & W. C. Liverpool — Trenul special trecut aci 4,52 ora prevăzută — Dowser, St. Helens."

Telegrama fusese primită la 6,40. La 6,50 un al doilea mesaj din Manchester anunţa:

„Nici o știre despre trenul special anunțat de dumneavoastră".

Și zece minute mai tîrziu, un al treilea mesaj, și mai derutant:

„Presupunem că trenul special a greșit traseul. Trenul local din St. Helens, care trebuia să vină după el, tocmai a sosit și n-a văzut nici un tren special. Rugăm telegrafiați insstrucțiuni. Manchester".

Întîmplarea lua un aspect nemaipomenit, deși dintr-un anumit punct de vedere ultima telegramă venea ca un fel de ușurare pentru autoritățile din Liverpool. Dacă trenul special ar fi avut vreun accident, nu ar fi fost posibil ca trenul local să treacă pe aceeași linie și să nu observe nimic. Și totuși, ce altceva s-ar fi putut întîmpla? Unde era trenul? Să fi fost tras pe o linie secundară ca să lase personalul să treacă? Nu era exclus, dacă ar fi avut nevoie de o reparație urgentă. Se trimiseră telegrame la toate gările dintre St. Helens și Manchester; inspectorul și șeful circulației așteptau, într-o tensiune îngrozitoare, să li se telegrafieze răspunsurile din care trebuiau să afle exact ce se întîmplase cu trenul dispărut. Răspunsurile sosiră în ordinea în care fuseseră trimise telegramele, adică ordinea gărilor începînd cu prima de după St. Helens:

„Trenul special trecut ora cinci — Collins Green".

„Trenul special trecut ora cinci și șase — Earlestown".

„Trenul special trecut ora cinci și zece — Newton".

„Trenul special trecut ora cinci și douăzeci — Kenyon Junction".

„Nici un tren special nu a trecut pe aici — Barton Moss."

Cei doi funcționari se uitară unul la altul, uluiți.

— Așa ceva nu mi s-a întîmplat niciodată în cei treizeci de ani de cînd lucrez, spuse Mr. Bland.

— Absolut fără precedent și inexplicabil, domnule. Trenul special a greșit drumul între Kenyon Junction și Barton Moss.

— Totuși, dacă-mi amintesc bine, nu există nici o bifurcație între cele două stații. Probabil că a deraiat.

— Dar atunci cum a putut trenul următor, cel de patru cincizeci, să treacă pe aceeași linie fără să-l vadă?

— Altă soluție nu există, Mr. Hood. *Trebuie* să fie așa. Poate că trenul local o fi observat ceva care ar putea să lămurească cît de cît toată povestea. Să cerem la Manchester in-

formații suplimentare, iar la Kenyon Junction să trimitem instrucțiuni ca linia să fie imediat cercetată pînă la Barton Moss.

Răspunsul de la Manchester sosi după cîteva minute.

„Nici o știre despre trenul special dispărut. Mecanicul și conductorul trenului personal susțin că n-a fost nici un accident între Kenyon Junction și Barton Moss. Linia complet liberă și nimic care să indice ceva anormal — Manchester".

— O să le arăt eu lor, mecanicului și conductorului ăstuia, spuse Mr. Bland, sinistru. S-a întîmplat un accident și ei n-au văzut nimic. E clar că trenul special a deraiat fără să deterioreze linia — cum de s-a putut așa ceva, asta depășește capacitatea mea de înțelegere — dar altfel n-are cum să fi fost și vom primi în curînd o telegramă din Kenyon sau Barton Moss în care o să mi se anunțe că trenul a fost găsit la poalele vreunui terasament.

Dar profeția lui Mr. Bland nu era sortită să se împlinească. După o jumătate de oră sosi următorul mesaj de la șeful gării din Kenyon Junction :

„Nici o urmă a trenului special dispărut. E sigur că a trecut pe aici și nu a ajuns la Barton Moss. Am detașat locomotiva de la tren de marfă și m-am dus eu însumi pe linie ; e complet liberă și nicăieri nici un semn de accident".

Uluit, Mr. Bland își smulse părul din cap.

— Îți vine să înnebunești, nu alta, Hood ! exclamă el. Se poate oare să dispară un tren în Anglia, ziua în amiaza mare ? E absurd, absurd. O locomotivă, un tender, două vagoane de pasageri, unul de bagaje, cinci oameni — totul pierdut, pe o linie dreaptă de cale ferată ! Dacă pînă într-o oră nu aflăm ceva precis, îl iau pe inspectorul Collins și mă duc chiar eu acolo.

În sfîrșit sosi o știre precisă, sub forma unei telegrame din Kenyon Junction.

„Cu părere de rău vă informăm că a fost găsit cadavrul lui John Slater, mecanicul trenului special, într-un tufiș de dobriță la patru kilometri de gara Junction. A căzut de pe locomotivă pe terasament și s-a rostogolit în tufiș. În cădere s-a lovit la cap, în cîteva locuri, ceea ce pare a-i fi provocat moartea. Împrejurimile au fost cercetate cu atenție și nu s-a găsit nici o urmă a trenului dispărut."

Țara se afla, așa cum s-a mai spus, în plină criză politică, și atenția publicului era îndreptată asupra importantelor și

senzaţionalelor evenimente de la Paris, unde un scandal monstru ameninţa să răstoarne guvernul şi să compromită reputaţia multor oameni politici din Franţa. Ziarele nu vorbeau decît despre aceste evenimente şi ciudata dispariţie a trenului special trezi mult mai puţin interes decît ar fi făcut-o într-o perioadă mai liniştită. Caracterul neverosimil al întîmplării îi atenuă importanţa, deoarece ziarele erau prea puţin înclinate să dea crezare faptelor aşa cum le erau relatate. Mai multe ziare din Londra calificară întîmplarea drept o farsă ingenioasă; şi abia ancheta procurorului în legătură cu moartea nefericitului mecanic (o anchetă care nu dădu la iveală nimic important) reuşi să convingă opinia publică de tragismul incidentului.

Mr. Bland, însoţit de inspectorul Collins, detectivul principal al companiei, plecară la Kenyon Junction chiar în seara aceea şi cercetările lor durară toată ziua următoare, dar se soldară cu un rezultat absolut negativ. Nu numai că nu se găsi nici o urmă a trenului dispărut, dar nu se putu face nici măcar o presupunere care să fi ajutat la explicarea faptelor. În acelaşi timp raportul oficial al inspectorului Collins (pe care-l am în faţa mea acum cînd scriu) arată că ipotezele erau mai numeroase decît s-ar fi crezut.

„Între aceste două localităţi, de-a lungul căii ferate, spunea el, regiunea este presărată cu forje şi mine de cărbuni. Dintre acestea unele sînt în exploatare, altele au fost părăsite. Nu mai puţin de douăsprezece mine au mici linii înguste pe care circulă vagonete pînă la linia principală.

Acestea, bineînţeles, nu trebuie luate în consideraţie. Dar mai sînt şapte mine care au sau au avut linii proprii ce merg pînă la linia principală, unde se face racordarea prin macaz, pentru ca producţia să fie transportată direct de la gura minei la marile centre de distribuţie. În toate cazurile, aceste linii n-au decît cîţiva kilometri lungime. Din şapte, patru duc la mine epuizate, sau la puţuri de extracţie care nu mai sînt folosite. Acestea sînt minele Redgauntlet, Hero, Hough of Despond şi Heartscase, ultima fiind, cu zece ani în urmă, una dintre principalele mine din Lancashire. Aceste patru linii trebuie eliminate din ancheta noastră, deoarece, pentru a preveni accidente posibile, şinele din apropierea liniei principale au fost scoase, şi racordarea nu mai există.

Rămîn celelalte trei linii secundare care duc :
a) spre forjele Carnstock ;
b) spre mina de cărbuni Big Ben ;
c) spre mina de cărbuni Perseverance.

Dintre acestea, linia Big Ben nu e mai lungă de patru sute de metri şi se termină în faţa unei grămezi de cărbuni care aşteaptă să fie transportată din gura minei. Nimic special nu s-a văzut sau auzit aici. Pe ziua de 3 iunie linia care duce spre forjele Carnstock a fost blocată de şaisprezece vagoane de minereu. Fiind doar o singură linie, nimic n-ar mai fi putut trece pe acolo. Cît priveşte linia Perseverance, aceasta este o linie dublă şi largă, cu trafic considerabil, deoarece producţia minei este foarte mare. Pe ziua de 3 iunie traficul s-a desfăşurat în chip obişnuit ; sute de oameni, printre care o echipă de muncitori de cale ferată, au lucrat de-a lungul celor patru kilometri cît măsoară linia, şi e de neconceput ca un tren neanunţat să fi trecut pe acolo fără să nu atragă atenţia tuturor. În concluzie, trebuie remarcat că această derivaţie este mai aproape de St. Helens decît locul unde a fost descoperit mecanicul de locomotivă, aşa încît avem toate motivele să credem că trenul trecuse de derivaţie atunci cînd s-a petrecut nenorocirea.

În ceea ce l priveşte pe John Slater nici cadavrul lui, nici leziunile de la cap nu dovedesc nimic. Nu putem spune decît că, după toate aparenţele, şi-a găsit sfîrşitul căzînd de pe locomotivă, dar de ce a căzut sau ce s-a întîmplat cu locomotiva după ce el a căzut este o problemă la care nu mă simt în stare să dau vreun răspuns".

La sfîrşitul raportului inspectorul îşi înainta demisia, fiind foarte iritat de faptul că ziarele din Londra îl acuzau de incompetenţă.

Trecu o lună, în care timp atît poliţia cît şi compania de cale ferată continuară cercetările, dar fără nici cel mai mic succes. Se oferi o recompensă şi se promise iertarea în caz de crimă — însă tot zadarnic. În fiecare zi publicul deschidea ziarele cu speranţa că un mister atît de fantastic va fi pînă la urmă limpezit, dar săptămînile treceau şi rezolvarea rămînea la fel de îndepărtată. În plină zi, într-o după-amiază de iunie, într-o regiune dintre cele mai populate ale Angliei, un tren de călători a dispărut definitiv, de parcă un mare maestru în nobila artă a chimiei l-ar fi făcut să se evapore. De alt-

fel, printre diversele supoziții făcute în presă erau și unele care afirmau cu seriozitate că, fără îndoială, acționaseră forțe supranaturale sau cel puțin extranaturale și că diformul domn Caratal era probabil un personaj cunoscut mai degrabă sub un nume mai puțin onorabil. Alții îl acuzau pe oacheșul lui însoțitor a fi autorul nenorocirii, dar ce a făcut acesta exact nimeni nu putea formula în cuvinte.

Printre numeroasele ipoteze emise de diverse ziare sau de indivizi particulari, una sau două erau destul de plauzibile pentru a capta atenția publicului. Astfel un detectiv amator, care se bucura de o anumită celebritate în vremea aceea, încerca, într-o scrisoare apărută în *Times*, să trateze cazul într-o manieră critică și semiștiințifică. Pentru ilustrare un fragment e de ajuns, iar cine dorește poate găsi scrisoarea în întregime în numărul din 3 iulie.

„Este un principiu elementar al raționamentului practic, observa el, că atunci cînd imposibilul a fost eliminat, ceea ce rămîne, *oricît de improbabil* ar părea, trebuie să cuprindă adevărul. Este cert că trenul a plecat din Kenyon Junction. Este cert că n-a ajuns la Barton Moss. Este cu totul improbabil, dar totuși posibil, s-o fi apucat pe una din cele șapte linii secundare practicabile. Fiind absolut imposibil ca un tren să meargă fără șine, trebuie să reducem improbabilitățile la cele trei linii utilizabile și anume minele Carnstock, Big Ben și Perseverance.

Există oare acolo o societate secretă a minerilor, o *camorra* [1] englezească, în stare să distrugă un tren cu pasageri cu tot ? Este improbabil, dar nu imposibil. Mărturisesc că nu pot să sugerez nici o altă soluție. Aș sfătui compania de cale ferată să depună toate eforturile pentru a ține sub observație aceste trei linii și pe muncitorii care lucrează la capătul lor. O supraveghere atentă a dughenelor ținute de negustorii de haine vechi din district ar putea aduce unele elemente prețioase în clarificarea faptelor."

Ipoteza, venind de la o autoritate recunoscută în materie, a trezit un viu interes, dar și o opoziție înverșunată din partea acelora care considerau această declarație drept o calom-

[1] Societate secretă în Italia de sud.

nic absurdă la adresa unor oameni cinstiţi şi merituoşi. La această critică „autoritatea" a răspuns doar că-i desfide pe oponenţi că ar putea da publicului explicaţii mai plauzibile. Ca replică, au fost emise alte două ipoteze (*Times*, 7 şi 9 iulie). Prima sugera că probabil trenul a deraiat şi a căzut în canalul Lancashire şi Staffordshire, care se întinde paralel cu calea ferată pe o porţiune de cîteva sute de metri. Această sugestie a fost respinsă de comisia de anchetă din cauza adîncimii canalului, cu totul insuficientă pentru a ascunde un tren întreg. Cel de-al doilea corespondent atrăgea atenţia asupra servietei, singurul bagaj al călătorilor, şi presupunea că ar fi putut să conţină un tip de exploziv cu o fantastică putere de dezintegrare. Dar era o absurditate evidentă să presupui că întreg trenul a fost făcut praf în timp ce şinele n-au suferit nici o avarie. Investigaţiile ajunseseră în acest punct mort cînd se întîmplă ceva cu totul neaşteptat.

Mrs. McPherson primi o scrisoare de la soţul ei, James McPherson, conductorul trenului dispărut. Scrisoarea, datată din 5 iulie 1890, fusese trimisă din New York, şi ajunsese în mîinile destinatarei la 14 iulie. Au fost exprimate unele îndoieli în ce priveşte autenticitatea ei, dar Mrs. McPherson recunoscu scrisul, iar faptul că în plic se găsi o sută de dolari în hîrtii de cîte cinci era edificator, aşa că ipoteza unei mistificări fu înlăturată. Scrisoarea nu indica nici o adresă a expeditorului şi suna precum urmează :

Draga mea soţie,

M-am gîndit mult şi îmi vine foarte greu să renunţ la tine şi la Lizzie. Încerc să nu mă mai gîndesc, dar gîndul e mai puternic decît mine. Îţi trimit ceva bani pe care ii poţi schimba pentru douăzeci de lire engleze. Îţi va ajunge ca să traversezi Atlanticul, împreună cu Lizzie, şi vei constata că vapoarele din Hamburg, care fac escală la Southampton, sînt foarte bune şi mai ieftine decît cele de la Liverpool. Dacă vei reuşi să vii aici şi să tragi la *Johnston House*, voi încerca să-ţi comunic unde să ne întîlnim, dar acum am foarte multe greutăţi şi nu sînt foarte fericit, fiindu-mi cumplit de greu să renunţ la voi două. Atît deocamdată, de la soţul tău iubitor

James McPherson.

Un timp s-a crezut sigur că această scrisoare va lămuri întreaga poveste, cu atît mai mult cu cît s-a stabilit că un pasager, semănînd ca două picături de apă cu conductorul trenului dispărut, a părăsit pe ziua de 7 iulie portul Southampton, sub numele de Summers, pe pachebotul Vistula, care face ruta Hamburg-New York. Mrs. McPherson, împreună cu sora ei Lizzie Dolton, a plecat la New York așa cum i se indicase și a stat la *Johnston House* trei săptămîni, fără să primească nici o știre de la soțul dispărut. S-ar putea ca unele comentarii stîngace din presă să-l fi avertizat că poliția va folosi cele două femei drept momeală. Orice ar fi fost, sigur e că nici n-a scris, nici n-a apărut, iar cele două femei au fost nevoite să se întoarcă la Liverpool.

Și lucrurile s-au oprit aici, și aici au rămas pînă în acest an 1898. Oricît ar părea de incredibil, în cursul celor opt ani n-a ieșit la iveală nimic care să fi aruncat o cît de slabă lumină asupra extraordinarei dispariții a trenului special în care se aflau domnul Caratal și însoțitorul lui.

În urma unor cercetări serioase privind antecedentele celor doi călători s-a stabilit doar faptul că domnul Caratal era binecunoscut ca financiar și agent politic în America Centrală, și că în timpul călătoriei în Europa se arătase foarte nerăbdător să ajungă la Paris. Însoțitorul lui, care se înscrisese pe lista pasagerilor cu numele de Eduardo Gomez, avea o reputație de om violent și un renume de bandit și ucigaș. Era însă evident că fusese sincer devotat intereselor domnului Caratal și că acesta, fiind atît de pirpiriu, îl folosea ca pază și protector. Trebuie adăugat că de la Paris nu s-a primit nici o informație cu privire la scopul călătoriei precipitate a domnului Caratal.

Cele expuse mai sus cuprind tot ce se cunoștea în cazul trenului dispărut, pînă la apariția, în ziarele din Marsilia, a recentei mărturisiri a lui Herbert de Lernac, în prezent condamnat la moarte pentru asasinarea unui negustor numit Bonvalot.

Declarația sună precum urmează :

„Nu din orgoliu și nici ca să mă laud m-am hotărît să vorbesc, căci dacă aș fi împins de asemenea mobiluri aș putea povesti o duzină de alte acțiuni la fel de splendide ; dar relatez această întîmplare pentru ca anumiți domni din Pa-

ris să priceapă că în cazul cînd — din cine știe ce motive — comutarea pedepsei, pe care o aștept, nu sosește destul de repede, așa cum vorbesc despre soarta domnului Caratal, aș putea declara și în al cui interes și la cererea cui a fost comisă acțiunea. Băgați de seamă, domnilor, înainte de a fi prea tîrziu! Îl cunoașteți pe Herbert de Lernac și știți că se ține de cuvînt. Grăbiți-vă deci, sau sînteți pierduți!

Deocamdată n-am să pomenesc nici un nume — dacă ați ști despre cine e vorba, ce v-ați mai minuna! — mă voi mărgini doar la a vă povesti cît de ingenios am lucrat. Atunci m-am purtat loaial față de patronii mei, și nu mă îndoiesc că și ei se vor purta la fel față de mine acum.

Sper cel puțin și, pînă nu mă voi convinge că m-au trădat, aceste nume, care ar face să se cutremure toată Europa, nu vor fi divulgate. Însă în ziua în care mă vor trăda... dar deocamdată nu spun mai mult.

Deci, pe atunci, în 1890, avea loc la Paris un proces faimos în legătură cu un îngrozitor scandal politic și financiar. În afară de agenții secreți, printre care eram și eu, nimeni nu putea ști cît de îngrozitor era scandalul. Onoarea și cariera multor conducători din Franța erau amenințate. Ați văzut de multe ori o grămadă de popice stînd drepte, rigide, inflexibile. Și deodată, de departe, vine bila și pop, pop, pop — popicele sînt la pămînt. Acum imaginați-vă că vreo cîțiva dintre cei mai de vază oameni din Franța sînt popicele și domnul Caratal bila ce se rostogolește de departe. Dacă domnul Caratal ar fi ajuns la Paris, ar fi fost pop, pop, pop pentru toți aceștia. În consecință, s-a hotărît să nu ajungă.

Nu-i acuz pe toți acești oameni că ar fi știut întocmai ce avea să se întîmple. Erau în joc, așa cum am mai spus, mari interese financiare și politice, și a fost creată o organizație pentru a conduce acțiunea. Unii au aderat la ea fără să fi înțeles prea bine ce urmărea. Dar alții au înțeles perfect și îi asigur că nu le-am uitat numele. Fuseseră anunțați de sosirea domnului Caratal, cu mult înainte ca acesta să fi părăsit America de Sud, și știau că dovezile pe care le deținea însemnau distrugerea lor, a tuturor. Organizația dispunea de sume de bani nelimitate, înțelegeți, absolut nelimitate. Era nevoie de un om capabil să dirijeze această putere gigantică. Cel ales trebuia să fie inventiv, hotărît, maleabil — un om

cum nu se găsesc doi la un milion. L-au ales pe Herbert de Lernac și trebuie să recunosc că n-au greșit.

Eu aveam datoria de a-mi alege subordonații, de a folosi cum credeam de cuviință puterea pe care ți-o dă banii, și de a face în așa fel încît domnul Caratal să nu sosească niciodată la Paris. Cu energia care mă caracterizează, la o oră după ce primisem instrucțiunile, am pornit să-mi îndeplinesc misiunea, iar măsurile pe care le-am luat erau cele mai bune pentru atingerea scopului urmărit.

Un om în care aveam încredere a fost trimis de îndată în America de Sud, ca să călătorească cu domnul Caratal spre Europa. Dacă ar fi ajuns la timp, vaporul n-ar mai fi intrat niciodată în Liverpool, dar, vai! vaporul plecase înainte ca agentul meu să se fi putut îmbarca. Am echipat și înarmat un mic bric ca să intercepteze vasul, dar nici de data asta n-am avut mai mult noroc. Ca toți marii organizatori, eram totuși pregătit pentru un eșec, și aveam concepute cîteva alternative, una dintre ele trebuind neapărat să-mi reușească. Nu cumva să subapreciați greutățile acțiunii mele, sau să vă închipuiți că un asasinat vulgar m-ar fi satisfăcut. Nu numai domnul Caratal trebuia făcut să dispară, dar și documentele domnului Caratal, și însoțitorii domnului Caratal, dacă am fi avut motive să credem că le-a comunicat și lor secretele sale. Nu uitați că și acești domni erau în gardă și foarte atenți să nu se lase prinși în vreo cursă. Sarcina se dovedea demnă de mine, deoarece eu sînt cît se poate de perseverent, acolo unde un altul s-ar da bătut.

Eram gata să-l primesc pe domnul Caratal la Liverpool și nerăbdarea mea era cu atît mai mare cu cît aflasem că aranjase ca de la Londra pînă la Paris să fie însoțit de o escortă impresionantă. Trebuia deci acționat între momentul cînd punea piciorul pe cheiul din Liverpool și momentul sosirii lui la Londra, la capul terminus al liniei *London and West Coast*. Elaborasem șase planuri, unul mai amănunțit decît altul; care dintre ele urma să fie folosit depindea de ceea ce ar fi făcut domnul Caratal. Dar orice ar fi făcut, noi eram pregătiți. Pentru eventualitatea că ar fi rămas în Liverpool, aveam un anumit plan, dar eram pregătiți și pentru cazul în care ar fi luat un tren obișnuit, un expres, sau un tren special. Totul fusese prevăzut și pus la punct în cele mai mici amănunte.

E clar că n-am putut face toate astea de unul singur. Ce ştiam eu despre şinele de cale ferată? Dar cu bani găseşti agenţi serviabili în orice parte a lumii, şi curînd avui la dispoziţie, ca să mă ajute, una dintre cele mai ascuţite minţi din Anglia. N-am să dau nici un nume, dar n-ar fi cinstit din partea mea să-mi asum toate meritele. Aliatul meu englez era demn de o asemenea alianţă. Cunoştea foarte bine linia companiei *London and West Coast* şi angajă un grup de muncitori inteligenţi şi de încredere. Ideea îi aparţinea, şi mie mi se ceru părerea numai în ce priveşte amănuntele. Am cumpărat cîţiva funcţionari, cel mai important dintre ei fiind James McPherson, pe care l-am găsit foarte indicat pentru a fi conductorul unui tren special. Smith, fochistul, era de asemenea în serviciul nostru. Am încercat să-l cumpărăm şi pe John Slater, mecanicul de locomotivă, dar s-a dovedit a fi periculos de încăpăţînat, aşa că am renunţat. Nu aveam certitudinea că domnul Caratal va lua un tren special, dar consideram acest lucru ca foarte probabil, căci era extrem de important pentru el să ajungă la Paris fără întîrziere.

De aceea am făcut pregătiri speciale în vederea acestei eventualităţi, pregătiri care fuseseră puse la punct pînă în cele mai mici amănunte cu mult înainte ca vaporul să atingă ţărmul Angliei. V-ar amuza poate să ştiţi că pe bordul vasului-pilot care a ajutat pachebotul să ancoreze se afla unul dintre agenţii mei.

În clipa cînd Caratal debarcă în Liverpool am ştiut că presimţea o primejdie şi că era în gardă. Luase cu el ca însoţitor un tip periculos, numit Gomez, care avea asupra lui arme şi n-ar fi pregetat să le folosească. Acest tip ducea documentele secrete ale lui Caratal şi era gata în orice moment să le apere atît pe ele cît şi pe stăpînul lor. Nu era exclus ca domnul Caratal să-l fi pus la curent cu secretele lui, aşa că a-l face să dispară pe Caratal fără a-l face să dispară şi pe Gomez ar fi fost o inutilă pierdere de energie. Se impunea să împărtăşească aceeaşi soartă, iar planurile noastre în vederea acestui scop au fost mult uşurate de faptul că au cerut un tren special. Veţi şti că pe acest tren special doi din cei trei angajaţi ai companiei erau în serviciul nostru, la un preţ care le dădea posibilitatea să trăiască după aceea fără griji toată viaţa. N-am să merg atît de departe încît să spun că engle-

zii sînt mai cinstiți decît oricare altă națiune, dar am constatat că pentru a-i cumpăra trebuie să plătești mult mai scump.

V-am vorbit mai sus despre agentul meu englez — un om de mare viitor, dacă o boală a gîtului n-o să-i curme viața prea devreme. El a organizat totul la Liverpool, în timp ce eu m-am instalat la un han din Kenyon, unde așteptam un mesaj cifrat ca să încep să acționez. Cînd trenul special a fost aprobat, agentul meu mi-a telegrafiat imediat și m-a anunțat să termin pregătirile cît mai repede. El însuși, sub numele de Horace Moore, a solicitat de asemenea un tren special, în speranța că va putea să plece cu domnul Caratal, ceea ce în anumite condiții ne-ar fi fost de folos. Dacă, de exemplu, marea noastră lovitură ar fi eșuat, agentul meu avea datoria să-i împuște pe amîndoi și să le distrugă hîrtiile. Caratal era totuși circumspect și refuză să accepte vreun alt călător. Atunci agentul meu părăsi gara, se întoarse pe o altă ușă, se introduse în vagonul de bagaje al trenului special prin partea cea mai depărtată de platformă, unde dădu de McPherson, conductorul trenului.

Poate vreți să știți ce făceam eu între timp. Totul fusese pregătit cu cîteva zile înainte și nu mai era nevoie decît de un ultim retuș. Linia secundară pe care o alesesem se întîlnise odată cu linia principală, dar racordarea fusese demontată. Nu aveam decît de pus la loc cîteva șine pentru a racorda din nou cele două linii. Aceste șine au fost instalate pe cît s-a putut fără ca cineva să bage de seamă, și nu mai rămăsese decît să se facă joncțiunea cu linia principală și să se aranjeze macazul în poziția respectivă. Traversele nu fuseseră scoase niciodată, iar șinele, eclisele și niturile erau gata pregătite, deoarece le luasem de pe porțiunea abandonată a unei linii secundare. Cu grupul meu de muncitori, puțini dar pricepuți, terminasem totul cu mult înainte ca trenul special să sosească. Cînd a sosit, a trecut pe mica linie secundară atît de ușor, încît cei doi călători nici n-au simțit slaba zdruncinătură provocată de macaz.

Planul nostru era ca Smith fochistul să-l cloroformizeze pe John Slater, mecanicul de locomotivă, ca să dispară o dată cu ceilalți. In acest punct, și numai în acest punct, planul nostru a dat greș — nu vorbesc despre imbecilitatea criminală a lui McPherson de a-i fi scris soției. Fochistul nostru acționă

atît de stîngaci încît Slater, luptîndu-se, căzu de pe locomotivă, și cu toate că soarta a ținut cu noi, căci în cădere și-a frînt gîtul, el rămîne totuși ca o pată pe ceea ce, altfel, ar fi fost una dintre acele capodopere desăvîrșite pe care nu poți decît să le contempli într-o admirație tăcută. Un expert în criminalistică îl va considera pe John Slater singura fisură din minunata noastră combinație. Un om ca mine, care a avut atîtea succese, își poate permite să fie franc, de aceea am curajul să-l consider pe John Slater ca o fisură.

Trenul nostru special trecuse pe mica linie secundară, lungă de vreo doi kilometri și care ducea la mina părăsită din Heartsease, cîndva una dintre cele mai mari mine de cărbuni din Anglia. Veți întreba cum de nimeni n-a văzut trenul trecînd pe această linie nefolosită. La aceasta răspund că linia trece pe toată lungimea ei printr-o excavație adîncă și trenul nu putea fi văzut decît dacă cineva s-ar fi aflat sus pe marginea acestei excavații. Și cineva *se afla* acolo. Eu. Acum vă voi spune ce am văzut.

Unul dintre subalternii mei rămăsese la macaz ca să supravegheze trecerea trenului pe acolo. Cu el mai erau patru oameni înarmați, pentru ca în cazul cînd trenul ar fi deraiat — se putea întîmpla, pentru că macazul era foarte ruginit, — s-ar fi năpustit asupra călătorilor. După ce văzu trenul apucînd-o liniștit pe linia secundară, îmi lăsă mie conducerea în continuare a operațiunilor. Stăteam într-un loc de unde puteam supraveghea gura minei ; eram înarmat, ca și cei doi însoțitori ai mei. După cum vedeți orice s-ar fi întîmplat, eram pregătit.

După ce trenul intră bine pe linia secundară, Smith, fochistul, a încetinit viteza, și apoi după ce a trecut iar la viteza maximă, împreună cu McPherson și cu locotenentul meu englez, au sărit jos, înainte de a fi fost prea tîrziu.

Încetinirea vitezei îi alarmă poate pe călători, dar cînd își scoaseră capetele pe fereastra deschisă, trenul alerga cu toată viteza. Îmi vine să zîmbesc cînd îmi imaginez cît de uluiți trebuie să fi fost. Închipuiți-vă ce ați fi simțit dacă, privind pe fereastra elegantului dumneavoastră compartiment, ați fi observat deodată că șinele pe care aleargă trenul sînt roase, îngălbenite și înroșite de rugină. Răsuflarea li s-o fi oprit brusc cînd și-au dat seama că la capătul acestei linii sinistre

îi aștepta nu Manchesterul, ci Moartea. Trenul alerga cu o viteză nebună, rostogolindu-se și zguduindu-se pe șinele putrezite, în timp ce roțile făceau un vacarm îngrozitor pe fiarele ruginite. Eram aproape de ei și puteam să le văd fețele. Caratal se ruga, așa cred, căci din mînă i se bălăbănea ceva ce semăna cu niște mătănii. Celălalt urla ca un taur care fleroază mirosul de sînge dintr-un abator. Ne văzu stînd sus pe taluz, și-și agită brațele spre noi ca un nebun. Apoi își rupse cureluşa de la încheietura mîinii și aruncă servieta pe fereastră, în direcția noastră. Bineînțeles, semnificația gestului era clară. Ne dădeau documentele și ne promiteau să tacă dacă le-am salva viața. Ne-ar fi plăcut s-o facem, dacă am fi putut, dar afacerile sînt afaceri. De altfel trenul ne scăpase de sub control, așa cum le scăpase și lor.

Gomez încetă să urle cînd trenul gemu la curbă și amîndoi văzură deschizîndu-li-se în față hăul negru al minei. Scoseserăm scîndurile care o acopereau și curățaserăm porțiunea de la intrare. Mai demult șinele duceau foarte aproape de puțul de extracție pentru a ușura încărcarea cărbunelui ; și noi am adăugat doar cîțiva metri de șină pentru ca linia să ajungă chiar pînă la marginea puțului. De fapt, lungimea șinelor nefiind perfect corespunzătoare, linia noastră se continua cam un metru deasupra vidului. Vedeam cele două capete la fereastră : Caratal dedesubt, Gomez deasupra ; dar amîndoi amuțiseră de groază.

Și totuși, nu puteau pleca de la fereastră. Ceea ce vedeau părea să-i fi paralizat.

Mă întrebam ce se va întîmpla cu trenul care gonea în mare viteză cînd va intra în puțul minei, unde îl îndreptasem eu, și-l urmăream plin de nerăbdare. Unul dintre colegii mei spunea că va sări pur și simplu peste el din viteză și era cît p-aci să se întîmple așa. Din fericire, saltul a fost prea scurt și tampoanele locomotivei se izbiră de cealaltă margine a puțului cu o bubuitură înspăimîntătoare. Coșul locomotivei zbură in aer. Tenderul, compartimentele și vagonul de bagaje se făcură praf într-un talmeș-balmeș, care, împreună cu resturile locomotivei, înfundară cîteva clipe gura puțului. Apoi ceva cedă în mijloc și întreaga masă de fier verde, de cărbuni fumegind, de piese de aramă, roți, lemnărie și perne se prăvăli cu un vacarm infernal în fundul minei. Auzirăm tot fe-

lul de zgomote cînd *débris*[1]-urile se loviră de pereți, și în fine, după un timp răsună bubuitul surd care ne înștiință că resturile trenului atinseseră fundul minei. Explodase probabil cazanul cu aburi căci un trosnet puternic se auzi după bubuitură, și un nor dens de vapori și fum se ridică în vîrtejuri din hăul negru, pentru a cădea într-o ploaie deasă în jurul nostru. Apoi vaporii se destrămară în fîșii subțiri, care se îndepărtară plutind în soarele de vară și totul se liniști iar în mina Heartsease.

După ce ne îndepliniserăm planul cu atîta succes, nu ne mai rămînea decît să înlăturăm orice urme. Micul nostru grup de muncitori de la capătul celălalt al liniei scosese deja șinele și racordarea cu linia secundară, punînd totul la loc, așa cum fusese înainte de a porni la acțiune.

Aveam de lucru și la mină. Am aruncat în puț coșul locomotivei și alte resturi, gura minei a fost din nou acoperită cu scînduri, iar șinele care duceau la ea au fost smulse și duse de acolo. Apoi, fără agitație, dar fără să pierdem vremea, ne luarăm tălpășița, cei mai mulți dintre noi plecînd la Paris, colegul meu englez la Manchester, și McPherson la Southampton, de unde emigră în America. Ziarele englezești de atunci au relatat cît de conștiincios am lucrat, și cum i-am derutat pe cei mai inteligenți detectivi.

Vă amintiți că Gomez a aruncat servieta cu documente pe fereastră, și cred că nu trebuie să mai spun că am ridicat-o și am predat hîrtiile patronilor mei. Dar poate că pentru acești patroni nu e lipsit de interes să afle că am sustras din servietă una sau două hîrtiuțe, așa ca amintire. Nu intenționez să public aceste documente ; totuși, în lumea asta, fiecare pentru sine, și ce altceva îmi mai rămîne de făcut dacă prietenii mei nu mă vor ajuta atunci cînd voi fi la nevoie ? *Messieurs*, trebuie să știți că Herbert de Lernac este la fel de extraordinar cînd e împotriva voastră ca și atunci cînd e cu voi, și nu este el omul să meargă la ghilotină mai înainte de a fi sigur că fiecare dintre dumneavoastră este *en route*[2] pentru Noua Caledonie. În interesul vostru, dacă nu într-al meu, grăbiți-vă, *Monsieur* de..., și General... și Baron... (puteți completa chiar

[1] Resturile (franc.).
[2] În drum (franc.).

dumneavoastră locurile albe cînd veți citi). Vă promit că în ediția următoare nu vor mai fi locuri albe de completat.

P. S. Recitindu-mi declarația, nu observ decît o singură omisiune. E vorba de nenorocitul de Mel herson, care a fost destul de necugetat ca să-i scrie soției și să-i dea întîlnire la New York. Vă puteți închipui că atunci cînd interese ca ale noastre erau în joc, nu puteam să riscăm ca un om de teapa asta să le divulge unei femei. Își călcase jurămîntul, scriindu-i soției, așa că nu mai puteam avea încredere în el. Am luat deci măsuri ca să nu-și mai vadă niciodată soția. Mă gîndeam uneori că ar fi frumos din partea mea să-i scriu femeii și s-o asigur că nimic n-o mai poate împiedica să se remărite."

În românește de LINICA MOSCOVICI

LEV ȘEININ

Din volumul „Un vechi cunoscut"
Goslitizdat, 1957

POMELNICUL MORȚILOR

Soții Șcerbinin erau religioși. Locuiau într-o mahala veselă din Rostov, în casa lor, construită încă prin 1929. Casa era mare, solidă, cu fundație de cărămidă. În spatele casei aveau o livadă mănoasă, optzeci și unu de pomi pe rod, care le aduceau un cîștig bunicel. Pe lîngă asta, creșteau păsări și capre, ceea ce le mai rotunjea venitul.

Copii n-aveau și, cum se întîmplă totdeauna cu oamenii vîrstnici, a căror bătrînețe nu e încălzită de urmași, duceau o viață izolată, singuratică și plicticoasă. Ce-i drept, Anna Timofeevna avea niște neamuri în Rostov, dar le vedea foarte rar.

Anna Timofeevna era femeie de serviciu la fabrica de macaroane, iar după slujbă avea de furcă pînă seara tîrziu cu treburile gospodăriei, ba în livadă, ba la grădina de zarzavat, ba cu păsările și cu caprele. Șcerbinin, un bătrîn zdravăn, întunecat la față și cu sprîncene dese, care-i ascundeau ochii, lucra tîmplărie și mai făcea puțin negoț. Cu cît creștea gospodăria, livada, numărul caprelor și al păsărilor, cu atît devenea și bătrînul mai zgîrcit. Lucra din zori pînă-n noapte fără o clipă de răgaz, îi impunea nevestei-si aceeași muncă istovitoare, făcea economie și la un capăt de ață, slujind cu frenezie, ca un fanatic, unui singur zeu — zeul lăcomiei.

De altfel, i se părea că e credincios, că se închină altui dumnezeu, că are toate motivele să obțină un locșor călduț pe lumea cealaltă.

Poate că de asta nu lipsea de la nici o slujbă, pereții casei se încovoiau sub greutatea chivotelor și icoanelor, iar el era membru permanent în consiliul enoriașilor și, cu toată zgîrcenia, nenumăratele candele nu duceau niciodată lipsă de ulei.

Așa îi se scurgea viața, zilele se perindau una după alta, și nici una nu le aducea nimic nou.

În 1936, soții Șcerbinin au închiriat bucătăria de vară Dariei Nesterova, o văduvioară de vreo treizeci de ani, isteață, singură.

La început Daria s-a împăcat bine cu Anna Timofeevna, dar pe urmă s-au pornit neînțelegerile. Șcerbinina era geloasă pe chiriașă. Pesemne că avea motive, pentru că în ultima vreme bătrînul se schimbase într-adevăr, începuse să lucreze mai puțin, avea ochii galeși, umbla țanțoș și devenise mai vesel.

Își făcea mereu drum la bucătărie și de acolo se auzea rîsul cochet al chiriașei și vocea de bas, cu accente duioase, a moșneagului.

Anna Timofeevna era tot mai geloasă, scenele dintre ea și Nesterova tot mai dese ; ajunseseră chiar la păruială.

Desigur că viața cu soțul ei nu mai era de suferit, fiindcă în ziua de Sfînta Treime, la 20 iunie 1937, Anna Timofeevna și-a luat lucrurile și a plecat pentru totdeauna.

Mai întîi s-a dus la Bataisk, de acolo la Ordjonikidze, pe urmă la Soci și, în sfîrșit, a poposit în Extremul Orient. De pretutindeni a trimis scrisori, lui Șcerbinin și la două vecine — Kalinina și Sidorova. Iar cum Anna Timofeevna nu știa carte, scrisorile i le făceau diferiți oameni, la rugămintea ei.

În octombrie 1937, o rudă îndepărtată a Șcerbininei i-a anunțat dispariția la secția a IX-a a miliției din Rostov. S-au făcut cercetări, dar constatîndu-se că există scrisori de la dînsa, dosarul a fost închis.

În august 1938, ruda a reclamat din nou, la aceeași secție de miliție, că Șcerbinina n-a mai dat semne de viață și că dispariția ei e suspectă.

A fost chemat bătrînul, care a povestit calm cum se petrecuseră toate și a prezentat cinci scrisori din diferite orașe, scrise de diverse persoane la cererea fostei sale soții. La miliție au citit scrisorile și bătrînului i-au dat drumul.

— Ciudată bătrînica dumitale, a șters-o englezește — i-a spus în încheiere un inspector de miliție.

— Da, nu s-a purtat creștinește Anna Timofeevna, a încuviințat Șcerbinin.

În sfîrşit, în 1939, aceeaşi rudă fără astîmpăr a înaintat a treia reclamaţie. De data asta s-a făcut şi o percheziţie la Şcerbinin, dar nu s-a descoperit nimic suspect. Pe urmă, cazul l-a interesat pe procurorul raionului Feroviar din Rostov, un tovarăş tot fără astîmpăr, probabil. Acesta l-a însărcinat pe anchetatorul Bagdarov să reia cercetările asupra dispariţiei neaşteptate a Şcerbininei.

Şi iată-l pe anchetatorul Bagdarov acasă la Şcerbinin. Bătrînul lucra în grădină. Au intrat amîndoi în casă.

— Am venit în legătură cu soţia dumitale, i-a spus Bagdarov. N-ai mai primit scrisori ?

— La început a scris — i-a răspuns Şcerbinin — dar uite că se împlineşte anul de cînd nu mai dă nici o veste. Mă tot freacă miliţia cu treaba asta, şi eu ce pot să spun ? Nu demult mi-au făcut şi percheziţie, dar nici ei nu ştiu ce caută.

Aşa a început discuţia. Apoi s-a ivit şi Nesterova. Neştiind că se află un străin în casă, a intrat desculţă, îmbujorată, veselă, cu aerul degajat şi sigur al femeii care se simte stăpînă în casă.

— Unde-ai dispărut, scumpule ? — începu ea să ciripească, dar tăcu brusc, văzîndu-l pe Bagdarov.

— Chiriaşa noastră, răspunse scurt bătrînul, la întrebarea mută a anchetatorului.

— De mult locuieşti aici ?

— Păi, de vreo trei ani.

După ce a terminat interogatoriul lui Şcerbinin, care a povestit amănunţit împrejurările plecării Annei Timofeevna, Bagdarov i-a prezentat mandatul de percheziţie.

— Mă rog, căutaţi, a ridicat din umeri bătrînul. Aveţi tot dreptul, dar să ştiţi că degeaba îmi amărîţi bătrîneţele.

Spre sfîrşitul percheziţiei, care nu dăduse nici un rezultat, anchetatorul s-a apropiat de ungherul unde atîrnau icoanele. Aici, sub un chivot, erau frumos aranjate biblii mari şi mici, evanghelii şi vieţile sfinţilor.

Văzînd că Bagdarov întinde mîna spre cărţi, Şcerbinin se încruntă şi-i spuse aspru :

— Eu sînt un om credincios, iar cărţile astea sînt sfinte. De aceea vă rog să nu atingeţi cărţile şi celelalte lucruri de credinţă şi să nu-mi obidiţi sufletul.

— De unde obida ? îi răspunse calm Bagdarov. Noi nu obidim pe nimeni. Mă uit numai, cu mare fereală.

Și s-a uitat într-adevăr cu fereală, dar și cu atenție, pînă a dat peste un carnețel legat frumos în piele, avînd pe copertă o cruce și scris „Pomelnicul morților".

În carnețel erau trecute foarte ordonat, cu date și cifre, numele diferiților adormiți întru Domnul, rude și prieteni, pentru care se ruga Șcerbinin. Iar printre alte însemnări, meticulosul Bagdarov a găsit una care glăsuia astfel :

„20 iunie. Pentru odihna veșnică a roabei lui Dumnezeu Anna Timofeevna, care și-a dat sufletul astăzi."

— Cum așa, dumneata încurci vii cu morții ? l-a întrebat Bagdarov.

Șcerbinin a zîmbit și i-a răspuns calm :

— Pentru mine, Anna Timofeevna nu se mai află printre cei vii. Pentru oameni trăiește, dar pentru mine e moartă.

— De ce asta ?

— Pentru că la douăzeci iunie și-a părăsit soțul legiuit și a plecat. Ca soție, pentru mine a murit.

Și a continuat să insiste asupra acestei interpretări a însemnării, însă anchetatorul avea altă părere, și de aceea a început să caute cadavrul Annei Timofeevna.

Zile întregi, s-au săpat gropi în diferite locuri din întinsa grădină a lui Șcerbinin. Bagdarov împărțise terenul în treizeci și cinci de parcele, dispuse ca pătratele pe o tablă de șah.

Șcerbinin urmărea sumbru, dar liniștit, cum se sapă o groapă după alta. Numai din cînd în cînd le arunca scurt săpătorilor osteniți :

— Mai ușurel cu lopata, că stricați rădăcinile pomilor.

Bagdarov dădea indicații. Era și el obosit, însă nu se lăsa. Gropile apăreau una după alta, fără nici un rezultat, și toată tevatura asta părea absurdă, ridicolă și penibilă. Dar anchetatorul continua săpăturile, sigur pe intuiția lui.

În sfîrșit e gata și ultima groapă, a treizecișicincea, dar cadavrul nu se găsește.

Anchetatorul căzuse pe gînduri.

Șcerbinin se apropie de el și i se adresă fără pic de răutate :

— V-am spus că degeaba vă bateți capul. Chiar degeaba. A plecat, și pace bună.

Bagdarov zîmbi şi îi răspunse :

— Mai fac o ultimă încercare. O să caut în dormitor, sub duşumea. Dacă nici acolo n-o găsesc, norocul dumitale.

Şi au intrat în casă. Oamenii au scos duşumeaua din micul dormitor, apoi au săpat în adînc. Şcerbinin asista la fel de sumbru şi calm.

În cele din urmă, la o adîncime de doi metri şi jumătate, au dat peste trupul Annei Timofeevna. Cînd i-au descoperit ceea ce fusese o dată faţa, anchetatorul a spus :

— Poftim, Şcerbinin, salut-o pe nevasta dumitale.

Bătrînul şi-a făcut cruce şi a murmurat în şoaptă :

— Acuma scrieţi. Eu am ucis-o. Din cauza chiriaşei, a Dariei. Tot ea m-a ajutat s-o îngrop pe Anna Timofeevna. Iar scrisorile de la ea le-a ticluit Daria şi le-a trimis cu ocazii de prin diferite oraşe.

Poate că acum, cînd am povestit faptele, treaba făcută de anchetatorul Bagdarov pare simplă. Dar aşa-s toate cazurile penale : o dată rezolvate, par o bagatelă.

Cititorul va vedea însă, dincolo de această simplitate aparentă, de această uşurinţă înşelătoare, situaţia dificilă a anchetatorului, ascuţimea intuiţiei sale, perseverenţa, mintea sa limpede.

1939

În româneşte de DAN DEMETRESCU

FRANCIS ILES

PLIMBARE SUMBRĂ

Cayley era pe punctul de a săvîrşi un asasinat. Îl pregătise în cele mai mici amănunte. De săptămîni de zile frămînta planul. Îl cîntărise, îl examinase, îl discutase cu sine însuşi în lumina fiecărei eventualităţi, iar acum îl considera satisfăcător, inatacabil. Aşadar, acum avea să-l pună în aplicare.

De fapt, Cayley nici nu dorea cu tot dinadinsul s-o omoare pe Rose Fenton.

Perspectiva aceasta îl făcea dimpotrivă să se înfioare, chiar şi cînd era băut. Însă ce ar fi putut face altceva? Ajunsese la capătul răbdării; Rose nu vroia să-i dea drumul. Credea că are drepturi asupra lui, şi era decisă să se folosească de aceste drepturi. Or, Cayley n-avea cîtuşi de puţin intenţia s-o ia in căsătorie pe Rose Fenton.

Nu se gîndise niciodată să se însoare cu ea. Un funcţionar într-un birou de avocatură, care abia de acum încolo trebuia să-şi croiască drum în viaţă — un funcţionar cu toate şansele de a ajunge într-o bună zi asociatul patronului său — nu-şi putea permite să se însoare cu o femeie ca Rose Fenton. Baza unei cariere de avocat o constituie caracterul onorabil. Şi, pe lîngă acestea, acuma mai exista şi Miriam. Miriam Seale, unica fiică a bătrînului Seale însuşi, asociatul principal al firmei de avocatură unde lucra Cayley...

Cayley îşi vedea aşadar întregul viitor compromis de legătura sa cu Rose. La început nici nu i-ar fi venit să creadă. Şi alţi bărbaţi au aventuri, deci de ce să nu aibă şi el? Însă pentru avocaţi, aventurile de acest fel nu sînt niciodată rentabile, iar Rose nici măcar nu era o aventură, ci pur şi simplu o povară. Rose era o fată cu mare putere de voinţă, Cay-

ley avea toate motivele să știe asta. Și deocamdată, Rose nu știa nimic despre Miriam.

Cayley își amintea cu uimire vremea cînd fusese îndrăgostit pînă peste urechi de Rose. Acum, bineînțeles, o detesta. Rămînea ceasuri întregi închis în casă, cu o sticlă de whisky, gîndindu-se cît de mult o detesta pe Rose. Înainte de clipa cînd Rose devenise imposibilă, cu neputință de suportat, nu bea niciodată singur. Acum devenise într-o tot mai mare măsură sclavul whisy-ului, și situația nu mai putea continua. Trebuia să se termine, într-un fel sau altul.

În definitiv, Rose își căutase singură soarta. Nu voia să-l lase liber. Nu vroia să înțeleagă că orice aventură trebuie să aibă un sfîrșit. Cayley nu dorea cîtuși de puțin s-o omoare pe Rose, însă era cuprins de o bucurie sălbatică la gîndul că această femeie avea să dispară. Nu-și va regăsi libertatea decît atunci cînd Rose va fi moartă. Știa bine asta. Nu, Cayley n-avea de loc poftă s-o omoare pe Rose, însă ce altceva putea face ?

În momentul acesta aștepta ca Rose să se înapoieze : o aștepta pe marginea drumului, noaptea, amețit de whisky, cu un revolver în buzunar.

În timpul așteptării, Cayley își simțea trupul ca de plumb. Noaptea era călduță ; însă lui nu-i era nici cald, nici frig : nu se simțea nici deosebit de curajos, dar nici nu-i era frică, nu avea nici febră și nici nu era toropit. Nu simțea absolut nimic. Trupul și spiritul îi erau inerte, și nu făcea altceva decît să aștepte, de-abia dîndu-și seama că trece vremea.

Zgomotul autobuzului îl smulse din această stare de semi-inconștiență. Cayley îl ascultă apropiindu-se pe șosea : zgomotos atunci cînd nici un obstacol nu-i oprea sunetul, motorul autovehiculului avea o rezonanță ciudată, întretăiată de tăceri subite atunci cînd trecea prin spatele gardurilor vii sau al accidentelor de teren. Rose se afla în autobuz, însă pe Cayley gîndul acesta nu-l impresiona în nici un fel. Totul devenea din ce în ce mai inevitabil, scăpînd oricărui control al voinței.

Cayley aștepta în josul pantei, la vreo două sute de metri de cotitură. De acolo se deschidea un mic drum de țară, bine bătătorit, pe care Cayley îl remarcase cu multe săptămîni în urmă, în clipa cînd îi venise ideea s-o omoare pe Rose. Venise împreună cu Rose acolo, la un picnic, într-o duminică era

după-amiaza liberă a Rosei. Se aşezaseră pe larga peluză care mărginea drumul şi Cayley se gîndise că avea să fie simplu să-şi oprească aici motocicleta cu farurile stinse, aşteptînd-o pe Rose. Intr-un loc atît de pustiu, noaptea, cu farurile stinse, ar fi fost cu neputinţă ca întîlnirea lor să fie remarcată.

La început Rose nu înţelesese de ce Cayley ţinea s-o aştepte într-un loc aşa de izolat şi de singuratic, departe de pavilionul lui şi departe de Merchester ; însă Cayley reuşise s-o convingă.

Ceea ce plănuia el să facă şi să spună cerea ca întîlnirea cu Rose să rămînă tainică. Aşa se explica, de altfel, pentru ce Rose venea la întîlnire, cu ultimul autobuz de la Stanford spre Merchester, şi nu cu cel de la Merchester spre Stanford, deşi Rose locuia la Merchester şi tot acolo îşi avea şi Cayley serviciul.

Stanford şi Merchester erau două localităţi de o oarecare importanţă, la vreo treizeci de kilometri una de cealaltă, şi dacă ar fi fost probabil ca Rose, care nu era de prin partea locului, să fie recunoscută la plecarea din Merchester, era aproape cu neputinţă ca cineva s-o remarce la plecarea din Stanford. Cayley nu lăsase nimic la voia întîmplării.

Autobuzul se oprise cu zgomot chiar înainte de cotitura drumului şi acum motorul pufnea din nou. Cayley auzi în întuneric paşi care făceau să scîrţîie pietrişul drumeagului. Aşteptă nemişcat să se apropie paşii, fără să ţină seama de vocea Rosei care, înaintînd prin beznă, il chema mereu, cu glas mai ridicat decît ar fi dorit el.

— Rose, spuse în cele din urmă, încetişor.

Rose scoase un chicotit :

— Ah, uită-te ! M-ai speriat. Nu puteai să răspunzi cînd te-am chemat ?

— Ţi-ai lăsat geamantanul la gară ?

Pentru planurile lui Cayley era neapărat necesar ca în după-amiaza aceea Rose să-şi fi lăsat bagajele la gara din Liverpool Street din Londra.

— Sigur că da... Ei cum, se alintă Rose, nu mă sărută nimeni ?

— De ce crezi că te-am aşteptat ?

Inima lui Cayley bătu ceva mai repede atunci cînd o îmbrăţişă pe Rose pentru ultima oară. Îi veni în minte Iuda. Se simţi tulburat, însă nu-şi scurtă prea mult sărutul, ca nu cumva ea să bănuiască ceva.

— Ai băut, nu-i așa ? întrebă Rose.

— Nu mare lucru, răspunse Cayley liniștit, căutîndu și pe pipăite motocicleta în întuneric. O picătură.

— Prea multe picături de cîtva timp încoace, scumpule. O să am eu grijă și de asta. N-am de loc chef să mă trezesc cu un bărbat bețiv ; așa ceva nu-i pentru mine.

Cayley se simți cuprins de un val de furie. Glasul Rosei exprima un sentiment de dominație, certitudinea insolentă că de acum încolo ea avea să organizeze după bunu-i plac existența lui Cayley. Dacă i-ar mai fi rămas vreun scrupul, vocea Rosei i l-ar fi risipit.

— Haide, spuse brusc. Să plecăm de aici.

— Bine, bine. Ce ești așa de grăbit ? Unde-i motocicleta ? A, uite-o, n-o văzusem. E întuneric beznă.

Cayley își împinsese motocicleta în șosea și-i aprinsese farurile. O ajută pe Rose sa se instaleze in ataș și urcă el însuși în șa.

— Minunat. Parc-am pleca în luna de miere, rîse Rose. Închipuie-ți că am fi în luna de miere, Norm.

— Mda, spuse Cayley. Curios, deși era ultima lor întîlnire, diminutivul acesta al numelui său folosit de Rose îl irită mai cumplit decît oricînd.

Cayley conducea încet în jos pe șosea.

— Ai întîlnit vreo cunoștință la Stanford ? întrebă el cît putu mai degajat.

— Chiar că ar fi fost și de așteptat ! Cunosc atîta lume...

— Dar n-ai văzut pe nimeni ?

— Nu, n-am văzut pe nimeni. Altceva mai ai să mă întrebi ?

Intraseră pe șoseaua principală, și Cayley acceleră.

Whisky-ul pe care-l băuse nu-l deranja la conducere. Ținea ghidonul cu mînă sigură, sporind în același timp viteza, nerăbdător să se vadă ajuns și să termine o dată cu toată chestia asta. Nu-i arunca nici o privire Rosei, care se instalase confortabil în ataș. Era ultima plimbare pe care avea s-o facă Rose vie în acest ataș, și cu toate astea prezența ei acolo îl exaspera mai mult decît oricînd, ca și felul cum își strîngea picioarele sub ea ridicîndu-și genunchii bine la vedere. Cayley își urmărea reacțiile cu destulă surprindere. S-ar fi așteptat să simtă o oarecare indulgență față de gesturile Rosei. Constata, ușurat, că hotărîrea lui rămăsese la fel de nezdruncinată. Acum, cînd

trebuia să înceapă a-şi pune planul în aplicare, era de un calm desăvîrşit.

Ştia prea bine că de obicei nu era un om calm, şi se temuse să nu-şi piardă capul şi să încurce lucrurile ; îi fusese teamă că va avea un aer ciudat, că o să tremure, că o s-o facă pe Rose să simtă că pune la cale ceva groaznic. Însă nu era nici o primejdie. Rose nu bănuia ce avea să i se întîmple, iar Cayley, el însuşi, se simţea aproape indiferent, ca şi cum întreaga poveste nu l-ar fi privit nici în cea mai mică măsură. Totul fusese pregătit ; evenimentele aveau să se înlănţuie de la sine ; nici el, nici Rose, şi nici nimeni altcineva nu mai putea să schimbe nimic.

Cayley conducea nepăsător. O auzea vag pe Rose protestînd împotriva vitezei exagerate, însă nu ţinea de fel cont de spusele ei. De acum încolo Rose n-avea decît să-şi piardă vremea dacă s-ar mai fi gîndit să protesteze împotriva vreunui gest de-al lui.

Micul pavilion izolat al lui Cayley nu se afla lîngă şosea. Se afla dincolo de o cotitură a drumului, la vreun kilometru de sat. Satul era şi el destul de mic - vreo două duzini de case şi două-trei prăvălii. Lui Cayley însă îi convenea faptul că se afla la oarecare distanţă de această aşezare — iubea singurătatea. Mai ales de cînd se hotărîse s-o omoare pe Rose, înţelegea cît îi era de favorabilă vechea lui înclinaţie spre singurătate. Un astfel de amănunt neînsemnat avea să-l ajute s-o suprime pe Rose.

Părăsind drumul mare, se simţi pătruns de dragostea lui de singurătate. Visase vreodată Rose că avea s-o primească în colţişorul acesta de univers pe care şi-l clădise numai pentru sine, pe ea, Rose, cu incurabila ei vulgaritate de gîndire şi de limbaj ?

Un fior de ură îl străbătu : îşi imagină o clipă silueta robustă a femeii învîrtindu-se în jurul căsuţei care nu fusese decît o ruină calcinată cînd o cumpărase cu micile lui economii pentru a o reconstrui cu propriile sale mîini. Rose, plimbîndu-se ca un grenadier prin grădiniţa creată de el ! Rose, atît de sigură de drepturile ei asupra tuturor celor ce se aflau în jurul acestei căsuţe, încît el însuşi s-ar fi simţit un intrus în propriul său domeniu ! Miriam nu s-ar fi purtat niciodată astfel. Şi apoi, Miriam era...

Cayley se surprinse gîndindu-se cu aviditate cum totul avea să fie din nou liniştit şi frumos o dată ce Rose va fi fost înlăturată ; atît de liniştit şi de promiţător !

Ajuns la vreo sută de metri de pavilion, opri motorul. Deşi era tîrziu, s-ar fi putut ca bătrîna doamnă Wace, menajera lui, să nu fi plecat încă. Îi plăcea să mai întîrzie seara făcîndu-şi de lucru, şi Cayley evitase să comită greşeala de a-i spune să plece mai devreme. Cu toate că era cam surdă, s-ar fi putut să audă motocicleta apropiindu-se de micul hangar unde o gara el, în fundul grădinii. Cayley avusese grijă să repete această parte a programului. Evident, Rose protestă cînd opri vehiculul, însă Cayley îşi avea răspunsul pregătit.

— Nu mai am benzină, spuse el calm. Din fericire aproape am ajuns. Ajută-mă puţin s-o împing, Rose.

— Ca să vezi ! Asta zic şi eu politeţe — să-i ceri aşa ceva unei doamne, protestă Rose din principiu.

Împinseră amîndoi motocicleta în spatele pavilionului. Înainte de a ajunge la hangar, Rose consideră că demnitatea ei îi impunea încă un protest.

— Asta e o muncă prea grea pentru mine. Te rog să nu mă mai pui la aşa ceva, Norm.

— Bine, spuse Cayley încet. Acuma pot să mă descurc şi singur.

Nu mai rămîneau de parcurs decît vreo cîţiva metri.

— În fond, a fost vina ta...

Cayley nu mai răspunse. Motocicleta era grea şi avea nevoie să-şi economisească suflul. Rose venea în spatele lui.

— Hei, stai niţel. Să-mi scot valiza cît mai e motocicleta afară...

— Nu te mai osteni, îi răspunse Cayley peste umăr. Ţi-o scot eu într-o clipă.

Lăsă motocicleta lîngă hangar şi deschise uşa.

Rose, siluetă întunecată în noaptea de august, contempla stelele.

— Niciodată n-a fost atît de întuneric, niciodată.

— Luna răsare după miezul nopţii, răspunse Cayley absent ; se străduia să întoarcă motocicleta cu faţa spre şosea. Mai bine s-o întoarcă de acum, să fie gata.

— O noapte tocmai bună pentru o răpire, îţi spun eu. Vocea Rosei suna ironic. De asta ai şi ales-o, nu ? Cu vîrsta

devii chiar galant, nu, Norm? E o oarecare diferență, cred și eu.
Cayley își îndreptă corpul ștergindu-și fruntea.
— Diferență? Față de ce?
— Față de nimic. Mă gindeam doar că ai fost cam distrat zilele astea.
Era o notă sentimentală, aproape tandră, în vocea Rosei.
— Prostii, draga mea. Bineînțeles că nici vorbă de așa ceva.
— Ba nu. Chiar pot să-ți spun. Am avut la un moment dat impresia că-mi pregătești o surpriză neplăcută.
— Îți pregătesc o surpriză plăcută, dimpotrivă, spuse Cayley.
— Ne mai iubim noi oare, Norm?
— Sigur că da.
— Dar unde ești?
Degetele lui Cayley se strînseră pe micul revolver pe care-l avea în buzunar.
— Aici.
— Nu poți să vii mai aproape, ce Dumnezeu? spuse Rose rîzînd.
Cayley o apucă de braț.
— Vino o clipă în hangar, Rose.
— Dar de ce?
— Așa, te rog eu.
Rose rîse din nou.
— Știi, Norm, ești într-adevăr o figură!
Cu buzele și gîtul uscate, Cayley o împinse pe Rose înăuntru și închise ușa. Nu-i era frică. Din nou avea senzația că visează. Totul devenise ireal. Retrăiau scene din trecut. Rose murise de fapt. Asemenea unor fantome, nu făceau altceva decît să retrăiască gesturi și acțiuni dintr-un trecut îndepărtat, dintr-o altă viață; fiecare cuvînt și fiecare gest le erau impuse, nu puteau schimba nimic și nici măcar nu doreau să schimbe ceva.
Rose dădu din nou drumul rîsului ei stupid, gutural.
— De ce închizi ușa? E și așa destul de întuneric.
Numeroase experiențe îi demonstraseră lui Cayley că, stînd în casă, doamna Wace nu putea auzi o împușcătură din hangarul cu ușile închise; dar, bineînțeles că nu-i putea explica asta Rosei.

Mereu calm, scoase revolverul din buzunar.

În întuneric, două mîini calde se agăţau de el şi trebui să facă un efort ca să ţină revolverul deoparte.

— Eu te iubesc mereu, la fel de mult, Norm, şopti Rose.

— Şi eu, Rose. Unde eşti ?

— Ce întrebare ! Unde vrei să fiu ? Nu mă simţi ?

— Ba da.

Cayley îi găsi umărul şi i-l strînse încet, încercînd în acelaşi timp să alunece în spatele ei. Metodic, îi pipăi ceafa şi plasă acolo ţeava revolverului.

— Hei, fii atent la pălăria mea, te rog. Ce-i asta... ce faci, Norm ?

Cayley trase.

Zgomotul detunăturii fu atît de asurzitor, încît Cayley îşi imagină că toată lumea, din pavilion şi pînă în sat, îl auzise. Un spasm de teroare îl străbătu. Exista oare vreo fiinţă în întreaga Anglie care să nu-l fi auzit ? Rămase nemişcat aşteptînd alarma care, fără îndoială, avea să fie dată.

Nimic nu se clinti.

Lui Cayley îi veni inima la loc. Evident, detunătura nu fusese mai violentă decît alte dăţi, cînd încercase ziua. Nu era momentul să se lase stăpînit de asemenea spaime. Îşi dădu seama că mai ţinea încă în braţe trupul Rosei. Fusese atît de aproape de ea cînd tresărise, încît căzuse spre el şi o prinsese maşinal în braţe. O întinse pe podeaua hangarului. Apoi aprinse o lumînare pe care o adusese anume acolo, cu cîteva zile înainte. Hangarul nu avea ferestre şi uşa rămăsese închisă.

Cayley nu putea crede că Rose era moartă.

Totul se petrecuse prea uşor : prea repede. Nu era cu putinţă să fi murit atît de repede. Nu Rose. Era prea viguroasă, prea plină de vitalitate pentru ca viaţa s-o fi putut părăsi într-o atît de infinitezimală fracţiune de secundă. O privi cum zăcea întinsă acolo, îmbrăcată în rochia ei cea mai bună, de mătase albastră, cu pălăria de pai neagră, cu pantofii negri şi ciorapii de mătase de nuanţă deschisă. Oamenii sîngerează — nu ? — cînd primesc un glonte în trup. Şi totuşi, nu se vedea de loc sînge. Rose nu sîngera de loc. Fruntea lui Cayley se acoperi de o sudoare rece. Iată, aşadar, că Rose nu era moartă ! Îşi greşise ţinta pe întunericul acesta. Revolverul nu fusese proptit de ea, ci de cine ştie ce altceva.

Rose nu era decît leşinată. Şi încă... poate se prefăcea doar ; era o comedie.

Cayley căzu în genunchi alături de ea şi îi căută febril inima. Constată că Rose era moartă, însă lucrul acesta i se păru imposibil. Totuşi, inima nu-i bătea.

— Rose, rosti el cu vocea tremurătoare, Rose, poţi să vorbeşti ? Rose !

Nu putea crede în moartea ei.

Rose zăcea întinsă pe spate, cu faţa spre tavanul hangarului, cu pleoapele pe jumătate coborîte peste ochi. Cayley nu ştia nici el de ce îi vorbea cu vocea atît de scăzută. Rose nu-i putea răspunde, desigur. Murise.

Îi dădură lacrimile. Înţelegea acum, cînd era prea tîrziu, că asasinarea Rosei ar fi putut fi evitată. Dacă ar fi fost un om ferm, totul s-ar fi aranjat. Rose ar fi înţeles, Rose avusese întotdeauna bun simţ. Şi acum, pentru că el fusese un om slab, Rose era moartă, iar el un criminal.

— Dumnezeule ! gemu. Cît aş vrea să n-o fi făcut. Doamne, cît aş da să nu fie nimic adevărat.

Însă era adevărat, şi Rose murise. Cayley se ridică încet. Era groaznic s-o vadă pe Rose, întinsă pe jos, cu capul pe podea. Era o pernă veche pe o etajeră. Cayley o luă şi o strecură sub capul Rosei. Şedea mai bine aşa.

De altfel, s-ar fi putut ca Rose să nu fie moartă. Dacă-şi revenea, o pernă sub cap ar fi făcut-o să se simtă mai bine.

Cayley rămase deodată înţepenit locului. Se auzise un zgomot afară ? Rămase nemişcat, de-abia îndrăznind să respire. Era cineva ? Asculta cu intensitate. Asculta cu efort, căci sîngele îi zvîcnea violent în urechi. Era ca foşnetul înăbuşit al valurilor pe o plajă îndepărtată, acoperită cu pietriş. În afară de vîjîitul acesta, nu auzea nici un sunet.

Foarte încet, încercă să mişte clanţa. Era o clanţă veche şi, în ciuda unor precauţii infinite, cedă brusc. Cayley tresări violent. Clanţa nu făcuse decît un sunet neînsemnat, însă pentru urechile lui sună ca trompeta Judecăţii de Apoi.

Împinse uşa, ieşi afară şi o închise în urma sa. Apoi încremeni din nou, ascultînd. Nu se auzea nimic. Reîncepu să meargă încet spre pavilionul aflat la vreo cincizeci de metri.

Înainta din ce în ce mai încet. Avea dintr-o dată o impresie înfiorătoare : cineva îl urmărea, pas cu pas. Capul îi

vîjîia și părul i se făcu deodată măciucă ; avea senzația că cineva deschisese ușa hangarului și că Rose ieșise fără zgomot. Acum îl urmărea.

Îi simțea prezența în spatele său. Picături de sudoare înghețată îi lunecau pe șira spinării. Ar fi vrut să aibă putere să-și întoarcă o clipă capul, să vadă că Rose nu era cu adevărat în spatele lui, însă îi fu cu neputință. Să privească îndărăt, spre ușa hangarului, era acum pentru Cayley o imposibilitate fizică. Reuși totuși să se oprească, să asculte, în ciuda zvîcnetului pe care îl simțea în timpane. Îl treceau fiori reci și pielea i se încrețea pe brațe. Aștepta ca dintr-o clipă într-alta Rose să se apropie, să-l atingă. Credea chiar că-i simte atingerea. Cu greu se putu stăpîni să nu țipe.

În sfîrșit, cu un fel de geamăt, se sili să se întoarcă.

Nu era nimeni în spatele lui. Doar întunericul cel mai de nepătruns.

Însă exista ceva mai puternic decît el ; undeva în obscuritate, între hangar și locul unde se afla el, trebuia să fie cineva sau ceva. Scoase revolverul din buzunar și-l îndreptă spre hangar. Trebuia să fie pregătit : în fiece moment o siluetă se putea isca din beznă. Aștepta, crispat, cu gîtlejul uscat. În cele din urmă, cu un efort brusc, se precipită spre hangar.

Ușa era tot închisă.

Cayley își vîrî din nou revolverul în buzunar și se îndreptă cu pași repezi spre pavilion.

Rămase în fața ușii cîtăva vreme, mișcîndu-și maxilarele pentru a-și umezi buzele și gîtlejul crispat. Bucătăria era în spatele casei. Din colțul grădinii, Cayley putea să vadă careul de lumină al ferestrei. Doamna Wace era încă aici.

Genunchii lui Cayley tremurau atît de tare încît i se atingeau. Doamna Wace era acolo și trebuie să fi auzit detunătura. Cu neputință să n-o fi auzit, oricît ai fi fost de surdă. Greșise calculele. El făcuse experiențe cu împușcăturile ziua, dar noaptea zgomotele se transmit mai limpede. Nu ținuse seama de asta. Doamna Wace auzise detunătura și acum îl aștepta să afle ce s-a întîmplat. O clipă Cayley fu stăpînit de o panică atît de violentă, încît îi clănțăneau dinții. Nu se mai putea stăpîni. Reuși totuși să se tîrască dincolo de colțul casei, și să se furișeze, observator nevăzut, pînă la ferestrele bucătăriei.

Doamna Wace își făcea de lucru lîngă dulapul cu provizii. Își pusese pălăria. Cayley o văzu luînd în mînă trei cepe, examinîndu-le, punînd una în plasa ei cu provizii, iar pe celelalte două la loc în dulap. Îi scrută chipul. Nu părea preocupată decît de gesturile proprii. Poate că totuși nu auzise nimic.

Trecu repede prin fața casei și intră în camera sa de lucru. Luă de pe o etajeră o sticlă de whisky și un pahar. Apoi, împingînd la o parte paharul, scoase dopul și bău cu aviditate alcoolul, direct din sticlă. Lichidul scăzuse la jumătate cînd puse sticla la loc.

Imediat se simți mai bine. Așteptă încă puțin pînă ce căldura binefăcătoare i se răspîndi în tot trupul. Apoi pătrunse cu pas hotărît în bucătărie.

Doamna Wace tocmai ieșea pe ușa din spate. Se opri locului văzîndu-l, și lui Cayley i se păru că-l privește ciudat.

Degetele lui Cayley se crispară pe revolver ; prin buzunar ținti spre capul femeii.

— A, v-ați întors ? îl întîmpină doamna Wace bine dispusă.

Cayley suspină ușurat. Degetele lăsară revolverul. O clipă mai tîrziu se strînseră iarăși pe armă.

— Întors ? Nici n-am plecat. Am ieșit în grădină să fumez.

— Da ? De, fiecare cu gusturile lui, observă liniștită doamna Wace. Noapte bună, domnule Cayley.

— Noapte bună, doamnă Wace.

Cayley reveni în camera sa de lucru, epuizat. Dacă doamna Wace ar fi auzit ceva, sau ar fi formulat vreo bănuială, ar fi împușcat-o. Era sigur de asta. Ar fi fost o nebunie, dar ar fi făcut-o. Luă sticla de whisky și un pahar de cocteil de pe etajeră și-și servi o doză respectabilă. Își dădu seama că tremură din toate încheieturile.

Deodată, avu impresia că în hangar Rose nu era moartă. Nu fusese decît amețită. Dacă i-ar da puțin whisky, și-ar reveni. Cu sticla în mînă se îndreptă spre hangar, traversînd grădina cufundată în noapte.

În fața ușii se opri. Cu neputință să intre, să pătrundă în încăperea aceasta. Dacă cumva...

— Rose, șopti stins. Rose !

Tremura ca varga.

Îi trebui un minut întreg şi o nouă doză de whisky pentru a-şi mai veni în fire.

Rose zăcea exact în aceeaşi poziţie. Era moartă de-a binelea.

Cayley bău o nouă înghiţitură de whisky, de data asta mai mică şi, cu o mînă care de acum încolo nu mai avea să tremure, puse sticla pe o scîndură. Ce idiot fusese! Totul mersese ca pe roate. Tot ce avea de făcut în continuare era să-şi ducă planul pînă la capăt.

Era un plan excelent.

Directoarei ei din Merchester şi singurei rude pe care o mai avea, o mătuşă bătrînă de la Streatham, Rose le scrisese, după indicaţiile lui Cayley, că pleca să se mărite în Canada. Canada era mai plauzibilă decît Statele Unite. Rose crezuse cu adevărat că Norman Cayley avea să deschidă în Canada o filială a biroului său.

Cu privire la bagaje, fusese de asemenea foarte abil. Rose trebuise să plece de la Merchester spre Londra în după-amiaza aceasta, să-şi înregistreze bagajele la gara din Liverpool Street. Într-un loc atît de aglomerat, cum era gara din Liverpool Street, Rose n-avea cum să fie remarcată şi nimeni nu va putea să-şi amintească de ea acolo. Tot atît de discret, Cayley putea să-i scoată mai tîrziu bagajul cu recipisa care trebuia să fie undeva în poşeta Rosei şi să-l facă să dispară în linişte. Nimic în această operaţie nu ar fi putut fi pus în legătură cu dispariţia Rosei.

Evident, Rose ridicase obiecţii. Din moment ce de la Merchester se afla doar la zece kilometri de pavilionul lui Cayley, la ce bun să mai facă tot drumul pînă la Londra ca să revină apoi la Stanford. Însă Cayley reuşise s-o convingă; plecau spre Canada de-abia a doua zi. Era foarte important ca Rose să nu fie văzută la pavilion, fiindcă asta ar fi putut arunca o pată pe buna sa reputaţie, chiar dacă a doua zi, înainte de a se îmbarca, aveau să se căsătorească la Londra. Argumentul o convinsese, căci Rose era foarte sensibilă la ce putea scorni gura lumii.

Deşi obiectase de asemenea împotriva cheltuielilor, căci era o fată cam strîngătoare, Rose acceptase în cele din urmă. Dacă n-ar fi fost de acord cu acest plan, Cayley n-ar fi îndrăznit niciodată s-o omoare. Rose îşi semnase singură con-

damnarea la moarte acceptînd să-şi transporte bagajele la gara din Liverpool Street.

Şi acum, încremenit în hangar, Cayley o privea, întinsă la picioarele lui.

Cadavrul nu-l mai înspăimînta. Whisky-ul pe care-l înghiţise îl făcea sentimental. Două lacrimi îi alunecară grotesc pe obraji. Sărmana Rose. În fond nici nu fusese chiar atît de rea. O adevărată ruşine că fusese silit s-o omoare. Cayley ar fi dat orice să nu fi trebuit s-o ucidă.

Brusc, sentimentalismul fu măturat de un val de teroare.

Dar dacă Rose nu adusese cu ea recipisa de la biroul de bagaje al gării? Dacă o lăsase undeva, sau însărcinase pe altcineva să-i scoată bagajele? Cayley îşi dădu dintr-o dată seama că aici putea să apară fisura planului său atît de bine pus la punct.

Nu luase toate măsurile cuvenite şi nu verificase dacă Rose avea recipisa asupra ei; presupusese de la început că o avea. Şi dacă n-o găsea, dacă n-ar fi putut să scoată bagajele, totul se prăbuşea. Mai devreme sau mai tîrziu bagajele aveau să fie deschise, deci se va descoperi dispariţia Rosei şi atunci...

Cayley se înfioră.

Încerca zadarnic să-şi spună că chiar dacă dispariţia Rosei ar fi fost descoperită, faptul n-avea de ce să fie pus în legătură cu el însuşi. La Merchester se arătase întotdeauna foarte discret în relaţiile cu Rose. Însă, în spaima de care fusese cuprins, îi era cu neputinţă să accepte o astfel de argumentare. Pentru el totul depinde de această întrebare vitală: avea Rose asupra ei recipisa de la gară?

Poşeta zăcea pe podea, pe jumătate prinsă sub trupul femeii. Cayley înlătură cu brutalitate cadavrul pentru a putea s-o ridice. Degetele îi tremurau atît de violent, încît abia o putu deschide.

O clipă mai tîrziu scoase un suspin de uşurare. Recipisa se afla acolo. „Un cufăr..." Literele îi jucau în faţa ochilor. Era salvat.

Trebui să recurgă din nou la sticla de whisky.

Era salvat. Acum trebuia să termine cît mai curînd şi mai calm punerea în aplicare a planului.

N-ar fi crezut niciodată că Rose era atît de grea. În teorie păruse simplu s-o aşeze în ataş, s-o fixeze într-o poziţie cît mai firească, şi s-o ducă la o carieră de piatră părăsită, unde

groapa îi şi fusese săpată şi avea pregătită o lopată ca s-o astupe. Însă, în practică, era cumplit să trebuiască s-o ridice pe sus ca pe un sac de cartofi, şi să bîjbîie cu ea în braţe prin întuneric spre uşă. Cînd ajunse la motocicletă, era la capătul puterilor.

Însă efortul fizic îi făcuse bine. Nu mai era nervos. Acum se simţea cuprins de exaltare. Ca să-ţi reuşească o crimă aveai nevoie de curaj şi de inteligenţă. După ce pînă acum fusese torturat de îndoieli, Cayley înţelegea deodată că le avea pe amîndouă. Şi cînd te gîndeşti că existau unii oameni — Cayley ştia foarte bine asta — care-l considerau un om slab, un şovăitor. Acum putea să rîdă el mai bine. Chiar şi animalele blînde pot să muşte. Înainte de a pleca spre cariera de piatră, reintră în hangar. Trebuia să înlăture lumînarea şi să verifice cu grijă totul, să fie absolut sigur că nu lăsase nici o urmă. Riscul era infim, însă Cayley nu dorea să-şi asume nici un risc, oricît de infim ; în orice zi ar fi putut să treacă pe-acolo vreun vagabond.

Nu exista nici o urmă. Doar cîteva pete de sînge pe pielea pernei, pe care le şterse cu puţină vată, arsă apoi la flacăra lumînării. Nimeni n-ar fi putut bănui că hangarul acesta fusese scena unui asasinat.

Înainte de a stinge lumînarea, scoase preţioasa recipisă din buzunarul pantalonului unde o strecurase la început, pentru a o pune mai la siguranţă în portofel. Curios că-şi pierduse capul atît de rău pentru un detaliu aşa de mărunt. Îl mai cercetă o dată cu ochii înainte de a-l strînge în portofel. Scrisul care adineauri îi tremurase prin faţa ochilor, era acum perfect lizibil.

În aceeaşi clipă simţi cum i se opreşte inima. Apoi începu să-i bată tot atît de repede ca şi motorul propriei sale motociclete. Căci recipisa nu provenea de la gara din Liverpool Street ; nici chiar de la cea din Stanford. Era de la gara cea mai apropiată de pavilionul lui. Rose nu se mai dusese pînă la Londra. Păstrase banii daţi de Cayley şi se deplasase doar pînă la gara locală. Cayley săvîrşise o greşeală fatală atunci cînd subestimase avariţia Rosei. Şi ca urmare a acestei avariţii, se putea acum stabili o apropiere între ultima apariţie a Rosei şi amantul său.

Cu un fior de oroare, Cayley se așeză pe prag prinzîndu-și capul cu amîndouă mîinile. Gemu cu voce tare. Ce să facă acum ? Pentru numele lui Dumnezeu, ce mai putea face ?

Cayley nu avea să știe niciodată cit timp rămase astfel, buimăcit, copleșit de deznădejde și de milă pentru sine însuși; nici cît timp îi trebui să-și poată aduna gîndurile. Primul șoc ce-i repuse spiritul în mișcare fu gîndul la Rose care aștepta acolo — care-l aștepta în atașul motocicletei. Cayley își înăbuși un rîs isteric. Rosei nu-i plăcuse niciodată să aștepte.

Se ridică dintr-un salt.

Brusc, ca și cum n-ar fi fost nevoie decît de destinderea mușchilor pentru ca gîndurile să i se pună în mișcare, văzu că, în fond, situația nu era chiar atît de disperată. Cufărul putea rămîne la gară zile, săptămîni întregi poate, înainte ca cineva să-și pună întrebări. Și pînă atunci, dacă lucrurile aveau să se încurce, Cayley putea ajunge în America de sud.

Însă poate că cel mai bun lucru ar fi fost ca el însuși să-l scoată după o zi sau două. Era prea puțin probabil că funcționarul și-ar mai fi amintit cine îl depusese. Rose nu era cunoscută prin partea locului. Nu ar fi avut de ce să stîrnească bănuieli. Bănuielile nu se nasc decît atunci cînd o persoană e declarată dispărută. Rose nu va fi niciodată declarată dispărută. Nu, situația nu era de loc disperată. Cayley începea să-și revină în fire. Situația nu era nici măcar critică. În afara unui amănunt sau două de mică importanță, planul rămînea perfect în picioare.

Începu chiar să fluiere în timp ce o înfășura cu grijă pe Rose într-o cuvertură. Apoi demară. Cariera de piatră nu era decît la o depărtare de vreo trei kilometri. Într-un sfert de oră totul se va termina.

Da, lucrul cel mai simplu este adeseori și cel mai bun. Avea să scoată el însuși bagajul. Putea să-și prevadă și o mică deghizare, pentru orice eventualitate. O deghizare. Și pe urmă...

Gîndurile lui Cayley se curmară brusc. Scoase o înjurătură. Se oprise motorul.

Trase pe marginea drumului. Pana era simplă — nu mai avea benzină. Se simți cuprins de spaimă. Umpluse rezervorul înainte de a pleca s-o aștepte pe Rose ; cum de se golise atît de repede ? S-ar fi spus că-l urmărea fatalitatea...

Nu era fatalitatea, ci pur şi simplu o scurgere din rezervor. Strînse febril şurubul desfăcut, şi, împingînd-o fără menajamente pe Rose la o parte, scotoci în ataş după bidonul de rezervă. Îşi binecuvînta prevederea care-l făcuse să-şi ia un bidon de rezervă. Într-adevăr, prevăzuse totul.

Cînd tocmai urcase în şa, un zgomot îl făcu să împietrească. Cineva se apropia pe şoseaua pustie. Cineva cu pas greu. Cineva cu o lanternă electrică. Existase o şansă la o mie ca un asemenea lucru să se întîmple, şi totuşi se întîmplase.

Cayley apăsă disperat cu piciorul pe pedala de pornire, însă carburatorul se descărcase. Apăsă, apăsă deznădăjduit fără a reuşi să smulgă motorului măcar un singur sunet. În sfîrşit, cînd paşii ajunseră alături de el, încetă să mai acţioneze asupra pedalei, şi aşteptă nemişcat.

— Aţi rămas în pană ? îl întrebă poliţistul.

Cayley îşi trecu limba uscată peste buzele şi mai uscate. „Nu, ar fi vrut să murmure. Doar puţin... benzina... îmi umplu..."

— A, dumneavoastră sînteţi, domnule Cayley ? Frumoasă noapte, nu-i aşa ?

— Mda. E, trebuie să plec.

Cayley se ruga cerului ca vocea să nu-i sune atît de spart cît i se părea lui. Lumina lanternei poliţistului îi tremura pe faţă şi avu o instinctivă mişcare de recul. Înainte de a se fi putut stăpîni, cuvintele îi ţîşniră de pe buze :

— Stinge dracului lanterna asta blestemată !

— Scuzaţi-mă, domnule Cayley.

Poliţistul avea aerul jignit.

— Mă orbea, murmură Cayley.

— Da, are baterie nouă. Ei, atunci, noapte bună, domnule Cayley. Nu pot să vă ajut cu ceva ?

— Nu, mulţumesc.

Cayley apăsă pe pedală. Fără nici un rezultat. Poliţistul mai întîrzie o clipă.

— Un adevărat noroc să întîlneşti pe cineva pe un drum pustiu cum e ăsta.

— Da, ai dreptate.

Cayley încerca mereu să demareze. Ar fi vrut să-i strige omului aceluia să plece o dată. Într-o clipă avea să izbuc-

nească. Nu, nu trebuia să ridice vocea. Trebuia să-și stăpînească nervii, așa cum reții capetele unei plăgi deschise, trebuia să-și împiedice panica lăuntrică să țîșnească în afară.

— Noapte-bună, articulă el răspicat.

— Ei, noapte bună, domnule Cayley. Ia te uită! Văd că aveți un colet!

— Da. Cayley își plecase capul. Vorbea acum printre dinții aproape încleștați: Niște cartofi pe care...

— Cartofi?

— Da, un sac de cartofi. Ți-am spus o dată să stingi lanterna aia!

— Ușurel, ușurel! Domnule Cayley, nu am de primit ordine de la dumneavoastră. Știu eu mai bine ce am de făcut și mi se pare...

— Lasă pătura! urlă Cayley.

Polițistul se opri stupefiat. Apoi vorbi calm, ținînd încă în mînă un colț al păturii.

— Domnule Cayley, trebuie să vă cer să-mi arătați ce aveți aici în atașul motocicletei. Nu au de loc aerul să fie cartofi. Și pe lîngă asta...

— Foarte bine, atunci, și dracu' să te ia! Glasul lui Cayley urcase isteric: Foarte bine!...

Zgomotul detunăturii se confundă cu izbucnirea bruscă a motorului, căci, aplecîndu-se să tragă, Cayley apăsase cu piciorul pe pedala de pornire... De data aceasta motorul răspunse. Motocicleta fu proiectată brusc înainte.

Cayley conducea drept înainte, cît de repede îi permitea motocicleta. Fața îi era strîmbată de spaimă. Știa că nu-l omorîse pe polițist, căci îl văzuse sărind în lături în clipa cînd motocicleta pornise.

Ce-l apucase așa deodată, să tragă? Și să tragă fără să-și omoare adversarul, ceea ce era și mai rău? Acum, pentru el totul se terminase. Cayley simțea că singura sa șansă era să se întoarcă, să-l găsească pe polițist și să-l omoare pe loc. Era singura sa șansă de acum încolo — și nu se putea decide s-o folosească. Nu, nu putea.

Ce era de făcut?

In momentul acesta polițistul dăduse probabil alarma. În curînd poliția avea să fie pe urmele lui. Nu trebuia să se mai oprească. Singura sa speranță era să se îndepărteze cît mai mult în timpul cel mai scurt.

Morgea cu o viteză sălbatică, ignorînd cu totul direcţia în care se îndrepta, cînd la dreapta, cînd la stînga, la întîmplare, după cum întîlnea încrucişări pe şosea, încercînd doar să-şi încurce urmele şi să se depărteze de poliţist.

Conduse astfel pînă cînd ochii îi fură aproape orbiţi, şi braţele îi înţepeniră pe ghidon. Şi Rose era alături de el, tot timpul alături de el.

Rose!

Nu vroia să scape de ea, nu îndrăznea s-o lase undeva. Nu îndrăznea nici măcar să se oprească. Dacă se oprea, puteau să dea de el. Şi atunci aveau s-o găsească. Şi dacă nu se oprea — măcar atîta timp cît i-ar fi trebuit s-o îngroape undeva — tot aveau s-o găsească pînă la urmă. Însă nu îndrăznea să se oprească. Singura sa dorinţă era să continue să alerge. Atîta vreme cît era în mişcare, rămînea în siguranţă.

Are să meargă mai departe, nebuneşte, oriunde, atîta vreme cît o să mai fie în stare. Ochii nu-i părăseau şoseaua din faţă ; însă după un timp buzele începură să-i tremure. Vorbea cu Rose, cea de alături, din ataş.

— Am muncit pentru tine, Rose. Tu voiai să pui mîna pe mine, în loc să-ţi vezi de treaba ta. Ei, uite, ai izbîndit! Ultima noastră plimbare, Rose. Sper că e pe gustul tău.

Nu îndrăznea să se gîndească la ce avea să se întîmple cînd se va termina benzina. Nu voia să se gîndească la asta. Creierul îi era ameţit. Nu mai ştia decît două lucruri : să conducă înainte motocicleta, să fugă, să fugă de poliţist şi de alarma pe care o dăduse acesta. N-avea nici cea mai vagă idee unde se găsea, nici care erau satele şi localităţile străbătute în trombă.

Nimic nu avea nici un fel de importanţă atîta vreme cît putea continua să meargă mai departe. Un singur cuvînt i se mai agăţa în mintea învălmăşită : Scoţia. Îşi imagina că odată ajuns în Scoţia ar mai fi avut o şansă.

Străbătea noaptea ca o furtună — spre Scoţia, împreună cu Rose.

Însă Cayley nu avea să ajungă niciodată în Scoţia. Fie că animalul uman se învîrteşte în cerc cînd este innebunit de spaimă, fie că în subconştientul său paralizat mai dăinuia încă o licărire din marele plan, fapt este că, pe cînd se credea în drum spre Scoţia, Cayley apucase din instinct pe drumul desfundat care se deschidea la dreapta, şi că dru-

mul acesta se termina brusc chiar deasupra carierei de piatră unde trebuia să fie îngropată Rose.

Însă asta Cayley n-avea s-o mai afle niciodată, după cum nu recunoscu nici balustrada de scînduri de la marginea drumului atunci cînd îi țîșni în întîmpinare în fasciculul de lumină al farurilor. Apoi fu prea tîrziu ca să mai recunoască ceva pe lumea asta.

Mai erau și alte lucruri pe care Cayley nu avea să le știe vreodată. N-avea să știe niciodată că polițistul, care era și el motociclist, îi observase mișcarea involuntară a piciorului pe pedala de pornire. N-avea să știe niciodată că polițistul, foarte amuzat, își dăduse perfect seama că pornirea neașteptată a vehiculului îl luase prin surprindere pe conducător. Mai mult încă — și lucrul acesta de asemenea Cayley n-avea să-l afle vreodată — polițistul nu bănuise nici o clipă că asupra lui se trăsese un foc de revolver.

În românește de MIRCEA IVĂNESCU

RAYMOND CHANDLER

PEȘTIȘORII DE AUR

1

Nu prea mă ținusem de treabă în ziua aceea ; pur și simplu zăceam, urmărindu-mă cum îmi bălăbăneam picioarele. Răbufniri de vînt cald pătrundeau pe fereastra biroului aducînd pale de funingine de la crematoriul hotelului „Mansion House", pe care le purtau de-a lungul aleii și le depuneau pe cristalul biroului meu, în particule infinitesimale, plutind ca polenul pe pămînt viran.

Tocmai mă gîndeam să mă duc la masă, cînd intră în cameră Kathy Horne.

O blondă înaltă, clorotică și cu ochi melancolici, care lucrase cîndva în poliție și-și pierduse slujba pentru că luase de bărbat un mărunt falsificator de cecuri, Johnny Horne, pe care voia să-l reformeze. Nu izbutise să-l reformeze, dar acum îl aștepta să iasă de la închisoare, ca să mai încerce o dată. Pînă atunci însă, ținea debitul de tutun de la „Mansion House" și privea șmecherii și escrocii care i se plimbau prin față, învăluiți în fumul argintiu al țigărilor de foi. Și, din cînd în cînd, împrumuta cîte unuia dintre ei zece dolari ca s-o poată șterge din oraș. Așa era ea, bună la inimă. Se așeză pe un scaun, își deschise poșeta mare, lucioasă, scoase un pachet de țigări și-și aprinse una cu bricheta mea de birou. Suflă un rotocol de fum și-l urmări, încrețindu-și nasul.

— Ai auzit vreodată de perlele Leander ? mă întrebă. Ia te uită ce lustrin albastru porți ! După toalele astea se vede că ai bani la bancă.

— Nu, şi cu asta răspund la ambele tale întrebări. N-am auzit în viaţa mea de perlele Leander şi nu am bani la bancă.

— Atunci poate ca nu ţi-ar strica o porţie de douăzeci şi cinci de mii de dolari.

Mi-am aprins o ţigară din pachetul ei. Kathy se ridică de pe scaun şi închise fereastra, spunînd :

— Mi-e de-ajuns cit înghit mirosul ăsta de hotel cînd sînt la debit.

Se aşeză iar şi continuă :

— S-a întîmplat cu nouăşpe ani in urmă. Tipul a stat cinşpe ani la Leavenworth şi de patru ani i-au dat drumul. O matahală de cherestegiu din nord, unul Sol Leander, le-a cumpărat pentru nevastă-sa — perlele, vreau să spun — numai două dintre ele. Valorează două sute de mii de dolari.

— Cred că i-a trebuit un vagonet ca să le urnească din loc.

— Văd că te pricepi grozav la perle, răspunse Kathy Horne. Nu mărimea contează. Oricum, azi le-a crescut valoarea şi recompensa de douăzeci şi cinci de mii de dolari pe care o oferă cei de la Asigurări stă încă în picioare.

— Înţeleg. Cineva le-a umflat.

— Ei, acu mai vii de-acasă. Îşi depuse ţigara într-o scrumieră, lăsînd-o să ardă, aşa cum obişnuiesc femeile. A trebuit să i-o sting eu. De asta a fost băgat tipul la Leavenworth, numai că n-au putut dovedi că el le luase. A fost o chestie de furt în vagonul poştal. Tipul a reuşit să se ascundă în vagon, şi sus, în Wyoming, l-a împuşcat pe curier, a umflat coletele recomandate şi a intins-o. A trecut de postul de control înainte de a fi fost prins. Dar pe marfă n-au putut pune mîna — cel puţin atunci. N-au pus mîna decît pe el. A încasat pe viaţă.

— Ei, dacă-i o poveste aşa de lungă, hai să bem ceva.

— Nu beau niciodată înainte de apusul soarelui. Aşa-ţi menţii tăria de caracter.

— Grea e viaţa eschimoşilor ! am spus eu. Mai ales vara.

Kathy m-a urmărit în timp ce scoteam o sticlă plată. Apoi continuă :

— Sype îl chema — Wally Sype. A făcut-o de unul singur. Despre marfă n-a suflat o vorbă, nici un cuvinţel Pe urmă, după cinşpe ani l-au graţiat, cu condiţia să predea toată prada. A predat absolut totul în afară de perle.

— Dar unde le ţinea ? În pălărie ? am întrebat.

— Uite ce-i, mie nu-mi arde de glumă. Am dat de firul bilelor.

Mi-am astupat gura cu palma şi am luat o înfăţişare solemnă.

— A ţinut-o morţiş că în viaţa lui n-a pus ochii pe perle şi se vede că l-or fi crezut, fiindcă alftel nu l-ar fi graţiat. Totuşi perlele erau printre coletele poştale recomandate şi de atunci nimeni n-a mai dat de ele.

Începeam să-mi simt gîtul uscat. Continuam să tac.

Kathy Horne îi trăgea înainte :

— O dată, la Leavenworth, o singură dată în toţi anii ăia, a băut un bidon de şerlac alb şi s-a îmbătat criţă. În celulă cu el mai era unul, Peeler Mardo. Fusese condamnat la douăzeci şi şapte de luni pentru că falsificase hîrtii de douăzeci de dolari. Sype i-a spus atunci că îngropase perlele undeva în Idaho.

M-am aplecat uşor înainte.

— Începe să-ţi trezească interesul, ha ? Atunci află următoarele : Peeler Mardo locuieşte în casa mea, e cocainoman şi vorbeşte în somn.

M-am rezemat din nou de spetează.

— Ia te uită, am spus. Şi eu care pur şi simplu îmi cheltuiam banii de recompensă fără să ştiu.

Îmi aruncă o privire tăioasă. Apoi faţa i se destinse.

— Foarte bine, replică puţin descurajată. Ştiu că totul pare o aiureală. Au trecut atîţia ani, şi cîte capete deştepte n-or fi încercat să dezlege misterul, oameni de pe la poştă sau de la agenţii de detectivi particulari. Şi deodată un cocainoman să scoată iar totul la suprafaţă. Dar i-un derbedeu simpatic şi într-un fel îl cred. Ştie unde se află Sype.

Am întrebat-o :

— Şi toate astea le ciripeşte în somn ?

— Fireşte că nu. Dar mă ştii pe mine. O poliţistă bătrînă are urechi ascuţite. Poate că m-am vîrît prea mult, dar l-am mirosit eu că-i fost puşcăriaş şi m-am arătat îngrijorată că ia prea mult drog. E singurul chiriaş pe care-l am acum. Şi am eu un fel de a mă strecura pe lingă uşa lui şi de a trage cu urechea cînd vorbeşte de unul singur. Mi-a fost deajuns ca să-l pot încolţi. Restul mi l-a spus singur. Vrea să-şi adune ajutoare.

M-am înclinat din nou în faţă.

— Unde-i Sype ?

Kathy Horne zîmbi şi clătină din cap.

— Asta-i singurul lucru pe care nu vrea să-l spuie. Asta şi ce nume poartă astăzi Sype. Dar se găseşte pe undeva prin nord, în sau pe lîngă Olympia, Washington. Peeler l-a văzut pe acolo, şi a aflat unde stă, dar zice că Sype nu l-a observat.

— Dar Peeler ce face aici ?

— Aici au pus gheara pe el cînd l-au trimis la Leavenworth. Nu ştii că un puşcăriaş se întoarce întotdeauna să se uite la poteca pe care i-a alunecat piciorul. Dar acu nu mai are nici un prieten pe aici.

Am aprins încă o ţigară şi am mai tras o duşcă.

— Spui că Sype a ieşit de patru ani. Peeler a făcut douăzeci şi şapte de luni. Cu ce s-a ocupat tot timpul de atunci încoace ?

Kathy Horne îşi deschise larg ochii de porţelan albastru, privindu-mă cu milă.

— Îţi închipui cumva că nu mai există şi altă închisoare unde să poată intra ?

— O.K. am răspuns. Crezi că o să stea de vorbă cu mine ? Bănuiesc că are nevoie de cineva care să discute cu cei de la Asigurări, în cazul cînd ar exista asemenea perle şi Sype i le-ar pune în palmă. Este ?

Kathy Horne oftă.

— Da, o să stea de vorbă cu tine. Asta aşteaptă. Se teme de ceva. N-ai vrea să te duci acuma la el, înainte de a-şi lua porţia de seară ?

— Desigur — dacă asta ţi-e dorinţa.

Scoase din geantă o cheie plată şi scrise apoi o adresă pe agenda mea. Se ridică încet în picioare.

— Sînt două apartamente lipite. Partea mea e separată. Între ele există o uşă despărţitoare, cu o cheie în broască, înspre apartamentul meu. Asta pentru cazul cînd n-o veni să-ţi deschidă uşa de la intrare.

— O.K., am răspuns.

Am suflat fumul în tavan şi m-am uitat la ea. S-a îndreptat spre uşă, s-a oprit, s-a întors. Şi-a aţintit privirea în podea.

— Să ştii că nu pun mare bază pe povestea asta, îmi spuse. Poate că n-o să iasă nimic. Dar dacă aş putea avea şi eu o mie-două de dolari pentru Johnny, cînd or să-i dea drumul, poate că...

— Poate c-ai să-l aduci pe calea cea bună, i-am tăiat cu vorba. E un vis, Kathy. Totul nu-i decît un vis. Dar dacă nu e vis, atunci primeşti o treime dreaptă.

Îşi ţinu răsuflarea şi mă privi dilatîndu-şi ochii, pentru a-şi stăpîni lacrimile. Se îndreptă spre uşă, se opri şi se întoarse din nou.

— Nu-i vorba numai de asta, îmi spuse. Mai e şi nenorocitul ăla — Sype. A stat cincisprezece ani la răcoare. A plătit. A plătit cu vîrf şi îndesat pentru ele. Nu-ţi dă senzaţia că ce facem noi e meschinărie ?

Am scuturat din cap.

— El le-a furat, nu-i aşa ? A omorît un om. Din ce trăieşte ?

— Nevastă-sa are bani, răspunse Kathy Horne. El îşi omoară vremea cu peştişori de aur.

— Peştişori de aur ? Lua-l-ar dracii !

Kathy ieşi din cameră.

2

Ultima oară cînd am fost prin districtul Gray Lake am ajutat unui procuror districtual, Bernie Obis, să împuşte un gangster, Poke Andrews pe nume ! Dar asta s-a petrecut mai sus, pe coasta dealului, la considerabilă depărtare de lac. Locuinţa lui Kathy era situată ceva mai jos, în bucla pe care-o face strada înconjurînd pintenul dealului. Se ivea izolată şi cocoţată pe pantă, cu un zid coşcovit în faţă şi terenuri virane în spate.

Întrucît la origine fusese o locuinţă dublă, avea două uşi de intrare, cu două rînduri de scări. La una dintre uşi era un bilet prins de grătarul care acoperă vizorul : Sună 1432.

Mi-am parcat maşina şi am urcat aleea spre scările din dreapta, am trecut printre două răzoare de garoafe, am mai suit cîteva trepte, îndreptîndu-mă spre uşa cu biletul. Îmi

spuneam că aceea trebuie să fie locuința chiriașului. Am sunat. Cum n-a răspuns nimeni, m-am îndreptat spre ușa cealaltă. Nici aici nu-mi răspunse nimeni.

În timp ce așteptam, un Dodge-cupeu cenușiu scrîșni la curba străzii și o fată măruntică și drăguță, în albastru, mă privi o secundă. Nu am observat cine mai era în mașină. N-am dat nici o atenție. Nu știam că era important. Am scos cheia dată de Kathy Horne și am pătruns într-o odaie cu geamurile închise, care mirosea a terebentină. O încăpere mobilată doar atît cît trebuie, cu perdele curate, și o rază domoală de soare care se cernea pe sub draperiile ușii din față. Am străbătut apoi o sufragerie mică, o bucătărie, un dormitor, care, evident, aparținea blondei Kathy, o cameră de baie, un alt dormitor mai în față, ce părea să fi fost transformat într-un fel de atelier de croitorie.

În această din urmă încăpere se afla ușa care dădea în cealaltă locuință.

Am descuiat-o, și am intrat parcă într-o oglindă. Toate camerele păreau reflectate aidoma, cu excepția mobilei. În odaia de zi din partea cealaltă se afla un pat dublu, care n-avea aerul să fi fost folosit.

M-am dus spre încăperile din spate, trecînd pe lîngă baie și am bătut în ușa închisă ce corespundea dormitorului ocupat de Kathy.

Nici un răspuns. Am apăsat clanța și am intrat. Omulețul întins pe pat era, probabil, Peeler Mardo. Primul lucru pe care l-am observat la el au fost picioarele ; deși era îmbrăcat în pantaloni și cămașă, picioarele-i erau desculțe și atîrnau peste marginea patului. Legate strîns cu o funie în jurul gleznelor.

Tălpile îi fuseseră arse de ajunseseră carne vie. În cameră, cu toate că geamul era deschis, plutea un miros de carne friptă. Ba și de lemn ars. Un fier de călcat electric, vîrît în priză, se afla încă pe masă. M-am dus și l-am deconectat.

M-am înapoiat în bucătărie la Kathy și am găsit în frigider o sticlă de o jumătate de Brooklin Scotch. Am tras cîteva înghițituri, am respirat adînc și un timp am rămas cu privirile pierdute spre locurile virane. În spatele casei se întindea o alee îngustă, pavată, cu cîteva trepte de lemn verde ce duceau în stradă.

M-am întors în camera lui Peeler Mardo. Pe un scaun

atîrna o haină cafenie vărgată cu dungi subțiri, roșii; buzunarele erau întoarse cu căptușeala în afară, și conținutul lor împrăștiat pe jos.

Peeler Mardo purta pantalonii de la haină, și buzunarele pantalonilor erau de asemenea întoarse. Pe pat, lîngă dînsul, se găseau cîteva chei, niște mărunțiș, o batistă, și o cutie de metal, ca o pudrieră, din care se risipise o pulbere albă, strălucitoare. Cocaină.

Era un bărbat scund, nu mai înalt de 1,60, cu păr castaniu, rărit, și urechi mari. Ochii nu aveau o culoare definită. Erau pur și simplu ochi, larg deschiși și morți. Brațele-i erau smucite în lături și legate la încheietura mîinilor cu o funie care trecea pe sub pat.

Am cercetat dacă n-are răni provocate de glonț sau de cuțit, și n-am găsit nimic. Nici o altă urmă în afara tălpilor. Șocul spaimei sau o criză de inimă, sau amîndouă la un loc îi făcuseră figura. Era cald încă, iar călușul din gură era cald și umed.

Am șters bine toate obiectele pe care le atinsesem și, înainte de a părăsi casa, am privit un timp pe fereastra de la ușa de intrare folosită de Kathy.

Erau orele trei și jumătate cînd am pășit în holul de la „Mansion House" și m-am îndreptat spre ghișeul cu țigări din colț. M-am rezemat de tejgheaua de sticlă și am cerut un pachet de Camel.

Kathy Horne mi-a azvîrlit pachetul, mi-a strecurat restul în buzunarul de la piept și mi-a dăruit zîmbetul ei rezervat clienților.

— Ei, ce se-aude? Nu ți-a luat mult timp, îmi spuse aruncînd o privire piezișă spre un bețiv care se căznea să aprindă o țigară de foi cu o brichetă de tip vechi, cu cremene.

— E lată, i-am răspuns. Pregătește-ți sufletul.

Se întoarse repede și-i împinse bețivului, pe tejgheaua de sticlă, un plic cu chibrituri de carton. Omul bîjbîi după ele, scăpă pe jos și chibriturile și trabucul, le adună furios de pe podea și se îndepărtă uitîndu-se într-una peste umăr, de parcă aștepta pe cineva să-i tragă un picior în fund.

Kathy privi peste capul meu, cu ochi reci și pustii.

— Sînt pregătită, spuse.

— Pupi o jumătate întreagă din recompensă. Cu Peeler s-a zis. I-au venit de hac -- chiar în patul lui.

Pleoapele i se zbătură. Două degete se zgîrciră pe sticlă, lîngă cotul meu. O linie albă i se ivi în jurul buzelor. Atîta tot.

— Ascultă-mă, i-am atras atenţia. Nu sufla o vorbă pînă nu termin. A murit din pricina şocului. Cineva i-a ars picioarele cu un fier ieftin de călcat. Nu al tău. Am cercetat. Aş spune că a murit repede şi nu a putut divulga mare lucru. Încă mai avea căluşul în gură. Îţi mărturisesc sincer, cînd m-am dus acolo eram convins că toate nu-s decît gogoşi. Acum nu mai sînt la fel de sigur. Dacă a dat drumul la ce ştia, ne-am ars, şi s-a zis şi cu Sype, afară doar dacă reuşesc să dau eu mai întîi de el. Amicii care au făcut-o n-au prea multe reţineri. Dacă însă n-a vorbit, atunci mai avem timp.

Întoarse capul şi-şi aţinti privirile pe uşa rulantă a holului. Pete albe i se lăţeau pe obraji.

— Ce trebuie să fac eu? întrebă cu răsuflarea tăiată.

Am deschis o cutie de trabucuri şi am vîrît cheia înăuntru. Degetele ei lungi o scoaseră fără greutate şi o ascunseră.

— Cînd te duci acasă, îl descoperi. Nu ştii absolut nimic. Nu pomeneşti nimic despre perle, nu pomeneşti nimic despre mine. Or să-i ia amprentele, or să vadă că are cazier şi or să-şi închipuie că-i vorba de-o răfuială.

Mi-am desfăcut pachetul de ţigări şi am aprins una, continuînd un moment s-o privesc pe Kathy. Nu se clintise.

— Crezi că poţi face faţă? am întrebat. Dacă nu, acuma-i momentul s-o spui.

— Te cred. Sprîncenele i se arcuiră. Arăt eu a ciripitoare?

— Te-ai măritat cu un escroc, i-am răspuns încruntat.

Obrajii i se aprinseră, ceea ce urmărisem şi eu.

— Nu-i escroc! E numai un imbecil fără leac. Şi nimeni nu şi-a schimbat părerea bună despre mine, nici măcar băieţii de la Direcţia generală.

— Foarte bine. Aşa te vreau. La urma urmei nu noi l-am omorît. Şi dacă am vorbi acum, poţi spune la revedere oricărei părţi din recompensă — dacă se va plăti vreodată vreuna.

— Să fie al naibii ăl care suflă, exclamă Kathy Horne cutezătoare. Oh, bietul nenorocit, şi aproape că hohoti în plîns.

Am bătut-o încetişor pe braţ, i-am rînjit cît de inimos am putut şi am ieşit din „Mansion House".

Birourile Companiei de Asigurări se aflau în imobilul Graas, unde ocupau trei cămăruțe lipsite de orice personalitate Aveau suficientă mobilă ca să-și poată îngădui să apară neglijente și îmbicsite cît le poftea inima.

Directorul general se numea Lutin, un om între două vîrste, chel, cu ochi calmi și degete îngrijite care mîngîiau o țigară de foi pestriță. Stătea în spatele unui birou masiv și bine șters de praf și se uita blajin la bărbia mea.

— Carmady, da? Am auzit de dumneata. Cu un deget mic strălucitor, îmi atinse cartea de vizită. Și ce dorești?

Mi-am învîrtit țigara între degete și mi-am coborît glasul:

— Vă amintiți de perlele Leander?

Îmi răspunse cu un zîmbet molcom, puțin plictisit.

— Ar fi greu să le uit. Au însemnat pentru Compania mea o pagubă de o sută cincizeci de mii de dolari. Eram pe vremea aceea un băgător de seamă june și plin de fumuri.

Am continuat:

— Eu am o idee. S-ar putea ca totul să fie un foc de paie. I probabil. Totuși m-aș încumeta să încerc. Recompensa de douăzeci și cinci de mii de dolari pe care o oferiți dumneavoastră stă încă în picioare?

Chicoti.

— Douăzeci de mii, Carmady. Diferența am cheltuit-o cu cercetările noastre. Îți pierzi timpul de pomană.

— E timpul meu. Deci douăzeci de mii. În ce măsură pot conta pe sprijin?

— Ce fel de sprijin?

— Îmi puteți da o scrisoare de recomandație pentru celelalte sucursale ale dumneavoastră? În cazul cînd ar trebui să plec în alte state. În cazul că aș avea nevoie de sprijinul organelor judiciare locale.

- Și în care stat anume pleci?

I-am zîmbit. Își ciocăni trabucul pe muchea unui platou și-mi întoarse zîmbetul. Dar nici unul dintre zîmbetele noastre nu era sincer.

— Fără scrisoare, îmi răspunse. La New York nu s-ar prinde. Avem și noi limitările noastre. Dar în rest, oricît

sprijin dorești — confidențial. Și cei douăzeci de mii, dacă-ți merge. Dar n-o să-ți meargă.

Mi-am aprins țigara și m-am lăsat pe speteaza scaunului, trimițînd fumul în tavan.

— Nu? Și de ce mă rog? Voi n-ați putut pune mîna pe bilele alea. Și totuși au existat, nu?

— Te cred c-au existat. Și dacă mai există, nouă ne aparțin. Dar două sute de mii de dolari nu zac îngropați douăzeci de ani ca apoi să țîșnească deodată la suprafață.

— Foarte bine. O fac pe timpul meu.

Scutură scrumul trabucului și mă privi de sus în jos.

— Îmi place mutra dumitale, chiar dacă ești sărit, îmi spuse. Dar noi sîntem o organizație puternică. Dacă te filăm începînd din clipa asta? Ce faci atunci?

— Mă las păgubaș. Am să-mi dau seama dacă-s filat. Nu m-am născut ieri. Las totul baltă, declar la poliție ce știu, și mă duc acasă.

— Dar de ce să amesteci poliția?

M-am aplecat din nou spre biroul lui.

— Pentru că, i-am răspuns răspicat, tipul care avea în mînă firul afacerii a fost omorît astăzi.

— O-o-oh!

Lutin își frecă nasul.

— Nu eu l-am omorît, am adăugat.

Urmă un răstimp de tăcere. După care Lutin reluă:

— Nu-ți trebuie nici un fel de scrisoare. Nici măcar n-ai s-o porți asupra dumitale. Și acum, după ce mi-ai spus asta, știi foarte bine că nu m-aș încumeta să-ți dau vreuna.

M-am ridicat în picioare, am rînjit, m-am îndreptat spre ușă. Se ridică și el, foarte grăbit, înconjură biroul în fugă și-mi puse pe braț o mînă mică, îngrijită.

— Ascultă, știu că ești țicnit, dar dacă găsești ceva, fă să ne parvină nouă, prin băieții noștri. Avem nevoie de reclamă.

— Dar din ce dracu-ți închipui că trăiesc eu? am mîrîit.

— Douăzeci și cinci de mii.

— Parcă ziceai douăzeci.

— Douăzeci și cinci. Dar îți spun că ești țicnit. Sype n-a avut niciodată perlele. Dacă le-ar fi avut, ar fi căutat de multă vreme să ajungă la o înțelegere cu noi.

— O. K. Ați avut destul timp să vă faceți o părere.

Ne-am strîns mîinile, ne-am zîmbit ca doi băieți șmecheri care deși știu că nu duc pe nimeni, tot nu se lasă.

Cînd m-am întors la birou, era cinci fără un sfert. Am dat două păhăruțe pe gît, mi-am îndesat pipa și m-am așezat la discuție cu mintea mea. Telefonul începu sa sune.

O voce de femeie întrebă :

— Carmady ?

Era o voce seacă, rigidă, rece. N-o cunoșteam.

— Da.

— N-ar strica să te duci să-l vezi pe Rush Madder. Îl cunoști ?

— Nu, am mințit. De ce să-l văd ?

La capătul firului se auzi un clinchet de rîs rece ca gheața.

— Din cauza unui individ cu dureri de picioare, răspunse vocea.

Se auzi țăcănitul receptorului. Am agățat și eu telefonul în furcă, am scăpărat un chibrit și am rămas cu ochii pironiți pe zid pînă cînd flacăra mi-a ars degetele.

Rush Madder era un șmecher de avocățel din Quorn Building. Un vînător de ambulanțe, un șperțar, un tieluitor de alibiuri, gata să se vîre în orice afacere putredă care i aducea un ban. Nu auzisem însă numele lui legat de vreo acțiune mai serioasă: ca de pildă arderea tălpilor unui om.

4

Pe Spring Street era forfota obișnuită la ora de închidere a birourilor. Taxiurile stopau lîngă bordura străzii, stenografele o porniseră spre casă cu cîteva minute mai devreme, tramvaiele se înșirau ciorchine și agenții de circulație împiedicau lumea să traverseze legal la dreapta.

Quorn Building era un imobil cu fațada îngustă, de culoarea muștarului uscat, avînd la intrare o reclamă mare ce înfățișa o dantură falsă. Lista locatarilor cuprindea nume de dentiști care fac extracții fără dureri, nume de oameni care te învață cum să devii scriitor, nume fără nimic altceva, sau

numere fără nici un nume. Rush Madder, avocat, era la camera 619.

Am ieşit din cuşca bîţîită a unui lift deschis, am aruncat o privire spre o scuipătoare murdară de pe un covoraş de cauciuc murdar, am înaintat de-a lungul unui coridor care mirosea a mucuri de ţigară, şi am încercat clanţa de sub geamul mat al camerei cu numărul 619. Uşa era încuiată. Am bătut.

Pe geamul mat se proiectă o umbră şi uşa se deschise cu un scîrţîit. Mă aflam faţă-n faţă cu un om îndesat, cu bărbia moale şi rotundă, sprîncene groase şi negre, pielea unsuroasă şi o mustaţă tip Charlie Chan, care făcea ca mutra să-i apară şi mai grasă decît era.

Întinse spre mine două degete pătate de tutun.

— Ia te uită, bătrînul hingher în persoană. Ochiul care nu uită niciodată. Carmady e numele, dacă nu mă înşel.

Am intrat şi am aşteptat scîrţîitul de închidere a uşii. O încăpere fără covor, cu podeaua acoperită doar de un linoleum cafeniu, un birou plat şi altul acoperit cu un capac rulant, fiecare în cîte un colţ, un seif mare, verde, care părea la fel de rezistent ca o pungă cu delicatese, două fişiere, trei scaune, o debara zidită în perete, şi o chiuvetă în colţ, lîngă uşă.

— Ei, ei, ia loc, mă îndemnă Madder. Mă bucur să te văd. Se foi prin spatele biroului, aranjă o pernă cu căptuşeala plesnită şi se aşeză pe ea. Drăguţ din partea dumitale că ai trecut pe la mine. Interes de afaceri ?

M-am aşezat, am luat o ţigară între dinţi şi l-am măsurat din priviri. N-am scos o vorbă. Urmăream cum îi ţîşnesc broboanele de sudoare. I se iviseră întîi în păr. Luă un creion şi începu să deseneze pe sugativă. Îşi ridică o clipă ochii fulgerîndu-mă cu o privire pătrunzătoare, apoi îi coborî din nou pe sugativă. După care, se adresă sugativei :

— Vreo idee, ceva ? întrebă încet.

— În legătură cu ce ?

Continuă să nu se uite la mine.

— În legătură cu vreo mică afacere pe care am putea-o întreprinde împreună. Să zicem, pietre preţioase.

— Cine era femeia ? am întrebat.

— Cum ? Care femeie ?

Nu-şi clinti ochii.

— Aia care mi-a telefonat.

— Ţi-a telefonat cineva ?

Am pus mîna pe telefonul lui, un aparat de tip vechi. Am ridicat receptorul şi am început să formez foarte încet numărul Direcţiei Generale a Poliţiei. Eram sigur că ştie numărul acela cum îşi ştie pălăria.

Întinse mîna şi apăsă furca în jos.

— Stai puţin, începu să se lamenteze. Prea te pripeşti. De ce chemi sticleţii ?

I-am răspuns rostind cuvintele rar :

— Pentru că doresc să stea de vorbă cu dumneata. Deoarece dumneata cunoşti o fată care ştie ceva despre un om cu dureri de picioare.

— Şi e nevoie s-o luăm pe calea asta ?

Gulerul îi devenise prea strimt. Începu să-l smucească.

— În ceea ce mă priveşte, nu e nevoie. Dar dacă-ţi închipui că am să stau aici, lăsîndu-te să-mi pui reflexele la încercare, atunci e nevoie.

— În regulă, răspunse cu voce joasă. În regulă. Nu te înfuria.

— Atunci încetează să te mai joci de-a v-aţi ascunselea cu mine, am mormăit. Vorbeşte normal. Dacă ai ceva pentru mine, probabil că-i o treabă prea murdară ca să mă tenteze. Totuşi am să te ascult.

Dădu din cap. Acum se simţea la largul lui. Ştia că mizez pe bluf. Scoase un vălătuc de fum albicios şi-l privi cum pluteşte.

— În regulă, repetă cu voce domoală. Mai fac şi eu pe prostul din cînd în cînd. Adevărul este că ştim cum stau lucrurile. Carol te-a văzut intrînd în casă şi apoi plecînd. Şi n-ai chemat reprezentanţii legii.

— Carol ?

— Carol Donovan. O prietenă a mea. Ea ţi-a telefonat.

Am încuviinţat dînd din cap.

— Spune mai departe.

Dar nu spuse nimic. Rămase nemişcat, privindu-mă fix.

Am rînjit, m-am aplecat puţin peste birou şi i-am trîntit :

— Am să-ţi spun eu ce te frămîntă : nu ştii ce-am căutat acolo şi, din moment ce-am fost, de ce n-am chemat poliţia. La asta-i lesne de răspuns. Am socotit că e un secret.

— Stăm amîndoi şi ne tragem de limbă, ripostă Maddei cu acreală.

— Bine, am răspuns. Atunci hai să vorbim despre perle. Aşa-ţi convine ?

Ochii îi scînteiară. Voi să-şi dea frîu liber curiozităţii, dar se reţinu. Răspunse cu o voce joasă, rece :

— Carol a dat într-o noapte peste el, peste individul ăla. Un tip cam într-o ureche, îndopat cu cocaină, dar c-o idee bine înşurubată în ţeastă. Vorbea despre perle, despre unu din nordul Canadei care le-a dosit acu nu ştiu cîţi ani şi le-ar mai avea încă. Numai că nu voia să spuie cine-i ăla sau unde-i. Făcea pe şmecherul cînd venea vorba de asta. Îşi ţinea gura. N-aş putea spune de ce.

— Fiindcă simţea nevoia să-i ardeţi picioarele, am răspuns.

Lui Madder îi tremurară buzele şi o nouă boare de transpiraţie îi umezi părul.

— N-am făcut-o eu, răspunse cu glas sugrumat.

— Dumneata sau Carol, ce importanţă are ? Tipul a murit. Pot s-o transforme în caz de omucidere. Dar n-aţi aflat ce-aţi vrut. De asta mă găsesc eu aici. Îţi imaginezi că deţin unele informaţii pe care dumneata nu le-ai obţinut. Scoate-ţi asta din cap. Dacă eu aş fi ştiut destul, n-aş fi venit aici, şi dacă dumneata ai fi ştiut destul, nu m-ai fi chemat. Pricepi ?

Rînji foarte încet, de parcă îl durea. Se mişcă în fotoliu, trase un sertar adînc dintr-o parte laterală a biroului, scoase o sticlă cafenie, frumos modelată, şi două pahare vărgate. Murmură :

— Drumurile noastre se vor despărţi. Rămînem numai dumneata şi cu mine. Pe Carol o las naibii. Prea-i dură, Carmady. Am mai văzut eu femei dure, dar asta-i platoşă de oţel. Şi cînd te uiţi la ea, n-ai crede o mie de ani aşa ceva, nu ?

— Am văzut-o ?

— Cred că da. Ea spune c-ai văzut-o.

— A, fata din Dodge.

Dădu din cap şi umplu cu generozitate două pahare, apoi puse sticla la loc şi se ridică în picioare.

— Apă ? În al meu pun.

— Nu. Dar de ce mă vîri pe mine alături de dumneata ? Nu cunosc date în plus faţă de cele pe care mi le-ai înşirat. Sau, oricum, prea puţin. În nici un caz atîta cît îţi trebuie ca să faci asemenea planuri.

Mă privi pieziş, prin pahar.

— Eu știu unde se pot căpăta cincizeci de mii pentru perlele Leander, adică de două ori cît aștepți dumneata. Îți pot da toată suma pe care contezi, și să-mi păstrez partea mea. Dumneata ai fațada care-mi trebuie ca să pot lucra deschis. Vrei să-ți torn apă ?

— Nu vreau apă.

Se îndreptă spre chiuvetă, dădu drumul la robinet și se întoarse cu paharul pe jumătate plin. Se așeză din nou, rînji, ridică paharul. Am băut.

5

Pînă acum făcusem numai patru greșeli. Prima, că mă amestecasem în toată povestea asta, fie chiar și din simpatie pentru Kathy Horne. A doua, că am continuat să mă amestec chiar și după ce am descoperit cadavrul lui Peeler Mardo. A treia, că-l lăsasem pe Rush Madder să înțeleagă că știu ce-i în mintea lui. A patra, și cea mai gravă, că acceptasem paharul de whisky.

Avusese un gust ciudat chiar cînd il dădusem pe gît. Apoi a urmat momentul acela de acută luciditate cînd am știut, exact ca și cum aș fi văzut, că avocatul schimbase băutura lui cu una inofensivă, aflată în debaraua zidită în perete.

Am rămas o clipă nemișcat, cu paharul gol între degete, concentrîndu-mi forțele. Mutra lui Madder mi se lățea în fața ochilor, devenea tot mai confuză și mai vagă. În timp ce mă privea, un zîmbet gras îi juca pe sub mustața Charlie Chan.

Am vîrît mîna în buzunarul de la șold și am scos o batistă înnodată, bine burdușită. Se părea că Madder nu-i observase conținutul. Cel puțin nu se clinti, după primul reflex de a-și duce mîna la buzunarul interior al hainei.

M-am ridicat, am înaintat clătinîndu-mă ca un om beat și l-am pocnit drept în creștetul capului.

Gîfîi ca sufocat. Dădu să se ridice în picioare. I-am tras una în falcă. Se lăsă moale, mîna vîrîtă sub haină ii lunecă și răsturnă paharul aflat pe cristalul biroului. Am îndreptat paharul și am rămas nemișcat, trăgînd cu urechea, luptîndu-mă

cu un val de amorţeală care creştea în mine, stîrnindu-mi greaţă.

M-am îndreptat spre o uşă de comunicare şi i-am încercat clanţa. Încuiată. Începeam să mă împleticesc. Am tras un scaun de birou spre uşa de intrare şi i-am proptit speteaza sub clanţă. M-am rezemat de uşă, respirînd cu greutate, scrîşnind din dinţi, blestemîndu-mă singur. Am scos din buzunar o pereche de cătuşe şi m-am dus iar la Madder.

O fată foarte drăguţă cu păr negru şi ochi cenuşii ieşi din debara şi întinse spre mine o ţeavă de calibru 32. Purta un taior albastru foarte elegant croit. O pălărie ca o farfurioară răsturnată îi cădea pe frunte retezîndu-i-o drept. De o parte şi de alta a borului străluceau bucle negre. Ochii îi erau cenuşii ca ardezia, reci şi totuşi luminoşi. Obrazul proaspăt, tînăr, delicat, dar tăios ca o daltă.

— În regulă, Carmady, întinde-te şi dormi. Nu mai rezişti.

M-am împleticit spre ea fluturîndu-mi mica măciucă. Scutură din cap. Pe măsură ce se mişca, faţa părea să i se lăţească. Contururile i se pierdeau, tremurau. Revolverul pe care-l ţinea în mînă putea fi orice de la un tunel pînă la o scobitoare.

— Nu fi idiot, Carmady, îmi spuse. Cîteva ore de somn pentru tine, cîteva ore de avans pentru noi. Nu mă face să trag. N-am să şovăi.

— Dracu să te ia, am mormăit. Cred că n-ai să şovăi.

— Clar ca lumina zilei. Sînt o femeie care ştie ce vrea. E limpede. Aşază-te.

Podeaua mă sălta şi mă împingea în sus. Stăteam cu picioarele pe duşumea, dar parcă m-aş fi aflat pe o plută purtată de valuri furtunoase. Îmi concentram puterea în palme. Abia de mai simţeam podeaua. Mîinile îmi amorţiseră. Întregul corp mi-era amorţit.

Am încercat să o măsor din cap pînă în picioare.

— Ha-a ! Ucigaşo ! am chicotit.

Îmi aruncă un rîs îngheţat pe care abia de l-am mai auzit. Începuseră să-mi bubuie tobe în cap, bubuituri de tobe războinice venind dintr-o junglă îndepărtată. În faţa ochilor îmi unduiau valuri de lumină, umbre negre şerpuiau şi ceva foşnea ca vîntul printre frunze. Nu voiam să mă întind pe jos. M-am întins pe jos.

Vocea fetei veni de departe, o voce de spiriduş :

— Drumurile noastre se vor despărţi, aşa-i? Nu-i plac metodele mele, aşa-i? Binecuvîntată fie inima lui nobilă şi duioasă! Avem noi grijă de el.

Foarte vag, de parc-aş fi plutit prin aer, am simţit o vibraţie înfundată care putea fi o împuşcătură. Speram că-l împuşcase pe Madder, dar lucrurile nu s-au petrecut tocmai aşa. Mă ajutase doar pe mine să-mi pierd cunoştinţa dîndu-mi în cap cu propria mea măciucă.

Cînd mi-am revenit, se înnoptase. Păcănea ceva deasupra casei, cu un zgomot sec. Prin fereastra deschisă din spatele biroului, o lumină galbenă împroşca zidul înalt al unei clădiri. Apoi se auzea din nou păcănitul şi lumina pierea. O reclamă luminoasă pe acoperiş.

M-am ridicat de pe podea ca un om care se despotmoleşte din mîl vîscos. M-am îndreptat clătinîndu-mă pînă la chiuvetă, mi-am stropit faţa cu apă, mi-am pipăit creştetul capului şi m-am cutremurat, apoi m-am dus, poticnindu-mă, spre uşă şi am dibuit comutatorul.

Pe birou era un talmeş-balmeş de hîrtii risipite, capete de creion, plicuri, o sticlă goală, cafenie, de whisky, mucuri de ţigară şi scrum. Rămăşiţe din sertare golite în pripă. Nu mi-am pierdut vremea să le cercetez. Am ieşit din birou, am coborît în stradă cu liftul care se bîţîia, am intrat într-un bar şi am luat un rachiu, apoi m-am urcat în maşina mea şi m-am dus acasă.

Mi-am schimbat hainele, mi-am strîns cîteva lucruri într-o valiză, am băut puţin whisky şi am răspuns la telefon. Era aproape nouă şi jumătate.

Kathy Horne întrebă:

— Aşadar n-ai plecat încă. Speram să nu fi plecat.

— Eşti singură? am întrebat cu glas încă năclăit.

— Da, dar n-am fost. Ceasuri întregi mi-au mişunat sticleţii în casă. S-au purtat cuviincios, cu consideraţie. Au presupus că-i vorba de vreo răfuială veche.

— Şi probabil că telefonul e pus acum sub observaţie, am mîrîit. Şi unde gîndeai că am plecat eu?

— Ei, ştii tu. Prietena ta mi-a spus.

— O fată mică, brunetă? Foarte ţepoasă? O cheamă Carol Donovan?

— Avea cartea ta de vizită. Cum, nu era...

— N-am nici o prietenă, am răspuns cu cu simplitate. Și pun rămășag că absolut întîmplător, fără să-ți dai seama, ți-a scăpat un nume de pe buze, numele unui oraș din nord. Nu-i așa ?

— D... d... da, recunoscu slab Kathy Horne.

Am prins avionul de noapte spre nord.

A fost o călătorie plăcută, cu excepția faptului că aveam o durere în moalele capului și că simțeam o sete nebună de apă la gheață.

6

Hotelul „Snoqualmie" din Olympia se găsea pe Capitol Way, peste drum de obișnuitul scuar al grupului de clădiri centrale. Am lăsat în urmă cafeneaua și am pornit-o la vale, pe un dîmb, pînă am ajuns la ultima și cea mai singuratică porțiune a Canalului Puget, cu apă scăzută și puturoasă, mărginită de debarcadere scoase din uz. Pe chei, în față, erau îngrămădite stive de lemne de foc ; cîțiva moșnegi tîndăleau printre ele, sau ședeau pe cutii, trăgînd din pipă, cu capul rezemat de placarde pe care scria : „Lemne de foc și surcele. Livrarea gratuită".

In spate se ridica un țărm stîncos, teșit, pe care se cățărau uriașii pini din nord, profilați pe un cer albastru-cenușiu.

Doi dintre bătrîni se așezaseră pe niște cutii aflate doar la vreo șapte metri depărtare una de alta, dar nu se luau de loc în seamă. M-am apropiat de unul. Purta nădragi de catifea dungată și ceva ce fusese cîndva o bluză impermeabilă, roșu cu negru. Pălaria de fetru era impregnată cu urmele de sudoare adunată în douăzeci de veri. Într-o mînă strîngea o pipă scurtă neagră, iar cu degetele jegoase ale celeilalte trăgea încet, precaut, extatic, de un fir de păr lung și creț, care-i ieșea din nas. Mi-am tras o cutie la marginea cheiului, m-am așezat, mi-am umplut și eu pipa, am aprins-o, am suflat un nor de fum și, arătînd cu mîna spre apă, am spus :

— Nici n-ai crede că asta ajunge în Oceanul Pacific.

Se uită la mine. Am continuat :

— Canal mort, liniștit, stătut, ca și orășelul dumneavoastră. Îmi plac orașele de felul ăsta.

Continuă și moșul să se uite la mine.

— Pun rămășag, am zis mai departe, că un om care a trăit în orașul ăsta îi cunoaște pe toți de pe aici și de prin împrejurimi.

Întrebă :

— Pe cît pui rămășag ?

Am scos din buzunar un dolar de argint. Pe acolo mai aveau încă destulă valoare. Bătrînul îl privi, dădu din cap, și deodată își smulse din nas firul lung de păr și-l ținu în lumină, ca să-l privească.

— Ai să pierzi, îmi răspunse.

Mi-am așezat dolarul pe genunchi.

— Știi pe cineva, prin jur, care se ocupă cu creșterea peștișorilor de aur ? am întrebat.

Se zgîi la dolar. Celălalt bătrîn din apropiere purta salopetă și pantofi fără șireturi. Se holbă și el la dolar. Amîndoi scuipară în aceeași secundă. Primul bătrîn întoarse capul și zbieră cît îl ținea gura :

— Știi pe vreunu care crește pești de aur ?

Al doilea bătrîn sări de pe cutia lui, înșfăcă un topor mare, așeză un buștean pe muche, trînti cu putere toporul în el și-l despică în două bucăți egale. Aruncă primului bătrîn o privire triumfătoare și urlă :

— Nici eu nu-s ăla.

— E cam fudul de-o ureche, îmi explică primul.

Apoi se ridică încet și se îndreptă spre o cabană clădită din scînduri vechi, de lungimi inegale. Intră înăuntru, trîntind ușa după el.

Al doilea bătrîn zvîrli toporul, scuipă cu obidă în direcția ușii care se trîntise, și pieri printre stivele de lemne.

Ușa colibei se deschise iar, și omul cu bluza impermeabilă scoase capul afară.

— Culegător de crabi, asta-i tot, și ușa se trînti din nou.

Mi-am vîrît dolarul în buzunar și am pornit-o iar la deal. Mi-am zis că mi-ar lua prea mult timp pînă să le învăț limbajul.

Capitol Way se întindea spre nord și spre sud. Un tramvai verde și amărît făcea naveta ducînd la un loc numit Tumwater. În depărtare se zăreau clădirile palatului administrativ.

Spre nord, strada trecea prin fața a două hoteluri, a cîtorva prăvălii, apoi se ramifica la dreapta și la stînga. Dacă o luai în dreapta, te ducea la Tacoma și Seattle. În stînga, dădeai de un pod care ajungea în Peninsula Olympiei.

Dincolo de această ramificație la dreapta și la stînga, strada devenea subit veche și părăginită, cu gropi în asfalt, un restaurant chinezesc, un cinematograf într-o baracă de scînduri, o dugheană de cămătar. O firmă care ieșea în afară, peste trotuarul murdar, indica: „Bar", și dedesubt, cu litere mici, de parcă nădăjduia că nimeni n-o să le vadă, era scris: „Biliard".

Am intrat, trecînd pe lîngă un raft cu reviste țipător colorate și pe lîngă o vitrină cu țigări de foi și muște. Pe stînga era o tejghea lungă de lemn, cîteva automate cu țigări, și o singură masă de biliard. Trei puști își făceau de lucru pe la automate, iar un bărbat înalt și slab, cu nas lung și bărbie retezată, juca biliard de unul singur, ținînd între buze un trabuc stins.

M-am cocoțat pe un scaun și un om cu ochi ageri și capul chel se ridică de pe un jilț de după tejghea, își șterse mîinile într-un șorț gros și cenușiu și-mi oferi la vedere un dinte de aur.

— O secărică, am cerut. Cunoști pe cineva care crește peștișori de aur ?

— Da, a răspuns. Nu.

A turnat ceva pe după tejghea și mi-a împins un pahar din sticlă groasă.

— Șase pence.

Am mirosit lichidul, am strîmbat din nas.

— Cînd ai spus „da". te gîndeai la secărică ?

Chelul ridică o sticlă mare cu o etichetă pe care scria ceva despre: „Cremă Distilată din Rachiu de Secară Garantată Vechime Cel Puțin Patru Luni".

— O.K., am zis. Văd că tocmai ți-a sosit în prăvălie.

Am subțiat-o cu puțină apă și am dat-o pe gît. La gust era întocmai ca o cultură de microbi de holeră. Am zvîrlit un sfert de dolar pe tejghea. Barmanul mi-a mai arătat un dinte de aur în cealaltă parte a gurii, a proptit de tejghea două mîini voinice și și-a îndreptat bărbia spre mine.

— Despre ce trăsnaie îndrugai ? mă întrebă aproape cu amabilitate.

— Am sosit de curînd în oraș, am spus. Caut niște peștișori de aur ca să-i pun în vitrina principală a prăvăliei mele. Peștișori de aur.

Barmanul îmi răspunse rostind cuvintele foarte rar :

— Am eu mutră să cunosc pe unu cu pești de aur ?

Pălise puțin la față.

Omul cu nas lung care terminase de jucat cu el însuși o partidă de biliard, rezemă tacul, veni la tejghea, aproape de mine, și aruncă o monedă.

— Dă-mi ceva de băut pînă nu te duci să te pișí.

Barmanul își desprinse cu mare greutate mîinile de pe tejghea. M-am uitat să văd dacă degetele nu lăsaseră adîncituri în lemn. Combină un cocteil, îl amestecă puțin cu un pai, trase adînc aer în plămîni și-i dădu apoi drumul pe nări, mormăi ceva și se îndreptă spre o ușă pe care stătea scris „Toaletă".

Omul cu nas lung ridică paharul cu cocteil și se privi în oglinda pătată din spatele barului. Colțul din stînga gurii îi zvîcni scurt. Și pe acolo țîșni un fir de voce neclară, zicînd :

— Ce face Peeler ?

Mi-am împreunat degetul mare cu arătătorul, le-am dus la nas, le-am adulmecat și am scuturat din cap cu tristețe.

— Țintește sus, hai ?

— Da, am răspuns. Nu ți-am reținut numele.

— Spune-mi Soare-apune. Mă trag mereu tot mai spre apus. Crezi c-o să-și ție gura ?

— O să-și ție gura, am răspuns.

— Cum ți se spune ?

— Dodge Willis, El Paso.

— Ai luat cameră pe undeva ?

— Hotel.

Lăsă jos paharul gol.

— S-o-ntindem.

7

Am intrat în camera mea, ne-am instalat și am început să ne măsurăm unul pe celălalt pe deasupra a două pahare de scotch și bere de ghimber. Soare-apune mă cercetă cu ochii lui

apropiați și lipsiți de expresie, aruncîndu-mi din timp în timp căutături scurte, dar din ce în ce mai scormonitoare, și părînd apoi să le adune pe toate cap la cap.

Îmi sorbeam băutura și așteptam. În cele din urmă, mă întrebă cu vocea aceea care ieșea fără să miște buzele :

— Cum de n-a venit chiar Peeler ?

— Din același motiv pentru care n-a rămas aici, cînd a fost.

— Adică ?

— Dă-ți seama și singur.

Încuviință de parcă într-adevăr i-aș fi spus ceva cu cap și coadă.

Apoi :

— Cît e recompensa ?

— Douășcinci de mii.

— Rahat !

Soare-apune deveni emfatic, ba chiar violent.

M-am lăsat pe speteaza scaunului, am aprins o țigară, am suflat fumul înspre fereastra deschisă și m-am uitat cum îl prelua briza și-l destrăma.

— Ia ascultă, începu Soare-apune să se lamenteze. Eu nu te cunosc de la meciul de duminica trecută. Poate că ești sticlete. Nu știu nimic.

— De ce m-ai agățat ?

— Doar aveai cuvîntul de ordine, nu ?

Am plonjat cu ochii închiși. I-am rînjit cu gura pînă la urechi :

— Da. „Peștișorii de aur" era cuvîntul de ordine. Și barul era locul de întîlnire.

Totala lui lipsă de expresie mă făcu să înțeleg că o nimerisem. Era o baftă din acelea cum îți apar numai în vis, dar nici măcar în vis nu te pricepi cum să profiți de ele.

— Bun, care-i mișcarea următoare ? întrebă Soare-apune sugînd un cub de gheață scos din pahar și începînd să-l sfărîme în dinți.

Am rîs.

— O.K., Soare-apune. Îmi place că le prinzi din zbor. Dacă nu, am mai fi putut-o lungi săptămîni întregi cu întrebările. Hai să dăm cărțile pe față. Unde-i individul ?

Soare-apune strînse buzele, le umezi, le strînse din nou. Așeză cu un gest foarte lent paharul pe masă ; mîna dreaptă

îi atîrna moale pe coapsă. Am știut că săvîrșisem o greșeală, pentru că, de bună seamă, Peeler cunoștea exact unde-i individul. Așadar ar fi trebuit să știu și eu.

Nimic din glasul lui Soare-apune nu-mi dădu a înțelege că greșisem.

Mi se adresă furios :

— Vrei să spui că de ce nu dau cu cărțile pe față ca dumneata să te holbezi la ele ! Rahat !

— Așa, atunci ce părere ai de asta ? am mîrîit. Peeler e mort.

O sprînceană și un colț de gură zvîcniră. Ochii îi deveniră și mai lipsiți de expresie, dacă e cu putință. Vocea îi sună hîrșîit, ca atunci cînd îți treci degetul peste piele scorțoșată.

— Cum s-a întîmplat ?

— Niște rivali de care voi doi habar n-aveați.

M-am lăsat pe spate și am zîmbit.

Revolverul scînteie în lumina soarelui cu un licăr blînd, metalic. Nici nu-mi dădeam seama de unde răsărise. Dar țeava era rotundă, neagră și goală și privea către mine.

— Nu ți-ai găsit omul potrivit să-l duci cu muia, spuse Soare-apune cu o voce moartă. Nu-s eu fraierul pe care să se bizuie șnapanii.

Mi-am încrucișat brațele, atent ca mîna dreaptă să fie pe deasupra, la vedere.

— Așa ar fi, dacă te-aș duce. Dar nu te duc. Peeler a avut de-a face cu o fată care l-a tras de limbă — pînă la un anumit punct. Nu i-a spus însă adresa bătrînului. Așa că fata și cu asociatul ei s-au dus să-i facă o vizită lui Peeler acasă. I-au ars tălpile c-un fier de călcat. A murit din cauza șocului.

Soare-apune nu părea impresionat.

— Mai am încă destul loc gol în urechi, îmi spuse.

— Și eu la fel, am mîrîit, prefăcîndu-mă brusc mînios. De la dumneata ce dracu altceva am scos pînă acum decît că-l cunoști pe Peeler ?

Răsuci revolverul pe degetul arătător și-l privi în timp ce se învîrtea.

— Bătrînu Sype e la Westport, mă anunță cu o voce indiferentă. Asta îți spune ceva ?

— Da. Are bilele ?

— De unde dracu vrei să știu ?

Încetă să mai rotească revolverul și-l așeză pe coapsă. Țeava nu mă mai ținte a.

— Și unde-s rivalii ăia de care ziseși ?

— Sper să-i fi lăsat în urmă. Dar n-aș pune mîna-n foc. Pot să-mi cobor brațele și să-mi torn un pahar ?

— Da, vezi-ți de treabă. Și dumneata cum ai picat în afacerea asta ?

— Peeler locuia la soția unui prieten al meu care-i la gherlă. O fată cumsecade, pe care te poți bizui. Peeler a vorbit cu ea și ea a vorbit cu mine — pe urmă.

— După omor ? Dumneata cu cîți te împarți ? Eu iau jumătate, asta-i stabilit.

Am dat pe gît băutura și am împins în lături paharul gol.

— Stabilit, pe dracu !

Revolverul se înălță cu cîțiva centimetri, apoi coborî din nou.

— Cîți sînt cu totul ? întrebă.

— Acum că Peeler a murit, sîntem trei. Dacă-i putem ține departe pe ceilalți.

— Arzătorii de tălpi ? Nici o grijă. Cum arată ?

— Tipul, Rush Madder, o pușlama de avocățel din sud, cincizeci de ani, gras, mustață pe oală, păr negru rărit în creștet, un metru șaptezeci, optzeci de kilograme, cam slab de înger. Fata, Carol Donovan, păr negru, lung, ochi cenușii, frumușică, trăsături fine, douăștcinci-douășopt de ani, un metru cincizeci și cinci, cincizeci de kilograme, ultima oară a fost văzută îmbrăcată în albastru. Nu prea știe de glumă. Aliaj dur ca oțelul.

Soare-apune dădu din cap cu indiferență, și-și așeză revolverul deoparte.

— Las' c-o muiem noi dacă-și vîră nasul. Am o rablă acasă. Hai să luăm drumul spre Westport și să vedem despre ce-i vorba. Dumneata ai să-i tragi povestea cu peștișorii de aur. Se zice că-i complet țăcănit după pești. Eu rămîn la adăpost. E prea rafinat pentru mine. Eu put a hazna.

— Grozav ! am răspuns vesel. Toată viața m-am dat în vînt după pești.

Soare-apune întinse mîna după sticlă, își turnă două degete de scotch și puse sticla la loc. Se ridică în picioare, își smuci gulerul îndreptîndu-și-l, și, atît cît îi stătu în putere, își împinse în afară falca fără de bărbie.

— N-o lua prea ușor, băiete. O să fie o chestie tare. În primul rînd înseamnă să ne înfundăm în inima pădurii, și-apoi o să se lase și cu niscaiva oase rupte. O să cam fie un fel de jaf.

— E-n regulă. Doar îi avem în spate pe cei de la Asigurări.

Soare-apune își trase în jos colțurile vestei și se scărpină la ceafă. Mi-am pus pălăria pe cap, am încuiat sticla de scotch în valiza de lîngă scaunul pe care șezusem, m-am îndreptat spre fereastră și am închis-o.

Am pornit spre ieșire. Tocmai cînd am pus mîna pe clanță, bătăi puternice răsunară în ușă. I-am făcut semn lui Soare-apune să se lipească de zid. M-am uitat o clipă la ușă și apoi am deschis-o.

Cele două țevi de revolver apărură la același nivel — una mică de calibru 32, una mare, „Smith and Wesson". Cum nu putură pătrunde amîndoi o dată pe ușă, fata intră prima.

— E-n regulă, zmeule ! Mîinile sus.

8

M-am retras încet în cameră, mergînd de-a-ndăratelea. Cei doi vizitatori înaintau spre mine. M-am împiedicat de valiză, am căzut pe spate și cu un geamăt m-am răsucit pe o parte.

Soare-apune spuse cu indiferență :

— Ăștia-s pungașii ăia ? Binișor !

Simultan, două capete se întoarseră spre el încetînd să se mai aplece asupră-mi, așa încît am putut să-mi scot arma și s-o pun lîngă mine. Continuam să gem.

Urmă o tăcere. N-am auzit vreun revolver descărcîndu-se. Ușa camerei era încă larg deschisă, iar Soare-apune rămăsese lipit de perete, mai mult sau mai puțin ascuns de ușă. Fata rosti printre dinți :

— Rush, ține-l pe gabor sub armă — și închide ușa. Slăbănogul nu poate să tragă aici. Nimeni nu poate trage.

Apoi, într-o şoaptă pe care abia am desluşit-o, adăugă: Trînteşte-o!

Rush Madder se îndreptă de-a-ndăratelea spre uşă, clătinîndu-se şi ţintind spre mine revolverul „Smith and Wesson". Era cu spatele la Soare-apune şi gîndul acesta făcea să i se învîrtească ochii în cap. Aş fi putut trage în el cu destulă uşurinţă, dar nu ăsta era jocul. Soare-apune stătea cu picioarele răscrăcărate şi cu limba afară. Ceva ce putea fi luat drept zîmbet îi încreţea pleoapele turtite. Se uita fix la faţă şi faţa îl fixa pe el. Revolverele lor se fixau unul pe celălalt.

Rush Madder ajunse la zid, dibui cu mîna, apucă muchea uşii şi-i făcu vînt cu putere. Ştiam precis ce se va petrece. În clipa cînd se va auzi bufnitura uşii trîntite, ţeava de calibru 32 se va descărca. Dacă zgomotele se vor produce exact în aceeaşi secundă, nimeni n-o să-şi dea seama. Explozia va fi acoperită de bufnitura uşii.

M-am întins, am apucat-o pe Carol Donovan de încheietura mîinii şi am smucit-o cu forţă. Uşa s-a trîntit cu zgomot. În aceeaşi clipă, revolverul s-a descărcat şi glonţul a ciobit tavanul.

Carol se răsuci brusc spre mine izbind din picior. Cu firul lui de voce tărăgănată, dar într-un fel pătrunzătoare, Soare-apune grăi:

— Dacă-i asta, atunci asta-i. Hai să mergem!

Piedica se lăsă cu un ţăcănit pe Coltul lui.

Ceva din vocea lui Soare-apune o domoli pe Carol Donovan. Se destinse, lăsă în jos revolverul şi se îndepărtă de mine aruncîndu-mi peste umăr o privire sinistră. Madder răsuci cheia în broască şi se rezemă de uşă, respirînd zgomotos. Pălăria îi lunecase pe o ureche şi de sub bor apăreau capetele a două fîşii de leucoplast.

Toată lumea rămase pe loc, în timp ce gîndurile mi se perindau prin minte. Afară, în hol, nu se auzea nici un zgomot de paşi, nici un fel de alarmă. M-am opintit în genunchi, mi-am camuflat arma, apoi m-am sculat în picioare şi m-am dus la fereastră. Pe trotuar nu se vedea nimeni care să se uite în sus, la etajele hotelului „Snoqualmie".

M-am aşezat pe pervazul lat, de modă veche, al ferestrei; făceam o mutră stînjenită, de parcă mi-ar fi spus popa o vorbă de dojană.

— Deşteptul ăsta-i partenerul tău? se repezi fata-n mine.

N-am răspuns nimic. Faţa i se îmbujoră uşor şi ochii-i aruncară scîntei. Madder întinse o mînă şi începu să se agite:

— Ascultă, Carol, ascultă-mă ce-ţi spun. Nu în felul ăsta...

— Tacă-ţi gura!

— Da, răspunse Madder cu o voce mieroasă. Da, sigur.

Pentru a treia sau a patra oară Soare-apune o măsură pe fată din priviri. Mîna care ţinea revolverul i se rezema uşor de şold şi întreaga lui atitudine trăda destindere. Speram însă că după ce-l văzuse cu arma în mînă, fata ştia ce-i poate pielea.

Soare-apune rosti rar:

— Am auzit de voi doi. Care-i oferta voastră? Nici n-aş sta de vorbă, numai că nu-mi trebuie mie proces pentru omor prin împuşcare.

Fata răspunse:

— E destul pentru patru.

Madder încuviinţă scuturînd cu vigoare din cap, şi aproape că reuşi să schiţeze un zîmbet.

Soare-apune îmi aruncă o privire. Am dat din cap.

— Patru... fie, oftă el. Şi cu asta, basta. Mergem acasă la mine să ne gargarisim. Nu-mi place aici.

— Trebuie să arătăm cît mai firesc, spuse fata cu o voce ostilă.

— Să omorîm cît mai firesc, răspunse tărăgănat Soare-apune. Am avut eu de-a face cu mulţi. De asta mergem să stăm de vorbă. Nu trebuie să facem acolo o întrecere de tir.

Carol Donovan scoase de sub braţul stîng o pungă de antilopă şi vîrî înăuntru revolverul de calibru 32. Zîmbi. Era drăguţă cînd zîmbea.

— Eu mi-am depus miza, anunţă ea calm. Primesc să joc. Unde-i casa?

— Water Street. Mergem c-un taxi.

— Ia-o înainte, vitejie!

Am părăsit camera, am coborît cu liftul şi am străbătut — ca patru buni amici — holul înţesat cu coarne de cerb, păsări împăiate şi flori de cîmp presate sub geamuri de sticlă.

Taxiul o luă pe Capitol Way, trecu de scuar, trecu de un bloc mare roşu, prea mare pentru oraş atunci cînd nu aveau loc întrunirile Consiliului legislativ. Lăsarăm în urmă palatul

Congresului și monumentalele porți închise ale reședinței guvernatorului.

Trotuarele erau străjuite de stejari. Pe după zidurile ce împrejmuiau grădinile, se zăreau cîteva clădiri mai somptuoase. Taxiul trecu în zbor pe lîngă acestea și viră pe un drum ce ducea spre extremitatea canalului. Peste puțin, într-un luminiș strîmt, înghesuit între niște arbori înalți, se ivi o casă. În depărtare, pe după trunchiurile arborilor, sclipea apa. Casa avea o verandă acoperită și o mică pajiște în față, cotropită de bălării și de lăstăriș crescut în voie. La capătul unei alei neîngrijite, se găsea un șopron sub care se cuibărea un autoturism de tip antic.

Am coborît și am plătit șoferului. Toți patru am așteptat grijulii să dispară taxiul. După care, Soare-apune ni se adresă :

— Locuința mea e la etaj. Jos stă o profesoară. Nu-i acasă. Hai să mergem să ne gargarisim.

Am străbătut pajiștea pînă la verandă ; Soare-apune deschise o ușă și ne arătă niște scări înguste.

— Doamnele au întîietate. Ia-o înainte, frumusețe. În orașul ăsta nimeni nu încuie ușa.

Fata-i aruncă o privire de gheață, trecu pe lîngă el și începu să urce. Am urmat-o, Madder venind după mine, și Soare-apune la urmă.

9

Unica încăpere care ocupa cea mai mare parte a etajului era întunecoasă din pricina copacilor, avea o lucarnă, un pat încăpător adăpostit sub clina tavanului mansardat, o masă, cîteva scaune de răchită, un aparat mic de radio și o sobă rotundă, neagră, plantată în mijlocul camerei. Soare-apune se strecură într-o chicinetă și ieși de acolo cu o sticlă pătrată și cîteva pahare. Umplu paharele, ridică unul și le lăsă pe celelalte pe masă.

Ne-am luat băuturile și ne-am așezat.

Soare-apune își goli paharul dintr-o înghițitură, se îndoi ca să-l așeze pe podea și se ridică ținînd Coltul în mînă.

În tăcerea de moarte care se lăsă brusc, auzeam gîfîitul lui Madder. Gura fetei zvîcni de parcă era gata să izbucnească în rîs. Apoi se aplecă în faţă, ţinîndu-şi în mîna stîngă paharul aşezat peste poşetă. Buzele lui Soare-apune se strînseră încetul cu încetul pînă ajunseră să alcătuiască o linie subţire, perfect dreaptă. Rosti incet şi cu grijă :

— Arzători de picioare, ha ? I-aţi fript picioarele asociatului meu, ha ?

Madder se înecă, dădu să-şi agite mîinile grăsune. Coltul se îndreptă spre el. Îşi puse palmele pe genunchi încleştîndu-i cu degetele.

— Şi fraieri pe deasupra, continuă Soare-apune cu o voce sleită. Îi prăjeşti unui om picioarele ca să-l faci să cînte şi pe urmă dai buzna în salonul unuia din partenerii lui. Nu prea sînteţi duşi pe la biserică.

— B-b-bine. C-c-care-i p-preţul ? întrebă Madder cu voce zgîlţîită.

Fata zîmbi vag, dar nu scoase o vorbă. Soare-apune rînji.

— O funie, răspunse moale. O funie cu noduri zdravene şi bine udată. Pe urmă eu cu amicul ăsta al meu ne ducem să prindem fluturi — sau perle dacă vreţi — şi pe urmă, cînd ne întoarcem... se opri din vorbă şi îşi duse palma stîngă la grumaz. Ce zici de ideea asta ? întrebă uitîndu-se la mine.

— Bine, dar nu mai face atîta tărăboi, am răspuns. Unde ţi-e funia ?

— În birou, spuse Soare-apune indicînd cu o ureche către colţul odăii.

Am pornit într-acolo, cu spinarea lipită de zid. Madder scoase un scîncet slab, ochii i se rotiră în orbite şi căzu leşinat cu faţa-n jos.

Asta-l zăpăci pe Soare-apune. Nu se aşteptase la o figură atît de stupidă. Mîna lui dreaptă coborî cu o smucitură, pînă cînd ţeava revolverului ajunse să ţintească spatele lui Madder.

Mîna fetei dibui pe sub poşeta care se înălţă cu cîţiva centimetri. Pistolul ascuns acolo, într-o despărţitură secretă — pistolul pe care Soare-apune îl credea în interiorul poşetei — îşi scuipă glonţul într-o clipită.

Soare-apune tuşi. Coltul său bubui şi o bucată de lemn se desprinse din spătarul scaunului pe care şezuse Madder.

Soare-apune scăpă pistolul din mînă, îşi lăsă bărbia în piept şi încercă să-şi ridice privirea în tavan. Picioarele lungi îi lu-

necară înainte şi podeaua hîrşîi sub călcîiele lui. Rămase aşa, inert, cu bărbia în piept şi ochii în tavan. Mort pe vecie.

Dintr-o lovitură de picior, am făcut să zboare scaunul de sub domnişoara Donovan, care se răsturnă pe o parte, într-un vîrtej de picioare în ciorapi de mătase. Pălăria i se strîmbă. Scoase un chelălăit. Mi-am pus piciorul pe mîna ei, apoi, retrăgîndu-mi-l brusc, am făcut să-i zboare revolverul în celălalt capăt al mansardei. Poşeta luă acelaşi drum — împreună cu pistolul aflat în ea. Începu să ţipe.

– Scoală-te ! am mîrîit.

Se ridică încet, depărtîndu-se de mine de-a-ndaratelea, cu o privire sălbatică în ochi şi muşcîndu-şi buza, o fetişcană păcătoasă, aflată la ananghie. Continuă să se retragă pînă ajunse la perete. Ochii îi scăpărau pe faţa albă ca varul.

Am privit în jos spre Madder şi m-am îndreptat spre o uşă închisă. Camera de baie. Am răsucit cheia şi i-am poruncit fetei printr-un gest :

— Înăuntru !

Străbătu podeaua călcînd ţeapăn şi trecu prin faţa mea aproape atingîndu-mă.

— Gabore, ascultă aici un minut...

Am împins-o înăuntru, am trîntit uşa în urma ei şi am întors cheia în broască. Dacă avea chef să sară pe fereastră, eu n-o opream. Văzusem de jos la ce înălţime erau ferestrele. M-am apropiat apoi de Soare-apune, am bîjbîit cu mîna pînă am simţit într-un buzunar umflătura tare a legăturii de chei înşirate pe o verigă, şi le-am scos afară fără să urnesc cituşi de puţin cadavrul de pe scaun. N-am mai căutat nimic altceva.

Pe verigă erau şi chei de maşină. M-am uitat din nou la Madder şi am observat că degetele îi erau livide ca zăpada. Am coborît scările strîmte şi întunecoase, am ieşit din verandă, am dat ocol casei şi m-am suit în maşina veche de sub şopron. Una dintre chei se potrivise în siguranţa portierei.

Maşina demară cu o zgîlţiitură şi am dat îndărăt pe aleea murdară pînă am ajuns la bordura trotuarului. Din casă nu se vedea şi nu se auzea nici o mişcare. Pinii înalţi din faţa şi din spatele clădirii îşi legănau apatic cununile şi o lumină solară crudă şi rece licărea intermitent, o dată cu mlădierea ramurilor. Am coborît iar pe Capitol Way şi am luat-o în jos cu maximum de viteză la care mă încumetam, am trecut de scuar şi de

hotelul „Snoqualmie" şi am traversat podul spre ocean şi spre Westport.

O oră de viteză maximă prin zona de păduri subţiate în urma defrişărilor, întreruptă numai de trei opriri pentru apă şi punctată de tusea continuă a motorului, mă aduse în punctul de unde începeam să desluşesc zgomotul valurilor. Şoseaua lată, albicioasă, traversată la mijloc de o dungă galbenă care-o împărţea în două culoare, şerpui ocolind coasta unui deal, un mănunchi de case miji în lumina irizată a oceanului şi drumul se bifurcă. În stînga, un indicator marca : Westport – 9 mile, iar clădirile rămîneau de partea dreaptă. Drumul ducea peste un pod de bîrne măcinate şi se înfunda într-o regiune cu livezi de meri cu trunchiuri contorsionate de vîntoase.

Peste alte douăzeci de minute intram în Westport, o limbă de pămînt nisipos, cu case de lemn răzleţe, presărate pe movilițele de dincolo de plajă. Istmul trimitea în mare un dig lung şi îngust, la capătul căruia zăcea un ciorchine de bărci cu cîte un singur catarg de care fluturau şi se izbeau pînzele pe jumătate lăsate. Mai încolo, un canal marcat de geamanduri, după care se întindea o fîşie lungă, neregulată, de apă gălbuie, tulbure din pricina unui banc de nisip ascuns vederii.

Dincolo de bancul de nisip, Pacificul se pregătea să scalde Japonia. Era punctul cel mai avansat al coastei, extremitatea vestică cea mai îndepărtată de pe care te mai puteai considera încă pe ţărmul Statelor Unite. Un loc straşnic ales pentru un fost puşcăriaş ca să se ascundă cu două perle ale altuia, mari cît cartofii noi — cu condiţia să n-aibă duşmani.

Am oprit maşina în faţa unei vilişoare cu o firmă în curte : „Servim prînzul, ceaiul şi cina". Un omuleţ pistruiat, cu o mutră de iepure, gonea două orătănii negre agitînd o greblă. Păsările păreau să se răţoiască la el, indignate.

Cînd motorul maşinii lui Soare-apune izbucni într-un acces final de tuse, omul întoarse capul.

Am coborît, am deschis portiţa şi am arătat către firmă :

— Gata prînzul ?

Zvîrli cu grebla în păsări, îşi şterse mîinile de pantaloni şi privi firma chiorîş.

— Nevastă-mea a născocit asta, îmi mărturisi cu o voce piţigăiată, şăgalnică. De fapt, nu-nseamnă decît ouă cu şuncă.

— Ouă cu şuncă nu-mi strică la stomac, am răspuns.

Am intrat în casă. Trei măsuțe acoperite cu mușama imprimată, niște cromolitografii pe pereți, iar pe cămin, într-o sticlă, o corabie cu toate pînzele sus. M-am așezat. Gazda ieși pe o ușă batantă, cineva zbieră ceva la el, iar dinspre bucătărie se auzi un sfîrîit de grăsime încinsă. Patronul reveni, se întinse peste umărul meu și așternu pe mușama o față de masă de hîrtie și niște tacîmuri.

— E prea devreme pentru un rachiu de mere, nu-i așa ? murmură.

I-am asigurat că părerea lui era cu totul greșită. Ieși din nou și se întoarse cu pahare și un sfert dintr-un lichid chihlimbariu, cristalin. Se așeză cu mine la masă și turnă. În bucătărie, pe deasupra sfîrîitului, se înălța o voce plină, baritonală, care cînta „Chloe". Am ciocnit paharele, am băut și am așteptat să ni se împrăștie căldura prin măduva spinării, în jos.

— Nu ești de prin partea locului, nu ? întrebă omulețul.

L-am contrazis.

— Poate de prin Seattle ? Ai niște țoale de soi pe dumneata.

— Seattle, am încuviințat.

— Nu prea ne calcă străinii pe aici, adăugă privind la urechea mea stîngă. Unde să se ducă ? Ei, altceva era înainte de abrogare... își curmă vorba și-și mută sfredelul privirii de ciocănitoare la urechea mea dreaptă.

— A, înainte de abrogare, am spus schițînd un gest larg, și am băut ca omul care știe despre ce-i vorba.

Se aplecă peste masă și-mi suflă în bărbie :

— Ce mai, puteai să încarci orice magazie de pește de pe chei. Marfa intra pe sub încărcăturile de crabi și de stridii. Ce mai, Westportul putea de marfă, nu alta. Ajunseseră copiii să se joace cu lădițele de scotch. În orașul ăsta nu era mașina să doarmă în garaj, domnule. Garajele erau pline ochi de whisky canadian. Ce mai, aveau un cuter care făcea de pază pe coastă, supraveghind descărcarea vapoarelor o dată pe săptămînă. Vinerea. Întotdeauna în aceeași zi.

Îmi făcu cu ochiul.

Am aprins o țigară, iar sfîrîitul și interpretarea baritonală a lui „Chloe" continuară în bucătărie.

— Fir-ar al naibii, dumneata nu cred să te ocupi cu spirtoasele, îmi spuse.

— Nu, pe naiba. Eu cumpăr culturi de peştişori de aur.
— O.K., făcu îmbufnat.

Am turnat încă un rînd din rachiul de mere.
— Asta mi-o treci mie în socoteală, am spus. Şi mai iau încă două sticle cu mine.
Se lumină la faţă.
— Cum ai spus că te cheamă ?
— Carmady. Crezi că te duc cu peştii de aur. Să ştii că-s serios.
— Fir-ar al naibii, doar nu poţi scoate o pîine din flecuşteţele alea, nu ?
I-am ridicat în faţa ochilor mîneca hainei.
— Ai zis că-s toale de soi. Te asigur că poţi scoate o pîine din cultura speciilor decorative. Numai să ai mereu specimene noi, tipuri noi. Am fost informat că se află pe aici pe undeva un bătrîn care are o adevărată colecţie. Poate că s-ar învoi să vîndă. Unele soiuri le-a scos chiar el.
Am turnat încă un rînd din rachiul de mere. O femeie voinică, mustăcioasă, împinse cu piciorul uşa batantă şi strigă :
— Ia de-aici ouăle cu şuncă !
Gazda mea se grăbi într-acolo şi se întoarse cu bucatele. Am mîncat. Mă cerceta cu de-amănuntul. După un timp, îşi plesni deodată pe sub masă picioarele slăbănoage.
— Bătrînul Wallace, chicoti. Desigur, pe bătrînul Wallace vrei să-l vezi. Fir-ar al naibii, nu prea-l cunoaştem bine pe aici. Se cam ţine deoparte.
Se suci pe scaun şi arătă în depărtare către un deal care se zărea prin perdelele străvezii. Pe creasta dealului, strălucea în soare o căsuţă galbenă cu alb.
— Acolo locuieşte, fir-ar al naibii. Are o herghelie de peşti. Peşti de aur, ha ? Fir-ar al naibii, ai fi putut să mă dărîmi c-o scobitoare.
Obţinusem de la omuleţ tot ce mă interesa. Mi-am înfulecat mîncarea, am plătit pentru ea şi pentru trei litre de rachiu de mere a cîte un dolar fiecare, am dat mîna cu patronul şi m-am întors la maşină.
Nu părea să fie pricină de grabă. Rush Madder avea să-şi revină din leşin şi s-o elibereze pe fată. Dar ei habar n-aveau de Westport. Soare-apune nu pomenise acest nume în prezenţa

lor. Cînd sosiseră în Olympia, nu ştiuseră nimic, altfel s-ar fi dus direct acolo. Şi dacă ar fi tras cu urechea la uşa camerei mele de hotel, atunci ar fi ştiut că nu eram singur. Din felul cum acţionaseră cînd au năvălit la mine, nu s-ar fi spus că ştiau.

Aşadar, aveam timp berechet. Am luat-o pe jos pe chei şi l-am examinat cu atenţie. Arăta bine utilat. Pe margine se înşirau magazii de peşte, cîteva spelunci, un tripou pentru pescari, o sală de biliard, o galerie cu diverse automate, barăci cu diascoape prin care te uitai la poze obscene. Peştişorii de momeală se zbăteau şi se zvîrcoleau în bazine mari de lemn cufundate în apă de-a lungul ţăruşilor. Pe chei se învîrteau cîteva haimanale cu mutre prevestitoare de rău pentru cine şi-ar fi căutat beleaua cu ei. N-am văzut în jur nici un reprezentant al legii.

Am luat-o înapoi, urcînd dealul spre căsuţa galbenă cu alb. Era foarte singuratică, la considerabilă depărtare de cea mai apropiată aşezare. Avea în faţă răzoare cu flori, o pajişte verde, îngrijită, o grădină stîncoasă. O femeie într-o rochie imprimată cafeniu cu alb, stropea insecticid cu o pompă. Mi-am oprit rabla, am coborît, mi-am scos pălăria.

— Aici locuieşte domnul Wallace ?

Femeia avea o faţă frumoasă, liniştită, hotărîtă. Dădu din cap.

— Doriţi să-l vedeţi ?

Avea şi o voce liniştită, fermă, cu accent corect.

Nu prea suna ca vocea nevestei unui jefuitor de trenuri.

I-am comunicat numele meu, i-am spus că auzisem jos, în oraş, despre peştii lor. Mă interesau peştişorii de aur, decorativi. Lăsă din mînă pompa cu insecticid şi intră în casă. Albine îmi zumzăiau în jurul capului, albine mari, păroase, rezistente la briza rece a mării. Departe, ca un fundal de muzică, se auzeau valurile spărgîndu-se de ţărmul nisipos. Strălucirea soarelui nordic mi se părea pustiită de căldură, nu dogorea văpaie în inima ei.

Femeia ieşi din casă şi lăsă uşa deschisă.

— E sus, îmi spuse, dacă doriţi să urcaţi.

Am trecut pe lîngă două balansoare rustice şi am intrat în casa omului care furase perlele Leander.

De jur împrejur, încăperea mare era plină cu bazine de peşti, aşezate pe două rînduri de rafturi consolidate, bazine spaţioase, prelungi, cu rame de metal, unele primind lumina de la un bec dinafară, altele cu lumini interioare. Ierburi de mare se împleteau la nimereală în ghirlande pe după sticla pătată de alge, iar apa avea o transparenţă verzuie spectrală, prin care săgetau peşti de toate culorile curcubeului. Erau peştişori lunguieţi şi mlădioşi, ca nişte suliţe de aur, peşti japonezi cu coada înfăşurată în voaluri, trăgînd după ei fantastice trene, peşti cu raze X, transparenţi de parcă erau din sticlă colorată, peştişori minusculi, lungi numai de-un centimetru, peştişori pestriţi, pătaţi cu poala miresii şi *moori* chinezeşti, mari şi greoi, cu ochi telescopici, capete ca de broască şi aripioare inutile, legănîndu-se prin apa verzuie ca nişte burjui burduhănoşi în drum spre un ospăţ. În cea mai mare parte, camera primea lumina din tavan, printr-un luminator înclinat. La o masă de lemn, neacoperită, aflată sub luminator, stătea un bărbat înalt şi slab, ţinînd în mîna stîngă un peştişor roşu care se zvîrcolea, iar în dreapta o lamă de ras întărită cu o fîşie de leucoplast.

Se uită la mine pe sub nişte sprîncene groase, cărunte. Ochii îi erau înfundaţi în orbite, lipsiţi de culoare, opaci. M-am apropiat de el şi am privit peştişorul pe care-l ţinea.

— Ciupercă? am întrebat.

Dădu încet din cap.

— Ciupercă albă.

Aşeză peştişorul pe masă şi-i întinse cu precauţie aripioara dorsală. Aripioara era sfîrtecată şi plesnită, iar marginile zdrenţuite aveau o culoare albă vîscoasă.

— Ciuperca albă nu-i prea periculoasă, adăugă. Îl tund un piculeţ pe domnişorul ăsta şi o să fie iar curat ca ploaia. Cu ce vă pot fi de folos, domnule?

Mi-am învîrtit ţigara între degete şi i-am zîmbit:

— Ca şi la oameni, am spus. Mă refer la peşti; şi cu ei se petrec uneori lucruri în neregulă.

Ţinu peştele pe lemnul mesei şi-i reteză vîrfurile zdrenţuite ale aripioarei. Efectuă aceeaşi operaţie şi asupra cozii. Peştele încetă să se mai zbată.

— Unii pot fi vindecaţi, spuse, şi alţii nu. De pildă, cînd se îmbolnăvesc la băşica de înot, n-ai ce le face. Ridică ochii spre mine. Dacă gîndiţi că-l doare, să ştiţi că nu simte. Poţi să loveşti într-un peşte pînă-l omori, dar nu-l doare ca pe om.

Lăsă jos lama de ras, muie un şomoiog de vată într-un lichid roşietic şi frecă părţile tăiate. Apoi vîrî un deget într-un borcănaş cu vaselină albă şi o întinse pe aceleaşi locuri. Cufundă peştele într-un bazin mic, dintr-un colţ al camerei. Peştişorul începu să înoate calm, aproape mulţumit.

Slăbănogul îşi uscă mîinile, se aşeză pe marginea unei banchete şi mă privi cu ochii lui lipsiţi de viaţă. Cîndva, de mult, trebuie să fi fost bărbat frumos.

— Vă interesează peştii ? întrebă.

Vocea lui avea murmurul potolit, prudent, al celui învăţat cu zidul celulei şi curtea închisorii.

Am scuturat din cap.

— Nu în mod special. A fost doar un pretext. Am făcut cale lungă ca să te văd, domnule Sype.

Îşi umezi buzele şi continuă să mă privească. Atunci cînd glasul i se făcu din nou auzit, suna sleit şi moale.

— Numele meu e Wallace, domnule.

Am suflat un colac de fum de ţigară şi mi-am trecut degetul prin el.

— Pentru ce mă interesează pe mine, va fi Sype.

Se înclină în faţă, îşi vîrî mîinile între genunchii osoşi şi-şi încleştă palmele. Mîini mari, ciolănoase, care împliniseră munci grele la vremea lor. Îşi lungea gîtul spre mine şi ochii lui lipsiţi de viaţă sticleau reci pe sub sprîncenele sîrmoase. Dar vocea îi rămăsese domoală.

— N-am mai văzut un gabor de ani de zile. O vorbă n-am mai schimbat cu vreunul. Care-i baiul ?

— Ghiceşte, am răspuns.

Vocea i se îndulci şi mai mult :

— Ascultă aici, poliţistule. Am o casă frumoasă, liniştită. Nimeni nu mai are nimic cu mine. Nimeni nu mai are dreptul să mă sîcîie. Am primit graţierea direct de la Casa Albă. Am peştişorii ăştia cu care mă joc şi omul îndrăgeşte orice suflet

de care are grijă. Nu datorez nimănui nimic. Am plătit cu vîrf şi îndesat. Nevastă-mea are destul loz ca să putem trăi amîndoi. Nu cer decît să fiu lăsat în pace, poliţistule. Se opri din vorbă, scutură din cap. Nu mă mai poţi scoate din ale mele — s-a zis cu asta.

Nu am răspuns nimic. Am zîmbit vag şi am continuat să-l privesc.

— Nimeni nu mă poate atinge, continuă. Mi-a venit graţierea direct din cabinetul preşedintelui. Nu vreau decît să fiu lăsat în pace.

Am dat din cap şi am continuat să-i zîmbesc.

— Asta-i singurul lucru pe care n-ai să-l obţii niciodată, atîta timp cît n-ai să recunoşti.

— Ascultă-mă, răspunse blînd. Se vede că eşti proaspăt în cazul ăsta al meu. Pentru dumneata e-o noutate. Gîndeşti c-o să-ţi faci faimă cu el. Da eu, eu am fost frecat douăzeci de ani cu chestia asta, şi aşa s-au frecat şi mulţi alţii, printre care destule capete deştepte. Toţi ştiu că n-am nimic care să nu-mi aparţină. Nici n-am avut vreodată. Altcineva a pus mîna pe ele.

— Funcţionarul de la poştă, de bună seamă, am spus.

— Ascultă-mă, continuă el, tot cu voce blajină. Mi-am executat pedeapsa. Cunosc problema sub toate unghiurile ei. Ştiu că n-or să înceteze nici un moment să se minuneze — atîta timp cît o mai trăi vreunul dintre ăia care-şi amintesc. Mai ştiu că din cînd în cînd o să trimită pe cîte un boboc care să încerce să dezgroape morţii. O. K. Nu port pică nimănui. Şi acum, mă rog, ce-ar trebui să fac ca dumneata să te duci acasă ?

Am scuturat din cap şi am privit, peste umărul lui, la peştii care pluteau în bazinele lor mari, liniştite. Mă simţeam ostenit. Calmul casei stîrnea fantome în imaginaţia mea, fantomele unor ani de mult trecuţi. Un tren străbătînd prin beznă, un borfaş ascuns în vagonul poştal, un foc de revolver, un funcţionar prăbuşindu-se mort pe podea, o săritură agilă din tren pe un apeduct, un om care timp de nouăsprezece ani a păstrat o taină, sau aproape a păstrat-o.

— Ai comis o greşeală, am rostit iar. Ţii minte pe unul Peeler Mardo ?

Își înălță capul. Îmi dădeam seama că-și scormonea memoria. Numele părea să nu-i spună nimic.

— Un tip pe care l-ai cunoscut la Leavenworth, am adăugat. Unu pricăjit, închis pentru falsificarea hîrtiilor de douăzeci de dolari

— Da, răspunse. Îmi amintesc.

— Astuia i-ai spus că ai perlele.

Era limpede că nu mă credea.

— Se vede c-am vrut să-l duc, răspunse cu voce înceată, golită de expresie.

— Se poate. Dar chestia stă altfel. El a luat-o de bună. Acum cîtva timp a venit prin locurile astea cu încă unul, care-și spunea Soare-apune. Te-au văzut nu știu pe unde și Peeler te-a recunoscut. Și pe dată a început să coacă un plan cum să stoarcă ceva din treaba asta. Dar Peeler se droga și vorbea în somn. O fată a ciulit urechile, pe urmă au mai intrat pe fir o altă fată și un escroc. Peeler s-a ales cu picioarele prăjite și a murit.

Sype se holba la mine fără să clipească. Brazdele din colțurile gurii i se adînciseră.

Mi-am scuturat țigara și am continuat :

— Nu știu cît și ce a vorbit Peeler, dar escrocul și fata sînt în Olympia. Și Soare-apune e în Olympia, da-i mort. L-au omorît. Nu știu dacă cei doi îți cunosc adresa sau nu. Dar mai devreme sau mai tîrziu, o vor afla, și dacă nu ei, or s-o afle alții. Pe sticleți poți să-i faci să se lase păgubași, dacă nu-ți găsesc perlele și dacă nu încerci să le vinzi. La fel pe cei de la Compania de asigurări și chiar pe cei de la poștă.

Pe fața lui Sype nu se clintea nici un mușchi. Mîinile ciolănoase, încleștate între genunchi, nu se urniseră. Ochii lipsiți de viață mă priveau fix.

— Dar pe șnapani nu-i poți face să se sature. N-or să se lase niciodată. Întotdeauna or să se găsească doi sau trei care să aibă destui bani, și destul timp, și destulă ticăloșie ca să se țină de treaba asta. Într-un fel sau altul or să afle ce vor să știe. Or să-ți răpească nevasta sau or să te atragă în pădure și or să te tortureze. Și n-ai să ai încotro... Uite ce-i, eu unul vreau să-ți fac o propunere chibzuită și dreaptă.

— Din care gașcă ești ? mă întrebă brusc Sype. Întîi ziceam că miroși a poliție, dar acuma nu mai sînt așa de sigur.

— De la Asigurări, am răspuns. Şi uite ce-ţi propun: recompensa toată e douăşcinci de mii. Cinci mii i se cuvin fetei care mi-a vîndut pontul. A obţinut informaţia pe cale dreaptă şi are dreptul la suma asta. Zece mii iau eu. Eu am făcut toată treaba şi m-am chiorît în toate ţevile de revolver. Şi zece mii dumitale, prin intermediul meu. Dumneata personal n-ai putea pune mîna pe-o para chioară. Îţi surîde? Ce părere ai?

— Mi se pare grozav, răspunse amabil. Cu o singură rezervă. Şi anume că nu am perlele, gabore.

M-am încruntat la el. Îmi epuizasem miza. Alte argumente nu aveam. M-am îndepărtat de la perete, am zvîrlit mucul de ţigară pe podeaua de lemn şi l-am strivit sub talpă. Am dat să plec.

Se ridică în picioare şi întinse o mînă.

— Aşteaptă o clipă, îmi spuse grav, şi am să-ţi dovedesc.

Trecu prin faţa mea şi ieşi din încăpere. Am privit peştii şi am început să-mi sug buzele. De undeva, nu din apropiere, răzbea zgomotul unui motor de automobil. Pocnetul unui sertar care se deschise şi se închise se auzi dintr-o cameră alăturată.

Sype se înapoie în acvariu. În pumnul osos strîngea un Colt strălucitor, de calibru 45. Pistolul părea lung ca un braţ de om.

Ţinti ţeava spre mine şi-mi spuse:

— În ăsta ţin perlele, ba chiar şase perle de plumb. Şi mă pricep să nimeresc musca de la şaizeci de metri. Tu nu eşti gabor. Acuma ia-ţi picioarele în spinare... şi spune-le prietenilor tăi cu fundul încins că-s gata să-i fac să-şi culeagă dinţii de pe jos în oricare zi din săptămînă, iar duminica, matineu şi seara.

N-am schiţat nici un gest. În ochii lui lipsiţi de viaţă, scăpăra nebunia. Nu cutezam să fac vreo mişcare.

— Astea-s vorbe de paradă, am spus cu glas potolit. Am să-ţi dovedesc că sînt poliţist. Dumneata eşti fost puşcăriaş şi comiţi un delict că deţii bicisuşca asta. Las-o jos şi discută ca de la om la om.

Automobilul pe care-l auzisem păru să oprească în faţa casei. Frîne scrîşniră pe pavaj. Paşi răsunară pe o alee, pe trepte. Larmă bruscă de voci, o exclamaţie înăbuşită.

Sype se retrase de-a-ndăratelea în încăpere, pînă cînd se

află între masă şi un bazin mare de vreo optzeci sau nouăzeci de litri. Rînji spre mine ; rînjetul larg, hotărît, al luptătorului aflat în impas.

— Văd că prietenii te-au ajuns din urmă, mormăi. Scoate-ţi imediat arma şi zvîrle-o pe jos, cît mai ai timp... şi respiră adînc.

Nu m-am clintit. Îmi ţineam privirea aţintită asupra smocurilor de păr care-i adumbreau ochii. Îmi ţineam privirea aţintită asupra ochilor lui. Ştiam că dacă aş fi mişcat — chiar făcînd ce-mi spunea el — ar fi tras pe dată.

Paşi urcau scările. Paşi poticniţi, înfundaţi, sugerînd luptă. Trei oameni pătrunseră în cameră.

11

Prima intră doamna Sype, călcînd ţeapăn, cu privirea sticloasă, braţele rigid îndoite din cot şi mîinile întinse în gol, cu degetele încîrligate ca nişte gheare, căutînd parcă să se prindă de ceva ce nu era. Era mînată de un revolver pironit în coaste, unul dintre micile revolvere de calibru 32 ale Carolei Donovan, şi purtat cu îndemînare de mica şi neînduplecata mînă a Carolei Donovan.

Madder venea la urmă. Era beat, şi băutura îl făcea curajos, roşu la faţă şi aprig. Îşi îndrepta spre mine revolverul „Smith and Wesson" şi privi cu coada ochiului.

Carol Donovan o împinse pe doamna Sype într-o parte. Femeia mai în vîrstă se împletici şi căzu în genunchi, buimăcită.

Sype privea înmărmurit la Carol Donovan. Rămăsese năuc văzînd că-i fată, că-i tînără, că-i drăguţă. Nu era deprins cu tipul ăsta de duşman. Apariţia ei îi curmase zelul. Dacă ar fi intrat pe uşă bărbaţi, n-ar fi pregetat să tragă-n ei pînă-i făcea zob.

Fetişcana brunetă cu pieliţa albă îl înfruntă cu răceală şi-i spuse cu vocea ei seacă şi îngheţată :

— În regulă, papà. Aruncă pocnitoarea aceea. Hai, nu face nazuri.

Sype se aplecă încetişor, fără să-şi desprindă ochii de pe faţa ei. Aşeză pe podea Coltul uriaş.

— Împinge-l cu piciorul, papà.

Cu vîrful piciorului, Sype împinse revolverul, îndepărtîndu-l. Arma lunecă pe scîndurile goale, oprindu-se în mijlocul camerei.

— Aşa, moşulică. Supraveghează-l, Rush, cît îl dezarmez cu pe gabor.

Cele două pistoale îşi schimbară direcţia, iar ochii cenuşii necruţători erau acum fixaţi asupră-mi. Madder se apropie puţin de Sype şi-şi îndreptă ţeava pistolului spre pieptul acestuia.

Fata zîmbi, un zîmbet lipsit de drăgălăşie.

— Te crezi deştept, hai ? Îţi pui pielea-n joc de fiecare dată, da ? Ai făcut o dobitocie cît tine de mare, gabore. Nu l-ai scotocit pe slăbănog. Avea o hartă într-un pantof.

— Eu n-aveam nevoie de hartă, am răspuns cu voce dulce şi i-am rînjit.

Am încercat să-mi fac rînjetul cît mai atrăgător pentru că doamna Sype îşi mişca uşor genunchii pe podea, şi fiecare mişcare o apropia tot mai mult de pistolul bărbatului ei.

— Dar acum s-a zis cu tine, cu tine şi cu zîmbetul tău frumos. Sus labele cît te caut de arme. Sus, domnul meu.

Era o fetişcană înaltă de un metru cincizeci şi cinci şi cîntărea cincizeci de kilograme. Mi-am ridicat mîinile şi i-am ars un şut în falcă.

A fost un gest nebunesc dar mă săturasem pînă peste cap de comedia Donovan-Madder, de revolverele Donovan-Madder, de vorbăria Donovan-Madder. I-am tras una în falcă. Zbură cam un metru îndărăt şi jucăria din mînă i se descărcă. Simţii arsura unui glonţ în coastă. Carol începu să cadă. Încet, ca într-un film turnat cu încetinitorul, căzu. Scena avea în ea ceva stupid.

Doamna Sype puse mîna pe Colt şi o împuşcă în spate. Madder se întoarse brusc şi în aceeaşi secundă Sype se repezi la el. Madder făcu un salt îndărăt, scoase un strigăt şi îndreptă din nou pistolul asupra lui Sype. Acesta încremeni din nou şi rînjetul de nebun i se răspîndi la loc pe faţa osoasă.

Glonţul pornit din Colt o împinse pe fată întîi înainte, ca o uşă trîntită de un vînt puternic. O învîlvorare de mătăsuri albastre, ceva ce-mi izbi uşor pieptul — capul ei. O frîntură

de secundă, cît se clătină spre spate, i-am zărit fața — o față stranie, pe care nu i-o mai văzusem niciodată. După aceea n-a mai fost decît ceva ghemuit pe podea, la picioarele mele. Ceva micuț, mort, stins, de sub care se prelingea lichid roșu, iar femeia înaltă, stăpînită, din spate, strîngea cu ambele mîini un Colt fumegînd.

Madder trase în Sype două focuri. Sype se aplecă înainte, cu rînjetul încremenit pe față, și izbi marginea mesei. Lichidul roșiatic cu care oblojise peștișorul bolnav, țîșni și-l împroșcă tot. Madder trase încă o dată și Sype se nărui.

Mi-am scos dintr-o mișcare Lügerul meu și l-am împușcat pe Madder în locul cel mai dureros dintre cele pe care nu le socotesc mortale: spatele genunchiului. Se prăbuși exact ca și cum s-ar fi împiedicat de o sîrmă invizibilă. I-am pus cătușe la mîini înainte de a fi apucat măcar să geamă.

Am împins în lături cu piciorul revolverele împrăștiate pe jos, m-am îndreptat spre doamna Sype și i-am luat din mîini Coltul cel mare.

Cîteva clipe, în încăpere stăpîni o tăcere de moarte.

Zdrențe de fum se destrămau spre luminator, ca o ceață cenușie, pălind în lumina soarelui de după-amiază. Auzeam mugetul mării, în depărtare. Pe urmă am auzit un sunet șuierător în apropiere.

Sype încerca să spună ceva. Soția se tîrî pînă la el, tot în genunchi, și se grămădi lîngă dînsul. Sype avea pe buze sînge și clăbuci. Clipea din ochi cu putere, încercînd să-și limpezească mintea. Îi zîmbi nevestii-si. Vocea lui șuierătoare șopti abia auzit :

- *Moorii*, Hattie... *moorii.*

După aceea grumazul i se relaxă și zîmbetul i se stinse pe față. Capul i se rostogoli într-o parte, pe podeaua goală.

Doamna Sype îl atinse, apoi se ridică foarte încet în picioare și se uită la mine calm, cu ochii uscați.

Mi se adresă cu un glas scăzut, dar limpede :

— Vrei să-mi ajuți să-l transport în pat ? Nu-mi place să-l las aici, printre oamenii ăștia.

— Sigur. Ce-a vrut să spună ?

- Nu știu. Ceva, vreo trăsnaie în legătură cu peștii lui, așa cred.

L-am ridicat pe Sype de umeri, iar ea l-a apucat de picioare și împreună l-am transportat în dormitor și l-am întins

pe pat. Nevastă-sa i-a încrucișat mîinile pe piept și i-a închis pleoapele. După aceea s-a dus la ferestre și a tras obloanele.

— Asta-i tot, mulțumesc, spuse fără să mă privească. Telefonul e jos.

Se așeză pe un scaun lîngă pat, și-și lăsă capul pe cuvertură, lîngă brațul lui Sype.

Am ieșit din odaie și am închis ușa.

12

Piciorul lui Madder sîngera încet, neprimejdios. Mă privi cu ochi înnebuniți de spaimă în timp ce-i legam strîns o batistă deasupra genunchiului. Îmi imaginam c-o fi avînd vreun tendon tăiat și poate rotula zdrobită. Poate că avea să șchiopăteze nițel în drum spre spînzurătoare.

Am coborît și am stat în prag privind la cele două mașini din fața casei, și apoi în vale, spre chei. Nimeni n-ar fi putut spune de unde veniseră împușcăturile, doar dacă s-ar fi nimerit cineva să treacă pe acolo. Și după toate probabilitățile, nici nu s-a sesizat nimeni. De bună seamă că de acolo, din pădure, se auzeau deseori împușcături.

Am intrat din nou în casă și am aruncat o privire spre telefonul cu manivelă, agățat în peretele odăii de zi, dar deocamdată nu m-am atins de el. Mă muncea un gînd. Am aprins o țigară, și am privit pe fereastră în timp ce o voce fantomatică îmi șoptea în ureche: „*Moorii*, Hattie. *Moorii*".

M-am reîntors în acvarium. Madder gemea, gemete groase, gîfîite. Dar ce-mi păsa mie de un ticălos ca Madder.

Fata zăcea moartă. Nici unul dintre bazine nu fusese atins. Peștii înotau în apa lor verzuie, calm, lin, ușor. Nici lor nu le păsa de Madder.

Bazinul cu *moorii* negri chinezești, un bazin mare de vreo patruzeci de litri, se afla într-un colț. Înăuntru erau doar patru exemplare de pești, mari, lungi de vreo zece centimetri fiecare, negri ca tăciunele. Doi dintre ei sorbeau oxigenul din stratul de la suprafața apei, doi pluteau lenevos la fund. Erau lătăreți și pîntecoși, cu coada în evantai, aripioare dorsale

ţuguiate, iar ochii bulbucaţi, telescopici, îi făceau să semene cu o broască, atunci cînd îşi împingeau capul spre tine.

I-am urmărit cum scurmau prin vegetaţia verde crescută în bazin. Vreo doi melci de baltă, roşii, frecau geamurile. Cei doi peşti de la fund arătau mai lăbărţaţi şi mai greoi decît cei doi de la suprafaţă. M-am întrebat de ce oare.

Între două bazine se găsea o strecurătoare din sîrmă împletită, prevăzută cu un mîner lung. Am luat-o şi am pescuit cu ea prin bazin, pînă am prins unul dintre cei doi *moori*, şi l-am scos afară. L-am întors pe spate în plasa strecurătorii, şi i-am cercetat pîntecele cu irizări argintii. Am descoperit o dungă ca o cusătură. Am pipăit locul. Dedesubt se simţea o bulfă tare.

Am scos şi celălalt peşte de la fund. Aceeaşi cusătură, aceeaşi bulfă tare. Am scos unul dintre peştii care respirau oxigen la suprafaţă. Nici o cusătură, nici o bulfă tare. De altfel îl şi prinsesem cu mai multă greutate.

L-am cufundat din nou în bazin. Cu ceilalţi doi aveam eu treabă. Îmi plac şi mie peştişorii, aşa cum îi place oricui, dar afacerile-s afaceri şi crima-i crimă. Mi-am scos haina, mi-am suflecat mînecile cămăşii şi am luat de pe masă lama de ras întărită cu fîşia de leucoplast.

A fost o treabă neplăcută. A durat vreo cinci minute. Şi după aceea le-am avut în palmă, peste un centimetru jumătate în diametru, grele, perfect sferice, albe-sidefii, iradiind acea luminiscenţă interioară pe care nici o altă nestemată nu o are. Perlele Leander.

Le-am spălat, le-am înfăşurat în batistă, mi-am tras în jos mînecile cămăşii şi mi-am îmbrăcat haina. M-am uitat la Madder, la ochii lui mici, torturaţi de spaimă, la faţa îmbrobonită de sudoare. Nu mă sinchiseam de Madder. Era un ucigaş, un ticălos.

Am ieşit din acvarium. Uşa dormitorului era închisă. Am coborît şi am învîrtit manivela telefonului de perete.

— Aici e casa Wallace din Westport, am spus. A avut loc un accident. Avem nevoie de un medic şi va trebui anunţată poliţia. Ce puteţi face ?

Telefonista răspunse :

— O să încerc să vă trimit un doctor, domnule Wallace. Dar s-ar putea să ia puţin timp. Există un şef de post municipal, credeţi că vă poate fi de folos ?

— Cred că da, am răspuns mulţumindu-i şi agăţînd receptorul în furcă.

Un telefon de ţară îşi are în fond avantajele lui.

Am mai aprins o ţigară şi m-am aşezat într-unul din balansoarele rustice de sub portic. După scurt timp se auziră paşi şi doamna Sype ieşi din casă. Rămase o clipă în picioare, cu privirile pierdute spre poalele dealului, apoi se aşeză alături, în celălalt balansoar. Ochii care nu vărsaseră o lacrimă mă priveau insistent.

— Dumneata eşti detectiv, presupun, spuse încet, cu neîncredere.

— Da. Reprezint compania care a asigurat perlele Leander.

Continuă să privească în zare.

— Credeam că aici o să aibă parte de linişte, spuse. Că n-o să-l mai hărţuiască nimeni. Că locul ăsta o să fie un soi de sanctuar.

— N-ar fi trebuit să încerce să păstreze perlele.

Îşi întoarse capul, de astă dată cu repeziciune. Întîi păru năucită, pe urmă speriată.

Mi-am vîrît mîna în buzunar, am scos batista înnodată, am desfăcut-o în palmă. Zăceau acolo, pe pînza albă, una lîngă alta, pricini de crime, în valoare de două sute de mii de dolari.

— Ar fi putut să-şi aibă sanctuarul, am zis. Nimeni nu l-ar fi tulburat. Dar nu s-a mulţumit numai cu atît.

Rămase îndelung cu privirea aţintită la perle. Apoi buzele îi tremurară. Rosti cu voce răguşită :

— Sărmanul Wally. Aşadar, le-ai găsit. Nu eşti prost de loc. Ştii ? A spintecat zeci de peşti pînă a învăţat şmecheria. Mă privi în faţă. Un licăr de mirare îi mijise în ochi. Continuă : Găseam odios lucrul ăsta. Îţi aminteşti de vechea teorie din Biblie cu ţapul ispăşitor ?

Am făcut semn din cap că nu.

— Animalul pe seama căruia erau trecute păcatele unui om şi pe care apoi îl izgoneau în sălbăticie. Peştii erau ţapul lui ispăşitor.

Îmi zîmbi. Nu i-am răspuns la zîmbet. Adăugă, continuînd să surîdă vag :

— Ştii, el pe vremuri a avut perlele, pe alea adevărate, şi faptul că a îndurat atîta de pe urma lor, l-a făcut să aibă

impresia că-i aparţin de drept. Dar nu le-ar fi putut valorifica în nici un fel, chiar dacă le-ar mai fi regăsit. Se pare că în vreme ce era la închisoare s-au schimbat marcajele de pe şosea şi n-a mai putut descoperi niciodată locşorul din Idaho unde le-a îngropat.

Un deget de gheaţă mi se plimba încet pe şira spinării, în sus şi în jos. Am deschis gura şi ceva despre care presupuneam că putea fi vocea mea, făcu :

— Hă ?

Întinse un deget şi atinse una dintre perle. Le ţineam încă la vedere, de parcă mîna mea era o etajeră bătută în perete.

— Aşa că şi le-a făcut pe astea, adăugă. La Seattle. Sînt goale pe dinăuntru, umplute cu ceară albă. Nu mai ţin minte cum se cheamă procedeul de confecţionare. Sînt foarte reuşite. Desigur, eu n-am văzut în viaţa mea perle veritabile.

— Şi de ce şi le-a făcut pe astea ? am cîriit.

— Nu înţelegi ? Perlele acelea erau păcatul lui. Simţea nevoia să-şi ascundă sălbăticia în sălbăticie. Le-a ascuns în peşti. Şi, ştii... se aplecă din nou spre mine şi ochii îi scînteiară. Apoi rosti foarte încet şi foarte grav : Uneori cred că în ultimul timp, în ultimul an sau aşa ceva, începuse să creadă de-a binelea că ascunde perlele adevărate. Dumneata poţi înţelege una ca asta ?

Mi-am privit perlele. Mîna şi batista se strînseră încet asupră-le.

Am spus :

— Eu sînt un om cu idei simple, doamnă Sype. Teoria asta cu ţapul ispăşitor mă cam depăşeşte. Eu aş spune că Sype încerca să se amăgească singur un pic — ca tot omul care a suferit o pierdere grea.

Zîmbi din nou. Era frumoasă cînd zîmbea. Apoi înălţă uşor din umeri.

— Desigur, dumneata vezi lucrurile în felul ăsta. Dar eu... întinse mîinile. Ei, în sfîrşit, acum nu mai are nici o importanţă. Pot să le păstrez ca amintire ?

— Să le păstrezi ?

— Perlele... perlele astea, doar nu-s alea manglite. Doar n-ai de gînd...

M-am ridicat în picioare. Un Ford vechi, decapotat, urca dealul păcănind de zor. Înăuntru era un bărbat cu o stea mare

pe piept. Icnitul motorului semăna cu un gîjîit de maimuță bătrînă, cheală și furioasă, din grădina zoologică.

Doamna Sype stătea lîngă mine, cu mîna pe jumătate întinsă, și o expresie de implorare în ochi.

I-am adresat un rînjet feroce:

— Da, da, un timp ți-ai jucat rolul foarte bine, i-am spus. Aproape că m-ai prins. Și nu mi-a fost cald de loc, cucoană. Dar mi-ai sărit în ajutor. Cu „manglitul" ai cam ieșit din rol. Și-apoi ai mînuit Coltul acela cu dexteritate și fără cruțare. Dar cel mai mult cuvintele din urmă ale lui Sype ți-au stricat rostul. „*Moorii*, Hattie. *Moorii*". Dacă pietrele erau false, nu l-ar mai fi frămîntat. Doar nu se smintise ca să se înșele singur pînă-ntr-atîta.

O clipă expresia ei rămase neschimbată. Apoi se schimbă. În ochi îi scînteie ceva cumplit. Își țuguie buzele și mă scuipă. Intră în casă trîntind ușa.

În gînd, și vîrîsem douăzeci și cinci de mii de dolari în buzunarul vestei. Douăspe mii cinci sute pentru mine, douăspe mii cinci sute pentru Kathy Horne. Parcă îi vedeam ochii cînd îi aduceam cecul, cînd îl depunea la bancă, așteptînd ca Johnny să fie eliberat de la Quentin pe cauțiune.

Fordul garase în spatele celorlalte două mașini. Omul de la volan scuipă peste marginea mașinii, puse frîna de siguranță și sări jos fără să deschidă portiera. Era un flăcău voinic, cu mînecile suflecate.

Am coborît scările ca să-l întîmpin.

În românește de ANTOANETA RALIAN

ARTUR LUNDKVIST

SERVITORUL HARR

Un melon nu-i ceva comun. În schimb e elegant și face impresie. Se poartă la costum negru, la ocazii și la pantaloni vărgați, ba chiar și la haine de toate zilele. Este aproape o piesă de uniformă — ca o șapcă de amploaiat. Dar asta n-are importanță. De altminteri are un nume caraghios: melon. Așa i numită în popor pălăria tare. Acest soi de pălărie provine din Anglia. Plin de demnitate, se-nțelege. Un gentleman e totdeauna bine îmbrăcat. Și poartă pălărie. Asta impune respect. Să porți pălărie nu-i tocmai comod, dar nici incomod. Nu, în nici un caz incomod, chiar dacă iarna îți mușcă urechile un vînt rece ca gheața. O asemenea pălărie e, de fapt, tare ca tinicheaua, dar e elegantă și impune respect.

Numele lui e Harr. Un nume neobișnuit, care e confundat adesea cu *Herr* [1]. *Herr* Harr. Iar numeroșii *rr* sînt greu de pronunțat. Se poticnesc de limbă sau transformă gîtlejul într-o scîndură de spălat rufe. Harr? întreabă lumea. Vă cheamă, într-adevăr, Harr? *Herr* Harr. Ha! ha! ha! Dar chiar așa îl cheamă: Harr.

Discret, ia o priză de tabac. Asta limpezește mintea și gîndurile aleargă ca mecanismul unui ceasornic. Harr nu fumează, n-a fumat niciodată. Fumatul încețoșează capul și distruge plămînii. Dar ia, cînd și cînd, cîte o priză de tabac. S-a deprins așa de la bătrînul domn Faber, binefăcătorul lui din vremea cînd a intrat prima oară în serviciu; era încă foarte tînăr pe atunci. Bătrînul domn Faber lua cu plăcere o priză de tabac din tabachera sa grea de argint. De cele mai

[1] În limba germană *Herr* înseamnă domn.

multe ori rămînea apoi cu tabachera în mînă şi o freca de jur împrejur cu degetele. Tabachera era poleită, dar, în adînciturile ornamentelor, care s-ar fi putut să reprezinte un motiv floral, argintul începuse să se înnegrească. Uneori bătrînul domn Faber il mîngîia pe cap cu miinile lui ciolănoase şi reci, de bătrîn, oferindu-i în glumă o priză de tabac, ca să se simtă un domn distins. În casa domnului Faber nu se fuma.

Harr era un om foarte îngrijit. În buzunarul vestei avea întotdeauna o oglinjoară rotundă, înrămată în celuloid albastru. O scotea adesea la iveală şi-şi privea nasul pe care nu trebuia să existe nici cel mai mărunt firicel de tabac. Numai pe batistă se găseau urme de tutun. Dar batista este un bun personal. Nimeni nu cercetează batista semenului său. De altminteri, a sa ar fi rezistat oricărei comparaţii cu ale celorlalţi oameni care, de cele mai multe ori, erau murdare. La el, Harr, nu acesta era cazul. Tabacul îndepărtează microbii şi batista lui nu era niciodată prea întrebuinţată.

Harr purta un baston, din trestie uşoară de mare, baston care nu folosea la absolut nimic. Nici măcar să te sprijini în el nu puteai. Dar Harr il purta nonşalant — ca pe un fir de pai — prin valurile vieţii. Uneori îl atîrna pe braţ, atunci cînd, fie vară, fie iarnă, voia să-şi vîre miinile în buzunare. Căci el, Harr, nu ieşea niciodată din casă „dezbrăcat", cum spun danezii, nu purta pur şi simplu un costum, ci întotdeauna o redingotă, chiar dacă din cind în cind o desfăcea din nasturi. Vara purta o redingotă de culoare deschisă, iarna una neagră, iar în anotimpurile de tranziţie, primăvara şi toamna, o redingotă stropită în alb şi negru. Acorda multă importanţă acestui veşmînt, ţinînd seama de poziţia şi meseria sa. Cînd te respecţi singur, şi ceilalţi te respectă.

Se putea intitula servitor şi adesea chiar aşa i se spunea. Dar acest cuvînt nu-i făcea plăcere. Prefera cuvîntul camerist, chiar dacă nici acesta nu era titlul spre care năzuia, acela fiind: valet. Harr nu voia să recunoască faptul că trecea printr-o perioadă grea. N-avea serviciu şi se vedea serios primejduit. Nu era vina lui că-şi pierduse ultima slujbă. Deces! Nu găsea nimic altceva care să-i fie pe plac, deşi, iată, se-mplineau cîteva luni de cînd căuta. Îmbrăcămintea îi era uzată, dar tot curată, corectă şi nicăieri nu se vedea vreo ruptură. Numai tocurile pantofilor erau scîlciate şi ciorapii găuriţi. Cînd se

așeza, avea grijă să ascundă și una, și alta. Se-nțelege că avea niște economii. Dar te cuprinde neliniștea, dacă ești nevoit să cheltuiești bănișorii munciți din greu. Asta nu-i zgîrcenie, ci prevedere. Harr obișnuia să-și calculeze bine cheltuielile, căci voia să stea pe teren sigur. Totuși acum, încetul cu încetul, pămîntul acesta sigur începu să se clatine în chip amenințător, sau, pe scurt, îi fugea pămîntul de sub picioare. Harr nu avea nici o vină în toate astea.

Totuși, continua să aibă o înfățișare îngrijită și se ținea tare. Era totdeauna ras ca-n palmă și întotdeauna cam flămînd. Dar asta nu se vedea. Avea un loc bun la cafenea : un domn singuratic, discret, care-și sorbea pe-ndelete ceșcuța de cafea. Nu o simplă ceașcă de cafea, nu, atît de sărac nu voia să pară. La asta se adăuga o prăjitură obișnuită, din aluat franțuzesc, pe care-o mestecea încet, pînă la ultima fărîmitură. Nu arăta cîtuși de puțin afectat. Ziarele le citea pe gratis. Zi de zi studia anunțurile. Dar nu găsea nimic convenabil. Cînd și cînd, încerca totuși să se ducă personal sau să cheme telefonic, în vederea unui post. Nimic însă. Îi era de-ajuns felul în care îl priveau sau i se răspundea la telefon. Nu erau pentru el. Nu cadrau cu rangul lui. N-aveau stil.

Din aparatul de radio se revărsa încet melodia unui vals vienez. Asta îi plăcea lui Harr ; i se părea atmosfera potrivită. Era plină de demnitate și totodată plutea lin ; înfrînare îmbinată cu grație. La masa învecinată ședea un domn și-l privea. Harr se simțea observat. Dar nu-l supăra. Mai curînd era o senzație de tainică înțelegere și simpatie. Domnul cel străin se apropie cît se poate de corect de masa lui Harr, se prezentă, își ceru scuze și îl rugă să-i acorde o scurtă convorbire.

— Cu ce vă pot fi de folos ? întrebă Harr, tot atît de corect.

Nu l-ar fi prins mirarea ca străinul să poarte și el melon. Fără-ndoială, se afla agățat deasupra locului pe care-l ocupase. Dar Harr nu văzu acolo decît o pălărie gri de catifea.

Harr intrase iar în serviciu și își îndreptase situația. După toate aparențele, era un post de durată, ceva de viitor. O locuință mare, cam demodată, dar elegantă, într-o casă de prim rang, cu etaj și cu lift, care însă era rareori folosit. Casa da

într-un parc, unde dimineața aburul se ridica printre copaci, sau era învăluit în ceață albă și deasă. Miros de pămînt, rodnicie și umezeala arborilor. Mireasma morții și a vieții! În vestibul nu se aflau cărucioare de copii, iar pe scări nu se zbenguiau ținci. Chiar și poștașul umbla încet și nu zornăia cutia de scrisori.

Harr se obișnui repede și se împăca bine cu domnul Charles, cu domnișoara Johnson și cu domnul Nero. Pe domnul Farin, stăpînul casei, nu avea decît rareori prilejul să-l vadă. Și atunci cînd se întîmpla acest lucru, abia dacă i se adresa. Domnul Charles era mijlocitorul, mandatarul, poate un camerist ceva mai de soi. Era mîna dreaptă a domnului Farin, omul de încredere și confidentul lui. Era domnul cu pălărie gri de catifea și cu mănuși de culoare deschisă, din piele de căprioară, care-l angajase pe Harr. Domnișoara Johnson era bucătăreasă și totodată menajeră. Odaia ei se afla lîngă bucătărie și, din cînd în cînd, îl invita acolo pe Harr, la o cafeluță. În asemenea momente, oaspetele ședea pe sofa și privea cu acest prilej fotografiile la care menajera ținea atît de mult. Domnișoara Johnson era un om minunat, o persoană de încredere și foarte hotărîtă. Chiar dacă era cam coaptă, pentru vîrsta ei arăta totuși încă bine și sprintenă. Din pricina unor tainice decepții sau din convingere, nu se căsătorise, cu toate că nu părea în nici un caz indiferentă în ce privește bărbații, se-nțelege, cînd era vorba de domni onorabili și cu purtare aleasă.

Domnului Nero i se spunea așa parte în glumă, parte din respect față de stăpînul său, căci era animalul preferat al acestuia. Era negru ca pana corbului, avea ochi verzi, înflăcărați și măsura începînd de la vîrful mustăților aproape o jumătate de metru. Pe deasupra era și castrat. Era o veche tradiție ca în casă să existe un cotoi negru, castrat. La nevoie, era înlocuit cu un altul. Animalul mort era îndepărtat și numele și locul îi era luat, pe nesimțite, de un nou cotoi tînăr. Trebuia doar să nu facă murdărie în casă și să aibă un temperament pașnic — și apoi era de îndată castrat.

Printre îndatoririle lui Harr se număra și aceea de a-i purta de grijă domnului Nero. La anumite răstimpuri trebuia să-i dea de mîncare și să-l plimbe zilnic o oră bună prin grădină. Îl lăsa liber pe domnul Nero să alerge primprejur, dar trebuia să fie atent, ca animalul să nu pricinuiască stri-

căciuni și să-l prindă iar, cînd, ca să-și păstreze mobilitatea și agilitatea, începea să se cațere în copaci, sau vîna păsările. Domnul Nero nu era de acord cu această tutelă. În definitiv, toate astea erau dreptul lui, de care se-nțelege că profita. Deși nu se lăsa tulburat, rămînea cuviincios, plin de demnitate, mulțumit cu sine însuși : un adevărat domn, care cerea să fie respectat și chiar merita acest respect. În orice caz, domnul Nero nu era neprietenos. Se lipea de pantaloni, își agita tihnit încoace și încolo coada ridicată și între timp torcea plăcut. Dar toate astea le făcea numai din propria-i voință și numai în împrejurări pe care singur le alegea. Domnul Nero era mîndru, distant -- un caracter.

Harr primea ordine de la domnul Charles și, neabătut, în ultima zi a lunii, la ora douăsprezece la prînz, salariul. Domnul Charles nu era meschin. Nu-i scădea niciodată lui Harr ceva din leafă, chiar dacă pricinuise vreo pagubă. Nu se ocupa de amănunte, dispozițiile sale erau numai de ordin general.

Domnul Charles era aproape cu desăvîrșire chel. Doar o coroană de păr rar și bălai îi inconjura capul, care arăta ca un ou bine lustruit. Dar nu un ou natural, ci unul din porțelan. Făcea impresia unui om nervos, avea trăsături regulate și era de vîrstă mijlocie, ce nu putea fi precizată. Evident, reprezenta ceva, dar făcea impresia că e cu totul lipsit de importanță. După cît se părea, nu-l interesau nici prietenii, nici cunoscuții ; nu primea niciodată vizite și nu avea convorbiri telefonice decît în probleme de afaceri. Din cînd în cînd pleca de acasă pentru cîteva ore, dar niciodată noaptea sau după lăsarea serii. S-ar fi zis că domnul Farin are nevoie de el și noaptea. Domnul Charles își îndeplinea serviciul cu multă conștiinciozitate, dacă, în general, activitatea depusă de el se putea numi serviciu. Dar Harr nu îndrăznea să judece acest lucru.

Chiar din primele zile fu prezentat domnului Farin. Apoi se scurseră însă săptămîni și luni, pînă cînd îl văzu din nou la față. Ce-i drept, știa că domnul Farin există, chiar dacă abia-i simțea prezența, atît de liniștit și de retras trăia. La prima întrevedere, domnul Farin ședea într-un fotoliu, cu picioarele înfășurate într-o pătură. O pereche de ochelari îi ferea ochii de lumina puternică a zilei. Domnul Farin avea păr alb, lung, pieptănat cu grijă și purta mănuși. După toate

aparențele era un om rece, mai în vîrstă. Vorbea încet, șuierînd puțin, ceea ce făcea să fie doar cu greu înțeles. Harr își încordă la extrem auzul, ca să nu apară în ochii stăpînului său ca un bădăran greoi la minte, care nu vrea și nu e în stare să priceapă nimic.

Ceea ce spusese domnul Farin era lipsit de însemnătate, ba chiar banal, totuși era domnul Farin cel care rostea toate acestea. Mai tîrziu repetă în fața domnișoarei Johnson :

— Domnul Farin mi-a spus : „Astăzi parcul e atît de umbros!" Am crezut că ochelarii lui fumurii sînt de vină, dar i-am răspuns : „Da, copacii cresc". Așa i-am spus. „Da, copacii cresc" — și cred că a fost un răspuns destul de prompt. Același lucru îl gîndea se pare și domnul Farin, căci mi-a răspuns : „Da, da, copacii cresc, cresc, da, da".

După aceea domnul Farin n-a mai putut fi văzut multă vreme. Domnul Farin n-avea nevoie de el. A fost aproape o întîmplare cînd s-au întîlnit data următoare. Dar Harr nu se putu abține să împărtășească asta domnișoarei Johnson, care nu-l mai văzuse pe domnul Farin de aproape zece ani. Cînd și cînd, Harr arunca în treacăt :

— Astăzi, domnul Farin mi-a spus : „Aici e parchet, nu e nevoie de covor". Și : „Gîndește-te la păsări. E zăpadă și ele sînt afară și ciugulesc din fereastră." Dar afară nu-i pic de zăpadă. Iar păsările pe care zice el că le aude nu sînt decît picături de ploaie. Dar ce să-i faci, e bătrîn !

— Desigur, trebuie să fie bătrîn, încuviință domnișoara Johnson. Socot că trebuie să aibă peste optzeci de ani.

— Atît de bătrîn ? se miră Harr. N-aș fi crezut. Dar nu-i poți vedea niciodată mîinile, căci poartă întotdeauna mănuși. Și mîinile trădează multe în privința vîrstei.

Mai tîrziu Harr putu să observe un lucru ciudat. Poate nu chiar de-a dreptul ciudat. Ar fi, poate, un cuvînt prea tare. Dar era un lucru care merita să fie stabilit. Și anume : domnul Charles nu se afla niciodată acasă cînd Harr avea prilejul să dea ochii cu stăpînul său. Poate era o simplă întîmplare, dar ușor de explicat. Domnul Farin avea nevoie de Harr numai atunci cînd domnul Charles nu se afla acasă. Sau invers : Harr nu era solicitat, cînd domnul Charles era prezent. Dar ce înseamnă solicitat ? Domnul Farin nu cerea nimic de la Harr. Niciodată nu-l ruga să-i dea nici cel mai mic ajutor. Avea ce-i trebuia, era în permanență îngrijit în

toate privințele. Dacă domnul Farin l-ar fi rugat pe Harr să-i facă un serviciu cît de mic, s-ar fi putut interpreta greșit, spunîndu-se că domnul Charles nu-i poartă de grijă, în toate privințele, în chipul cel mai atent cu putință.

Prin urmare, cînd Harr spunea „era solicitat", înțelegea numai că trebuie să-i țină de urît domnului Farin. Acestuia îi plăcea să știe și să vadă că în odaie, în apropierea lui, e cineva, că locuința nu e pustie, în cazul cînd ar izbucni, de pildă, un incendiu sau vreo pasăre neobișnuit de mare ar intra în zbor pe fereastră. Harr voia să spună, bineînțeles: să spargă geamul și să pătrundă; asta totuși s-ar fi putut petrece cu totul întîmplător, și ar fi fost o nenorocire. În definitiv, domnul Farin e bătrîn și foarte sensibil. Chiar și zornăitul unui geam care s-ar sparge i-ar putea provoca moartea.

Domnișoara Johnson și Harr petreceau împreună multe ore plăcute. În asemenea momente ședeau în bucătărie sau în odaia ei — menajera nu-l vizitase niciodată în camera lui — și tăifăsuiau la o ceașcă de cafea sau bînd un păhărel. De coniac, se-nțelege, și doar din cînd în cînd lichior. De fapt, Harr prefera lichiorul. Dar nu voia ca domnișoara Johnson să observe asta. În curînd ajunseră în relații cît se poate de bune. Amîndoi erau servitori de încredere, excelenți, amîndoi aveau cîte ceva depus la bancă. Se completau de minune unul pe celălalt. Cînd e vorba de oameni atît de cumsecade, de minunați, nu este exclus și nici fără rost, să se simtă tot mai aproape unul de celălalt. Și unul și altul erau liberi, aveau oarecare experiență și nici unul dintre ei nu se socotea nici prea tînăr, nici prea bătrîn.

Se întîmpla ca după un păhărel domnișoara Johnson să-l înghiontească pe domnul Harr într-o coastă, ștrengărește. Ușor de tot, și aproape nevinovat. Se poate, de asemenea, ca Harr să-și fi strecurat brațul, cuprinzînd mijlocul domnișoarei Johnson. În nici un caz impetuos, dar nici atît de ușor încît să treacă neobservat. Îi făcea într-un fel bine, căci ceea ce îl atrăgea acolo era într-adevăr ispititor. Dar Harr vru să lupte împotriva ispitei, adică încercă momentan, o dată De fapt, domnișoara Johnson nu se temea cîtuși de puțin că s-ar putea să vină cineva în camera ei, după-amiază, la o oră

atît de tîrzie. Pentru orice eventualitate însă întoarse cheia în broască.

Nici Harr, nici domnişoara Johnson nu făcură greşeala să renunţe brusc la titlurile lor şi să se tutuiască. Ştiau chiar şi în clipele cele mai intime să-şi păstreze ţinuta. Aveau presimţirea că s-ar putea să nu fie totdeauna atît de intimi unul cu celălalt. Harr era grozav de mulţumit. Se putea spune că se lăsase din toată inima pradă plăcerii, aşa încît aproape răstimpul unei clipe îşi dădu uitării demnitatea. Cînd îşi veniră în fire, se purtară ca şi cum nu se întîmplase nimic. Şi data următoare Harr fu foarte mulţumit, iar a treia oară nu mai puţin. A patra oară devenise oarecum rutină. Nici unul dintre ei nu mai era tînăr şi Harr nu avea nevoie de suprasaturaţie. Numai din cînd în cînd o mică priză, o dată pe săptămînă, sau o dată la două săptămîni, o scurtă întîlnire intimă.

Harr avea atîta bun-simţ încît să n-o invite pe domnişoara Johnson în camera lui. Socotea că aşa ceva nu se cuvine. În odaia lui curată de burlac nu trebuia să se simtă nimic altceva decît mirosul aspru al tabacului de prizat şi acela al rufelor proaspăt spălate. Harr nu voia să rămînă vreo mireasmă de femeie sau rufărie intimă. Nu dorea ca vreo mînă de femeie să facă ordine, căci n-ar izbuti decît să încurce totul. Odaia îi era locşorul de odihnă, insula singuratică a viselor sale.

În camera sa atîrna un tablou pe care-l privea adesea. Era o frumoasă litografie în culori, înrămată, care înfăţişa, cu o autenticitate ce-ţi trezea entuziasmul, o scenă de viaţă din Anglia, pictată într-o manieră desăvîrşită. Dedesubt scria *Fox-hunt* [1]. Harr nu ştia ce înseamnă asta. Dar putea să vadă că e vorba de o vînătoare de vulpi. Tabloul nu te obosea; era ceva care îngăduia privirii să rătăcească şi înviora sufletul.

De altminteri, nici în restul locuinţei nu te plictiseai. Şi în celelalte încăperi, în care trebuia să facă zilnic curăţenie, atîrnau de asemenea tablouri. Vechi maeştri, de o mare nobleţe, la care predominau culorile întunecate, ca şi cum pe vremurile acelea lumina zilei arăta altfel.

[1] Vînătoare de vulpi (engl.).

Harr nu-şi putu da seama niciodată cu exactitate cîte încăperi avea locuinţa. Domnul Farin ocupa cel puţin două odăi, pe care Harr trebuia să le rînduiască şi să le mături. Dar era posibil ca domnul Farin să ocupe şi alte camere; căci existau şi uşi încuiate. Harr nu ştia unde răspund. Domnul Charles locuia într-o cameră unde Harr făcea zilnic curăţenie, şi o a doua, în care servitorul nu avea voie să pătrundă. Domnul Charles o ţinea întotdeauna încuiată. De bună seamă că se aflau acolo lucruri pe care voia să le ferească de priviri curioase. Asta era de înţeles. Odăile domnului Farin erau măturate cu schimbul, cîte una în fiecare zi. Pesemne că nu voia să fie stingherit, şi nici măcar văzut împotriva voinţei sale. Nici una dintre încăperi nu lăsa să se vadă urme demne de a fi amintite, care să îngăduie a socoti că a stat cineva în ele. Totul se afla la locul său. Pe mobile şi pe celelalte obiecte nu se aduna decît foarte puţin praf. Făcea impresia că nimeni nu se învîrteşte pe-acolo, ca şi cum praful nu era niciodată răscolit. Dulapurile cu haine erau ticsite, dar aproape toate obiectele de îmbrăcăminte se dovedeau a fi demodate. Nu prea arătau că ar fi des purtate, dar erau — bineînţeles — de cea mai bună calitate.

Încăperile pe care Harr nu trebuia să le mături rămîneau închise pentru el. Sistemul de organizare, introdus de domnul Charles, funcţiona fără cusur. Chiar dacă s-ar fi îmbolnăvit, totul s-ar fi desfăşurat conform planurilor sale. În ceea ce o privea pe domnişoara Johnson, ea era aproape o parte componentă a bucătăriei, cu toate că nu exista nici o interdicţie care s-o oprească a intra în celelalte încăperi.

Harr servea masa pe o tavă de argint. N-ar fi putut niciodată relata cu precizie dacă domnul Charles prînzea măcar ocazional împreună cu domnul Farin sau mînca fiecare separat, ceea ce era mai probabil. Adesea Harr trebuia să lase tava în odaia domnului Charles, cea în care avea voie să intre, dar, din cînd în cînd, avea acces şi într-una din încăperile ocupate de domnul Farin. După exact o oră trebuia să ia tava. Felurile de mîncare erau atinse, dar nu consumate. Totdeauna ducea înapoi în bucătărie aproape toată mîncarea.

Harr îi spunea domnişoarei Johnson: „Astăzi n-au mîncat aproape nimic!" sau „Cred că astăzi le-a plăcut mult!" Iar domnişoara Johnson replica: „E de neînţeles de ce lasă atîta, în loc să mănînce totul ca lumea! Şi totuşi, n-am pu-

tut să-mi dau niciodată seama ce fel de mîncare preferă. Nu poţi auzi nici un cuvinţel, fie că mîncarea e bună ori rea." La care Harr răspundea: „Fii sigură că domnul Charles e mulţumit. Altminteri de mult ţi-ar fi spus ceva." Cu asta domnişoara Johnson trebuia să fie de acord.

Într-o zi se întîmplă ceva neprevăzut, surprinzător. Harr fu chemat de domnul Farin, care şedea, ca de obicei, în fotoliul său. Dar era ceva neobişnuit la el. Brusc, în mintea lui Harr se făcu lumină: domnul Farin nu purta mănuşi! Şi mîinile sale nu erau de om bătrîn, zbîrcite şi cu vine albastre, cum presupusese Harr, ci aproape de om tînăr, fine şi netede.

Domnul Farin observă privirea încremenită a servitorului. Abia în clipa aceea îşi dădu seama că nu poartă mănuşi. Poate că a rămas surprins, în orice caz nu s-a trădat cu nimic. La urma urmelor, era vară, cald şi, deci, cît se poate de explicabil că o dată se dispensează şi el de mănuşi. Totuşi spuse:

— Sînt un om bătrîn, dar am să trăiesc mult. Am găsit un preparat tainic, pe care nu-l ştiu decît puţini, şi socot că voi atinge cel puţin suta de ani.

Ei, va să zică aşa! În cazul acesta nu era de mirare că avea mîini atît de netede, care arătau atît de tinere. Oricum, o dată uitase să-şi pună mănuşile sau şi le scosese fiindcă era vreme călduroasă de vară. Şi pînă acum, nu se mai întîmplase niciodată.

Binecînţeles că mîinile se pot asemăna. Nu întotdeauna poţi descoperi deosebiri. Cînd într-o zi Harr privi mai îndeaproape mîinile domnului Charles, îl izbi grozav cît de mult semănau cu acelea ale domnului Farin. Asta putea fi pură întîmplare. La fel de bine se putea ca lui Harr să-i fi trecut ceva prin minte. Nu era oare posibil ca domnul Charles să fie fiul domnului Farin? Poate nelegitim? Asta ar aduce lumină în anumite privinţe. Dar el n-avea nevoie să-şi lămurească nimic. Nu-l priveau toate astea. Avea o slujbă bună şi voia să şi-o păstreze.

Şi la asta continua să se adauge faptul că domnul Charles nu era nici o dată acasă, cînd Harr avea prilejul să dea ochii cu domnul Farin. Totuşi, Harr nu observase ca domnul Charles să fi părăsit vreodată casa. Afla numai de la domnul Charles însuşi că are de gînd să plece. Poate că în vremea

asta — contrar afirmaţiilor sale — stătea în încăperile interzise lui Harr; căci odaia cealaltă rămînea cu cea mai mare încredere deschisă. Dacă domnul Charles pleca sau nu în asemenea ocazii, asta n-a putut afla niciodată Harr. Nu-şi putea permite să cuteze a ciocăni pe neaşteptate la uşa zăvorîtă. Ce explicaţii sau ce pretext ar fi putut să găsească? Şi la ce i-ar fi folosit? Să iscodească prin gaura cheii era inutil; de asta se convinsese de mult servitorul. Iar ca să sfredelească în taină o bortă în uşă, ar fi fost o cutezanţă cu succes cam îndoielnic. Lui Harr nici prin minte nu-i trecea să rişte o asemenea ispravă. La drept vorbind, nu voia să ştie nimic. Asta era cel mai bun lucru. Căci, la ce i-ar fi folosit să ştie?

Chiar dacă Harr avea unele bănuieli, ele nu-i erau pe de-a-ntregul limpezi. Şi se ferea să facă măcar vreo aluzie în faţa domnişoarei Johnson.

Aşa trecură cîţiva ani. Rînduiala casei rămase neschimbată. Domnul Farin părea că nu îmbătrîneşte. Domnul Charles de asemenea. Cel puţin nu se observa nimic. Numai domnişoara Johnson îmbătrîni vădit. Nu mai era atît de prietenoasă şi gata să petreacă ceasuri de intimitate cu Harr, care fu destul de bucuros de această schimbare, deşi faptul că menajera devenise inaccesibilă îi pricinuia uneori cheltuieli nedorite sau care îl împovărau în chip inutil. Dar, la urma urmelor, voia să trăiască. Şi, în afară de asta, avea forte care-i prisoseau. În ciuda acestor neajunsuri, economiile lui Harr sporeau încet, dar sigur.

În toiul nopţii, domnul Charles se îmbolnăvi subit. Avea dureri violente şi febră şi trebui să fie transportat de îndată la spital, unde urma să i se facă o operaţie. Nu era timp să se ceară consimţămîntul domnului Farin. Harr stătea în casă, fără instrucţiuni şi nu ştia ce are de făcut. Uşile care duceau spre odăile domnului Farin erau încuiate. Cînd Harr ciocăni, nu primi nici un răspuns. Strigă cu discreţie prin uşă, căci nici aici nu se putea zări nimic prin gaura cheii. Din cameră răzbătu un zgomot uşor. Oare era domnul Farin care răspundea cu glas slab? Nu cumva se îmbolnăvise şi el?

Harr strigă mai tare:

— Domnule Farin! Deschideţi! Deschideţi uşa! Sînt eu, Harr. Domnul Charles s-a îmbolnăvit!

Dar de răspuns nu răspunse decît același glas subțire și miorlăitor de mai înainte. Deodată, Harr înțelese că nu era glasul domnului Farin, ci cel al domnului Nero. Era cotoiul, flămînd, închis în odaia stăpînului, care cerea să fie scos la plimbarea zilnică prin parc. Domnul Nero se jeluia, și avea întru totul dreptate. Harr era cu gîndul și cu inima alături de el. Dar domnul Nero nu putea să descuie ușa. Și nici el nu putea s-o facă. Cît despre domnul Farin, acesta nu dădea nici un semn de viață. De ce oare? Ce i se întîmplase? Trebuia doar să li se ducă de mîncare. Și nici nu putea fi lăsat singur. Harr stătea descumpănit în fața ușii. Nu primise nici un fel de indicații.

Domnul Charles fusese dus la spital și operat. De abia s-a trezit din anestezie și e încă prea slab, așa că nu poate fi deranjat, i se răspunse lui Harr, cînd acesta se interesă la telefon. Dar aici, acasă, domnul Farin era încuiat, ca și domnul Nero. Și lucrurile nu puteau să mai rămînă așa. Trebuia să întreprindă ceva. Dar ce? Și cum?

Harr se sfătui cu domnișoara Johnson; despre bănuielile lui ascunse nu pomeni nimic. Și se arătă mai agitat decît era în realitate. Căci, de fapt, acum, după atîta încordare și așteptare, se simțea salvat, eliberat de orice povară.

— E limpede, spuse cu fermitate domnișoara Johnson, că bietul domn Farin nu poate rămîne încuiat acolo.

— Și domnul Nero?

— Da, cotoiul. Firește, nici el, recunoscu domnișoara Johnson. Adu un lăcătuș. Să deschidă ușa.

Harr socoti că nu e prudent să procedeze astfel, într-o asemenea împrejurare. Ar fi, poate mai bine să se adreseze poliției.

— Poliției?

Domnișoara Johnson se îngrozi. Se gîndea că n-avusese în viața ei de-a face cu poliția. Și nu puteai ști niciodată ce-ți aduce în casă.

Harr mai zăbovi o vreme pînă să ia o hotărîre. Se uită la ceas și constată că era timpul ca domnul Nero să fie scos la plimbare. Dar domnul Nero era încuiat. Harr se duse la fereastră, privi afară, spre parc, și își imagină cum s-ar plimba acolo, jos, cu domnul Nero. Animalul se bucura de acele momente de libertate. Era un cotoi încă tînăr, adus în casa domnului Farin abia de vreun an. Pe una din labele

dindărăt avea o pată albă. Prin urmare nu era cu desăvîrşire negru. Era, dacă vrei, un cusur neînsemnat. Cînd domnul Nero sărea, pata aceea albă lucea, de parcă era un petic de hîrtie albă, care se lipise de laba dindărăt, ceea ce arăta uneori tare nostim. Şi apoi domnul Nero ţîşnea în cîte un copac. Iar un stol de păsărele se năpustea din coroana pomului, împrăştiindu-se în toate cele patru vînturi. Domnul Nero se uita în urma lor, lovind cu coada stufoasă, ridicată năbădăios, şi lingîndu-se pe bot cu limbuţa lui roşie.

Nu, Harr aşteptase destul. Chemă în cele din urmă poliţia şi ceru ajutor.

— Sfinte Dumnezeule! exclamă fără voie domnişoara Johnson, apucîndu-se cu miinile de cap. Trebuie oare să mă arăt şi eu?

— Nu-i necesar, fu de părere Harr. Dar s-ar putea să fie nevoie de dumneata ca martor ocular. De altminteri, cine ştie, toate astea pot să fie foarte interesante.

Poliţistul veni. Se uită de jur împrejur, prin toată casa, privi cercetător uşa încuiată şi-l privi tot atît de cercetător pe Harr. Puse întrebări şi-şi însemnă totul într-un carnet negru. Apoi se duse plin de demnitate la uşă şi o controlă. Era încuiată! Declaraţiile corespundeau realităţii. Strigă:

— Deschideţi uşa! Deschideţi uşa! Poliţia!

Trase cu urechea. Nu se auzea nici un zgomot. Nici măcar cotoiul. Domnul Nero nu răspundea poliţiei. Funcţionarul îl privi cu neîncredere făţişă pe Harr. Atunci strigă Harr. De data asta cotoiul răspunse. Poliţistul dădu zelos din cap.

— Unde e lăcătuşul?

Harr rămase încremenit; nu trimisese după nici un lăcătuş.

— N-aţi chemat nici un lăcătuş? întrebă poliţistul.

Domnul Harr era la pămînt.

— Am crezut, credeam că însăşi poliţia... bîigui el.

— Doar nu vă închipuiţi că descuiem broaştele cu miinile goale? întrebă ironic poliţistul. Prin urmare, telefonaţi o dată să vină un lăcătuş. Ce mai aşteptaţi?

Harr telefonă. Lăcătuşul nu putea să vină, cel puţin nu putea într-un răstimp mai mult sau mai puţin apropiat. Următorul. Imposibil. Altul. Da, fireşte, numaidecît. Harr şi poliţistul aşteptară. Poliţistul îşi ţinea miinile încrucişate la

spate. O clipită privi afară pe fereastră, apoi începu să măsoare-n sus şi-n jos odaia, iar în cele din urmă se aşeză pe un scaun. Se aşeză şi Harr. Asculta, atent la orice zgomot. În bucătărie era linişte deplină. Domnişoara Johnson ar fi putut veni în casă, pentru a-i oferi poliţistului o ceaşcă de cafea sau un păhărel de băutură. Dar nu, se ţinea deoparte. El, Harr, trebuia să poarte singur povara.

Deodată cineva sună tare la uşă. Era lăcătuşul. Avea obrazul uşor înroşit şi era bine dispus. Îi salută familiar pe servitor şi pe poliţist şi se duse de-a dreptul la uşa încuiată, de parcă ştia care e. O clipă studie, ca un specialist ce era, broasca. Apoi scoase o legătură uriaşă de chei, o scutură, iscînd un zornăit puternic, şi apucă una dintre ele. Nu, nu se potrivea. Dar cheia următoare alunecă fără nici o piedică în broască şi se învîrti în ea. Încuietoarea cedă şi uşa se deschise. Şi — în faţa lor sta, cu ochi mari şi plini de atenţie, domnul Nero. O clipă cotoiul şovăi. Apoi ţîşni, dintr-o săritură, pe dinaintea celor trei bărbaţi. Altminteri încăperea era goală. Mirosea a cotoi. Căci, la urma urmelor, pe undeva trebuia să-şi fi făcut nevoile domnul Nero.

Uşa spre camera cealaltă era doar închisă. Poliţistul porni înaintea lăcătuşului şi o împinse. Odaia era goală! Nici aici nu era nimeni. Nici urmă de domnul Farin. Poliţistul privi în jur cu scepticism şi ironie. Devenea tot mai neîncrezător.

— Domnule Farin! strigă Harr nesigur, cu jumătate glas.

— Ei, aici nu e, zise poliţistul.

Dădură fuga în odăile domnului Charles. În încăperea din fund, Harr găsi o perucă din păr alb. O cunoştea. De parcă domnul Farin ar fi fost scalpat, gîndi el. În clipa aceasta bănuiala lui deveni certitudine. Acum ştia ceea ce presimţise de multă vreme, dar nu avusese dovezile necesare.

Harr avu de suportat cîteva neplăceri. Fu interogat la postul de poliţie şi trebui să stea la dispoziţia autorităţilor în timpul cercetărilor. Fu nevoit să se înfăţişeze la spital cu prilejul audierii domnului Charles. În rest, deretica locuinţa, ca de obicei, şi-i împărtăşea cu zgîrcenie, ba chiar cu ţîrîita, domnişoarei Johnson din ceea ce ştia. Era discret şi misterios. Îl ducea pe domnul Nero la plimbare, în parc. Domnul Nero nu pătise nimic de pe urma acestei întîmplări.

Poate și uitase că a fost închis cîndva. Era vesel și tînăr și nu-și făcea nici un fel de griji cu privire la domnul Charles ori domnul Farin. Adică, domnul Charles alias domnul Farin, după cum se afirma în ancheta poliției. Căci bietul, bogatul domn Farin fusese ucis cu mai bine de cincisprezece ani în urmă, așadar cu mult înainte ca Harr să intre în acest serviciu. Perfidul domn Charles, slujitorul de încredere, îl omorîse și luase el locul stăpînului. Își însușise averea domnului Farin și rămăsese în același timp și domnul Charles. Harr își făcea reproșuri că nu-și dăduse mai demult seama de toate aceste treburi, chiar dacă n-ar fi folosit propriilor sale interese. Și totuși, de la început, n-ar fi trebuit să aibă încredere în domnul Charles, de vreme ce omul purta o pălărie de catifea.

În românește de SUZI HIRSCH

H. DE BALZAC

CASA DE LA GRANDE-BRETÈCHE

La vreo sută de pași de Vendôme, pe malurile rîului Loir, se poate vedea o casă veche, cafenie, cu acoperișul foarte înalt — și atît de izolată încît nu veți găsi în preajmă-i nici acele tăbăcării urît-mirositoare, nici acele hanuri mizerabile pe care le întîlnim pe la marginile mai tuturor orășelelor. În fața casei se află o grădină ce se întinde pînă pe malul gîrlei și unde tufele de merișor — care pe vremuri erau tunse și formau alei — cresc astăzi în voia lor. Cîteva sălcii, cu rădăcinile în apă, au crescut repede, ca și gardul viu, încît casa e pe jumătate ascunsă privirilor. Buruieni de tot felul împodobesc cu frumoasa lor vegetație taluzul malului. Pomii, neîngrijiți de zece ani, nu mai dau fructe, iar lăstarii lor alcătuiesc un adevărat desiș. Spalierele par niște adevărate păduri. Potecile, cîndva așternute cu nisip fin, sînt acum năpădite de iarbă-grasă ; la drept vorbind, nici nu se mai văd. De sus, de pe muntele încununat de ruinele vechiului castel al ducilor de Vendôme — singurul loc de unde privirea poate îmbrățișa întreaga proprietate — ai impresia că odinioară, într-o epocă greu de precizat, pe moșia asta se desfăta cine știe ce nobil, ocupîndu-se de trandafiri, de lalele, cu un cuvînt, amator de horticultură, dar, mai ales, mare amator de fructe de soi. Se mai poate vedea un umbrar sau, mai bine zis, rămășițele unui umbrar, cu o masă pe care intemperiile încă nu au distrus-o de tot. Privind grădina asta care nu mai este, nu-i greu să ghicești acele bucurii negative ale unei tihnite vieți de provincie, așa cum poți reconstitui viața unui bun negustor citindu-i epitaful de pe mormînt. Parcă anume pentru a ne întregi ideile triste și duioase care ne cuprind, unul dintre pereți ne oferă imaginea unui cadran solar. Or-

nat de o inscripţie burghez de creştină : *Ultimam cogito !*[1] Acoperişul casei e oribil de distrus, persienele sînt trase, balcoanele pline de cuiburi de rîndunică, uşile veşnic închise. Spaţiile dintre pavele sînt năpădite de buruieni, ferecăturile sînt mîncate de rugină. Luna şi soarele, vara, iarna, zăpada au mîncat lemnăria, au scorojit podelele, au distrus zugrăvelile. Tăcerea sumbră care domneşte acolo nu e tulburată decît de păsări, pisici, dihori, guzgani şi şoareci care umblă de colo pînă colo în toată voia, se încaieră, se sfîşie. O mînă nevăzută a scris pretutindeni cuvîntul : *mister*.

Dacă, mînat de curiozitate, veţi privi casa dinspre stradă, veţi băga de seamă o poartă înaltă şi boltită în care copiii din împrejurimi au făcut numeroase găuri. Mai tîrziu, am aflat că poarta era de zece ani blocată. Prin aceste spărturi neregulate, aţi fi putut observa desăvîrşita armonie care există între aspectul grădinii şi cel al curţii. Şi aici, şi dincolo, aceeaşi paragină. Pavelele sînt încadrate de buruieni. Pereţii sînt brăzdaţi de crăpături enorme, cu marginile înnegrite şi înlănţuite de miile de vrejuri ale paracherniţelor. Treptele intrării sînt smintite de la locul lor, funia clopotului e numai putregai, streşinile sînt fărîmate. Ce trăsnet din ceruri să fi căzut acolo ? Care tribunal să fi poruncit a se azvîrli germenii nimicirii peste această aşezare omenească ? L-a supărat cineva pe Dumnezeu ? A trădat cineva Franţa ? Iată ce întreabă lumea. Dar reptilele se tîrăsc fără a răspunde. Această casă goală şi pustie este o imensă enigmă, pe care nimeni n-a izbutit s-o dezlege.

Odinioară, acolo era o mică feudă ce se numea Grande-Bretèche. Pe cînd locuiam la Vendôme, o bucată de vreme am simţit o vie plăcere să privesc această ciudată aşezare. Nu era oare mai interesantă decît nişte ruine ? Ruinele se asociază cu unele amintiri a căror autenticitate nu poate fi pusă la îndoială ; dar aşezarea asta — care încă stătea în picioare, deşi un braţ răzbunător o dărăpăna cu încetul — avea secretul ei, un gînd necunoscut ; ea trăda cel puţin un capriciu. De cîte ori, serile, nu mă apropiam de gardul viu, crescut în paragină, care împrejmuia curtea ! Fără să iau seama la zgîrieturi, pătrundeam în această grădină a nimă-

[1] Gîndeşte-te la ceasul tău din urmă ! (lat.).

nui, în această proprietate care nu mai era nici publică, nici particulară ; și ceasuri întregi priveam dezordinea din jurul-mi. Nu voiam să pun nici o întrebare nici unui locuitor mai vorbăreț, care mi-ar fi putut împărtăși povestea acestui bizar spectacol. Acolo, îmi imaginam tot felul de povești plăcute, mă dedam unor mici dezmățuri melancolice, care mă încîntau.

Căci a afla taina — poate, vulgară — a acelei case părăsite, ar fi însemnat să renunț la toată poezia cu care mă îmbătam. Pentru mine, acel refugiu reprezenta imaginile cele mai variate ale vieții omenești, întunecată de nefericiri : cînd o mănăstire fără călugări, cînd un țintirim fără morții care-ți vorbesc prin epitafurile de pe lespezi ; astăzi îmi părea a fi casa unui lepros, mîine cea a Atrizilor — dar cele mai adesea îmi venea în minte provincia, cu ideile ei reculese, cu viața ei de clepsidră. În grădina aceea am plîns adesea ; niciodată n-am rîs însă. De cîte ori nu m-am simțit cuprins de teamă auzind, deasupra capului, fîlfîitul înăbușit al aripilor vreunui guguștiuc grăbit ! Pămîntul e jilav ; la tot pasul trebuie să te ferești de șopîrlele, de viperele, de broaștele care se plimbă de colo pînă colo în deplina libertate a naturii ; dar mai ales trebuie să te ferești de frig, căci după numai cîteva clipe simți pe umeri o mantie de gheață — ca mîna comandorului pe grumazul lui Don Juan. Într-o seară m-au trecut toți fiorii : vîntul pusese în mișcare o giruetă veche și ruginită, care scîrțîia așa fel încît mi se păruse că însăși casa gemea tocmai în clipa cînd imaginația mea încheiase o dramă destul de sinistră în chip de explicație a acestui monument al durerii. M-am întors la hanul meu, pradă gîndurilor celor mai negre. După ce am cinat, mă pomenesc că-mi intră în odaie hangița și, cu un aer misterios, îmi spune :

— Domnule, a venit domnul Regnault.

— Dar cine-i domnul Regnault ?

— Cum, domnul nu-l cunoaște pe domnul Regnault ? Vai, curios ! spuse ea ieșind din odaie.

N-a trecut mult și a apărut un bărbat înalt, firav, îmbrăcat în negru, cu pălăria în mînă, cu înfățișarea unui berbec gata să se năpustească asupra rivalului său, arătîndu-mi o frunte teșită, o scăfîrlie mică și ascuțită și o față palidă, care semăna îndeajuns cu un pahar de apă murdară. Avea aerul unui ușier de minister. Necunoscutul purta o haină

veche, cu marginile foarte uzate ; dar la jaboul cămăşii avea un diamant, iar la urechi cercei de aur.

— Domnule, cu cine am onoarea ? am întrebat.

Necunoscutul se aşeză pe un scaun, lîngă focul meu, îşi puse pălăria pe o măsuţă şi îmi răspunse frecîndu-şi mîinile :

— A, ce frig e. Domnule, eu sînt domnul Regnault.

M-am înclinat, zicîndu-mi în gînd : „Caută."

— Sînt notar la Vendôme, continuă el.

— Încîntat, domnule, i-am răspuns, dar, pentru motive care mă privesc, n-am de gînd să-mi fac testamentul.

— O clipă, relua el ridicînd mîna ca pentru a mă opri să continui. Daţi-mi voie, domnule, daţi-mi voie ! Am aflat că vă plimbaţi din cînd în cînd prin grădina de la Grande-Bretèche.

— Da, domnule.

— O clipă, spuse el repetînd gestul, acest lucru constituie un adevărat delict. Domnule, am venit ca, în numele şi ca executor testamentar al defunctei contese De Merret, să vă rog să renunţaţi la vizitele dumneavoastră. O clipă! Nu sînt turc şi nu vreau să vă acuz de vreo crimă. De altfel, aveţi tot dreptul să nu cunoaşteţi împrejurările care mă silesc să las în paragină cel mai frumos palat din Vendôme. Cu toate astea, domnule, păreţi a fi un om instruit ; ar trebui să ştiţi că legea interzice, sub sancţiuni aspre, violarea unei proprietăţi împrejmuite. Un gard viu e ca un zid. Adevărat însă că starea în care se află casa ar putea scuza curiozitatea dumneavoastră. Eu, unul, n-aş avea nimic împotrivă să umblaţi cît doriţi prin casa asta ; dar însărcinat fiind să execut voinţa testatoarei, am onoarea, domnule, să vă rog să nu mai intraţi în grădină. Nici eu însumi, domnule, de la deschiderea testamentului, n-am mai călcat în acea casă care, după cum am avut onoarea a vă comunica, depinde de succesiunea doamnei De Merret. Ne-am limitat la a constata uşile şi ferestrele în scopul fixării impozitelor anuale pe care le plătesc din fondurile lăsate în acest scop de defuncta doamnă contesă. A, stimate domnule, testamentul ei a făcut multă zarvă în Vendôme.

Spunînd acestea, bravul domn Regnault se opri o clipă pentru a-şi sufla nasul. I-am respectat limbuţia, înţelegînd de minune că succesiunea doamnei De Merret era evenimentul vieţii sale, întreaga sa reputaţie, glorie, Restauraţie. Trebuia să spun adio frumoaselor mele visări, romanelor mele ; iată de ce nu m-am împotrivit plăcerii de a afla adevărul în chip oficial.

— Domnule, i-am spus, dacă nu sînt indiscret, cum se explică toată ciudățenia ?

La vorbele astea, chipul notarului se lumină de acea plăcere pe care o simt maniacii cînd li se oferă prilejul să vorbească despre ideea lor fixă. Plin de un fel de îngîmfare, notarul își ridică gulerul cămășii, își scoase tabachera, o deschise, mi-o întinse ; după gestul meu de refuz, luă o priză copioasă. Era fericit ! Cine nu are vreo idee fixă nu știe cît de frumoasă poate fi viața. „O idee fixă reprezintă punctul de mijloc între pasiune și monomanie." În clipa aceea am înțeles în toată vastitatea ei această frumoasă sentență a lui Sterne [1] și mi-am format o idee completă despre bucuria cu care unchiul Tobie încăleca, ajutat de Trim, calul său de luptă.

— Domnule, îmi spuse domnul Regnault, eu am fost primul secretar de cancelarie al maestrului Rognin, de la Paris. Excelent birou de notariat — poate că ați auzit de el ? Nu ! Cu toate astea, un nefericit eșec l-a făcut celebru. Neavînd destulă avere ca să pot practica la Paris — în 1816, cînd prețurile funcțiilor crescuseră — am preluat biroul predecesorului meu. Aveam rude la Vendôme — printre ele și o mătușă foarte bogată, care mi-a dat-o pe fie-sa în căsătorie.

Domnule, reluă el după o scurtă pauză, într-o seară, trei luni după ce fusesem aprobat de excelența-sa ministrul justiției, am fost convocat de doamna contesă De Merret la castelul său de la Merret. Camerista — o fată vrednică, ce slujește astăzi în această pensiune — mă aștepta la scară, într-una din caleștile doamnei contese. A, o clipă ! uitasem să vă spun, domnule, că domnul conte De Merret murise la Paris, cu două luni înainte de a mă fi stabilit eu aici. Murise în mod mizerabil, pe urma exceselor de tot felul. Înțelegeți, nu ? După ce i s-a prăpădit soțul, doamna contesă a părăsit casa de la Grande-Bretèche, luînd cu ea și mobilierul. Spun unii că ar fi pus pe foc mobilele, tapiseriile, în sfîrșit, toate lucrurile fără mare valoare care umpleau spațiul actualmente închiriat susnumitului domn... (Doamne, dar ce tot spun ! Vă rog să mă scuzați, credeam că dictez un contract de închiriere.) Și pe care le-a ars, reluă notarul, pe cîmpul de la Merret. Ați fost vreodată la Merret, domnule ? Nu, răspunse tot el. A, ce locuri frumoase !

[1] *Laurence Sterne* (1713—1768), romancier englez.

Timp de vreo trei luni, continuă notarul clătinînd uşor din cap, domnul conte şi doamna contesă trăiseră cam ciudat ; nu mai primeau pe nimeni, doamna locuia la parter iar domnul la catul întîi. După ce doamna contesă a rămas singură, nu s-a mai arătat decît la biserică. Mai apoi, cînd unii prieteni şi prietene veneau la castel s-o vadă, refuza să-i primească. Încă din clipa cînd a părăsit proprietatea de la Grande-Bretèche pentru a se muta la Merret, era foarte schimbată. Scumpa doamnă... (spun „scumpa" pentru că ea mi-a dăruit diamantul acesta ; de altfel, n-am văzut-o decît o dată !). Va să zică, scumpa doamnă contesă era foarte bolnavă ; sînt sigur că nu mai nădăjduia să se facă bine, căci s-a prăpădit fără a voi să mai apeleze la vreun medic : de aceea multe doamne au crezut că nici nu mai era în toate minţile. Domnule, am fost deci foarte surprins aflînd că doamna De Merret are nevoie de serviciile mele. Multă lume se interesa de istoria asta. Deşi era tîrziu, pînă seara toată lumea aflase că fusesem chemat la Merret. Pe drum, camerista răspundea destul de nelămurit la întrebările mele ; totuşi, mi-a spus că ziua stăpîna ei fusese grijită de preotul de la Merret şi că se părea că nu va mai trăi pînă dimineaţa.

Pe la ceasurile unsprezece am sosit la castel. Am urcat scara cea mare. După ce am străbătut mai multe încăperi înalte şi negre, al dracului de reci şi de umezi, am intrat în dormitorul de onoare, unde se afla doamna contesă. Judecînd-o după zvonurile care se vînturau despre această doamnă (n-aş mai termina, domnule, dacă v-aş înşira toate poveştile care se debitau pe seama ei !), îmi închipuisem că e o cochetă. Vă rog să mă credeţi că numai cu greu am descoperit-o în patul mare unde zăcea. Adevărat că, pentru a lumina acea încăpere enormă — cu nişte frize de pe timpul Vechiului Regim [1] atît de prăfuite, încît strănutai numai uitîndu-te la ele — exista acolo o veche lampă de Argand. A, dar dumneavoastră n-aţi fost niciodată la Merret ! Aflaţi, domnule, că patul acela e un pat de pe vremuri, cu un baldachin înalt, garnisit cu indian ţesut cu ramuri şi flori. Pe noptiera de lîngă pat am văzut un exemplar din „Urmarea lui Cristos" pe care, în treacăt fie spus, l-am cumpărat pentru soţia mea, o dată cu lampa. Mai era acolo un fotoliu mare pentru femeia ei de încredere, şi două scaune.

[1] Înainte de Revoluţia din 1789—1794.

Sobă nu era. Asta era tot mobilierul. Nici zece rînduri într-un inventar.

A, stimate domnule, dacă aţi fi văzut, aşa cum am văzut eu, acea cameră vastă, cu pereţii acoperiţi de tapete cafenii, v-aţi fi crezut transportat într-o adevărată scenă de roman. Totul era glacial ; mai rău : funebru, adăugă notarul după o pauză. Pînă la urmă, tot uitîndu-mă în jur şi apropiindu-mă de pat, am văzut-o pe doamna De Merret, graţie lămpii care lumina perna. Chipul ei era galben ca ceara şi aducea cu două mîini împreunate a rugăciune. Doamna contesă purta o bonetă de dantelă, părul îi era frumos dar alb ca neaua. Şedea în capul oaselor, deşi părea că îi vine greu să şadă aşa. Ochii mari, negri, învinşi, fără îndoială, de febră şi aproape stinşi, abia se mişcau pe sub oasele sprîncenelor... Oasele astea, îmi zise notarul, arătîndu-mi arcadele ochilor săi. Fruntea îi era umedă. Mîinile-i descărnate păreau nişte oscioare acoperite de o piele subţire ; vinele şi muşchii se vedeau perfect. Trebuie să fi fost cîndva frumoasă de tot ; dar în clipa aceea... m-a cuprins nu ştiu ce sentiment cînd am văzut-o. După cum spuneau cei care au îngropat-o, niciodată nu s-a văzut fiinţă vie atît de slabă. Pe scurt, era îngrozitoare la vedere ! Boala o măcinase pînă-ntr-atîta încît nu mai era decît o umbră. Cînd mi-a vorbit, buzele ei de un violet palid mi s-au părut imobile. Deşi profesiunea mea m-a familiarizat cu asemenea scene, aducîndu-mă uneori la căpătîiul muribunzilor pentru a înregistra ultimele lor dorinţe, vă mărturisesc că toate familiile înlăcrimate şi toate agoniile pe care le-am văzut sînt nimica toată pe lîngă acea femeie solitară şi tăcută, în acel vast castel.

Nu se auzea nici cel mai slab zgomot, nu vedeam nici cea mai mică mişcare pe care respiraţia bolnavei ar fi trebuit s-o imprime aşternutului ce-o acoperea — şi aşa, am rămas nemişcat, privind-o înmărmurit. Mi se pare că aşa stau şi acum. În sfîrşit, o văd că-şi îndreaptă privirea spre mine, încearcă să ridice mîna dreaptă — care însă cade pe pat — şi de pe buze îi ies, ca o părere, căci glas nu mai avea de loc, următoarele vorbe :

— Vă aşteptam cu multă nerăbdare.

Obrajii i se împurpurară. Pentru ea, domnule, fusese o mare sforţare să vorbească.

— Doamnă, i-am spus

Mi-a făcut semn să tac. În clipa asta, o slujnică bătrînă s-a apropiat de mine şi mi-a şoptit la ureche :

— Nu-i vorbiţi, doamna contesă nu suferă nici cel mai mic zgomot, aşa că ceea ce-i spuneţi ar putea s-o nelinişteasă.

M-am aşezat. După cîteva clipe, doamna De Merret, adunîndu-şi puterile care-i mai rămăseseră, mişcă braţul drept şi, chinuindu-se îndelung, reuşi să-l vîre sub pernă ; apoi făcu o ultimă sforţare pentru a-şi retrage mîna care acum ţinea o hîrtie pecetluită ; pe frunte îi alunecau broboane de năduşeală.

— Vă încredinţez testamentul meu, spuse. O, doamne, o !

Atît. A luat apoi în mînă un crucifix, care se afla pe pat, l-a dus repede la buze şi şi-a dat sufletul. Şi astăzi, cînd îmi amintesc, expresia ochilor ei nemişcaţi îmi dă fiori. Mult trebuie să fi suferit ! Ultima ei privire părea fericită — şi acest sentiment îi rămăsese întipărit în ochii morţi.

Am luat testamentul ; cînd l-am deschis, am citit că doamna De Merret mă numise executorul ei testamentar. Lăsase întregul avut spitalului din Vendôme, cu excepţia cîtorva dispoziţii particulare. Dar să vedeţi ce hotărîse cu privire la proprietatea de la Grande-Bretèche. Îmi recomandase ca — timp de cincizeci de ani încheiaţi, începînd din ziua morţii sale — să las casa în starea în care se va afla în clipa decesului său, oprind intrarea în apartamente a oricărei persoane, interzicînd pînă şi cea mai mică reparaţie şi chiar alocînd o rentă pentru plata unor paznici care, la nevoie, să asigure îndeplinirea întocmai a dorinţei sale. După expirarea acestui termen, dacă această ultimă dorinţă a testatoarei avea să fie respectată, casa va aparţine moştenitorilor săi — căci domnul ştie că noi, notarii, nu putem accepta moşteniri ; iar de nu, proprietatea de la Grande-Bretèche va reveni celor în drept — dar cu obligaţia de a îndeplini condiţiile indicate într-un codicil anexat testamentului, codicil care însă nu poate fi deschis decît la expirarea susamintiţilor cincizeci de ani. Testamentul nu a fost atacat, deci...

Rostind vorba asta şi fără a-şi termina fraza, notarul cel deşirat mă privi cu un aer triumfal ; ca să-l fac de tot fericit, i-am adresat cîteva complimente.

— Domnule, i-am spus în cele din urmă, m-aţi impresionat atît de mult încît parcă o văd aievea pe biata muribundă, cu obrazul mai alb decît aşternutul ; privirea ei sticloasă mă în-

fioară ; la noapte o s-o visez. Dar cred că ați reflectat la unele împrejurări legate de dispozițiile acestui ciudat testament.

— Domnule, îmi răspunse el cu o prudență comică, nu-mi permit niciodată să judec conduita persoanelor care m-au onorat dăruindu-mi un diamant.

Curînd însă am dezlegat limba scrupulosului notar din Vendôme care mi-a mărturisit — nu fără lungi digresiuni — observațiile unor oameni cu scaun la cap, bărbați, femei, care se bucură de autoritate în Vendôme. Dar aceste observații erau atît de contradictorii și de împrăștiate, încît era cît pe ce să adorm, cu toate că povestea asta adevărată mă interesa. Tonul greoi și accentul monoton al notarului — om deprins, fără îndoială, să se asculte singur și să fie ascultat de clienții sau de consătenii săi — s-au dovedit mai tari decît curiozitatea mea. Din fericire, am scăpat de el.

— Vai, vai, domnule, îmi spuse pe cînd trecea pragul, cîți n-ar vea să mai trăiască patruzeci și cinci de ani... însă, o clipă, vă rog. Și, cu un aer subtil, își puse arătătorul pe nas ca și cum ar fi vrut să spună : „Fiți atent aici !" Dar cum să apuci, cînd ai șaizeci de ani ?!

După ultima remarcă a notarului — care lui i se păruse foarte spirituală și care m-a mai trezit puțin din apatie — am închis ușa. Apoi m-am așezat în fotoliul meu, sprijinindu-mi picioarele de grătarul șemineului, și am început să mă cufund într-un adevărat roman a la Radcliffe[1] , plăsmuit din datele juridice ale domnului Regnault, cînd ușa se deschise, mișcată de o mînă ușoară de femeie. În prag apăru gazda mea, o femeie trupeșă, veselă și binevoitoare, care nu-și urmase chemarea ; era o flamandă ce ar fi fost mai la locul ei într-un tablou de Teniers[2].

— Mi se pare, domnule, că domnul Regnault v-a omorît cu poveștile lui despre casa de la Grande-Bretèche...

— Da, maică Lepas.

— Și ce v-a îndrugat ?

I-am repetat pe scurt tenebroasa istorie a doamnei De Merret. La fiece frază, gazda mea întindea gîtul, privindu-mă

[1] *Ann Radcliffe* (1764—1823), romancieră engleză, cunoscută ca autoare a unor istorii pline de mister și de neprevăzut.

[2] *David Teniers* (1610—1690), vestit pictor flamand ; a zugrăvit mai ales lumea satelor și a hanurilor

cu acea agerime proprie hangiilor — un amestec între instinctul jandarmului, ingeniozitatea spionului şi viclenia comerciantului.

— Dragă doamnă Lepas, am adăugat la urmă, mi se pare că dumneavoastră ştiţi mai multe. Am ghicit ? Că altminterea de ce v-aţi mai ostenit să vă urcaţi pînă la mine ?

— Vai, pe cuvîntul meu de femeie cinstită, vă rog să mă credeţi...

— Lăsaţi jurămintele, ochii dumneavoastră sînt plini de secrete. L-aţi cunoscut pe domnul De Merret. Ce fel de om era ?

— Păi să vedeţi, domnul De Merret era un bărbat chipeş, şi înalt cît uşa ! Om nobil şi mîndru, de fel din Picardia, şi care, cum spunem noi, avea capul bine aşezat pe umeri. Plătea totdeauna peşin ca să n-aibă vorbă cu nimeni. Era plin de viaţă, domnule. Doamnele pe la noi îl găseau foarte pe placul lor.

— Pentru că era plin de viaţă ! am spus hangiţei.

— Se prea poate, admise ea. Gîndiţi-vă şi dumneavoastră, domnule, trebuie, cum s-ar zice, să fi fost ceva de capul lui o dată ce s-a căsătorit cu doamna De Merret, care, deşi nu vreau să vorbesc de rău pe nimeni, era cea mai frumoasă şi mai bogată persoană de pe la noi. Avea o rentă de vreo douăzeci de mii de livre. La cununia ei a luat parte tot tîrgul. Mireasa era măruntică şi drăguţă, un adevărat giuvaier ! A, ce pereche minunată !

— Au fost fericiţi în căsnicie ?

— Hm, hm, da şi nu, după cît mă duce pe mine capul, că doar vă daţi seama că nu mîncam cu ei dintr-o strachină ! Doamna De Merret era o femeie bună, blîndă, care uneori poate suferea de pe urma firii cam iuţi a omului ei... Domnul De Merret se ţinea mîndru, dar noi îl iubeam. Ce să-i faci, aşa-i era firea ! Cînd eşti nobil, vedeţi dumneavoastră...

— Cu toate astea, trebuie să se fi întîmplat vreo nenorocire dacă domnul şi doamna De Merret s-au despărţit pe neaşteptate !

— V-am spus eu că s-a întîmplat o nenorocire, domnule ? Nu ştiu nimic.

— Bine. Acum sînt sigur că ştiţi totul.

— Fie, domnule, am să vă spun toată întîmplarea. Cînd l-am văzut pe domnul Regnault venind la dumneavoastră, mi-am dat seama că vă va vorbi de doamna De Merret în legă-

tură cu proprietatea de la Grande-Bretèche. Astfel mi-a dat în gînd să mă sfătuiesc cu domnul, care îmi pare a fi un om de omenie, neinstare să înșele încrederea unei biete femei ca mine, care niciodată n-a făcut nimănui rău și care, totuși, e muncită de remușcări. Pînă azi n-am îndrăznit să mă destăinuiesc oamenilor de pe la noi, care-s toți niște palavragii cu limba de-un cot. Și-apoi, domnule, încă n-am avut un mușteriu care să fi stat atît de mult ca dumneavoastră în hanul meu și căruia să-i pot spune povestea celor cincisprezece mii de franci...

— Dragă doamnă Lepas ! i-am răspuns, oprind torentul vorbelor ei, dacă spovedania dumneavoastră m-ar putea compromite, n-aș voi pentru nimic în lume să-mi împovărez conștiința cu ea.

— Nu vă temeți, mă întrerupse ea. Veți vedea.

Graba asta m-a făcut să înțeleg că simpatica hangiță mai împărtășise și altora taina pe care doar eu trebuia s-o cunosc — și am fost numai urechi.

— Domnule, îmi spuse, cînd împăratul [1] ne-a trimis aici niște spanioli — prizonieri de război sau alții — a trebuit să iau în gazdă, pe socoteala cîrmuirii, pe un tînăr spaniol, trimis la Vendôme pe cuvînt de onoare. Cu tot cuvîntul lui de onoare, se întîlnea zilnic cu subprefectul. Era un nobil de Spania, dragă doamne ! Avea un nume terminat în *os* și în *dia*, dacă mi-aduc bine aminte : Bagos de Feredia. Păstrez numele lui scris într-un registru ; dacă vreți, puteți să-l citiți. O, era un tînăr arătos, deși se spune că spaniolii sînt toți urîți. Nu era prea înalt — vreo cinci picioare și două sau trei degete — dar bine legat : și-avea niște mîini mici și îngrijite, o, păcat că nu le-ați văzut. Pentru mîini avea el mai multe perii decît o femeie pentru toaletele ei ! Avea un păr lung și negru, ochi înflăcărați, fața cam arămie, dar care-mi plăcea. Purta rufe atît de fine, cum nu mi-a fost dat să văd vreodată, deși am avut ca oaspeți prințese și, printre alții, pe generalul Bertrand, ducele și ducesa D'Abrantès, domnul Decazes și regele Spaniei. Nu mînca mult ; era atît de manierat, de amabil, încît nu puteai să nu-l iubești. O, da, îl iubeam mult, deși nu rostea nici patru vorbe pe zi, încît era cu neputință să legi o conversație cu el ; dacă-i spuneai ceva, nu răspundea ; ăsta era un nărav al lui, o manie pe care-o au toți,

[1] E vorba de Napoleon I.

aşa se spune. Îşi citea breviarul de-ai fi zis că-i preot, era nelipsit de la toate liturghiile şi slujbele. Şi unde se aşeza ? (Asta am băgat-o de seamă mai tîrziu.) La doi paşi de capela doamnei De Merret. Şi fiindcă acolo s-a aşezat de prima dată cînd a intrat în biserică, nimeni nu s-a gîndit că a făcut-o cu vreun gînd. De altminteri, nici nu-şi ridica ochii din cartea de rugăciuni, bietul tînăr ! În vremea aceea, domnule, serile obişnuia să se plimbe pe munte, printre ruinele castelului. Asta era singura plăcere a bietului tînăr ; astfel îşi mai amintea de ţara lui. Se spune că Spania e toată numai munţi !

Încă din primele zile ale prizonieratului său, a întîrziat în aceste plimbări. La început, am fost îngrijorată văzîndu-l că se întoarce abia pe la miezul nopţii, dar curînd ne-am învăţat cu deprinderile lui ; lua cu sine cheia de la intrare şi nici nu se mai auzea cînd se întorcea. Locuia în casa noastră de pe uliţa Cazărmilor. Într-o bună zi, un grăjdar de-al nostru ne spuse că o dată, pe înserat, ducîndu-se cu caii la scăldat, l-a găsit pe nobilul de Spania moţînd în rîu, în depărtare, ca un peşte. Cînd tînărul s-a întors dintr-o plimbare, i-am spus să ia seama la algele din rîu ; el s-a arătat însă nemulţumit că fusese zărit în apă.

Ca să nu mai lungesc vorba, domnule, într-o zi — sau, mai bine zis, într-o dimineaţă — nu l-am mai găsit in odaia lui ; nu se întorsese. Tot căutînd pretutindeni, am găsit o hîrtie într-unul din sertarele mesei, unde se mai aflau şi cincizeci de piese de aur spaniole — din cele care se numesc „portugheze" — şi care făceau vreo cinci mii de franci ; apoi, într-o cutiuţă sigilată, diamante în valoare de vreo zece mii de franci. Pe hîrtie sta scris că, în cazul cînd nu se va mai întoarce, ne lăsa banii şi pietrele scumpe ca să plătim slujbe de mulţumire lui Dumnezeu, care l-a ajutat să evadeze, şi pentru mîntuirea sufletului său. Omul meu, care pe-atunci mai trăia, a dat fuga să-l caute. Dar să vedeţi drăcia dracului ! S-a întors cu hainele spaniolului, pe care le găsise sub o piatră mare, într-un fel de groapă, pe malul gîrlei, pe partea castelului, nu departe de casa de la Grande-Bretèche.

Omul meu se dusese dis-de-dimineaţă, încît nu-l văzuse nimeni. A dat foc hainelor, după ce citise scrisoarea, şi apoi am declarat, după voia contelui Feredia, că acesta evadase. Subprefectul a pus toată jandarmeria pe urmele lui ; dar zadarnic, nu l-au putut găsi. Lepas zicea că s-a înecat. Fu,

domnule, nu cred; mai degrabă cred că spaniolul e amestecat în istoria asta cu doamna De Merret. Rosalie mi-a spus că crucifixul la care stăpîna ei ținea atît de mult încît l-a luat cu ea în mormînt era de abanos și argint — și-mi amintesc că, în primele zile ale șederii sale aici, domnul Feredia avea un crucifix de abanos și argint, pe care apoi nu l-am mai văzut la el. Acum, domnule, nu-i așa că nu trebuie să-mi fac remușcări pentru cei cincisprezece mii de franci ai spaniolului, care mi se cuvin cu vîrf și-ndesat?

— Nici vorbă. Dar n-ați încercat să stați de vorbă cu Rosalie? am întrebat-o.

— O, ba da, domnule. Dar zadarnic! Fata asta e tăcută ca mormîntul. Știe ea ceva, dar nu-i chip să afli.

După ce am mai stat așa de vorbă o bucată de vreme, gazda mea m-a lăsat singur, pradă unor gînduri nestatornice și tenebroase, unei curiozități romanțioase, unei groaze religioase destul de asemănătoare cu sentimentul profund care ne cuprinde cînd intrăm noaptea într-o biserică sumbră în care nu se zărește decît o slabă licărire de lumină pe sub bolțile înalte; o siluetă vagă se strecoară, se aude un foșnet de rochie sau de sutană... ne trec fiori. Curtea de la Grande-Bretèche — cu bălăriile ei, cu ferestrele înțepenite, cu ferecăturile ruginite, cu ușile blocate, apartamentele pustii — apăru dintr-o dată, în chip fantastic, dinainte-mi. Am încercat să răzbesc cu mintea în această misterioasă locuință, să dau de firul acestei istorii grave, al dramei care a ucis trei oameni. În ochii mei, Rosalie devenise ființa cea mai interesantă din Vendôme. Cercetînd-o, am descoperit la ea semnele unei gîndiri intime — și aceasta, în ciuda unei sănătăți înfloritoare, care se putea citi pe obrajii ei rotunjori. Era capabilă de remușcări și de speranță; atitudinea ei ascundea o taină, ca aceea a bigotelor care fac exces de rugăciuni sau aceea a pruncucigașei căreia mereu i se pare că aude ultimul țipăt al copilașului ei. Ținuta îi era totuși naivă și grosolană, zîmbetul nerod nu era de loc criminal și — judecînd-o după basmaua mare, cu carouri roșii și albastre, care-i acoperea pieptul viguros, îndesat într-o rochie cu dungi albe și violete — ați fi putut jura că-i nevinovată.

„Nu, mi-am zis, nu plec din Vendôme pînă nu aflu toată istoria casei de la Grande-Bretèche. Ca să-mi ating scopul, mă voi împrieteni cu Rosalie — dacă va fi necesar."

— Rosalie ! am chemat-o într-o seară.
— Da, domnule.
— Ești măritată ?
Fata a tresărit ușor.
— O, s-or găsi destui bărbați, cînd mi-o veni pofta să mă nenorocesc ! răspunse ea rîzînd.
Apoi și-a revenit repede din emoția interioară — căci toate femeile, de la doamnele din înalta societate pînă la slujnicele de pe la hanuri, toate, au un sînge-rece care le caracterizează.
— Ești destul de tînără și de nurlie ca să te placă bărbații! Dar ia spune-mi, Rosalie, de ce te-ai băgat slujnică la han după ce-ai plecat de la doamna De Merret ? Doamna contesă nu ți-a lăsat nici o rentă ?
— O, ba da ! Dar să știți, domnule, că locul meu e cel mai bun din tot tîrgul.
Iată un răspuns din categoria celor pe care magistrații și avocații le numesc *dilatorii*. În povestea asta romanescă, îmi părea că Rosalie este piesa din mijlocul tablei de șah : era în chiar centrul interesului și al adevărului, nodul însuși al chestiunii. Nu era pentru mine o oarecare încercare de a cuceri pe cineva ; fata asta era deznodămîntul unui roman ; iată de ce din clipa aceea Rosalie a devenit preocuparea mea predilectă. Tot studiind-o, am descoperit la ea ceea ce de obicei descoperim la toate femeile care ne preocupă : o mulțime de calități. Era curată, îngrijită ; curînd, am găsit că are acel farmec pe care dorința noastră îl atribuie femeilor, oricare ar fi condiția lor. Vreo două săptămîni după vizita notarului, într-o noapte — sau, mai bine zis, într-o dimineață, căci era în zori — i-am spus Rosaliei :
— Povestește-mi tot ce știi despre doamna De Merret.
— Vai, nu-mi cereți asta, domnule Horace !
Chipul frumos i se întunecă, bujorii aprinși și vii din obraji păliră, iar privirea-i pierdu acea strălucire umedă și nevinovată.
— Fie, reluă ea, fiindcă îmi cereți, fie, am să vă spun, dar să păstrați bine secretul !
— Bine, draga mea, am să-ți păstrez toate secretele cu o probitate de hoț — care-i cea mai loială dintre toate.

— Dacă n-aveți nimic împotrivă, îmi spuse ea, aș prefera prohitatea dumneavoastră.

Zicînd acestea, și-a aranjat șalul și și-a dres glasul; căci pentru a istorisi ceva e necesară, fără îndoială, o atmosferă de încredere și de siguranță. Cele mai bune istorisiri se fac la un anumit ceas al zilei. Nimeni nu istorisește stînd în picioare sau nemîncat. Dar dacă mi-ați cere să vă redau întocmai vorbirea împrăștiată a Rosaliei, apoi mi-ar trebui o carte întreagă. Ținînd însă seama că întîmplările pe care Rosalie mi le-a povestit într-un mod atît de nedeslușit se situează între flecăreala notarului și aceea a doamnei Lepas — precum termenii medii ai unei proporții aritmetice între cele două extreme — pot să vi le redau în puține cuvinte. Deci, pe scurt:

Camera pe care doamna De Merret o ocupa la Bretèche era situată la parter. În peretele camerei se afla un cabinet, adînc de vreo patru picioare, care-i servea drept garderob. Cu trei luni înainte de seara despre care o să vă vorbesc îndată, se vede că doamna De Merret s-a simțit atît de indispusă, încît soțul ei a lăsat-o singură și s-a mutat într-o altă odaie, la catul întîi. Printr-o întîmplare neprevăzută, în seara de care v-am amintit domnul conte a întîrziat două ore mai mult decît de obicei la clubul unde se ducea să citească ziarele și să discute politică cu oamenii din tîrg. Soția lui îl credea acasă, culcat, dormind. Dar invadarea Franței dăduse loc unei discuții foarte însuflețite; partida de biliard devenise pasionantă, domnul conte pierduse patruzeci de franci — o sumă enormă la Vendôme, unde lumea e strîngătoare și unde moravurile sînt încorsetate de o modestie vrednică de toată lauda, care, poate, este la originea unei fericiri adevărate, de care nici un parizian nu are habar.

De o bucată de vreme, domnul De Merret se mulțumea s-o întrebe pe Rosalie dacă soția lui se culcase; la răspunsul întotdeauna afirmativ al fetei, se urca îndată în camera lui, cu acea naivitate făcută din obișnuință și încredere. În seara aceea însă, întorcîndu-se acasă, avu ideea să treacă pe la doamna De Merret ca să-i povestească neplăcerea care i se întîmplase și, poate, ca să se mai mîngîie. La cină, o găsise pe doamna De Merret gătită cu multă cochetărie; mai tîrziu, întorcîndu-se de la club, își zise că soția lui se simte bine cu sănătatea, că în vremea convalescenței s-a făcut mai frumoasă:

își dădea seama de asta așa cum își dau soții seama de toate: cam prea tîrziu. În loc s-o cheme pe Rosalie — care în clipa aceea era în bucătărie, unde căsca gura la jocul de cărți al bucătăresei și vizitiului — domnul De Merret s-a îndreptat spre odaia soției sale, la lumina unei lămpi de mînă pe care a lăsat-o apoi pe prima treaptă a scării. Pasul lui, ușor de recunoscut, răsuna pe sub bolțile coridorului. În clipa cînd gentilomul răsucea cheia ca să intre în odaia soției sale, i se păru că aude închizîndu-se ușa cabinetului de care v-am amintit; cînd a pășit însă în cameră, doamna De Merret era singură, în picioare lîngă șemineu. În naivitatea lui, soțul și-a zis că Rosalie a intrat în cabinet; totuși, o năzăreală — care i-a răsunat în urechi ca un clopot — l-a făcut bănuitor și-a privit soția și în ochii ei a întîlnit ceva tulbure și sălbatic.

— Vii tîrziu acasă, spuse ea.

Vocea ei — de obicei atît de pură și de amabilă — îi păru ușor alterată. Domnul De Merret nu răspunse însă nimic, căci în chiar clipa aceea intră Rosalie. Părea că trăsnetul căzuse lîngă el. Începu a măsura odaia în lung și-n lat, cu pași uniformi și cu brațele la piept.

— Ai avut vreo neplăcere sau ești bolnav? îl întrebă timid soția, în vreme ce Rosalie o dezbrăca.

Contele tăcu.

— Lasă-ne singuri, spuse doamna De Merret cameristei sale, o să-mi pun singură papiotele.

Pe chipul soțului citise o nenorocire — și voise să rămînă singură cu el. După ce Rosalie a plecat sau, mai bine zis, după ce i s-a părut că a plecat — căci ea a mai zăbovit cîteva clipe pe coridor — domnul De Merret se postă drept în fața soției și-i spuse cu răceală:

— Doamnă, în cabinetul dumneavoastră este cineva!

Contesa și-a privit soțul cu un aer calm și a răspuns simplu:

— Nu, domnule.

Acest „nu“ l-a mîhnit pe domnul De Merret, care nu credea; și cu toate astea, nicicînd soția lui nu-i păruse mai pură și mai cu frica lui Dumnezeu decît în clipa aceea. Contele s-a ridicat și a dat să se apropie de cabinet pentru a-l deschide; doamna De Merret a pus mîna pe brațul lui, l-a oprit și, privindu-l cu un aer melancolic, i-a spus, cu un glas straniu de emoționat:

— Dacă nu vei găsi pe nimeni, să știi că totul s-a sfîrșit între noi !

Ținuta, plină de o demnitate de necrezut, a soției sale, îl făcu pe gentilom să simtă un respect adînc pentru dînsa și îi inspiră una dintre acele hotărîri cărora nu le lipsește decît scena unui vast teatru pentru a deveni nemuritoare.

— Nu, Joséphine, spuse el, n-am să deschid. Oricum, ne vom despărți pentru totdeauna. Ascultă, știu ce suflet curat ai, știu că trăiești ca o sfîntă, sînt sigur că nu-ți vei încărca sufletul cu un păcat de moarte.

La vorbele astea, doamna De Merret se uită la soțul ei cu o privire rătăcită.

— Ia crucifixul în mînă, adăugă bărbatul. Jură-mi în fața lui Dumnezeu că acolo nu-i nimeni — și te voi crede, și nu voi deschide niciodată ușa aceea.

Doamna De Merret luă crucifixul de la gît și rosti :

— Jur.

— Mai tare, spuse soțul, și repetă după mine : Jur în fața lui Dumnezeu că în cabinet nu-i nimeni.

Fără a se tulbura, contesa repetă fraza.

— Bine, zise cu răceală domnul De Merret. Iar după o clipă de tăcere : Dar ce lucru frumos ai — și nici nu l-am văzut pînă acum, zise, cercetînd crucifixul de abanos cu incrustații de argint și foarte artistic sculptat.

— L-am găsit la Duvivier, care-l cumpărase de la un preot spaniol acum un an, cînd a trecut pe la noi grupul acela de prizonieri.

— A ! spuse domnul De Merret înapoindu-i crucifixul — și sună. Într-o clipă, Rosalie fu în cameră. Domnul De Merret se apropie repede de ea, o luă cu sine în dreptul ferestrei care dădea spre grădină și-i spuse în șoaptă :

— Știu că Gorenflot vrea să te ia și că numai din pricina sărăciei nu vă puteți cununa, iar tu i-ai spus că nu-i vei fi soție dacă nu se face meșter-zidar... Ascultă : dă fuga după el și spune-i să vină îndată la mine, cu mistria și celelalte scule. Ai grijă să nu-l trezești din somn decît pe dînsul ; o să fiți mai bogați decît gîndiți. Nu cumva să-ți scape vreo vorbă, că e vai de tine...

Își încruntă sprîncenele. Rosalie dădu să plece, dar contele o reținu :

— Ține cheia mea, spuse. Jean! strigă el apoi pe coridor, cu o voce tunătoare. Jean — care era vizitiul și, în același timp, omul lui de încredere — lăsă jocul de cărți și se înfățișă.

— Duceți-vă toți la culcare, îi spuse stăpînul făcîndu-i semn să se apropie; apoi adăugă in șoaptă: După ce vor adormi cu toții, auzi? după ce vor adormi, să te cobori la mine.

Domnul De Merret, care dăduse aceste porunci fără a-și slăbi din ochi soția, se intoarse acum liniștit lîngă dînsa, lîngă cămin și începu a-i povesti peripețiile partidei de biliard și discuțiile de la club. Cînd Rosalie se întoarse, îi găsi pe domnul și pe doamna De Merret vorbind foarte prietenește.

— Domnule, a venit Gorenflot, spuse încet Rosalie.

— Să intre! răspunse tare nobilul din Picardia.

Văzîndu-l pe zidar, doamna De Merret păli ușor.

— Gorenflot, zise bărbatul, în remiză sînt niște cărămizi: ia mai multe, să-ți ajungă să zidești ușa acestui cabinet, apoi să tencuiești peretele. Pe urmă, făcînd semn lucrătorului și Rosaliei să se apropie, spuse în șoaptă: Ascultă, Gorenflot, astă-noapte vei dormi aici. Dar mîine dimineață vei primi un pașaport ca să pleci într-o țară străină, într-o localitate pe care am să ți-o indic eu. Pentru călătoria asta, îți voi da șase mii de franci. Vei locui zece ani în orașul acela; dacă n-o să-ți placă acolo, te vei putea strămuta în alt oraș, dar în aceeași țară. Vei trece prin Paris, unde mă vei aștepta. Acolo îți voi asigura prin contract alți șase mii de franci, care-ți vor fi plătiți la întoarcere — dacă vei îndeplini condițiile învoielii noastre. Pentru prețul ăsta, va trebui să nu sufli nimănui vreo vorbă despre ceea ce vei face aici în noaptea asta. Iar ție, Rosalie, îți dăruiesc zece mii de franci — care însă nu ți se vor înmîna decît în ziua cînd te vei cununa și cu condiția să te căsătorești cu Gorenflot; dar ca să vă puteți căsători, trebuie să tăceți. Dacă nu, adio zestre.

— Rosalie, spuse doamna De Merret, vino să mă piepteni.

Bărbatul se plimba liniștit, în lung și în larg, fără a pierde din ochi ușa, pe zidar și pe contesă, dar în același timp fără a arăta vreo neîncredere jignitoare. Lucrînd, Gorenflot fu nevoit să facă zgomot. Doamna De Merret se folosi de clipa

cînd lucrătorul descărca un braț de cărămizi și cînd soțul ei se afla la capătul opus al odăii, pentru a-i șopti Rosaliei:

— Dragă copilă, îți fac o rentă de o mie de franci dacă-i poți spune lui Gorenflot să lase o crăpătură în partea de jos. Apoi îi porunci tare, cu sînge rece: Dă-i o mînă de ajutor!

Cît timp Gorenflot lucră la zidirea intrării, domnul și doamna De Merret rămaseră tăcuți. Bărbatul își făcuse socoteala că, tăcînd, își va opri soția să arunce vorbe cu subînțelesuri, în vreme ce doamna De Merret tăcea din prudență sau din mîndrie. Cînd peretele se înălțase pînă la jumătate, vicleanul zidar folosi clipa cînd gentilomul sta cu spatele la el ca să dea cu ciocanul într-unul dintre cele două geamuri ale ușii. Din gestul acesta, doamna De Merret înțelese că Rosalie îi vorbise lui Gorenflot. Tustrei văzură atunci un bărbat cu fața posomorîtă, arămie, cu părul negru, cu privirea înflăcărată. Pînă să se întoarcă soțul ei, biata contesă avu vreme să facă necunoscutului un semn cu capul — și acesta înțelese că semnul voia să spună: „Nu-ți pierde nădejdea!" Pe la ceasurile patru, cînd se crăpa de ziuă, căci era în luna lui septembrie, zidăria fu gata. Zidarul rămase în paza lui Jean, iar domnul De Merret se culcă în camera soției sale.

A doua zi, trezindu-se din somn, spuse nepăsător:

— Tiii, drace! Trebuie să mă duc la primărie pentru pașaport! Își puse pălăria, făcu trei pași spre ieșire, se întoarse, luă crucifixul. Soția lui tresăltă de fericire. „Se duce la Duvivier", își zise.

Îndată ce contele ieși, doamna De Merret o sună pe Rosalie; apoi strigă, cu un glas teribil:

— Sculele! Sculele! Să ne punem pe treabă! M-am uitat ieri cum lucra Gorenflot, avem timp să facem o răsuflătoare și apoi s-o astupăm.

Cît ai bate din palme, Rosalie îi aduse stăpînei sale un fel de baros, cu care aceasta începu — cu o însuflețire de neînchipuit — să dărîme zidul. Dar abia apucase să scoată cîteva cărămizi cînd, ridicînd barosul ca să izbească mai cu putere, îl zări îndărătul ei pe domnul De Merret și leșină.

— Culc-o pe doamna în pat, spuse cu răceală gentilomul.

Prevăzînd ceea ce avea să se întîmple în timpul lipsei sale, întinsese o cursă contesei; pur şi simplu scrisese primarului şi trimisese după Duvivier. Giuvaergiul sosi tocmai cînd se terminase cu dezordinea din apartament.

— Duvivier, îl întrebă contele, ai cumpărat cumva nişte crucifixe de la spaniolii care au trecut pe la noi?

— Nu, domnule.

— Bine, îţi mulţumesc, spuse, schimbînd cu soţia sa o privire de tigru. Jean, adăugă el către omul său de încredere, îmi vei servi masa în camera doamnei De Merret; doamna e suferindă şi voi rămîne la ea pînă se va face bine.

Nemilosul gentilom rămase douăzeci de zile cu soţia sa. În primele clipe, cînd se auzea vreun zgomot din cabinetul zidit şi cînd Joséphine voia să-l implore pentru necunoscutul care trăgea să moară, el îi răspundea fără a-i îngădui să scoată măcar un cuvînt:

— Ai jurat pe cruce că acolo nu-i nimeni.

În româneşte de G. MARCUSON

GUILLAUME APOLLINAIRE

DISPARIȚIA LUI HONORÉ SUBRAC

În ciuda unor cercetări deosebit de minuțioase, poliția nu a izbutit să elucideze misterul dispariției lui Honoré Subrac.

Subrac mi-era prieten și — întrucît cunoșteam adevărul asupra cazului său — m-am simțit dator să informez autoritățile. După ce m-a audiat, judecătorul care mi-a luat declarația a abordat un ton de o politețe atît de speriată, încît mi-am dat îndată seama că mă credea nebun — și i-am spus aceasta. Omul a devenit și mai politicos; apoi, ridicîndu-se, m-a împins binișor spre ușă — l-am văzut pe grefierul său, în picioare, cu pumnii strînși, gata să sară asupră-mi dacă aș fi făcut pe furiosul.

N-am insistat. Ce-i drept, cazul lui Honoré Subrac e atît de straniu încît adevărul pare de necrezut. Lumea știa din ziare că Subrac era privit ca un original. Vară și iarnă umbla îmbrăcat cu un amplu halat și încălțat cu papuci. Era putred de bogat și — fiindcă mă miram de ținuta lui — într-o zi l-am întrebat de ce umblă așa.

— Spre a putea, la nevoie, să mă dezbrac cît mai repede, mi-a răspuns. De altfel, te obișnuiești repede să umbli îmbrăcat mai sumar. Omul se poate ușor lipsi de rufărie, de ciorapi și de pălărie. Eu, unul, trăiesc așa de la vîrsta de douăzeci și cinci de ani și n-am fost niciodată bolnav.

Răspunsul ăsta, în loc să mă lămurească, mi-a stîrnit și mai mult curiozitatea.

„De ce oare, mă întrebam, o fi avînd nevoie Honoré Subrac să se dezbrace atît de repede?" Și mă pierdeam în supoziții...

Într-o noapte, pe cînd mă întorceam spre casă — să tot fi fost pe la ora unu sau unu și un sfert — aud un glas care-mi rostește în șoaptă numele. Mi se păruse că glasul venea dintr-un perete pe lîngă care trecusem. Neplăcut surprins, m-am oprit.

— Nu mai e nimeni pe stradă ? auzii din nou glasul. Sînt eu, Honoré Subrac.

— Dar unde ești ? am strigat privind în jur, fără a-mi putea însă da seama unde se ascundea prietenul meu.

Am descoperit numai faimosul lui halat, care zăcea pe trotuar, alături de nu mai puțin faimoșii papuci.

„Iată, mi-am zis, o împrejurare care l-a silit pe Honoré Subrac să se dezbrace într-o clipită. În sfîrșit, mi se va dezvălui o interesantă taină."

Apoi am spus tare :

— Strada e pustie, dragă prietene, poți să te arăți.

Brusc, Honoré Subrac a apărut, ivindu-se parcă din peretele lîngă care stătuse și unde nu-l observasem. Era golpușcă și primul său gest a fost să-și ridice de jos halatul, pe care l-a îmbrăcat cît a putut de repede. Apoi s-a încălțat și, cu hotărîre în glas, a început a-mi vorbi în timp ce mă însoțea spre casă.

— Te mirai, mi-a spus, dar acum înțelegi de ce mă îmbrac într-un mod atît de bizar. Și cu toate astea, n-ai înțeles cum am putut să mă sustrag cu totul privirilor tale. Simplu ca bună-ziua. E vorba de un fenomen de mimetism... Natura e o mamă bună. Copiilor săi pe care-i amenință vreo primejdie și care-s prea slabi pentru a se apăra, ea le-a acordat darul de a se confunda cu ceea ce-i înconjoară... Dar toate astea le știi. Știi că fluturii seamănă cu florile, că unele insecte sînt aidoma frunzelor, că un cameleon poate lua culoarea care-l camuflează cel mai bine, că iepurele polar e alb ca ținuturile glaciale pe care — fricos cum e, ca și cel de pe la noi — le colindă aproape invizibil.

Astfel, aceste viețăți slabe reușesc să scape de dușmanii lor printr-o ingeniozitate instinctivă care le modifică aspectul. Tot așa și eu. Urmărit fără încetare de un dușman, eu, care sînt fricos și incapabil să mă apăr luptînd, sînt ca și făpturile de care ți-am vorbit : după cum mi-e voia și de teamă, mă fac una cu mediul înconjurător.

Sînt mulți ani de cînd mi-am exercitat pentru prima oară această însușire instinctivă. Aveam pe-atunci douăzeci și cinci de ani și, în general, femeile găseau că sînt bine făcut și pe placul lor. Una dintre ele — care era măritată — s-a arătat atît de prietenoasă cu mine, încît nu m-am priceput să-i rezist. Fatală legătură !... Într-o noapte eram la ea. Bărbatu-său îi spusese că pleacă din oraș pentru cîteva zile. Stam amîndoi în pielea goală ca niște divinități, cînd, brusc, ușa se dădu de perete și în prag apăru soțul, cu un revolver în mînă. Spaima mea a fost de nedescris ; laș cum eram — și cum sînt și astăzi — aveam o singură dorință : să intru în pămînt. Lipindu-mă de perete, am încercat să mă fac una cu el. Și imediat dorința mi se îndeplini. Am luat culoarea tapetului, iar membrele mele se întinseră voluntar într-un chip de necrezut și se topiră astfel încît mi se păruse că aș fi una cu peretele și că nimeni nu mă mai poate vedea. Așa și era. Soțul mă căuta din ochi ca să mă omoare. Mă văzuse și știa că nu pot fugi. Înnebunise de furie și, vărsîndu-și focul pe nevastă-sa, a ucis-o cu sălbăticie trăgîndu-i șase gloanțe în cap. Apoi a plecat, plîngînd de deznădejde. După aceea, instinctiv, corpul meu și-a reluat forma normală și culoarea obișnuită. M-am îmbrăcat și am reușit să plec înainte de a veni cineva... De-atunci mă bucur de această fericită însușire, un fel de mimetism. Soțul care n-a putut să mă ucidă și-a consacrat întreaga existență acestui scop. De multă vreme mă urmărește prin diferite țări — și credeam că, stabilindu-mă la Paris, îmi va pierde urma. Dar mai adineauri, cîteva minute înainte de a te întîlni pe tine, l-am zărit pe el. De frică, îmi clănțăneau dinții în gură. Abia am avut vreme să mă dezbrac și să mă lipesc de perete. Omul a trecut pe lîngă mine, uitîndu-se cam mirat la halatul și la papucii pe care-i lăsasem pe trotuar. Înțelegi deci că am motive să umblu îmbrăcat cît mai sumar. Calitățile mele mimetice nu mi-ar folosi la nimic dacă aș umbla îmbrăcat ca toată lumea. Căci n-aș putea să mă dezbrac destul de repede ca să scap de călăul meu, iar lucrul cel mai important e să fiu gol ; altminteri, îmbrăcămintea, lipită de vreun perete, ar face inutilă dispariția mea defensivă.

L-am felicitat pe Honoré Subrac pentru această însușire de care acum mă convinsesem și pe care i-o invidiam...

În zilele următoare m-am gîndit tot timpul la întîmplarea asta și uneori mă surprindeam, cu diferite prilejuri, încercînd să-mi încordez voința ca să-mi modific forma și culoarea. Am încercat să mă preschimb în autobuz, în Turnul Eiffel, în academician, în cîștigător la loterie. Strădaniile mele s-au dovedit zadarnice. Nu izbuteam, și pace ! Voința mea nu era destul de puternică — și apoi, îmi lipsea acea sfîntă frică, acel pericol formidabil care trezise instinctele lui Honoré Subrac...

Cîtăva vreme nu-l mai întîlnisem pe Honoré, cînd, într-o bună zi, vine la mine înnebunit :

— Omul acela, dușmanul meu de moarte, mă pîndește pretutindeni. De trei ori i-am scăpat din mînă grație însușirii mele, dar acum mi-e frică, mi-e frică, dragă prietene.

Am observat că slăbise, dar m-am ferit să i-o spun.

— Nu-ți rămîne de făcut decît un singur lucru, i-am declarat. Ca să scapi de un dușman atît de necruțător, pleacă ! Ascunde-te undeva, la țară. Încredințează-mi mie afacerile tale și du-te la gara cea mai apropiată.

Honoré mi-a strîns mîna, spunîndu-mi :

— Vino și tu cu mine, te conjur, mi-e teamă !

Pe stradă mergeam în tăcere, dar Honoré Subrac întorcea mereu capul, cu un aer neliniștit. Deodată, scoase un strigăt și o luă la fugă, aruncîndu-și halatul și papucii. Am văzut, în spatele nostru, un bărbat care se apropia în fugă. Am încercat să-i ațin calea, dar mi-a scăpat. În mînă ținea un revolver, îndreptat spre Honoré Subrac, care ajunsese în dreptul zidului unei cazărmi și dispăruse ca o nălucă.

Omul cu revolver se opri uluit, scoase un strigăt de ciudă și, ca pentru a se răzbuna împotriva zidului care părea că-i smulsese prada, își descărcă revolverul în direcția în care Honoré Subrac dispăruse. Apoi se depărtă în fugă...

Lumea se adunase, apărură și cîțiva sergenți ca s-o împrăștie. Atunci, mi-am strigat prietenul. Dar nu mi-a răspuns.

Am pipăit zidul. *Era căldicel încă* și am observat că, dintre cele șase gloanțe de revolver, trei loviseră în dreptul *unei inimi de om*, în timp ce celelalte zgîriaseră tencuiala mai sus, în locul unde mi se părea că deslușesc vag, vag de tot, trăsăturile unui chip omenesc.

În românește de G. MARCUSON

SEICHO MATSUMOTO

ACCIDENTUL

I

Notă din ziarul R. din 2 septembrie:

Accidentat pe Kashima.

Domnul Hideo Iwase (28 de ani) funcţionar la sucursala băncii A. din Marunouchi a întreprins la 30 august, împreună cu doi prieteni, o excursie pe vîrful Kashima din Alpii de nord japonezi. El s-a rătăcit din cauza ploii şi a ceţii şi, doborît de epuizare şi frig, a decedat în seara zilei de 31 august, într-o pădure aproape de Muntele Vacii la vest de Vîrful de Nord. Prietenul său a alergat la Cabana Rece pentru a aduce ajutoare. Membrii Clubului Alpin al Universităţii M. care înnoptau la stînă au pornit în zorii zilei de 1 septembrie pentru a-l salva pe accidentat, dar au ajuns prea tîrziu.

II

După accident, Goichi Urahashi, prietenul lui Hideo Iwase, a scris un articol în numărul din noiembrie al revistei clubului „Munţii".

Goichi Urahashi, în vîrstă de douăzeci şi cinci de ani, lucra împreună cu Hideo Iwase la aceeaşi bancă. Masatoshi Eda, al cărui nume este menţionat în articol, are treizeci

și doi de ani și este locțiitorul șefului sucursalei. Acești trei bărbați au întreprins la 30 august excursia pe vîrful Kashima.

Am pierdut un prieten pe vîrful Kashima.
(de Goichi Urahashi)

1

La sfîrșitul lunii iulie, domnul Masatoshi Eda m-a invitat să facem o excursie pe vîrful Kashima. Domnul Eda făcea parte din Clubul Alpiniștilor încă din universitate. El cunoștea toate vîrfurile importante ale Alpilor japonezi și făcuse excursii pînă în îndepărtatul Hokkaido și pînă la Yakudjima. Era cel mai bun alpinist dintre noi și toată lumea participa cu plăcere la excursiile conduse de dînsul. Aveam puțină experiență în alpinism, eram începător și fusesem o singură dată la Cabana Karazavu pe Hodaka și o singură dată pe Fudji. Iwase avea mai multă experiență. Urcase de trei ori pe Hodaka și cîteodată pe Yatsugatake și pe Kaikomagatake. Am acceptat invitația domnului Eda, deoarece îmi spuneam că ar putea fi o excursie interesantă. Cum tocmai intenționam să-mi încep concediul și nu plănuisem nimic deosebit, propunerea a sosit la timp. Ne-am sfătuit în cîteva rînduri cu privire la pregătirile necesare. La terminarea serviciului mergeam adesea într-o ceainărie, iar duminica vizitam, împreună cu Iwase, pe domnul Eda la locuința sa.

— Iwase crede că Hodaka n-ar mai prezenta interes pentru el. Ar dori mai curînd să meargă de la Kashima pînă dincolo, la Goryu. Excursia este mai frumoasă decît cea de pe veșnic supraaglomeratul Hodaka.

Din vorbele acestea ale domnului Eda am înțeles că Iwase propusese Kashima. Soarta omului e de nepătruns.

Resursele fizice ale lui Iwase erau mult mai mari decît ale mele. Fața lui rotundă părea întotdeauna sănătoasă și proaspătă. Domeniile noastre de activitate erau cu totul deosebite, așa că nu ne cunoșteam decît superficial. Datorită pregătirilor pentru excursia în munți ne-am cunoscut mai de aproape. Iwase era celibatar ca și mine și poseda o locuință proprie. Era o fire sinceră. Poate că uneori îi plăcea să bea. Se bucura foarte mult de ascensiunea pe vîrful Kashima.

Deoarece aveam concediu, am plănuit de la început o excursie de trei zile cu două înnoptări. De fapt, urma să aibă loc la mijlocul lui august, dar domnul Eda avea îndatoriri urgente și așa ne-am înțeles în cele din urmă asupra datei de 30 august. Conducătorul era bineînțeles domnul Eda, deoarece avea cea mai mare experiență. Fiind lipsit de orice experiență în privința ascensiunilor, ajutorul lui mi-a fost prețios încă din faza pregătirilor. Chiar Iwase avea mai multă experiență decît mine, era sigur de el și foarte întreprinzător. Azi, cînd mă gîndesc la cele întimplate, aș spune că aceste însușiri au fost în oarecare măsură cauza nenorocirii lui. Ar suna poate ca o lipsă de pietate, dar oricît de experimentat ar fi un alpinist, trebuie să fie întotdeauna modest ca un începător. Domnul Eda știa acest lucru și de aceea se străduia să tempereze spiritul întreprinzător al lui Iwase. Dar omul este slab și inconsecvent și așa s-a ajuns, în cele din urmă, la această tragedie. Soarta lui Iwase era inevitabilă și nimeni nu poartă vreo răspundere.

Ultima consultare a avut loc la locuința domnului Eda. Iwase locuia în apropiere și vizita probabil deseori familia Eda. Soția lui Eda îi spuse într-o zi în glumă :

— Domnule Iwase, sînteți prea încrezut. Asta ar putea să vă fie fatal pe munte.

Prorocirea s-a împlinit. Iwase nu s-a simțit cituși de puțin ofensat de această glumă, a acceptat-o, iar domnul Eda și cu mine am făcut haz pe seama ei.

Am stabilit atunci definitiv următorul program :

28 august : ora 22,45 plecarea din gara Shindjuku.

30 august : sosirea la Omachi, cu autobuzul pînă la platoul Otami. Platoul Otami — Lacul Rece — Djii. Înnoptarea la Cabana Rece.

31 august : Cabana Rece — Kashima — Șaua Yatsumin — Vîrful Goryu.

1 septembrie : Cabana Goryu — Cabana Tomi — Kamishiro. 22,39 Plecarea de la Matsumoto.

2 septembrie : ora 4,45 Sosirea la Shindjuku.

Era o excursie foarte normală. Domnul Eda, foarte grijuliu, reținu pentru noi locuri de dormit la vagonul de clasa a treia, avînd în vedere că la trenurile personale clasa a treia este întotdeauna supraaglomerată. Ne temeam să nu ajungem obosiți și nedormiți în caz că nu vom găsi locuri obișnuite.

Iwase era împotriva vagonului de dormit, considera asta drept ceva inutil, dar din considerație față de mine accepta în cele din urmă.

În sfîrșit a sosit seara de 29 august și ne-am întîlnit în gara Shindjuku. În tren am golit o sticluță de whisky. Domnul Eda ocupase patul de jos. Iwase dormea în cel de deasupra, iar locul meu era cu trei compartimente mai departe. Iwase glumea și povestea fără întrerupere. Nu sînt obișnuit să beau mult și de aceea am adormit imediat. Dar puțin mai tîrziu a trebuit să mă scol din nou. În drum spre toaletă, am zărit îndărătul ușii, la capătul vagonului, o umbră. Nu era Iwase? Am deschis ușa și am văzut că într-adevăr Iwase se afla la locul de trecere spre clasa a doua și privea îngîndurat pe fereastră. Țigareta lui puncta întunericul.

— Încă nu te-ai culcat?

Se întoarse repede și răspunse abătut:

— Hm. Whisky-ul mi s-a cam urcat la cap. Aș vrea să respir puțin aer curat.

Privi din nou afară. Era o noapte întunecoasă și contururile negre ale munților se profilau pe cerul înstelat. Deoarece eram obosit, n-am continuat conversația, ci m-am dus să mă culc din nou. Compartimentul în care dormea domnul Eda era închis cu o perdea și dinăuntru se auzea sforăit. M-am uitat la ceas — unu trecute.

Cînd, spre dimineață, am deschis ochii, domnul Eda se sculase și se îmbrăca. Următoarea stație era Matsumoto și m-am grăbit să mă spăl și să mă îmbrac. Iwase se sculase și el; fuma. Mi s-a părut cam nedormit.

Tramvaiele din Matsumoto erau ticsite de alpiniști și rucsacuri. Pînă la Omachi a trebuit să stăm în picioare dar, în comparație cu cei care petrecuseră toată noaptea șezînd înghemuiți în clasa a treia, noi călătoriserăm foarte comod.

Acum, dis-de-dimineață, în gara Omachi numai alpiniști — printre care și multe femei — așteptau autobuzul. În orașul așezat într-o vale închisă, am și început să simțim aerul rece de toamnă. În autobuz a trebuit să stăm din nou în picioare aproape o oră. Era sîmbătă și de aceea călătorea atît de multă lume, cu toate că de fapt sezonul se cam sfîrșise. Curînd, lăsarăm în urma noastră grădinile de meri și de duzi; autobuzul începea să urce pe coasta muntelui. Soarele se înălțase către răsărit și razele lui se reflectau pe zăpada piscurilor în-

depărtate. Vremea era frumoasă, şoseaua se îngusta şi urca din ce în ce mai abrupt. Ultima aşezare prin care am trecut a fost satul Kashima, iar de aici înainte începeau pădurile.

Pe platoul Otami părăsirăm ultimul mijloc de transport pe care îl folosisem în drumul început seara trecută. Autobuzul se golea încetul cu încetul şi călătorii se desmorţeau în aerul proaspăt de afară. Pe albia uscată şi plină de pietre a unui pîrîu se afla o mică tabără izolată. Cei din corturi ne-au cercetat îndelung şi nu fără curiozitate.

Cam jumătate dintre călătorii veniţi cu autobuzul se aşezară pe pietre şi începură să mănînce. Cealaltă jumătate se pregăti imediat pentru ascensiune.

— Mîncăm şi noi ? întrebă domnul Eda.

— Desigur, am aprobat eu şi Iwase dădu afirmativ din cap.

Domnul Eda scoase din rucsac plăcintele cu orez pe care le cumpărase în ajun la gara din Shindjuku. Mi-era foame şi am mîncat cu poftă.

— Ai dormit bine ? mă întrebă domnul Eda. Am răspuns că am dormit chiar adînc. Iwase tocmai încălzea o cană cu apă ; el nu scoase nici un cuvînt.

Ne-am odihnit vreo patruzeci de minute şi văzînd că treptat-treptat ceilalţi turişti porneau cu toţii la drum, ne-am săltat şi noi rucsacurile în spate. Cînd am simţit cele optsprezece kilograme, mi-am dat seama că de-abia acum începe excursia. Domnul Eda mergea în frunte prin albia uscată a pîrîului, eu îl urmam, iar ultimul venea Iwase. Aceeaşi ordine am păstrat-o pînă la sfîrşit. Am trecut pe lîngă un mic stăvilar, după care drumul continua între pîrîu şi pădure, fără să urce prea pieptiş. Poate că şi din pricina asta domnul Eda mergea destul de repede.

— Aş vrea să mă odihnesc puţin, veni din spate vocea gîfîită a lui Iwase, iar eu atrăsei atenţia domnului Eda.

— Da ? întrebă domnul Eda şi lepădă rucsacul. Ne aflam în apropierea unui pîrîu. Urahashi calcă şi el pentru prima dată pe-aici, aşa că să facem o mică pauză. Jumătatea distanţei pînă la răscrucea Nishimata am şi făcut-o. Domnul Eda avea într-adevăr grijă de mine. Alte cîteva grupe ne depăşiră şi din pădure răsunau cîntece. Iwase şedea pe o stîncă, fuma şi se uita în jos spre rîu.

— Am impresia că Iwase nu se simte prea bine, îi spusei domnului Eda.

— O fi reacția pregătirilor febrile de călătorie. A dormit bine în tren, de ce nu s-ar afla la datorie? răspunse domnul Eda. Cînd m-am trezit, în timpul nopții, sforăia în patul de sus. Putem porni?

Domnul Eda dădu semnalul de plecare și Iwase lunecă în tăcere de pe stînca pe care se așezase. Am trecut din nou prin păduri de fag, de brad, de pin. Pîrîul se-ndepărta de drum și susura în albia sa de sub stîncă. Pe poteca umedă, în afară de noi trei nu se zărea, cît vedeai cu ochii, nici o ființă. In sfîrșit, am ajuns la ieșirea din vale și deasupra noastră în depărtare se vedea bolta cerului.

— Aici ne odihnim. De aici încolo urcușul e mai anevoios, zise domnul Eda.

La răscrucea Nishimata din nou ne-am odihnit patruzeci de minute. În timpul acestui popas nori grăbiți au acoperit, dincolo de Vîrful de Nord, o parte a crestei de est. O ceață ușoară, subțire, plutea, asemenea unui fum de țigară, peste stînci. Cu cît se ridica mai sus soarele, cu atît se micșorau umbrele. Creasta acoperită de zăpadă dintre Vîrful de Nord și de Sud strălucea în toată splendoarea ei.

— Ce vreme frumoasă e azi. Mergem mai departe? întrebă domnul Eda, după ce aruncă o privire către cer. Înainte de plecare am băut apă rece din pîrîu.

— Să ne umplem sticlele aici, fiindcă mai sus nu se găsește apă, ne sfătui domnul Eda.

Într-adevăr, pe o stîncă se găsea indicația: „Umpleți-vă aci sticlele." Apa rece ca ghiața era plăcută și răcoritoare. Iwase bău mai multe pahare la rînd. A băut destul de mult, era evident că-i plăcea apa.

— Acum începe un urcuș mai abrupt, fără priveliște, o porțiune obositoare și neinteresantă. Dar dacă rezistăm și ajungem pe platoul Takachiho ne așteaptă o priveliște măreață, ne explică ghidul nostru.

— Cît facem?

— Trei ore, răspunse domnul Eda și porni din nou, în frunte.

Urcușul de trei ore a fost neînchipuit de greu. Poteca trecea, drept în sus, prin pădure. După numai cinci minute eram scăldați în sudoare. Pădurea era atît de deasă încît nu

se putea zări nimic. Înaintam numai puțin cîte puțin. Domnul Eda mergea însă cu multă siguranță; se vedea limpede că-i obișnuit de ani de zile cu asemenea excursii. Liniștit și ritmic punea un picior înaintea celuilalt. Din cînd în cînd privea înapoi, spre mine și Iwase. Curînd am observat că Iwase rămînea tot mai în urmă. Îi vedeam cămașa cafenie mult în urma mea, printre pomi. La început am crezut că vreo plantă i-a captat atenția sau că a găsit fructe de pădure.

— Iwase a obosit, să facem un popas, spuse domnul Eda oprindu-se. Cînd Iwase ne ajunse din urmă era foarte epuizat. Respira pe gură și transpirația i se prelingea pe bărbie.

— Leapădă-ți rucsacul și odihnește-te pînă mai prinzi ceva puteri. Domnul Eda era foarte îngrijorat din pricina lui.

Iwase aruncă imediat rucsacul și se trînti în iarbă. Apoi duse sticla la gură și bău cu nesaț. Ne-am odihnit vreo douăzeci de minute. Domnul Eda nu și-a scos rucsacul de pe umeri; s-a așezat doar puțin, apoi s-a plimbat încoace și încolo. Am auzit cum croia drum printre pomi. Trei tineri ne-au ajuns din urmă, au ocolit locul nostru de popas și s-au dus mai departe, strigîndu-ne: „Noi o luăm înainte". Domnul Eda aruncă o privire către Iwase și le răspunse: „Venim și noi, acuma!" Iwase dădu din cap, se ridică, își puse rucsacul pe spate. Din nou începu urcușul monoton și obositor. Înconjurați de pădurea deasă, urcam din ce în ce mai sus. O ușoară schimbare putea fi însă ușor observată: brazii deveneau mai rari și în locul lor apăreau pini pitici.

Iwase continua să fie obosit. Mai poposirăm de vreo cinci ori. De fiecare dată își scotea rucsacul, se așeza și își ștergea transpirația care-i șiroia pe obrazul congestionat. Încă de la a patra oprire băuse toată apa, și domnul Eda îi dădu sticla lui.

De la platoul Takachiho urcușul nu mai era atît de abrupt, ci mult mai plăcut. Și ca o răsplată a eforturilor depuse pînă atunci, o priveliște minunată se deschidea înaintea ochilor noștri. Toate piscurile și toți pereții stîncoși erau scăldați de lumina soarelui și jocul de lumină și umbră le accentua puternic contururile. Treptat, lui Iwase îi reveni buna dispoziție. Am mers pe cărăruia ce trecea pe alocuri peste stînci roșii acoperite de jnepeni. În jos, pe coastă, se vedea centura deasă de păduri traversată de noi cu atîtea eforturi și acum lumi-

nată de soare. Uriașa suprafață albastră părea să respire fierbinte și greu.

— Aici este Șaua Rece. În curînd ajungem la cabană, zise domnul Eda și ne privi încurajator. A trebuit să străbatem încă o centură de pădure și deodată am văzut înaintea noastră cabana. Cînd am zărit căsuța luminată de soarele în asfințit, m-a cuprins un sentiment de liniște și siguranță.

Ne-au trebuit șapte ore ca să străbatem drumul de la poalele muntelui pînă la cabană. În apropierea cabanei era un lac mic și murdar. Domnul Eda spuse rîzînd că, după hartă, ar fi Lacul Rece. Mi-l închipuisem mult mai mare, mai adînc și mai curat, așa cum îți imaginezi un lac de munte. Aveam harta regiunii Omachi la scara de 1 : 50 000. Abia cuprindea Kashima și Goryu. Cum domnul Eda fusese de părere că nu mai aveam nevoie și de altă hartă, care n-ar fi făcut decît să ne împovăreze, nu o luasem decît pe asta.

La cabană ne primi un bărbat de vreo cincizeci de ani, spătos și lat în umeri. În încăperea mare, pardosită, cei cîțiva vizitatori își lepădaseră bagajele. Bărbatul cel spătos ne spuse că oaspeții aveau să petreacă noaptea acolo și acum se duseseră să se plimbe puțin și să admire împrejurimile.

— Dacă am vrea să mai urcăm și pe Djii, în două ore am putea fi înapoi, spuse domnul Eda cercetîndu-ne din ochi.

Iwase clătină din cap și răspunse scurt :

— Eu rămîn aici. În acel moment părea foarte epuizat. Cum și eu eram obosit, am făcut la fel.

Domnul Eda se uită la ceas și mormăi nemulțumit :

— E ora patru, puțin cam tîrziu, nu-i așa ?

Soarele se pierdea în asfințit iar cerul strălucea în amurgul roșiatic. Vîrful Tsurugi deveni imediat negru. Nori negri pătrunseră în valea Kurobe și se îngrămădiră într-acolo.

Am petrecut noaptea în cabană, acoperiți cu pături subțiri. Încăperea mare era atît de ticsită de oameni, încît ar fi fost imposibil de făcut un singur pas. La început n-am putut adormi din cauza oboselii. Și mă mai pișcau și puricii. Apoi am auzit voci care istoriseau povești alpine fantastice. Mai tîrziu vocile s-au mai potolit, dar erau atît de multe că tot mă enervau. Mă răsuceam încoace și încolo și la lumina slabă a lămpii am văzut că și Iwase, lîngă mine, stătea cu ochii în tavan. Am

presupus că nici el nu putea adormi din cauza neîntreruptului zumzet de voci. Domnul Eda sforăia ușor. Se vedea limpede că e obișnuit să înnopteze prin cabane.

2

Am pornit a doua zi, dimineața la șapte. Iwase arăta mai bine, eu mă simțeam însă obosit și mă dureau picioarele. Cerul se acoperise încă din zori și soarele pătrundea greu prin perdeaua norilor. Vremea nu prea era frumoasă. Munții, care cu o zi înainte se vedeau clar, se ascundeau după un strat de abur gros și cenușiu ca plumbul. Aveam impresia că vîntul e umed. Un ceas întreg am străbătut un drum ce trecea printr-un mărăciniș, apoi am început să urcăm panta abruptă a lui Nunobiki presărată cu pietre mici roșietice. Deodată, se auzi o sirenă. Surprins, m-am oprit pe loc.

— E fabrica din Omachi, explică domnul Eda.

Se vedea că sunetele vin de foarte departe și părea oarecum ciudat ca zgomote din oraș să urce pînă la noi, la două mii de metri înălțime. Mie mi se părea romantic. Mi-am amintit de un film în care alpiniști de pe Mont Blanc auzeau clopotul unei mici biserici îndepărtate.

Vîrful Tateyama era ascuns îndărătul unor ciudați nori negri. După două ore de la părăsirea cabanei ne aflam pe Vîrful de Sud pe care se găsea o coloană clădită din pietre. Priveliștea de pe micul platou era închisă de nori.

— E rău, spuse domnul Eda cu o expresie contrariată. Totuși Iwase propuse să mergem mai departe așa cum fusese stabilit. În contrast cu prima zi, era plin de energie. Vălul alb de abur care îmbrăca Vîrful de Nord devenea din ce în ce mai dens. Cu cît înaintam mai mult, cu atît vizibilitatea era mai proastă. Nu vedeam nimic altceva decît poteca ce cobora abrupt și dispărea în ceața albă care se mișca valuri-valuri la douăzeci de metri înaintea noastră. Și, pe deasupra, mai sufla și un vînt puternic.

— Începe să devină primejdios, spuse domnul Eda și, după o ezitare, se opri.

De ambele părți ale potecii pante abrupte coborau în vale. Ceața plutea prin aer și se lăsa tot mai jos. Încet-încet mă

cuprinse panica. Mi se părea că vîntul ar putea să mă răstoarne și să mă arunce în prăpastia în care se rostogolea ceața.

— Cred c-ar fi mai bine să ne întoarcem, spuse domnul Eda.

Iwase era însă împotrivă :

— Nu, mergem înainte. Dacă am ajuns pînă aici, cred că n-are nici un rost să ne întoarcem.

Vocea lui era arogantă și părea că-și bate joc de ezitarea domnului Eda. Era din nou atotîntreprinzătorul Iwase pe care-l cunoscusem la Tokio înaintea plecării. Îl auzii spunînd :

— Am avea nevoie de mai mult timp pentru înapoiere decît pentru urcuș pînă la Cabana Șeii.

De la Cabana Rece pînă aici mersesem trei ore, iar pînă la Cabana Șeii mai putea fi cam jumătate de oră de drum. Pentru înapoiere am fi avut din nou nevoie de trei ore. În această clipă decisivă am fost de acord cu Iwase și am stăruit pe lîngă domnul Eda :

— Mai încercăm încă puțin ?

Domnul Eda răspunse însă, încet :

— Dar dacă vremea se înrăutățește ne întoarcem. De acord ?

Iwase dădu din cap, supus. Consimțămîntul lui parcă ar fi vrut să spună : „Om vedea."

O ploaie măruntă ne lovea obrajii.

— Puneți-vă vindiacurile, ne sfătui domnul Eda.

Am lepădat rucsacurile și am scos din ele vindiacurile. M-am uitat la ceas ; era zece și douăzeci. Geamul ceasului se aburise. Acum nu mai puteam vedea decît la o distanță de zece metri. De ambele părți se aduna ceața albă, din vale sufla o furtună puternică. Și curînd ceața deveni atît de deasă, încît nici vîntul nu o mai putea clinti. Aveam sentimentul că mergem pe o creastă de munte foarte înaltă. Înaintam din ce în ce mai încet. Mi se părea că parcursesem o distanță mare. Ploaia se înteți. M-am speriat atît de rău, că am țipat. Domnul Eda s-a întors către mine și mi-a spus :

— Ne întoarcem. Ar fi prea periculos să mai continuăm.

Eu eram de acord, dar Iwase, în spatele meu, protestă :

— Cum așa, mai avem puțin și ajungem. În douăzeci de minute trebuie să fim la Cabana Șeii. Dați-i drumul !

— Pe vremea asta rea e prea periculos. Ploaia e prea puternică. Să nu încercăm imposibilul. Înțelege și tu, Iwase !

— Dar de ce să ne speriem așa, domnule Eda. Numai douăzeci de minute. Rezistăm noi încă douăzeci de minute și pe urmă am ajuns, stărui Iwase.

— Stai ! Poteca nu mai e practicabilă, iar șaua e foarte periculoasă.

Defileul adînc de sub șaua Yatsumine îmi juca amenințător înaintea ochilor. În locurile cele mai grele erau fixate cîrlige în peretele stîncos, dar cînd îmi imaginam că trebuie să ajung acolo pe ploaie și vînt, îmi tremurau genunchii.

— E o absurditate să ne întoarcem. Înseamnă din nou trei ore de drum, stărui Iwase cu încăpățînare.

— Mai bine să mergi trei ore în siguranță decît douăzeci de minute în permanentă primejdie. Una sau cel mult două secunde ne pot fi fatale. Urahashi e și el de aceeași părere ; să renunțăm deci la asemenea experiențe periculoase, strigă domnul Eda făcînd cale întoarsă. Nu trebuie să ne expunem fără rost. Poate să ne coste viața. Trec din nou în capul coloanei, ne întoarcem.

Ploaia se întețise și mai tare, iar vîntul sufla și el tot mai violent. Cuvintele domnului Eda sunau ca un ordin. Era evident că voia să-și îndeplinească neapărat datoria de ghid și să se întoarcă la cabană. Mă liniștii din nou. Ne îndreptam acum în direcția Vîrfului de Sud. Bineînțeles că nu vedeam unde anume se află Vîrful de Sud pe care ne aflasem doar cu o jumătate de oră mai înainte. Peretele alb se ridica tot mai sus ; părea ca și cum ne-am fi mișcat printre nori. Tatonam, întocmai ca orbii cu bastoanele drumul înaintea noastră. Prin ceața deasă, de-abia mai puteam zări la cîțiva metri. Acum aveam ploaia și vîntul în spate. Iwase, care mergea în urma mea, nu mai spunea nimic. Am început să tremur, și nu numai de frică. Tremuram din tot trupul. Dinții îmi clănțăneau. Domnul Eda, care mergea cu cîțiva pași înainte, se întoarse și mă întrebă ca și cînd ar fi fost sigur.

— Ți-e frig ? La răspunsul meu afirmativ, își scoase rucsacul și spuse aproape cu asprime : Acum îmbrăcăm cămășile călduroase ! Ne-am oprit, am scos de pe noi hainele ude și ne-am luat cămăși de lînă și pulovere. Ne-am schimbat acolo, sub ploaia torențială.

Nu înaintam decît încet pe drumul de înapoiere. Uneori recunoșteam cîte un amănunt al traseului. După forma stîncilor și a jnepenișului mi-am dat seama că eram pe drumul

bun. Am observat apoi că am trecut peste creasta Tsuri. Ploaia lovea stîncile roșii, curgea prin grohotiș și iarbă, peste poteca îngustă. Am crezut că, în curînd, trebuie să atingem Vîrful de Sud. Dar în ceață nu se vedea nici vîrful și nici coloana înaltă de piatră.

— Domnule Eda, mai e mult pînă la Vîrful de Sud ? întrebai eu.

— Nu, curînd sîntem acolo, răspunse domnul Eda.

— Hei, mai avem puțin și ajungem la Vîrful de Sud ! îi strigai lui Iwase pentru a-l încuraja. Prin ploaie, mi se păru că-l văd dînd din cap.

Ceva mai tîrziu, am ajuns pe un mic platou. Furtuna și ploaia biciuitoare ne loveau din nou dintr-o parte. De jur împrejur clocotea ceața albă. Trebuia să fie micul platou de pe Vîrful de Sud. Mi-am dat seama că ar trebui să fac cîțiva pași laterali, și într-adevăr am zărit coloana. Se înălța ca un turn în ceață. Fără îndoială, ne aflam pe Vîrful de Sud. M-am uitat la ceas, era douăsprezece și cinci.

— După atîtea eforturi îndelungate ar fi bine să ne dezmorțim puțin picioarele, i-am spus noi domnului Eda și am alergat de cîteva ori în jurul platoului. Apoi, domnul Eda dădu comanda :

— Înainte ! și începu să coboare panta stîncoasă. Îmi mai aminteam exact cît de lată și abruptă era poteca. Ploua neîntrerupt și ceața umplea toată valea. Numai vîntul părea să se fi liniștit puțin. Coboram mereu în tăcere. Întorcîndu-mă, l-am văzut pe Iwase departe în urmă. Se clătina. Mi-am adus aminte că încă de la începutul excursiei a fost, dintre noi trei, cel dintîi și cel mai grav istovit.

— Domnule Eda ! am strigat. Iwase nu mai vine după noi. Eda se opri și privi peste umărul meu, către Iwase. Apoi trecu pe lîngă mine și se apropie de el.

— Cum te simți ? Îi puse mîna pe umăr și-l privi în față scrutător.

— Bine, răspunse Iwase și se îndreptă puțin, ca și cum ar fi vrut ca răspunsul și ținuta lui să arate că e un alpinist mai încercat decît mine.

— Adevărat ? Ascultă, scoate-ți rucsacul. Ți-l duc eu. Scuturînd din cap, Iwase refuză propunerea prietenului.

— Bine. Atunci strînge din dinți și adună-ți puterile ! Într-o oră am terminat !

Domnul Eda îmi aruncă o privire, își îndreptă rucsacul și trecu din nou în frunte. Mult timp am coborît în aceeași direcție. Vîntul și ploaia slăbiseră, dar zidul de ceață nu voia să se împrăștie. Domnul Eda se întorcea adeseori și ne aștepta.

— Am și ajuns la Nunobiki. Sîntem curînd la cabană, strigă el pentru a ne încuraja.

Nunobiki e un vîrf de înălțime mijlocie pe care la dus urcaserăm fără dificultate. Ceasul meu arăta două și optsprezece minute. Și după cum socoteam timpul, Nunobiki trebuia să se afle în fața noastră. Poteca șerpuia în jos, nu prea abruptă, printre pietre și tufișuri izolate. Dacă-mi aduceam bine aminte, urma să dăm curînd peste o centură de jnepeniș. Așa s-a și întîmplat. După ce treceam prin centură, trebuia să ajungem la Cabana Rece. Iwase continua să rămînă în urmă. Istovirea lui devenise evidentă. Ținea partea de sus a corpului aplecată înainte și respira greu.

— Iwase, mai avem cîțiva pași ! Ține-te tare, acum o să apară cabana ! îi spusei eu.

Am mers mai departe, dar pădurea nu se mai termina. M-am uitat la ceas ; era trei trecute. Începuse să se întunece. Deodată, domnul Eda încetini pasul. Dar nu părea că ar avea de gînd să ne aștepte, ci mai curînd că ar fi fost nehotărît.

— Ciudat, mormăi el.

— Ce s-a întîmplat ? întrebai eu apropiindu-mă.

Domnul Eda nu răspunse imediat, ci se mulțumi să clatine din cap.

— Drumul nu-mi place de loc, vorbi el abia auzit. Ei, să mai încercăm o bucată. Și porni din nou, cu vechea cadență.

3

Pe Iwase puterile-l părăseau din ce în ce mai mult. Rămînea departe în urma noastră și se clătina pe picioare. Arăta asemenea unui om care se îneacă, nu puteai observa la el nici urmă din voința dîrză a unui alpinist. Domnul Eda așteptă pînă ne ajunse și-l prinse de mînă.

— Ascultă Iwase, scoți rucsacul și mi-l dai mie.

Iwase nu-l mai contrazise și, tăcut, lăsă povara să-i cadă de pe umeri. Domnul Eda încărcă peste rucsacul său de optsprezece kilograme și pe cel, la fel de greu, al lui Iwase,

apoi, ca un ghid experimentat, continuă coborîșul. Nu mai ploua, dar în schimb sufla un vînt aspru și rece. Ceața din jurul nostru devenea tot mai întunecată.

— Fir-ar să fie ! exclamă deodată domnul Eda și se opri în loc. Cred că ne-am rătăcit.

Surprins, m-am apropiat de el. Într-adevăr, poteca se îngusta vizibil și se pierdea în mărăciniș.

— Ce facem ? întrebai cu îngrijorat. Doar am trecut peste Nunobiki. Poteca asta de piatră și jnepenișul ne-au indicat direcția spre Cabana Rece. Și de-acolo am mers direct...

— Da, într-adevăr, am trecut peste Nunobiki. De-acolo există un singur drum și nu ne putem rătăci.

Domnul Eda lăsă capul în jos.

— Mai încercăm un pic ? Pe urmă porni iarăși, însă de data asta mult mai încet. Treizeci de metri mai departe cărarea cotea brusc spre stînga.

— Poate sîntem totuși pe drumul bun. Să continuăm ! Domnul Eda își recăpătase încrederea și porni cu hotărîre. Zidul de ceață din fața noastră devenea tot mai negru, drumul zăcea în întuneric. Dar pădurea deasă nu voia să ne scape din ghearele ei, se întindea parcă fără de sfîrșit, ca și cum și-ar fi bătut joc de picioarele noastre.

— Stăm prost, spuse domnul Eda cînd l-am ajuns din urmă, arătîndu-mi un loc dinaintea sa unde poteca se sfîrșea brusc. Asta e o cărare folosită de sălbăticiuni.

— O cărare folosită de sălbăticiuni ?

— Da, o cărare bătătorită de animalele sălbatice. Cît e ceasul, de fapt ?

— Patru și treisprezece, i-am răspuns după ce m-am căznit să descifrez cadranul.

— E chiar așa de tîrziu ? Încă de la început mi s-a părut cam ciudat. De la Vîrful de Sud ne-am rătăcit complet, spuse domnul Eda foarte încruntat.

— Cum de la Vîrful de Sud ? Dar Nunobiki...

— Nu, n-a fost Nunobiki, ci Muntele Vacii. L-am confundat, în ceață.

— Muntele Vacii ?

— Da, seamănă foarte mult, ca înălțime, și formă, cu Nunobiki. Dar creasta care duce la Vîrful de Sud e mai lată.

Ne-am lăsat înşelaţi de drum, de pietre şi de jnepeniş. În josul nostru se găseşte valea Kurobe.

Cînd am auzit asta, am încremenit de groază. În faţa Cabanei Reci, peste Vîrful de Sud, Vîrful de Nord, Şaua Tatsumine şi vîrful Goryu, drumul mergea de-a lungul crestei de la sud către nord, noi însă, de pe Vîrful de Sud am cotit direct către vest. În mijlocul crestei se află Muntele Vacii. Chiar experimentatul Eda l-a confundat, în ceaţa deasă, cu Nunobiki.

— Ai harta la tine ?

— Da. Am scos harta din buzunar. Domnul Eda lepădă cele două rucsacuri, scoase la iveală o lampă de buzunar şi îndreptă lumina asupra hărţii.

— Asta-i harta pentru Omachi, nu ne poate fi de folos. Ne trebuie cea a Tateyamei, adăugă el enervat.

— Dar chiar dumneavoastră aţi spus că nu avem nevoie de harta Tateyamei, răspunsei eu. Şi, bineînţeles, n-am luat-o decît pe aceasta.

Disperarea se citea limpede pe faţa domnului Eda.

— Da, aşa e, pentru ascensiunea pe Goryu ne ajungea harta pentru Omachi, dar Muntele Vacii apare pe harta Tateyamei. A fost o greşeală, ar fi trebuit să luăm amîndouă hărţile. Nu ne rămîne altceva de făcut, decît să ne întoarcem pe Vîrful de Sud. Am făcut-o lată ! Ne-am rătăcit în ceaţă. De asta mi-a fost frică !

— Nu prea e de mirare, i-am întrerupt eu scuzele. Pe o vreme atît de proastă şi un alpinist încercat se poate rătăci.

— Se întunecă, trebuie să ne întoarcem imediat. Domnul Eda îşi puse în spate ambele rucsacuri şi porni îndărăt. Iwase zăcea pe pămînt şi nu făcu nici un efort pentru a se ridica. Nu putea să se scoale. Abia acum observarăm, şi domnul Eda şi eu, că situaţia aceea fără de ieşire îl deprimase complet.

— Ce-i cu tine, Iwase ? Vino-ţi în fire ! Domnul Eda îl apucă de braţ şi-l scutură. Iwase, complet epuizat şedea acolo ca un copil neajutorat. Vedeam limpede că nu mai putea face nici un pas. Nu poţi să zaci aici, îi strigă domnul Eda luminîndu-i obrazul cu lanterna. În conul de lumină l-am văzut

cum se ghemuia și cît de adînciți îi erau ochii în orbite. Clănțănea din dinți și tremura din tot trupul. Domnul Eda aruncă ambele rucsacuri, îl bătu încurajator pe umăr și începu să-i maseze spatele.

— Urahashi, vezi te rog dacă pe aci pe undeva nu există un locșor unde să ne putem odihni.

Am îndreptat lumina lanternei spre pămînt și am dat în lături jnepenișul des. Curînd am găsit un mic luminiș doar puțin acoperit de vegetație. Tremuram de încordare și de frig. Nu mai ploua, dar hainele ude leoarcă mi se lipeau de piele și mă făceau să simt și mai tare frigul. Cînd i-am vestit ce descoperisem, domnul Eda l-a ridicat pe Iwase și l-a dus în luminiș.

Acolo, Iwase se prăbuși.

— Să nu adormi ! Somnul înseamnă moarte sigură ! Nu știu dacă Iwase închisese ochii, dar i-am frecat puternic obrazul și îi repetam într-una : Nu trebuie să adormi ! Somnul înseamnă moarte !

— Urahashi, eu plec la Cabana Rece să aduc ajutoare. Rămîi aici și nu părăsi luminișul pînă cînd nu mă întorc. Dacă Iwase vrea să fugă, împiedică-l ! Orice s-ar întîmpla nu trebuie să plecați de aci. Aduc imediat ajutoare, pînă atunci rezistați. Nu dormi ! Nici Iwase nu trebuie să doarmă, ai înțeles ?

Domnul Eda despachetă toate lucrurile și ne puse peste picioare rucsacurile goale. Întinse un rucsac sub Iwase și tot timpul ne sfătuia fără încetare : „Nu cumva să părăsiți luminișul !“ Apoi luă lanterna și curînd se pierdu în întuneric.

Ca o uriașă ființă vie întunericul ne învălui și pe noi. Mă cuprinse frica. Iwase tremura din tot trupul. Gîndul la noaptea ce avea să urmeze stîrni în mine o puternică reacție. M-am ghemuit, am închis ochii și mi-am astupat urechile. De îndată ce îndepărtam numai puțin mîinile, auzeam de jur împrejur gemete și un foșnet ciudat. Pierdut în singurătate, mă cuprinse o frică nebună. Deodată, n-am mai simțit de loc frigul și m-a cuprins o plăcută toropeală. Mor, mi-am spus în gînd. Încet-încet am ațipit, pînă cînd, brusc, am tresărit speriat de gemetele lui Iwase, care strigă deodată :

— Închide uşa ! Repede, repede, altminteri năvălesc cu toţii peste noi. Prostule ! Gesticula, zguduit de febră. Cînd i-am auzit strigătele, am înţeles că era pe moarte. Şi cînd am fost din nou în stare să judec ceva mai limpede, m-a cuprins iarăşi spaima. Deodată mi-a pătruns în auz, de undeva din depărtare, larma făcută de nişte oameni care rîdeau şi vorbeau cu toţii, alandala. În aceeaşi clipă mi-am dat seama că aşa ceva ar fi fost un lucru complet lipsit de raţiune. Mi se năzărise că undeva mai jos de noi erau oameni care benchetuiau. În jurul lor parcă era atîta lumină, încît ai fi zis că mijeau zorii unei zile noi.

Brusc răsună un strigăt şi Iwase se ridică în picioare. Imediat m-am trezit de-a binelea, iar vocile şi lumina au dispărut. În bezna nopţii l-am văzut pe Iwase cum îşi trăgea picioarele de sub rucsac. „Iwase !" i-am strigat, dar n-am primit nici un răspuns. Iwase se îndreptă de spate, îşi scoase vindiacul, apoi puloverul. Mişcările lui trădau o grabă înfrigurată, ca şi cum n-ar fi putut suporta căldura. Scoase din nou un strigăt ciudat şi o luă la goană spre mărăciniş. Auzii din nou voci omeneşti printre trosnetul crăcilor şi freamătul frunzelor. Iwase alerga în întîmpinarea morţii.

A doua zi dimineaţă, către ora nouă, am fost găsit de echipa de salvare alcătuită din studenţi ai Universităţii M., care înnoptaseră la Cabana Rece. Am aflat că domnul Eda sosise acolo la opt seara, dar echipa de salvare n-a putut porni înainte de cinci dimineaţa. Iwase a fost găsit degerat, prăvălit de pe o stîncă la vreo sută de metri spre vest de luminişul unde rămăsesem. Încă o sută de metri mai jos se întindea valea Kurobe. Iwase era aproape gol. În timpul fugii se dezbrăcase şi azvîrlise totul de pe el. Prietenul meu sucombase din cauza frigului, epuizării şi spaimei înnebunitoare.

Mă închin în faţa prietenului care şi-a găsit loc de odihnă în munţi, mă gîndesc la el cu profund respect şi mă rog pentru liniştea sufletului său.

(Pînă aici articolul lui Goichi Uyabashi din revista alpină „Munţii".)

III

Telefonul de pe biroul lui Masatoshi Eda sună către ora patru.

— Domnul Eda ? întrebă telefonista. Vă caută o rudă a domnului Iwase.

Eda se sperie :

— A cui ?

— A domnului Iwase. Doamna Iwase la aparat.

Eda nu era în stare să scoată o vorbă. Ţinea receptorul la ureche şi privea drept înainte. Lîngă el lucrau ceilalţi funcţionari şi în fiecare clipă răsuna clopoţelul maşinilor de calculat.

— Alo, cu domnul Eda vă rog, se auzi o voce clară de femeie.

— Da, la aparat.

— Vă rog să mă iertaţi că vă deranjez. Sînt sora lui Hideo Iwase. Dumneavoastră ne-aţi...

„O clipă, se gîndi Eda, oare sora lui a fost la înmormîntare ? Să fi fost una dintre femeile îndoliate ? Nu-mi mai aduc aminte, au trecut vreo două luni." De atunci Eda arsese de două ori mirodenii pe altarul din casa Iwase, dar nu întîlnise decît pe mamă şi un unchi.

— Dar nu..., răspunse el nesigur, însă politicos.

— Vă rog să mă scuzaţi, pot sta de vorbă astăzi cu dumneavoastră ?

— Poftiţi ? rosti Eda înălţînd capul.

— V-aţi interesat atît de mult de fratele meu, lucru pentru care aş dori să vă mulţumesc, şi aş mai avea o mică rugăminte. Alo ? Numai o jumătate de oră. Aţi avea timp după terminarea lucrului ? Vocea insistentă răsuna ademenitoare.

— N-am nimic împotrivă.

— Vă mulţumesc. Vă aştept pe Ginza, în faţa restaurantului M. Ce oră vă convine ? Spuneţi-mi cînd, şi vă trimit o maşină.

— Lucrez pînă la cinci şi jumătate. Nu am nevoie de maşină, pot veni pe jos.

— Da ? Vă aștept, prin urmare, în jurul orei șase.
Și închise telefonul.

De la Marunouchi pînă la Ginza drumul nu durează nici zece minute. Masatoshi Eda ajunse înainte de șase la restaurantul M. Intră, se opri puțin la ușă și se uită primprejur. Puținele mese acoperite cu fețe de masă albe erau ocupate. Observă deodată că, de pe estrada scundă, o femeie îl privea cu atenție. Avea obrazul prelung, era relativ înaltă și purta un taior alb. Cînd privirile li se întîlniră femeia surîse ușor, înclină capul și vru să vină în întîmpinarea lui Eda, dar el i-o luă înainte.

— Domnul Eda ?

— Da. Eda se înclină, gîndindu-se : „E mult mai frumoasă decît mi s-a părut. Trebuie să aibă vreo treizeci și doi de ani, dar pare mai tînără."

— Scuzați-mă că v-am deranjat, chemîndu-vă la birou. Era aceeași voce, la fel de clară ca și la telefon.

— Dar vă rog... Nici un fel de deranj.

Cînd urcau treptele, silueta frumoasă a femeii îl impresionă pe Eda. Îl conduse la o masă de lîngă fereastra cu vedere spre grădină. Cînd bărbatul chipeș, care se afla la masă, îl zări pe Eda, se ridică și trase un scaun ca pentru a-l primi cît mai călduros. Masa era pusă pentru trei persoane.

— Eu sînt Masako, sora lui Hideo. V-ați îngrijit foarte mult de fratele meu. Și la înmormîntare ați fost cum nu se poate mai prevenitor, spuse femeia adresîndu-se lui Eda și surîzîndu-i cu modestie.

— Am făcut-o din toată inima, răspunse Eda.

Masako Iwase se îndreptă puțin și făcu prezentările :

— Vărul meu Djiro Makita. Lucrează la Societatea de electricitate nordjaponeză.

Bărbatul își săltă umerii lați :

— Makita. Încîntat.

După prezentări se așezară toți trei. Masako anunță că era comandată și o friptură de pasăre.

— Fratele meu v-a pricinuit multe necazuri. Dar la înmormîntare am fost atît de ocupată, încît nici măcar nu v-am putut mulțumi...

— Eu trebuie să vă cer iertare pentru accidentul a cărui victimă a fost fratele dumneavoastră, răspunse Eda, care,

terminîndu-şi chiar atunci supa, îşi şterse repede buzele umede şi înclină capul.

— Nu, să nu spuneţi asta. Nu se putea face nimic. Doar n-aţi comis nici o greşeală, se împotrivi Masako Iwase, vrînd parcă să-i respingă scuza. Am citit articolul domnului Urahashi. Fratele meu şi-a supraestimat puterile. Era prea încrezut şi n-a vrut să ţină seama de avertismentele dumneavoastră.

Eda se-ntreba din ce pricină îl invitaseră oamenii aştia la cină.

— Aş dori tare mult să depun un buchet de flori pe locul unde a murit fratele meu, urmă Masako Iwase, cu vocea ei cristalină. (Eda o privi surprins.) E foarte firească dorinţa de a cunoaşte locul unde fratele meu şi-a aflat un atît de tragic sfîrşit.

— Da, însă... începu Eda.

Masako Iwase surîse suav şi arătînd cu degetul spre vărul ei, spuse :

— Dar vărul meu e de părere că n-ar fi un lucru rezonabil.

— Într-adevăr. Eda încercă să mai spună ceva, dar Djiro Makita dădu din cap şi zise :

— Fără îndoială că ar fi o absurditate. Masako îşi închipuie că ascensiunea ar însemna o simplă excursie, dar acum munţii sînt acoperiţi de zăpezi. Vorbea liniştit şi-şi tăia calm friptura de găină.

— Da, încuviinţă Eda. A căzut zăpadă proaspătă.

— De aceea l-am rugat pe vărul Djiro să se ducă în locul meu.

Fără să vrea, Eda încetă să mai mănînce.

— Domnule Eda, m-am hotărît să merg la locul unde s-a petrecut accidentul vărului meu. La înmormîntare n-am putut veni, locuiesc de fapt în Sendai. Djiro Makita îşi îndreptă bustul, dar tonul îi rămase la fel de politicos. Aş dori să vă adresez o călduroasă rugăminte.

— Cu plăcere. Eda îşi închipuia ce ar vrea să-l roage, dar era totuşi oarecum încordat.

— N-aş vrea să vă deranjez prea mult, dar aţi fi oare dispus să mă conduceţi acolo ?

Djiro Makita îi vorbea cu voce rugătoare şi-l privea drept în ochi pe Eda, iar Masako Iwase privea atent tot către invitat.

Ar fi simplu să refuze. N-avea decît să spună că la sfîrşitul anului e mult de lucru la bancă. Dar conştiinţa nu-i

îngădui. Ca iniţiator al acestei ascensiuni purta răspunderea nenorocirii. Simţea că e de datoria lui să conducă rudele la locul accidentului. Dar încă ceva îl îndemna să accepte: privirile neobişnuit de pătrunzătoare pe care le îndreptau asupra lui frumoasa soră a lui Iwase şi bărbatul cel lat în umeri. Răspunse:

— Bineînţeles.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră, declară Djiro Makita cu recunoştinţă şi satisfacţie.

— Mă bucur mult că sînteţi atît de îndatoritor faţă de noi. Vă rog mult să ne iertaţi dacă amabilitatea asta vă pricinuieşte greutăţi în treburile dumneavoastră, zise Masako Iwase înclinîndu-se cu politeţe. Nu ştiu cum să vă mulţumesc. Toată viaţa vă voi păstra recunoştinţă.

— Nu are nici un fel de importanţă, ripostă Eda înclinîndu-se la fel de ceremonios.

— Vărul meu n-o să vă facă tot atîtea greutăţi cît fratele meu. Încă din universitate e membru al Clubului Alpin.

Fără să vrea, Eda îl privi lung pe Djiro Makita.

— Nu, nu, nu trebuie să credeţi că aş fi chiar atît de grozav. După studii am renunţat la ascensiuni, spuse Djiro Makita şi muşcă din pulpa de pasăre.

— Din ce club universitar aţi făcut parte? se interesă Eda.

— Am studiat înainte de război la Şcoala superioară din Matsumoto. Pe vremea de-atunci mă atrăgeau munţii şi de asta m-am dus la Matsumoto, deşi tatăl meu se împotrivea.

IV

Masatoshi Eda coborî în gara Shindjuku. De la staţia metroului pînă la scara ce mergea spre ieşire se lăsă purtat încet de mulţime, dar la ieşire îşi dădu deodată seama că nu are nici o ţintă. Mintea îi era plină de idei confuze, nu se putea concentra asupra nici unui lucru. Era ora şapte şi jumătate. Se uită la afişul unui film. Azi era singur de tot, nici acasă nu-l aştepta nimeni. Soţia plecase cu o săptămînă în urmă la părinţii ei, la Kanazawa. Afişul făcea reclamă unui

film străin şi se hotărî să intre în cinematograf. Pe cînd plătea biletul, îşi aminti de chipul surorii lui Hideo Iwase, de care se despărţise cu o oră mai înainte. Mulţumirile au fost doar un pretext, gîndi el, şi începu să urmărească ceea ce se petrecea pe ecran.

Depăşise atunci puterile omeneşti, gîndi Eda. Masako Iwase însăşi recunoscuse. Toată lumea ar trebui să-şi dea seama că moartea fratelui ei se datorase unei întîmplări nenorocite. Frigul şi oboseala l-au omorît în noaptea aceea pe Iwase, violenţa elementelor naturii a frînt puterea omenească. Ajutorul a sosit prea tîrziu. Despre asta îl pot convinge pe oricine şi în special trebuie să mă înţeleagă cei care cunosc ei înşişi munţii. Mulţi alpinişti încercaţi au fost de aceeaşi părere cu mine.

Filmul nu-l interesa. Eda se ridică şi părăsi cinematograful. În strada întunecoasă auzi sunete de chitară. Intră într-un restaurant de unde se răspîndea un miros apetisant de peşte prăjit, şi comandă *sake*. Cu paharul în mînă, medita. A fost oare Djiro Makita vreodată pe Kashima? Probabil. Dacă a fost membrul unui club în Matsumoto, cunoştea Alpii de Nord pe dinăuntru şi pe dinafară. Fără îndoială că a participat la vreo ascensiune pe Kashima, cunoştea desigur şi drumul de la Vîrful de Sud pînă la Goryu. Nu are importanţă că a fost acolo, mormăi Eda şi sorbi cu lăcomie din vinul galben de orez. Dacă Makita cunoaşte condiţiile de pe creastă, înseamnă că va considera drept bun tot ce făcuse el ca ghid şi nu-i va aduce nici un fel de reproşuri.

Comandă încă un pahar de *sake*.

— Bună seara, ii spuse chitaristul cînd intră în local şi privi clienţii.

— Cîntă ceva, îi spuse Eda.

— Ce aţi dori să ascultaţi? întrebă muzicantul şi se înclină zîmbitor.

— Ceva vesel, poate un cîntec soldăţesc.

Chitaristul începu să cînte. Eda bătea tactul cu mîna. Ceilalţi clienţi şi patroana cîntau şi ei. În timpul cîntecului Eda se înfierbîntă. Îl cuprinse o ciudată nelinişte. Nu putea să nu se gîndească la comportarea politicoasă a lui Djiro Makita şi avea simţămîntul că i s-a oprit un oscior în gîtlej. Deodată îşi dădu seama că trebuie să învingă. Dar ce să învingă, de fapt? Gîndul acesta îl înspăimîntă. Sînt beat, îşi zise el.

Clătinîndu-se ușor, părăsi restaurantul. Strada era pustie. Ajunse pe artera principală și făcu semn unui taxi. „Koendji", porunci și se răsturnă pe bancheta din spate. Îi era cald. Deschise fereastra și valuri de aer rece pătrunseră în mașină.

„La începutul lui decembrie e frig pe piscurile Alpilor nordici, gîndi Eda, și locul accidentului va fi acoperit de zăpadă. Abia vom putea desluși arbuștii în bătaia vîntului." Se gîndi din nou la Djiro Makita și la obrazul alb al surorii lui Iwase, la figura cu trăsături asemănătoare cu ale fratelui.

Era în a doua jumătate a lunii noiembrie. Eda se duse la șeful său și ceru o învoire pentru sîmbătă, 6 decembrie.

— Binînțeles, du-te. Banca noastră n-o să-ți facă greutăți. Ai aici un avans pentru călătorie. Șeful scoase 2 000 de yeni din buzunar. Eda vru mai întîi să refuze, apoi însă, înroșindu-se, primi totuși banii.

Duminică pregăti bastonul de munte și o frînghie și-și aranjă lucrurile de iarnă. Le împrăștie prin toată odaia și simți mirosul de munte pe care-l mai răspîndeau încă. Cercetă de cîteva ori harta. Cu o deosebită atenție, studie caracteristicile înălțimilor și încercă să le memoreze. Ca ghid, nu voia să dea greș în vreun fel. Fără îndoială că munții sînt de mult acoperiți cu zăpadă, și totuși trebuie să știe exact unde s-au rătăcit atunci și unde a murit Hideo Iwase.

V

Cu rucsacul pe umeri, Masatoshi Eda părăsi metroul la Shindjuku. Era zece și douăzeci. Merse de-a lungul trenului și privi pe fereastra fiecărui compartiment.

— Aici, domnule Eda! Cineva îi făcu semn. Djiro Makita rîse din toată inima. El dădu din cap și se urcă. Zîmbind, Makita îi ieși în întîmpinare și-l anunță că găsise un loc la fereastră.

— Am întîrziat, spuse Eda după ce se salutară și-și lepădă rucsacul.

— Nu face nimic, avem încă destul timp. Makita se înclină. Îi ajută lui Eda să-și aranjeze bagajul. În plasa de ba-

gaje se găsea vechiul rucsac al lui Makita, iar deasupra un buchet de flori învelit într-o foaie de nylon transparentă.

Djiro Makita îi rezervase lui Eda locul din celălalt colț. Pentru a se arăta că locul e reținut așezase pe el o revistă. Cînd Eda zări coperta, se sperie puțin. Era numărul din noiembrie al Revistei Alpiniștilor, cu articolul lui Goichi Urahashi. Makita luă revista și o puse lîngă el. Eda se așeză. Djiro Makita îl privi drept în față, zîmbi și spuse politicos.

— Călătoresc de mai mulți ani cu trenul ăsta. Totdeauna e la fel de aglomerat.

— Pot să vă ofer ceva de băut? întrebă el ceva mai tîrziu și scoase la iveală o sticlă de whisky. O să dormiți bine după asta. Eu nu pot dormi în tren, continuă imediat și trase o înghițitură din lichidul cafeniu deschis. Dumneavoastră, domnule Eda?

— Dacă nu sînt prea obosit, dorm destul de bine, răspunse Eda privindu-și tovarășul de călătorie. În colțul gurii lui Makita apăru un zîmbet ușor.

— Asta e bine. Cînd n-ai dormit destul, a doua zi te resimți întotdeauna, mai cu seamă la urcuș. Makita privi indiferent pe fereastră în timp ce Eda trase și el o înghițitură. Atunci ați avut locuri la vagonul de dormit. A fost o dovadă de prevedere din partea dumneavoastră.

Eda se înecă cu restul lichidului. Dădu înapoi paharul și se uită la Makita, dar expresia feței acestuia rămînea neschimbată.

— Am procedat așa, pentru că aveam și un începător printre noi, pe Urahashi.

— Ați fost foarte prevăzător. În compartimentele astea zgomotoase nu se poate dormi. Hideo s-a bucurat, fără îndoială.

— Plecăm, anunță ceva mai tîrziu Djiro Makita, privind pe fereastră.

Whiskyul îl toropise pe Eda. Deodată, Makita se ridică. Eda deschise ochii, frecă apăsat cu degetul fereastra înghețată și obținu o porțiune prin care putea privi afară. În întuneric, munții negri zburau pe dinaintea ochilor, uneori se zărea în depărtare cîte o lumină. Trenul își încetini mersul, și cînd se opri în Otsuki, Makita, observînd că Eda stă cu ochii deschiși, vorbi din nou:

— E douăsprezece şi douăzeci şi cinci. Căldura asta usucă gîtlejul. Mergem să bem ceva ? Eda aprobă, şi Djiro Makita coborî pe peron şi aduse două pahare. Era un om ager a cărui mobilitate nu se potrivea de loc cu constituţia trupului. Eda bău jumătate de pahar, Makita îl goli pe al lui şi, încîntat, plescăi din limbă.

— Aţi mai dori o înghiţitură de whisky ?

Eda clătină din cap.

— Nu.

— Aţi dormit bine, nu-i aşa ? îl întrebă Makita zîmbind ca de obicei. Nici el nu mai bău nimic şi-şi aprinse o ţigară. Un timp fumară amîndoi ; Eda sufla fumul cu indiferenţă, ţigara nu-i făcea nici o plăcere.

Luminişul cel mic de pe fereastră era din nou acoperit de gheaţă. De jur împrejur dormeau toţi călătorii. În căldura compartimentului, Eda începu din nou să moţăie. Pe jumătate adormit, observă curînd că Makita se ridică şi părăseşte compartimentul. Cu ochii închişi, aşteptă să se întoarcă, dar Makita nu reapăru. Atunci se sculă şi se duse în capătul vagonului. Călători obosiţi stăteau pe culoar. Cînd deschise uşa din fund a vagonului observă pe geamul mat al celui următor inscripţia : „Vagon de dormit, clasa a III-a." Trecu dincolo şi deschise uşa celuilalt vagon. Chiar îndărătul ei stătea la fereastră Djiro Makita cu spatele întors spre el. Eda se sperie, deşi bănuise că aici îşi va găsi însoţitorul. Cînd Makita se întoarse şi-l zări pe Eda, zîmbi. Ai fi zis că-l aştepta.

— Aici trebuie să fie tare bine de dormit, spuse el cu admiraţie, privind de-a lungul şirului de perdele verzi. În asemenea vagon chiar şi eu aş fi în stare să dorm.

Pe Eda, care începea treptat să priceapă, îl cuprinse teama.

Au coborît la Omachi. Îmbrăcămintea şi obiectele de voiaj ale lui Makita erau vechi. Totuşi se putea spune că e perfect echipat pentru ascensiuni în munţi.

Autobuzul nu mai circula ca în vară, de aceea au luat un taxi. Makita îşi aşeză rucsacul cu multă grijă, din pricina florilor. Apoi reluă politicos conversaţia.

— Cînd vă înapoiaţi la Seridai ? întrebă Eda.

— După ascensiunea asta mai rămîn două zile la Tokio, pe urmă plec înapoi, răspunse Makita trăgînd din ţigară.

— Aţi mai fost vreodată pe Kashima ?

— Mai demult, cînd studiam la Matsumoto. Pe vremea aceea am fost de vreo trei ori acolo, dar e mult de atunci.

Răspunsul precis îl linişti întrucîtva pe Eda. Ajunseseră la satul Kashima, de unde şoseaua devenea mai proastă.

— Scuzaţi-mă, dar cîţi copii aveţi dumneavoastră ? întrebă Makita.

— Nu am copii, răspunse Eda zîmbind.

— A, dar e un lucru trist pentru soţia dumneavoastră, zise Makita cu compătimire. Inima lui Eda începu să bată cu putere, dar observaţia privitoare la soţie nu putea să aibă vreo semnificaţie mai profundă.

Deodată, valea se deschise în faţa lor, iar povîrnişul alb al Kashimei apăru foarte aproape. Maşina se opri ; se aflau la picioarele lui Otsubetazawa.

— Să luăm aici micul dejun, propuse Djiro Makita.

— Bineînţeles, conveni Eda.

Despachetară proviziile. Djiro Makita reuşi să fiarbă cu îndemînare apă într-un vas mic şi-i oferi ceai lui Eda.

— Mulţumesc.

— Ce mult timp a trecut de cînd am văzut ultima oară acest munte ! Djiro Makita privi în sus, spre vîrful Kashima. Se uită apoi la ceas. Au trecut patruzeci de minute, să pornim încet.

Se ridică. Eda mergea înainte, Makita îl urma. Cînd străbăteau pădurea, Eda pricepu deodată sensul observaţiei „au trecut patruzeci de minute", rostite ca în treacăt de Djiro Makita. Exact timpul petrecut cu Hideo Iwase în acelaşi loc !

La răscrucea Mishimata erau numai cîţiva centimetri de zăpadă.

— Ne odihnim ? întrebă Makita.

Chiar în clipa cînd Makita întreba „ne odihnim" ? Eda îşi dădu seama că atunci, în acelaşi loc, se odihniseră de asemenea patruzeci de minute. Înţelese acum limpede că Makita voia să verifice ceva. Cunoştea pe dinafară articolul lui

Goichi Urahashi, ştia cum îşi împărţiseră timpul, cît de des se odihniseră şi cît timp folosiseră pentru drum.

Străbătuseră o treime din urcuşul dificil spre Stînca Roşie. În pădure nu se vedeau decît trunchiuri de copaci şi ramuri desfrunzite. Era un drum monoton, fără priveliște, iarna la fel ca şi vara.

— Un moment, strigă Djiro Makita. Aici ne odihnim. Eda se opri şi văzu că însoţitorul lui se aşază pe un trunchi de copac acoperit cu zăpadă. Lepădă rucsacul. Îşi scoase ţigări şi chibrituri din buzunar. Aici Hideo a băut apă multă, spuse Djiro Makita şi suflă fumul de ţigară.

— Da, i se făcuse sete, era la sfîrşitul verii, îl lămuri Eda.

— Şi băuse puţin cam prea mult alcool, completă Makita strîngînd pleoapele din pricina fumului de ţigară care-l înţepa în ochi. Era, desigur, obosit. După cum scrie Urahashi, încă de la început nu s-a simţit bine, deşi se odihnise destul în vagonul de dormit! Vorbea întrucîtva batjocoritor despre vărul lui. Deodată, ca şi cum şi-ar fi amintit ceva, spuse: A dormit adînc, nu-i aşa? În articol se spune că dumneavoastră v-aţi trezit în cursul nopţii şi că Hideo, care dormea în patul de sus, ar fi sforăit puternic.

— Chiar aşa a şi fost, confirmă Eda.

— Într-adevăr? rosti Makita dus pe gînduri, apoi se uită la ceas, apucă rucsacul şi spuse: Mergem? Se odihniseră douăzeci de minute. Hideo Iwase poposise aci tot atît.

— Domnule Eda! strigă Djiro Makita ceva mai tîrziu. De data asta nu voia să se odihnească, ci spuse din mers: Nu-i aşa că, din contra, oboseşti mai mult dacă te odihneşti des şi lepezi rucsacul?

— Bineînţeles, răspunse Eda răstit.

În această clipă auziră un zgomot deasupra lor. Printre copacii golaşi se apropia de ei un alpinist. Părea murdar şi neglijent, ca un fugar; dar se vedea că se simte în munţi ca la el acasă. Obrazul neras al bărbatului îi era necunoscut lui Eda.

— Bună ziua, spuse străinul. În aceeaşi clipă îl văzu pe Makita. Nu eşti Djiro Makita?

În spatele lui Eda răsună vocea însoțitorului :

— Tu ești ?

Eda se întoarse și-i văzu cum se băteau pe umeri.

— Credeam că ești pe undeva pe la Zao. Ce cauți pe aici ? întrebă necunoscutul.

— Vărul meu a murit aici astă-vară, într-un accident. Vreau să văd locul.

— Unde ?

— În spatele Muntelui Vacii. S-a rătăcit și a înghețat.

— A, da, am auzit și eu despre întîmplarea asta, răspunse omul. Era vărul tău ? Păcat ! Frumos din partea ta că vrei să vezi locul unde a murit. Cînd am să mor eu, trebuie s-o faci și pentru mine.

— Tu ? Tu ai să mori de moarte bună.

— Atunci, toate au să fie bune.

— La revedere.

Omul își luă rămas bun și continuă să coboare.

— Îi lipsesc degetele de la ambele picioare. I-au degerat, explică Djiro Makita. Eda stătea dus pe gînduri. Nu știu cum poate alerga în bocanci de munte, dar la șes șchiopătează.

— Cum îl cheamă ?

— Shinkichi Toki. Cînd învățam la Matsumoto făcea parte din același club ca și mine.

Eda era surprins. Shinkichi Toki un vechi și foarte cunoscut alpinist, un pionier al Alpilor nordici. Eda citise și auzise multe despre el. Prin urmare, Shinkichi Toki și Djiro Makita erau prieteni ! Se uită la Makita plin de uimire și începu să se teamă de el.

VI

De pe Șaua Rece, vîrfurile acoperite de zăpadă păreau foarte aproape.

— Ce frumos, spuse Makita plin de admirație. Am urcat aproape pe toți munții de acolo. Ca studenți eram foarte activi. Shinkichi Toki venea adeseori cu noi.

Continuară să meargă pe poteca acoperită de zăpadă. La dreapta străluceau povîrnișurile Vîrfurilor de Nord și de Sud, peretele alb al văii Kitama se prăvălea abrupt sub ei. De jur împrejur era atît de pustiu, încît ai fi crezut că și sosise toiul iernii.

— Am escaladat peretele văii Kitama, se lăudă Eda.

— Cînd ?

— Și vara și iarna.

— Zău ? De altfel și eu, o dată, spuse cu modestie Djiro Makita.

— Și cînd ? întrebă Eda.

— Către primăvară. Dar e mult de atunci.

La patru fără un sfert atinseseră Șaua Rece.

— De la platoul Otami și pînă aici exact opt ore, anunță Makita.

Timpul corespundea oarecum cu cel folosit cîndva de Iwase. Erau singurii oaspeți la Cabana Rece. Djiro Makita își scoase bocancii și intră în sacul lui de dormit. Eda nu putea adormi. După cîtva timp Makita întrebă :

— Domnule Eda, mai sînteți treaz ?

Eda deschise ochii în întuneric :

— Ce e ?

— Nici eu nu izbutesc să adorm. Ați vrea să stăm puțin de vorbă ?

— Vă rog, spuse Eda, și inima începu să-i bată cu putere.

— Accidentul s-a petrecut la 31 august. Cu o săptămînă înainte stațiunea meteorologică din Matsumoto publicase o prognoză a vremii pe o perioadă lungă, începu liniștit Makita. Prognoza spunea că presiunea aerului nu era suficient de ridicată pentru ca vremea frumoasă să poată persista. Se anunța o depresiune pentru 31 august și 1 septembrie, vremea urma să se strice și anume pentru mai mult timp, deoarece depresiunea avea să fie foarte pronunțată. Domnule Eda, dumneavoastră cunoșteați această prognoză ?

— Nu.

— Nu ? Probabil, însă, că dacă ați fi fost informat dinainte ați fi amînat ascensiunea. Deși o prognoză meteoro-

logică pe o perioadă mai îndelungată nu trebuie neapărat luată chiar în serios.

A doua zi s-au trezit amîndoi la șase. Au pregătit micul dejun, au băut ceai, și la șapte au pornit. Cei mai mulți dintre alpiniștii care vor să meargă pe Vîrful de Sud aleg această oră. Makita s-a orientat totuși după articolul lui Urahashi, unde era menționat „am plecat la ora șapte". Eda știa asta din clipa în care se trezise. Acum se întreba cum va proceda mai departe Djiro Makita. În tăcere și cu pași egali începură urcușul spre Vîrful de Sud. Un străin ar fi putut crede că întreprind o ascensiune de iarnă, pentru a se menține în formă.

— Domnule Eda, strigă din nou Makita. N-avea încotro. Se opri și se întoarse. Makita spuse: Cînd v-ați urcat cu Hideo, priveliștea nu era atît de frumoasă, nu-i așa?

— Încă de dimineață se înnorase. Am avut ghinion, răspunse Eda și, în chip inevitabil se gîndi la ce-i spusese Makita, noaptea, despre prognoza pe interval lung dată de stațiunea meteorologică.

— Aici ați auzit sirena din Omachi?

— Da. Urahashi a scris despre asta. Chiar aici, confirmă Eda, ca și cum faptul n-ar fi avut nici o importanță.

— Sufla însă vîntul de la est. Și totuși ați putut auzi? Însemna că vremea avea să se schimbe.

Atinseră Vîrful de Sud. Coloana de piatră era acoperită cu chiciură și arăta ca un far. Lepădară rucsacurile și se odihniră. Makita avea multă grijă ca buchetul de flori să nu se strice. Apoi se uită la ceas și văzu că e nouă.

Eda privea înaintea sa tăcut și încordat. „Acum începe din nou", își spuse.

— Atunci n-ați avut o priveliște la fel de frumoasă. De aceea pierduse vărul meu orice interes. De aci înainte a început să se lase ceață tot mai deasă, nu-i așa? Makita îl privi fix pe Masatoshi Eda.

— Da, cînd am ajuns pe Vîrful de Sud treceau nori grei peste cel de Nord. Eda arătă cu degetul într-acolo. Mie mi s-a părut primejdios și am vrut să mă întorc, dar Iwase a

insistat să continuăm. Am cedat. Nu-i un reproş la adresa lui. Din contra, l-am înţeles foarte bine. Nu ar fi trebuit să fiu atît de îngăduitor.

— Tocmai asta e, spuse Makita dînd din cap. Era de acord cu toate. Îmi pot imagina situaţia. Dar cînd a început să plouă ?

— La vreo cincizeci de metri dincolo de Vîrful de Nord. Acolo.

— Era zece şi douăzeci, nu-i aşa ? remarcă Djiro Makita. Exista vreo speranţă de îndreptare a vremii ?

— Eu speram, de aceea am mers mai departe, răspunse prompt Eda.

— Şi cînd aţi constatat că totul era zadarnic ?

— Cînd am ajuns pe creastă. Ploaia şi vîntul erau din ce în ce mai puternice, iar ceaţa tot mai deasă. Nu mai voiam să risc nimic şi atunci am pus piciorul în prag. Ne-am întors.

— O hotărîre înţeleaptă, constată Makita. După aceea, pe ceaţă şi ploaie aţi ajuns pînă aici. Era douăsprezece şi cinci minute...

— Da, încuviinţă Eda. Faptul că Makita sublinia fiecare amănunt avea un efect deprimant. Era întuneric beznă. Vîrful de Nord nu-l puteam vedea, iar coloana de piatră de pe Vîrful de Sud am descoperit-o de-abia după ce am ajuns lîngă ea. Vremea devenea din ce în ce mai proastă.

— Exact, răspunse Djiro Makita.

Exact ? Eda pricepu abia cînd Makita scoase un carneţel din buzunar şi-l deschise.

— Mi-am procurat de la Institutul meteorologic din Matsumoto un raport exact asupra vremii din ziua aceea. Şi începu să citească : Din seara zilei de 31 august pînă în dimineaţa zilei de 1 septembrie s-a deplasat la nord de Kashima un centru depresionar din Marea Japoniei în direcţia nord-est. O ramificaţie pornită către sud-vest s-a oprit deasupra lui Honshu. O îmbunătăţire a vremii nu era de aşteptat. Previziune : precipitaţii de importanţă mijlocie de 50 pînă la 60 mm., viteza vîntului 10 m/sec, temperatura din timpul

zilei la altitudine de peste 2 000 metri în medie 5 grade Celsius, temperatura din timpul nopții minus 3 grade.

Inima lui Eda începu să bată cu putere.

Masatoshi Eda păși primul pe creasta care ducea spre Muntele Vacii. De fapt, mai exact spus, Makita, care mergea în urma lui Eda, îi porunci să pășească pe creastă. Eda avea permanent sentimentul că spatele îi este străpuns de privirile însoțitorului.

— La punctul acesta vărul meu era complet epuizat, nu-i așa ? întrebă Makita.

— Da, știam încă dinainte că e obosit, dar nu credeam că ar fi chiar atît de sleit de puteri. Abia mai putea face cîte un pas. Era, desigur, și reacția provocată de faptul că ne rătăcisem. Pentru asta eu sînt răspunzător, recunoscu Eda lăsînd capul în piept.

— Nu, nu era nimic de făcut. S-a produs o înlănțuire de împrejurări cu totul nefavorabile, îl întrerupse politicos Djiro Makita.

Din nou merseră înainte, tăcuți, o bucată de drum. Jnepenișul nu se mai termina, în fiecare clipă se așteptau să ajungă la poteca pe care cei trei bărbați se rătăciseră atunci. Makita părea să fi renunțat la continuarea conversației. Dar deodată se făcu din nou auzit :

— Domnule Eda !

— Ce este ? răspunse Eda și rămase în așteptare. Ce-ar mai putea să urmeze ?

— Ați fost vreodată la izvoarele de la Yamanaka ?

— Nu, adică — totuși, o dată, se bîlbîi Eda. Inima îi bătea furtunos, buzele îi păliră.

— Hideo a fost acolo anul ăsta, în iunie. Ce ironie — vara a fost la izvoarele calde și după două luni a degerat în munți.

Eda nu răspunse. Nu era în stare să scoată nici un sunet. Tăcu pînă ce ajunseră la locul morții lui Hideo Iwase. Djiro Makita lepădă rucsacul și așeză buchetul de flori pe zăpadă. Apoi se rugă încet. Din albul nesfîrșit răsăreau arbuști negri desfrunziți. Părea că zăpada ar fi căzut peste corpul gol al

răposatului Hideo Iwase. Eda îl observa în tăcere pe Makita, care scobi puţin zăpada şi înfipse florile în ea. Vîntul rece scutura lin crizantemele galbene aduse ofrandă de Masako Iwase.

VII

— E unsprezece. Ne întoarcem? întrebă Djiro Makita după ce se uită la ceas.

Şi la înapoiere Eda mergea înainte. Amîndoi au traversat jnepenişul şi au suit spre Muntele Vacii.

— Domnule Eda, răsună vocea lui Djiro Makita. Ce oră era cînd aţi plecat de aci ca să căutaţi ajutoare?

— Trecuse de cinci, spuse Eda pe cît de liniştit îi era cu putinţă.

— Se făcuse întuneric. Drumul a fost greu tare?

— Am mers ca un somnambul. Pe la opt am ajuns la Cabana Rece, dar a fost în zadar. Echipa de salvare era acolo, însă nu putea porni pînă nu se crăpa de ziuă. N-am închis ochii toată noaptea.

— Da, înţeleg. Parcă Makita ar fi fost satisfăcut de această explicaţie. Pot înţelege foarte bine cum v-aţi simţit dumneavoastră. Şi Urahashi descrie bine asta în articolul lui.

Eda începu să-l urască din adîncul sufletului pe Goichi Urahashi. El era cel care publicase în revistă un articol fără nici o valoare şi uite că Makita îl foloseşte acum.

Cînd ajunseră aproape de Muntele Vacii, Makita spuse deodată:

— Domnule Eda, desigur, atunci n-aţi studiat harta regiunii.

Eda se sperie. Inspiră adînc înainte de a răspunde.

— Din păcate nu aveam la mine harta împrejurimilor Muntelui Vacii, adică pe cea a Taţeyamei. Ţelul nostru era Kashima, şi de aceea am luat harta pentru Omachi. Nu mi-aş fi imaginat niciodată că ne vom rătăci pe Muntele Vacii, răspunse Eda şi aşteptă să vadă cum va reacţiona însoţitorul.

— Înțeleg. Marginea stîngă a hărții pentru Omachi merge de la Lacul Rece peste Vîrful de Nord, peste Șaua Yatsumine și pînă la Goryu. Vîrful de Sud e tăiat, apare în harta regiunii Tateyama. Pentru o ascensiune normală pe Kashima e bună harta cealaltă.

Ceva mai tîrziu atinseră vîrful neted al Muntelui Vacii. Vîrfurile de Sud și de Nord se profilau într-un alb strălucitor pe cerul albastru.

— Ne odihnim puțin? Djiro Makita se așeză și privi mulțumit împrejur. Eda se așeză ceva mai departe.

— Cînd, în vara anului 1913, studenții Universității din Tokio s-au urcat pe Hafuzan, s-a întîmplat și atunci un accident. Pe vremea aceea noi nu eram încă pe lume; am citit despre povestea asta, spuse Makita cu voce calmă, și-și aprinse o țigară. Harta pe care figura Hafuzan era de asemenea împărțită între Kimpusan și Mitsumine. Alipiniștii s-au rătăcit și s-au pomenit deodată în regiunea de la răsărit de Hafuzan, și fiindcă nu aveau o hartă pentru Mitsumine li s-a întîmplat o nenorocire.

Eda asculta în tăcere. Oare ce voia să spună însoțitorul lui? Îl privi în față, dar Makita fuma și strînse puțin pleoapele.

— În cazul vostru, faptul că nu ați avut harta regiunii Muntelui Vacii nu a fost cauza directă a nenorocirii, ci cred că a fost numai una dintre numeroasele împrejurări.

Tonul lui Makita nu se schimbase, dar Eda avu deodată senzația că ar fi primit o lovitură în piept. O clipă i se făcu negru înaintea ochilor.

— Atunci, dumneavoastră... strigă Eda. Vreți cumva să spuneți că intenționat nu am luat nici o hartă pentru Tateyama?

— N-am spus asta, răspunse Makita surîzînd. Dar în acest accident s-au reunit o mulțime de circumstanțe nefavorabile. Și una dintre ele a fost aceea că dumneavoastră n-ați luat harta pentru Tateyama. O hartă inutilă împovărează, desigur, dar faptul de a o lăsa acasă poate fi socotit drept o circumstanță nefavorabilă.

Eda vru să riposteze ceva dar îi lipseau cuvintele. În sfîrşit... a sosit... el... duşmanul... este aici! Inima lui Eda bătea dureros.

— Am meditat asupra tuturor acestor împrejurări, continuă Djiro Makita, fără să aştepte răspunsul lui Eda. Nici vocea, nici faţa lui nu trădau vreo urmă de enervare. Înainte de toate m-a frapat faptul că vărul meu a fost de la început foarte obosit. Deşi dormise în vagonul cu paturi, era obosit încă înainte de a începe ascensiunea. Mi se pare foarte ciudat că Hideo era atît de obosit. Nu ştiţi de ce?

— Nu, răspunse Eda abia mişcînd buzele.

— Adevărat nu? Atunci fără îndoială că a fost o indispoziţie. Mai tîrziu... dar despre asta o să vorbim pe drum. Makita se ridică şi-şi scutură zăpada de pe pantaloni. Mergeau acum în direcţia Vîrfului de Sud, iar Eda o luase el înainte.

— Acum am să continui, domnule Eda, anunţă Makita, şi pentru Eda era un fapt liniştitor să audă în urmă vocea însoţitorului. Hideo s-a odihnit de două ori pe drumul dintre platoul Otami şi răscrucea Nishimata. În mod obişnuit, acest drum e parcurs fără oprire, sau cel mult cu un singur popas. Cînd v-aţi oprit un timp mai îndelungat la răscruce, vărul meu a băut apă rece. Urcuşul peste creasta Stîncii Roşii e abrupt, obositor şi durează patru ore. Hideo a întrerupt drumul de cinci ori deşi, în mod normal, ar fi fost cu totul suficient trei popasuri de cîte cinci minute. L-aţi lăsat totuşi să se odihnească foarte mult, ca să obosească. I-aţi mai spus să-şi scoată şi rucsacul. În aparenţă părea dovada unei griji deosebite, dar în realitate nu a făcut decît să-i irosească din ce în ce mai mult puterile. Ştiu din proprie experienţă că în felul acesta picioarele obosesc. La urcuş, ritmul mişcării nu trebuie întrerupt. Epuizarea lui Hideo a fost însă agravată de desele popasuri. A băut mereu apă. Cînd şi-a golit sticla lui, i-aţi oferit-o pe a dumneavoastră. De aceea aţi ajuns la Cabana Rece cu o oră mai tîrziu decît fusese prevăzut. Hideo nu era ceea ce se cheamă un expert, dar avea şi el oarecare experienţă. Noaptea aţi petrecut-o în cabană; după cum scrie Urahashi, acolo erau foarte mulţi oaspeţi care au

stat de vorbă pînă tîrziu, așa încît nu era posibil să dormi cum trebuie. Știu cum se întîmplă treburile astea. La cabană, pe vreme de noapte, pînă și șoaptele sînt insuportabile. Se pare că Hideo n-a dormit nici în noaptea aceea. Asta nu intrase în program, dar a avut urmări certe.

— În program ? întrebă Eda. Ce vreți să spuneți ? Glasul îi tremura.

— Să presupunem, urmă Makita vorbind chiar în spatele lui, că e vorba de un om care a urcat de cîteva ori pe Kashima și cunoaște bine munții. Acest om invită un prieten într-o ascensiune și-l copleșește cu atenții. Celălalt trebuie să considere comportarea asta ca exemplară, dar în realitate ea nu face decît să-l obosească. Dacă, pe deasupra, și vremea se înrăutățește...

— O clipă ! Eda ridică mîna. Vremea este un fenomen al naturii. În această privință nu se poate atribui omului nici o intenție.

— Dar dacă ar fi cunoscut prognoza vremii pe o perioadă îndelungată ? În orice caz, a fixat ascensiunea pentru o dată cînd posibilitatea, chiar o anumită probabilitate de înrăutățire a vremii nu poate fi neglijată.

— Asta înseamnă a aștepta ceva întîmplător. Și dacă vremea nu s-ar fi înrăutățit ?

— Atunci ar fi căutat, poate, o altă ieșire. Dar nu s-a bizuit numai pe o întîmplare, a avut toată încrederea în calculul probabilităților, continuă Djiro Makita. Cînd grupul a trecut de Vîrful de Nord, ceața a devenit mai deasă. A început chiar să plouă. Omul propune înapoierea. Prietenul, îndrăgostit de aventură, vrea să meargă mai departe. N-ar vrea să piardă timpul de pomană. Sînt amîndoi funcționari, și deci nu pot dispune de prea mult timp. Bărbatul care conduce grupul — cedează, împotriva voinței lui. Poate că asta face totuși parte din plan. Au mers deci mai departe, dar în cele din urmă au trebuit să-și dea seama că încercarea e lipsită de sens, și s-au înapoiat. După ora douăsprezece au atins Vîrful de Sud. Omul calculase și împrejurarea asta. Da, circumstanțele pregătitoare ale accidentului s-au succedat exact

aşa cum şi le închipuise. Sau înlănţuirea acestor circumstanţe... continuă Djiro Makita pe un ton exagerat de politicos.

Atinseseră Vîrful de Sud.

— Cîteva minute după ora douăsprezece au ajuns pe vîrf, spuse Makita şi privi în depărtare. Ceaţa era atît de deasă, încît a trebuit să se apropie mult de coloana de piatră ca s-o poată recunoaşte. Pe urmă au început să coboare spre Cabana Rece, peste Nunobiki ; de fapt, însă, au pornit în direcţia Muntelui Vacii. Ambele trasee se aseamănă foarte mult, şi cînd bîjbîi într-o ceaţă atît de deasă, nimeni nu poate remarca vreun lucru care să-i trezească bănuieli. În manualul de alpinism se spune despre Kashima : „Deoarece Vîrful de Sud este adesea acoperit de ceaţă, se poate întîmpla ca în loc de Cabana Rece, din greşeală, să se ajungă pe creasta Muntelui Vacii care se întinde pînă la Kurobe. Se recomandă deci multă prudenţă.“ Nu sînteţi dumneavoastră primul alpinist rătăcit pe aici. Nimeni nu poate învinui un om pentru aşa ceva... În afară de mine. Eu am ajuns la o...

Masatoshi Eda se ghemui în sine şi îl privi întrebător pe Djiro Makita. Acesta însă se uita în depărtare ca şi cum n-ar fi observat nimic.

— ...m-am lovit de o situaţie specială... continuă Makita. Cînd sora lui Hideo, Masako, mi-a anunţat moartea lui, am atribuit-o şi eu unui accident. Entuziasmul lui Hideo era de-a dreptul exagerat, şi unor astfel de oameni li se întîmplă adesea lucruri neplăcute. Dar verişoara mea mi-a scris că totuşi unele lucruri i se par ciudate, şi de aceea mă roagă să cercetez cazul. Bănuiala ei era, fireşte, foarte naivă. Şi anume se întreba de ce a trebuit să moară tocmai Hideo în timp ce începătorul Urahashi a putut fi salvat. Aşa poate vorbi numai cineva care nu cunoaşte munţii şi care din pricina legăturilor de rudenie judecă lucrurile cu părtinire. Două luni mai tîrziu Masako mi-a trimis revista cu articolul lui Urahashi. L-am citit foarte atent, şi am aflat că Hideo fusese complet epuizat. Oare de ce ? Pentru că nu-i era bine ? Masako spunea că a plecat de acasă vesel şi bine dispus. A călătorit în vagon de dormit, deci nici călătoria nu l-a putut obosi în mod deosebit.

Într-o dimineață m-am gîndit la asta. Stai, mi-am spus. Nu era, desigur, ușor să obții locuri în vagonul de dormit — nu-i așa ? Dumneavoastră ați plătit pentru toți bilete costisitoare. Iată ceva exagerat de binevoitor.

Djiro Makita rîse.

— Este exclus ca cineva să coboare din vagonul de dormit în asemenea hal de oboseală. Prin urmare, de ce era Hideo epuizat a doua zi de dimineață ? M-am gîndit mult pînă am găsit, în sfîrșit, o soluție. Hideo era nedormit. Dar de ce n-a putut dormi ? Sînt vărul lui și-l cunosc foarte bine, știu că începea să sforăie de cum punea capul pe pernă, indiferent unde s-ar fi culcat. Dacă, deci, nu a putut dormi, trebuie să fi existat un motiv. Trebuie să fi fost un motiv, repetă Makita transformîndu-se la înfățișare. Fie că i s-a administrat ceva ce i-a întreținut starea de veghe, fie că i s-a provocat un șoc nervos care l-a împiedicat să adoarmă. Lui Hideo nu i s-a administrat nimic, dar cred că a suferit un puternic șoc nervos. Cineva trebuie să-i fi spus ceva în vagonul de dormit. Dar ce ?... N-am putut descoperi. Trebuie să fie vorba de o taină pe care n-o cunoaște decît cel care a fost atunci împreună cu el. Ceea ce-mi trebuie este deci o explicație din partea acestui om.

Masatoshi Eda își sprijini fruntea în mîini. Spatele îi era încovoiat, dar nu-și plecase capul. Abia acum Makita se întoarse către el și-l privi pătrunzător.

— Cînd am venit la Tokio, v-am rugat să mă conduceți la locul unde s-a întîmplat nenorocirea cu vărul meu. Ați avut amabilitatea de a accepta imediat. Am mers exact pe drumul descris de Urahashi în articolul său. Din revista am aflat de asemenea că dumneavoastră ați fost acela care a provocat în tren șocul lui Hideo. După asta n-a mai putut dormi, deși dumneavoastră pretindeați că a sforăit. A doua zi dimineața s-au putut observa urmările : era încă obosit. La urcuș ați avut grijă ca oboseala să se accentueze. Ceea ce m-a surprins în plus, domnule Eda, a fost starea vremii !

Cînd auzi, Eda ridică puțin capul, ca și cînd ar fi fost surprins. Și ciuli urechile.

— La ora şapte aţi părăsit Cabana Rece şi aţi ajuns pe Şaua Yatsumine, peste Nunobiki şi Vîrfurile de Sud şi de Nord, parcurgînd traseul într-o durată normală. Makita suflă un nor de fum. Începînd de acolo, vremea s-a stricat. Hideo se afla într-o stare disperată, dar stăruia totuşi să continuaţi drumul. Dumneavoastră v-aţi opus. Tactica dumneavoastră a avut succes. Către ora douăsprezece v-aţi întors la Vîrful de Sud şi aţi pornit imediat mai departe spre Muntele Vacii. Celorlalţi doi le-aţi spus că vreţi să vă întoarceţi la Cabana Rece. Aţi căutat un punct excepţional de nimerit. Nicăieri altundeva n-aţi fi putut face acelaşi lucru. După ce aţi lăsat în urmă Muntele Vacii, aţi nimerit prin ceaţă pe poteca sălbăticiunilor. Atunci aţi spus însoţitorilor dumneavoastră, pentru prima dată, că v-aţi rătăcit şi aţi umblat un timp, încolo şi încoace, fără nici o ţintă. Pe la ora cinci aţi pornit spre Cabana Rece în căutare de ajutor. Se pare că aţi calculat dinainte timpul cel mai potrivit. Ştiaţi că veţi avea nevoie de trei ore pentru drum. La ora opt aţi şi ajuns la cabană. Chiar dacă s-ar fi aflat acolo o echipă de salvare, tot n-ar fi putut porni înainte de zorii zilei. Şi aşa s-a şi întîmplat.

Ai fi putut crede că Makita citeşte dintr-un roman.

— Hideo, ud leoarcă şi complet epuizat, nu mai putea face nici un pas. Trebuia să petreacă noaptea în aer liber, pe un frig de trei grade, aşa cum am aflat de la staţiunea meteorologică. Acţiunea combinată a frigului şi a epuizării poate provoca moartea. Chiar Urahashi, care mai era oarecum în puteri, se afla într-o stare primejdioasă atunci cînd a fost salvat.

Djiro Makita întrerupse brusc lungile sale explicaţii. Numai o tuse uşoară sparse tăcerea ce se aşternuse.

— E o poveste interesantă, spuse Eda ceva mai tîrziu. Numai că presupunerile dumneavoastră se întemeiază pe întîmplări. O întîmplare însă, indiferent de ce gîndiţi dumneavoastră, nu poate fi luată drept intenţie.

— Recunosc că ar putea fi vorba de o întîmplare, ripostă politicos Makita la obiecţiunea lui Eda. Dumneavoas-

tră tocmai pe acest aspect al situației v-ați bizuit. Dar aici nu mai poate fi vorba de o întîmplare. După cum am mai spus-o a fost o înlănțuire de împrejurări. În ceea ce privește vremea, se pot face previziuni ; în anumite condiții, este posibil ca unui om să i se provoace oboseală în mod deliberat ; de asemenea, poți omite, cu bună știință, să iei harta pentru Tateyama, și tot intenționat să te rătăcești pentru a jongla cu timpul. Toate aceste împrejurări ar putea deveni cauza morții. Numai că o asemenea înlănțuire de împrejurări nu se mai cheamă întîmplare, ci premeditare.

VIII

Pînă atunci nu fusese pronunțat cuvîntul ucigaș, însă Djiro Makita demonstrase limpede că Hideo Iwase fusese ucis de către Masatoshi Eda. Nu întrebuințase nici măcar un ton aspru, deși conținutul demonstrațiilor sale era cu totul neobișnuit. Ambii bărbați ședeau acolo, cufundați în contemplarea peisajului.

— Totuși ceva încă nu e clar, continuă Djiro Makita. Și anume — motivul. De ce trebuia să-l lași pe Hideo să moară ? Nu pot să înțeleg. Nici verișoara mea, Masako, nu-și dă seama. Pe cînd mă gîndeam la concursul acela de împrejurări, mi-a trecut prin minte că în iunie Hideo a fost la izvoarele de la Yamanaka. El n-a spus niciodată nimic, dar este evident că n-a fost singur acolo. Masako crede că aci se ascunde vreo taină. Dumneavoastră n-ați fost acolo cu el ; m-am interesat. Toată luna iunie ați lucrat la bancă. Își mușcă vîrful degetelor și se aplecă brusc înainte. Nu știu dacă acest concediu petrecut la izvoare are vreo legătură cu dumneavoastră. Domnule Eda, dacă v-aș ruga să-mi indicați motivul, desigur că nu mi l-ați dezvălui. Makita privi fix spre Eda. Acesta îi susținu privirea. În ochii amîndurora ardea un foc sălbatic. Masatoshi Eda plecă cel dintîi ochii. Dar asta nu însemna încă deplina lui înfrîngere. Era

învins, dar mai ridică o dată capul. Mai avea o clipă de răgaz. Adversarul nu cunoștea un amănunt important.

— S-ar părea că vă plac anchetele.

— Vreau să aflu totul.

— Într-adevăr ?

— Da. Voi afla.

— Și dacă reușiți ?

— De îndată ce aflu motivul cazul este pe deplin lămurit. Djiro Makita vorbea pentru prima dată cu voce aspră. Ar însemna că crima dumneavoastră este dovedită.

— Și ce faceți dacă dovediți ?

Makita nu răspunse imediat. Nu se așteptase la o reacție atît de surprinzătoare. Îl privi pe Eda, al cărui chip nu exprima decît ură.

— Voi răzbuna crima. Vocea lui Djiro Makita deveni și mai puternică. Cum anume, asta nu v-o pot spune în clipa de față. Am însă intenția de a vă da o lovitură de moarte. Și să știți că asta o voi face în orice caz.

Masatoshi Eda înălță capul. Makita, care părea liniștit ca o stîncă, era copleșit de furie.

— Am înțeles, răspunse Eda. Apoi se uită la ceas. E tîrziu, ora două. Trebuie să prind trenul de seară. Învoirea mea expiră azi, mîine trebuie să fiu la lucru. De la Cabana Rece pînă la răscrucea Nishimata sînt necesare patru ore, apoi alte două pînă la Kashima. Nu mai apucăm ultimul autobuz. Am putea înnopta la Kashima, dar atunci aș fi abia mîine după amiază la Tokio. Domnule Makita, ați vrea să coborîm pe peretele Kitamata ? În patruzeci de minute am fi la răscrucea Nishimata. În acest caz mai apucăm ultimul autobuz.

Masatoshi Eda arătă peretele ce cobora abrupt în valea plină de zăpadă a cărei albie strălucea cu o mie de metri mai jos. În stînga și în dreapta se înălțau creste scunde, în față se afla platoul Atsumi, iar în depărtare se ridicau spre cer, asemenea unui fum alb, munții. Djiro Makita și Masatoshi Eda întoarseră spatele acestei priveliști și începură să coboare peretele abrupt și acoperit de zăpadă. Eda mergea înainte, Makita îl urma la distanță de vreo trei metri.

Cînd Eda privea în sus vedea, printre picioarele lui Makita, cerul albastru. Eda înfigea bastonul de munte în zăpadă și săpa trepte cu o adevărată artă, dacă țineai seama că zăpada era proaspătă și moale. Cobora pas cu pas, ritmic.

Djiro Makita nu ezitase să coboare peretele înzăpezit. Alpinismul este un sport, și un om ca Makita nu putea să refuze. Privea din cînd în cînd spre însoțitorul său și zîmbea. Spusese că a mai coborît o dată, primăvara, pe acolo. Dar primăvara, zăpada care mai rămîne e tare ca betonul. Zăpada proaspătă e moale.

Masatoshi Eda coborîse pe acolo de mai multe ori în timpul verii și cunoștea perfect fiecare locșor, știa că aici există o crăpătură adîncă de zece metri. Cine se prăbușește în ea nu mai are scăpare. Vara acolo urla o cascadă acum acoperită de nămeți. Dacă Djiro Makita a fost acolo primăvara, a trecut probabil prin același loc, dar primăvara zăpada veche stă înfiptă ca o pană în crăpătură, așa că n-aveai de unde ști ce se ascunde dedesubtul ei. Zăpada proaspătă e cu totul altfel, e moale și afînată. Cine călca pe ea...

Masatoshi Eda înfipse bastonul în zăpadă, ca și cum ar fi căutat ceva. Chiar în clipa cînd socotea că ajunsese la crăpătură, bastonul pătrunse adînc. Îl lăsă pe Makita să se apropie pînă la o distanță de trei metri și începu din nou să găurească zăpada.

— Domnule Makita, doriți să cunoașteți motivul, spuse el deodată în așa fel încît însoțitorul său să nu observe ce făcea. Djiro Makita se opri.

— Ascultați cu atenție! Eda găurea zăpada fără întrerupere. Iwase întreținea cu soția mea relații mai mult decît prietenești. În iunie au fost împreună la izvoarele Yamanaka. Soția mea a lipsit, sub un pretext oarecare, cinci zile de acasă. Mai tîrziu am aflat unde a fost. După aceea m-am dus la izvoare și am aflat la ce hotel au locuit amîndoi. Am dovezi.

Makita asculta cu atenție. Stătea încremenit.

— Iwase credea că nu știu nimic, rosti răspicat Masatoshi Eda. În vagonul de dormit i-am dat a înțelege cîte ceva.

Nu i-am spus nimic direct, ci am făcut numai aluzii. Asta i-a provocat tulburarea sufletească ce l-a împiedicat să doarmă. Înțelegeți ? Acum aveți și motivul.

Djiro Makita scoase deodată un strigăt. Nu era clar dacă e reacția la cele abia auzite sau un strigăt de groază pentru că-i fugea terenul de sub picioare și începea să alunece. Zăpada căzu peste porțiunea bortită de Eda și o mică avalanșă îl antrenă pe Makita, care zadarnic se zbătea să se oprească. Ca prin farmec, statura neagră a lui Djiro Makita dispăru într-un nor de zăpadă. Cînd norul se împrăștie, Eda nu mai putu decît să-și imagineze corpul lui Makita cufundat jos în prăpastie, la zece metri adîncime.

Masatoshi Eda continuă să coboare. Zidul nu mai era atît de prăpăstios. Trebuia să ajungă jos cît mai repede cu putință și să anunțe accidentul lui Djiro Makita. Cadavrul urma să fie găsit abia către vară.

-

În clipa cînd Masatoshi Eda observă că avalanșa continuă să se miște, simți și zăpada în spate. Dădu cu disperare din brațe, ca să nu fie îngropat. Din fericire, avalanșa era mică, îi ajungea numai pînă la șold, și se opri imediat pe un loc mai puțin prăpăstios. Gîfîind, Masatoshi Eda se eliberă. Repede, repede, își spuse el și deodată se gîndi la soția care plecase la țară. Se liniști, și, bine dispus, continuă să coboare.

În spatele lui surveni însă o schimbare nebănuită. Mica avalanșă întîlnise un strat mai gros și zăpada moale se puse în mișcare. De data aceasta un zid uriaș de zăpadă îl ajunse din spate pe Eda. Mai auzi doar un zgomot ciudat, după care corpul îi fu împins înainte cu o forță uriașă. Zăpada îl acoperi și-l trase în jos, în vale. O singură dată mai putu Eda să ajungă la suprafață. Zări o clipă, pentru ultima oară, crestele Vîrfurilor de Sud și de Nord. După aceea avalanșa îl îngropă în adîncurile ei.

În românește de ADINA GERARD

SUMAR

COMBINATUL POLIGRAFIC
„CASA SCÎNTEII"

Coli tipar 13,5. C. 90405

În seria „ENIGMA"

au apărut:

Guy des Cars	B R U T A
Agatha Christie	CRIMA DIN ORIENT EXPRES
Sébastien Japrisot	COMPARTIMENTUL UCIGAȘILOR
Georges Simenon	COMISARUL MAIGRET A FOST PRĂDAT
Raymond Chandler	SOMNUL DE VECI
James Hadley Chase	TOTUL SE PLĂTEȘTE
Peter Cheyney	CE LE PASĂ DAMELOR!
Dashiell Hammett	CHEIA DE STICLĂ
X X X	ANTOLOGIA „ENIGMA". VOL. 1
Per Wahlöö	CRIMA DE LA ETAJUL 31

sub tipar:

Ellery Queen	LOVITURA DE GRAȚIE
Gaston Leroux	MISTERUL CAMEREI GALBENE
Boileau-Narcejac	COMPLOT
Noël Calef	ASCENSOR SPRE EȘAFOD
Georges Simenon	MAIGRET ȘI HOȚUL LENEȘ
Josef Škvorecky	TRISTEȚEA LOCOTENENTULUI BORUVKA

Editura pentru Literatură Universală

Lei 5.50